הארץ

2.— ל"י, ש' נ"ו, יום ו', ט"ז חשון תשל"ה, 1 נובמ' 1974 / V. 5[illegible] 16,913 / NOVEM. 1 1974

אנשי משק בכירים משיבים על שאלות הארץ

שניצר: יש לבצע פיחות מיידי לשער של 7 ל"י לדולר * בורנשטיין: אין מנוס מפיחות * אלמן: דרושה הכנה מוקדמת

דעות מנוגדות בין הנשאלים על תשלום תוספת היוקר בינואר

מאת אלעזר לוין,
סופר "הארץ"
לענייני כלכלה

"יש לפחות את שער הלירה מיד ל־7 ל"י לדולר בערך" — אמר מר משה שניצר, נשיא בורסת היהלומים ומגדולי היצואנים בענף בתשובה על שאלות סופר "הא־רץ".

הוא הוסיף: לדעתי, כבר החליטה הממשלה עקרונית על פיחות, אלא שהיא מהססת לבצעו מיד. מטעמים לא ברורים, וכל היסוס תהיה מזי־קים למשק. בנוסף לכך יש להטיל הגבלות מינהליות על היבוא, לאסור יבוא כל מוצרי מותרות.

"תוספת יוקר של 32% בינואר נראית מוגזמת ביותר והיא תביא ל־הרס התעשייה" — אמר מר שניצר. "אני מקווה שההסתדרות תהיה די נבונה כדי לדחות לחץ של גורמים קיצוניים בקרבה, ולא לעמוד על תשלום מלא של תוספת היוקר. ה־צרה היא שהממשלה אינה מציגה בפני הציבור תכנית פעולה ברורה; לוא היתה תכניה כזו, אפשר היה לזכות בשיתוף פעולה של ההסתד־רות ולוותר על תוספת היוקר או חלקה.

נשיא היהלומנים צופה ב־1975 ירידה נוספת של היצוא, בלי קשר למצב הכלכלי הכללי. לדעתו תהיה תעסוקה מלאה בענף, אלא שיהיה מעבר לאבנים קטנות, בהן ערך ה־קרט נמוך יחסית, ומכאן הצפיה ל־ירידה בערך היצוא בדולרים.

נגד "פיחות דה לוקס"

מר משה בורנשטיין, בעל תשלו־בת טמפו אמר: אין מנוס מפיחות, לרמה של 6.50 עד 7 ל"י לדולר. יש להשתדל שלא יהיה זה "פיחות דה־לוקס", כלומר יש ללוותו בצע־דים שישהוו אפקטיביי.

אני מתנגד להקצבת מטבע חוץ ליבוא; פירוש הדבר הוא חזרה ל־תקופת הצנע, על כל גילויי השחי־תות שהיו בה, כאשר קומץ קטן התעשר על חשבון מצוקת הכלל. את הפיחות יש ללוות בלחימה נגד בזבוז; לאו דוקא באמצעים מינה־ליים, ליצור אוירה שבה אנשים יתביישו לבזבז. בכל הסברה מתאים יכול להביא לכך שאנשים יתבייש־ו לנסוע לחו"ל והדבר יכול לחסוך ל־מדינה הרבה עשרות מיליוני דולרים בשנה.

איך אפשר לא לשלם תוספת יו־קר? הרי לפועלים אין ממה לחיות, כי הכל מתייקר! אני מוכן לחתום "על עיוור" על הסכם שלפיו יתחפ־קו הפועלים רק בתוספת יוקר של 32%, ולא ידרשו העלאות שכר נו־ספות. אם הממשלה רוצה לחסוך ב־תשלום תוספות יוקר, עליה להביא

(הסוף בעמוד 2, טור 5)

פשרת חוסיין־ערפאת בועידת רבאט:

השטחים שתפנה ישראל ביהודה ושומרון יימסרו לשלטון ירדני פלשתינאי משותף

מקורות דיפלומטיים בארה"ם מעריכים, שהסדר זה נתקבל כהסדר־ביניים עד להשגת נסיגה ישראלית מלאה

מאת דן מרגלית,
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון, 31 (מיוחד ל"הא־רץ"). — השטחים שיפונו על־ידי ישראל ביהודה ושומרון יהיו תחת שלטון משותף ירדני־פלש־תינאי לפחות כל עוד לא הושג הסדר סופי על נסיגה מלאה. צו־רת השיתוף טרם נקבעה.

זו, להערכת מקורות דיפלומאטיים בארה"ם, הפשרה המהותית שהושגה ברבאט בין המלך חוסיין לבין יאסר ערפאת.

מעמדו של חוסיין

בוואשינגטון חזרו היום משקיפים שונים והדגישו כי לפי שעה לא נחלש מעמדו של חוסיין ללא תקנה ויתכן עדיין כי תהיה נכונות פלש־תינאית להקים משלחת מאוחדת עם ירדן לשיחות. ברור כי ד"ר קיסינ־ג'ר ינסה לברר במזה"ת מה מידת הנכונות הישראלית להכנס למו"מ עם מצרים בלבד וכן מה מידת נכו־נותה של ישראל להתאים את עצמה למצב החדש שנוצר. כל זאת תוך הדגשה כי לא חל שינוי במדיניות האמריקאית, הנוהגת כי הנסיגה ב־יהודה ושומרון חייבת להיעשות ב־הסכם עם ירדן ולא עם המחבלים.

הדעות לגבי האינטרסים האמרי־קאים בעתיד שונות עדיין במחלו־קת. אולם מחלוקת זו רווחת בסטייט דיפארטמנט גם בעבר, ועתה רק הובלטה בגלל ההחלטה ברבאט. ה־אמריקאים אינם יודעים עדיין אם יקימו הפלשתינאים ממשלה עצמ־אית בגולה. אך כתבו המערב של כרישצ'אן סיינס מוניטור במזה"ת מגבא, כי אמנם תוקם, ומוסיף כי מנהיגי אלג'יריה, פקיסטאן, לבנון ומרוקו, עשויים ללוות את ערפאת בהופעתו בעצרת או"ם.

לעומת זאת סבורים אחרים, כי הקמת ממשלה גולה כבר בשלב ה־קרוב תפחית עוד יותר את הסיכוי להשיג הסכמה ישראלית למו"מ.

גורמים אמריקאים אמרו היום כי אחרי רבאט אי־אפשר יהיה למנוע מישראל לקבוע עם מי ועל מה היא מנהלת את המשא ומתן בגזרה ה־מערבית. אולם הם אינם מוציאים מכלל אפשרות כי קיסינג'ר יתבע מישראל לפתוח במשא ומתן עם מצרים בלי לדעת מה יהיה השלב הבא בגזרה.

התגובה הישראלית השתנתה

מקורות אמריקאים אמרו היום כי הודעתו "השקולה והבלתי נסערת" של ראש הממשלה, מר יצחק רבין, על ועידת רבאט תורמת למאמצי השלום בשלב הקשה של המשא ו־מתן. בעבר היתה התגובה הישראלית המוזרה, עתה היא שקולה, אמרו ה־מקורות.

כרישצ'ן סיינס מוניטור, מוסר ה־יום, כי בעקבות הועידה ברבאט יו־קם פיקוד ערבי מאוחד שיכלול את מצרים, סוריה, ערב הסעודית ואולי גם את ירדן.

כאמר מערכת בנידיורק טיימס קורא היום לפלשתינאים לגלות יו־תר אחריות של מנהיגות מאשר ב־עבר. ההחלטות שנתקבלו ברבאט מהוות מכה קשה לתקוות אל מו"מ, כותב העתון.

שגריר ישראל בארה"ב ש. דיניץ נועד הערב עם שר ההגנה האמרי־קאי ג'יימס שלזינגר לשיחה בענייני ביטחון.

סיור מאונסקי

הסינטור קנדי פנה היום לשר ה־חוץ ד"ר קיסינג'ר לפעול בהחיפזות נגד ההסתה הערבית, המבקשת למ־נוע מישראל סיוע מאונסקו. לפניותו של קנדי הצטרפו גם הסנטור מק־גי ואישים נוספים בסנאט ובקונגרס.

מזג האויר

תחזית מזג האויר להיום: בהיר עם עליה קלה בטמפרטורות. טמפ־רטורות המינימום והמכסימום: ירו־שלים 18 עד 28, רמת הגולן 14 עד 22, תל אביב 16 עד 27, באר שבע 14 עד 30, אילת 21 עד 33, מפרץ שלמה 24 עד 33. הלחות: תו"ה.

בגליון זה 24 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 40 עמ'

ירי קטיושות לעבר בירנית

מאת יהודה אריאל,
סופר "הארץ"

אתמול לעת בוקר, בשעה 5 בקירוב, נורו משטח לבנון טילי קטיושות לעבר בירנית, הנמצאת ב־מרחק מאות מטרים מגבול לבנון. איש לא נפגע מרסיסי הטילים, ש־התפוצצו במקומות שונים.

סופר "הארץ" מציין כי במשך תקופה ארוכה לא נורו טילי קטיו־שות משטח לבנון לעבר ישובינו. ירי הטילים מעיד שאין המחבלים מסוגלים עתה לחדור לשטח ישראל, בכל מקום כרצונם, כמו שהיה ב־עבר.

יחד עם זה מגיעים, שירי קטיו־שות ארבע שעות אחר תקיפת בסיס המחבלים בראשדיה, היתה תגובה כהידה של המחבלים על ההקפה זו.

בגוריה ובחלק משישובי האיזור נשמעו אתר ודאות. אור ליום אתמול הד־ הפגזות הבסיס הימי של המחב־לים בראשדיה.

שמועות על השלמת הכנות להיטל בטחון נוסף בשיעור 15 אחוזים על כל היבוא

מאת סופר "הארץ"
בירושלים

שמועות עקשניות רווחו היום ב־ירושלים בחוגים המקורבים לאוצר לפיהן הושלמו כל ההכנות הסכביות להטלת היטל בטחון נוסף של 15% על כל היבוא. לפי אותן שמועות יוגדל גם התמריץ לייצוא בשעור הקבוע של 15%.

היטל הבטחון, אם יופעל, יהיה 50% במקום 35% עד כה. ב־2 ביד לי יהיה היטל הבטחון בשיעור 25%, והעלה ל־35%. אם יהיה ההיטל 50% יסתכם מחיר הדולר, כולל ה־היטל, ב־6.3 ל"י.

לפי חישובים יכניס היטל בשי־עור של 15% כמיליארד וחצי לירות לשנה. לפי אותן שמועות מיועד ה־היטל הן לכיסוי ההוצאות הנוספות בתקציב כתחליף למימון הגירעו־ני והן כתחליף לפיחות לשם ייקור היבוא.

הועלו גם הצעות, שיתכן כי יופעל לו. לפיהן תוקדם גבית ההיטל מה־יבואנים. במקום שעתה נגבה הה־יטל רק בעת שחרור הסחורה הוא ייגבה לפי ההצעה בעת פתיחת מכ־תבי האשראי או בעת שחרור הדו־קומנטים. במקרה הראשון תוקדם הגביה של היטל הבטחון ב־2—3 חו־דשים ובמקרה האחרון בשבועות בלבד. בשני המקרים תוקדם הגביה לגבי אותו זמן שהסחורה נמצאת בנמל.

דובר האוצר הכחיש בכל תוקף כי ההצעה נדונה בישיבת ההנהלות של משרד המסחר התעשיה והאו־צר.

המכס סגור היום

מנהל אגף המכס במשרד האו־צר, מר דוד פלד, הכחיש אמש את הידיעות בדבר הפלאת היטל הבט־חון. הוא אמר כי בתי המכס יהיו סגורים היום בשל סנקציות של ועד העובדים, שעליהם הודיע הועד כבר לפני שלושה ימים.

שר החוץ הצרפתי ז'אן סובניארג (משמאל) בפגישת עבודה עם ראש הממשלה, שר החוץ ופקידים בכירים. היושבים מימין לשמאל: השגריר אשר בן־נתן, מר י. רבין, ראש הממשלה ומר י. אלון, שר החוץ. (ראה ידיעה בעמוד 2)

רבין ואלון הודיעו לארה"ב: לא יהיה מו"מ עם אש"ף

תגובה לועידת רבאט ולדברי פורד

מאת מתי גולן
סופרו המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה, מר יצחק רבין, ושר החוץ, מר יגאל אלון, הו־דיעו אתמול לוואשינגטון בפס־קנות, כי ישראל לא תישא ותתן עם ארגון השחרור הפלשתינאי ב־שום תנאי.

הודעתו של ראש הממשלה נמסרה לנשיא ארה"ב ג'רלד פורד, והודעתו של שר החוץ נמסרה לסטייט־דפר־טמנט, וכנראה היא הועברה, ככל הנראה, לידיעתו של שר החוץ ה־אמריקאי הנרי קיסינג'ר, המסייר ע־תה במזרח הרחוק.

למנוע אי־הבנות

ראש הממשלה ושר החוץ מצאו לנכון לחזור על עמדתה ההחלטית של ממשלת ישראל על רקע החלטות ועידת רבאט, אולם בעיקר לאחר הד־ברים של הנשיא פורד כי הוא מקווה שלמרות ההחלטות יהיה משא ומתן "בין ישראל לבין ירדן או אש"ף". למרות שדובר הסטייט־די־פרטמנט הודיע לאחר מכן כי לא חל שינוי בעמדת ארצות הברית, החליטו אתמול ראש הממשלה ושר החוץ שכדי למנוע אי־הבנות וכדי־סוב עמדות כוכב להבהיר לארה"ב פעם נוספת את עמדתה העקרונית של ישראל.

פסימיות ביחס להמשך

ההרגשה בירושלים לגבי המשך המגעים המדיניים באזור ממשיכה להיות פסימית. כמה משקיפים בכי־רים אף הרחיקו לכת באמרם כי [illegible] ... בדרך כלל סבורים בחוגי הממ־שלה כי עתה לא יתקדם גם המשא ומתן עם מצרים. הדעה הרווחת היא כי מדינות ערב יפעילו עתה לחץ כבד על ארצות הברית לשינוי עמ־דתה ולהפעלת השפעתה כדי להביא את ישראל אל שולחן הדיונים עם אש"ף. לפי הערכות אלה ינסו הערבים לשכנע את קיסינג'ר, ב־הגיעו לאזור בשבוע הבא, כי בשלב ראשון ייפגש הוא עצמו עם מנ־היג המחבלים יאסר ערפאת, ובש־לב שני ינסה להשפיע על ישראל לקיים מגעים סודיים עם אש"ף, אם ישירות ואם באמצעות ארצות הב־רית.

קיסינג'ר ישתדל מאד

בירושלים מצפים גם לכך שקי־סינג'ר "יטיל את כל כובד משקלו" כדי לשכנע את ישראל שלא לנקוט עמדה, שתביא לגמרי את הקלה בפני המשך המגעים המדיניים. נר־אה כי למרות הקשיים הגדולים יני־סה קיסינג'ר להביא לפחות למשא ומתן בין ישראל־ומצרים. אולם רק מעטים מאמינים כי יצליח בכך.

התבטאות העתונים הערבים

סופר "הארץ" בירושלים מוסיף: בישיבה הקיבינה ביום א', תדון ה־ממשלה, ככל הנראה, בהתבטאויות הקיצוניות והאהדותיות של העיתונים הערבים במזרח ירושלים.

חוגים במשטרים מסרו אתמול כי למרות ההתבטאויות הקיצוניות ולמ־רות גילויי השמחה בקרב התושבים ביהודה ושומרון ובמזרח ירושלים אין לכך עד עתה כל ביטוי בהתגברות מעשי החבלה. לדעת אותם חוגים אין לצפות בעתיד הקרוב להתגברות ב־מעשי החבלה.

הברון אדמונד דה רוטשילד הגיש תלונה לתובע הכללי בז'נבה נגד אינטרנציונל קרדיט טרסט

זועם על ספיר * ביטל שתי מסיבות קשורות בישראל * האחת — של הבונדס בפאריס והשניה של המגבית המאוחדת בז'נבה

מאת סופר "הארץ"

"איכן הכסף?" זו שאלה מרכ־זית, בתלונה שהוגשה על ידי הב־רון אדמונד דה רוטשילד, היו"ר של החברה לישראל, לתובע ה־כללי בז'נבה.

התובע נתבקש "להיכנס" לאינ־טרנציונל קרדיט טרסט כדי לבדוק היכן כספי החברה לישראל בסך 8.5 מיליון דולר שהופקדו באינטר־נציונל קרדיט בנק והועברו לאינ־טרנציונל קרדיט טרסט. אמנם טרסט רשום בנאהיו, אבל מוצאי ה־ראשיים בז'נבה, וכל העיסקות שבו נחתמו בז'נבה.

מכתב במשטת השופט

הדרך בה נעשתה התלונה היתה זאת: הברון דה רוטשילד בליווי עורך הדין דה־קולון הגיש בלשכת השופט מכתב ובו בקשה ששופט חוקר "יכנס" לאינטרנציונל קרדיט טרסט כדי לראות מה קרה לכסף. רק אם ימצא השופט החוקר שנעשה שימוש לרעה בכסף תוכל להיווצר תביעה פלילית מטעם המדינה. לפי כך עד שיוודעו תוצאות החקירה אין לדעת לאיזה כיוון תתפתח התביעה אם בכלל תהיה תביעה.

כעת נבדקים ספרי הבנק של עו"ד רוזנבאום וכל חשבונותיו ו־פקדונותיו על־ידי צוות של רואי חשבון, שמונו על ידי ועדת הבנק־אות השוויצית. רק בגמר עבודת רואי החשבון אפשר יהיה לקבל מו־שג מדויק על גודל הפער בין הת־חייבויותיו לנכסיו של הבנק.

לא לפי הנוסח

עם זאת נודע, שלא מחוגים רש־מיים, שהו"ד רוזנבאום עשה עס־קות שלא לפי הנוסח הבנקאי המקו־בל והמכובד, ותכוני התחייבויות אישיות שלו התומות על ידו על ניר בכתבים שלו. בין אלה נזכר מכתב אחד על ניר המכתבים הפרטי שלו שנכתב למנהל כללי ישראלי חשוב, ובו כתב ד"ר רוזנבאום: "להחזרת פקדון בסך 10 מיליון דולר אני ערב לך באופן אישי".

השפעת דברי ספיר

הבארון אדמונד דה רוטשילד ב־יטל שתי מסיבות הקשורות לישראל. אישור על־כך התקבל אתמול ממש־רדו בפאריס.

מסיבה אחת היתה של הבונדס ב־פאריס והמסיבה אחרת של המגבית היהודית המאוחדת בז'נבה.

הסיבות בגללן ביטל הברון את המסיבות שעמדו להתכנס תחת חסו־תו, הן האוירה שנוצרה בגלל פר־שת ההפקדות של החברה לישראל, החברה האחזרית של רוזנבאום, בלבד.

התבטאויות של אנשי המימשל שהקפו את הברון בעתונים ישראליים, ובי־עיקר דברי ספיר. לטענת כל אלה לא חש הברון שבאוירה מעין זו יו־כל להשתתף באירועים האמורים, אולם הספיקו משורות, הברון לא תקף את פעם את מדינת ישראל ו־ביקר אותה ואין לו כל סיבה להצ־לונן כנגד הממשלה הנוכחית. כלפי ישראל — כלומר היושב כפי שמונה כאן — אין בלבו. אלא רגשי חיבה ואמונתו בישראל איתנה כבעת שי־היתה.

אולם מחוגים אחרים נמסר, כי ה־ברון דוהה פגישה עם ספיר וכי הוא עוקב אחר ההתפתחויות בקשר לחב־רה לישראל. אם החקירה נגד האח־ראים לפרשה תיעשה במרץ וכיאות — לא יחול שינוי בעמדתו, לא לג־בי תפקידו בחברה לישראל ולא לג־בי מדיניות ההשקעות שלו בישראל. אבל אם יוכח שנעשים מאמצים מצד הדרג הממשלתי והממסדי לה־בל בחקירה, או להשתיק, יתכן שי־ישקול אם עליו להמשיך במדיניותו עד כה, כלומר לישול על עצמו תפ־קידים בהשקעות בחיים הכלכליים של ישראל, ויסתפק רק בתרומות לצדקה.

מקורבים לברון מוסרים, שמשפחת רוטשילד מתוה בעבר ביקורת ע־ל הברון אדמונד על שטסה במסורת המשפחה להתרים לתרומות צדקה בלבד ונכנס בעסקים. עכה פרשת החברה לישראל גבר עליו הלחץ לפרוש מפעילות משקית בישראל ו־להסתפק במסגרת פילנתרופיה בלבד.

חוגים פיננסיים בשוויץ:

ירידת יתרות מטבע זר בישראל מדאיגה

מאת איתור כהן,
סופר "הארץ" בשוויץ

בזל, 31 (מיוחד ל"הארץ"). — ערך הדולר עלה שוב היום והגיע כאן ל־2.87 פראנקים שוויציים. גם המארק הגרמני התחזק. מחיר הזהב ירד ל־167 דולרים האונקיה.

חוגים פיננסים בשוויץ מדאגים מהירידה ברזרבות מטבע החוץ של ישראל והביעו הדהות עם השקפתו של נגיד בנק ישראל, מר זנבר, על עתידה הקודר של הכלכלה הישרא־לית.

סולט לייק סיטי, 31 (אי.פי.). שר הבטחון לשעבר מר משה דיין אמר אמש כי המלחמה במזה"ת לא הס־תיימה עם חתימת הסכמי הפסקת האש וכי היא תפתיים רק כאשר השב ישראל למו"מ בז'נבה בחודש הבא ובתנאי שארה"ב ובריה"מ תי־טולנה חלק פעיל בשיחות.

בכנס המרכז הישראלי לניהול:

רבין: במשק אין מקום למשחקים מוניטריים * יש לטפל בשרשי הדברים

רבינוביץ: "לא צעדים דרמתיים אלא פעילות מתמדת" * "עידוד סלקטיבי לייצוא"

מאת אברהם טל

"התשובה למצב שנוצר במשק אינה בצעדים דרמטיים חד־פע־מיים, אלא בפעולה מתמדת שתכליתה הגדלת הפריון, הרחבת ההשקעות, הקפאת רמת החיים והכוונת מקורות לבטחון ו־לייצוא".

דברים אלה אמר אתמול שר ה־אוצר, מר יהושע רבינוביץ, בנאום שנשא בפני יותר מ־1,000 בא־י הכנס השנתי של המרכז הישרא־לי לניהול בתל־אביב.

ראש הממשלה מר יצחק רבין אמר כי בניגוד לתחום המדיני־בטחוני, בתחום הכלכלי איננו מבצעים עדיין את כל מה שניתן לעשות. הממשלה תצטרך להמשיך ולהטיל עומס על הציבור, ויש לקוות כי בתהליך בי־צוע ההכבנות — יועלו גם הצעות שיביאו לתיקון עיוותים בתחום ה־שכר והמיסוי. הוא הוסיף, כי "אין לעסוק במשחקים מוניטריים אלא לטפל בשרשי הדברים".

שר האוצר אמר שלקראת דיבור התקציב הבא אנו עומדים בפני בע־יה חמורה: התנגשות בין הכורח לצמצם בהוצאות הממשלה ולהימנע מבירוץ אינפלציוני — לבין הצר־כים הגדלים והולכים. בשנה הבאה לא תהיה אפשרות להקפיץ בהוצאות העוכחי. יהיה הכרח לבצע מדיניות שכר הכבשות מוסמכת ביותר.

הוא סיפר כי במסגרת מישאל ה־נערך על־ידי אחד מגופי המחקר־ סיטה העברית התברר ש־70% מה־נשאלים קבלו בהבנה את התמורות שהוטלו ביולי לריסון הצריכה (30% מהם סברו שהצעדים לא היו חמורים דיים); וכאחוז הזה סברו שיש מקום להטיל הכבדות נוספות.

מר רבינוביץ מתח ביקורת על נבואות קהדיות של אנשים מרכ־זיים במגיעה, אבל הוסיף, שאם לא נגיע לצמצום משמעותי של הצרי־כה הפרטית הציבורית, עלולה "ה־חזות הקשה" להתגשם. הוא הגיע בשוזן שניתן להגיע לשיפור מש־מעותי בתהום המשקי כבר בשנת 1975.

שר האוצר הדגיש כי קיים במשק הישראלי בזבוז משאבים, ובעיקר התעכב על בזבוז בדלק. הוא אמר, סדבר זה יתבא את ביטוי "במדי־ניות מגאמית".

עוד אמר, שהממשלה תמשיך ב־מדיניות עידוד הייצוא, אך תעשה זאת באופן "סלקטיבי ביותר".

בשיגעות של מנהלים

ראש הממשלה התייחס לפרשיות בנק אי־בריטניה והחברה לישראל ואמר באוזני כנס המנהלים כי אלה הין לא כשלונות של עובדים, אלא כשלונות של מנהלים. הוא תבע מה מנהלים להזהר מלהכות על חזה ה־אלה, ולפעול למען שיפורים מש־מעותיים בהתנהגותם.

קודם לכן תקפו כמה אנשי משק וציבור בחריפות בלתי רגילה את המצב שנוצר במשק ובחברה של ישראל. ראש הממשלה ושר האוצר לא היו נכחים בחלק זה של הדיון, ובדבריהם מיעטו להתייחס אליהם.

מנכ"ל כור מר מאיר עמית אמר: "המערכות במשק הן כל כך מסוע־רות, עד שכל נסיון להתיישר לפי משהו יצא עקום. שום תיקון חלקי לא יועיל — יש צורך ברפורמה יסו־דית". הוא המליץ על "קיצוב מר־ סאלי" של מטבע חוץ וביטול מלא ומיידי של הקלות על המס. "יש להבריח על מראטוריום ל־3 חדשים בענייני חוץ ובטחון, ובתקופה זו יתמסר ראש הממשלה לעניני פנים בלבד. קיסינג'ר יכול לחכות עכשיו, אחרי ראבאט", אמר (ראש הממש־לה, ששמע הצעה זו ברדיו בדרכו לכנס, דחה הצעה זו).

קריאה לחיסול עיוותים

פרופ' יאיר אהרוני מן האוניבר־סיטה העברית קרא לחסל את מע־רכת העיוותים, המפריצה את כל הציבור להיהפך ל"שקרנים ומיפ־נים". ברוח דומה דיבר גם מר אבי־ הם (בומה) שבים, סגן נשיא התא־חדות התעשיינים. מר יעקב ארנון, מי שהיה מנכ"ל האוצר והינוהו את הדיון, סיכם באמרו כי "אנו הול־כים למצב בו עצם קיומנו עלול להי־ות מוטל בספק".

"אין מה לדבר"

(ע). "לא רק עם ארגוני הטרור בשכם לא נגהל מו"מ, אלא גם לא כשיהיו מתחפשים בתלבושת חוסיי־נית. מבחינה זו אין שנוי בעמדה הישראלית. התשובה הישראלית היא פשוטה, ברורה וחד משמעית: עם ארגוני הטרור אין מו"מ ואתם אין מה לדבר", אמר ראש הממשלה, ב־דברו בענייני חוץ ובטחון.

גוברת הפעולה להצלת הבנק של רוזנבאום

מאת איתור כהן,
סופר "הארץ" בשוויץ

בזל, 31 (מיוחד ל"הארץ"). — פעולת ההצלה של בנק אינטרנציו־נאל קרדיט בז'נבה גוברת תנופה לפי התכנית יוותר ד"ר רוזנבאום על מניותיו בבנק כדי להסדר — מסרו מקורות מהימנים.

ד"ר רוזנבאום נמצא כרגע בברלין ונמנו אחיו מקורביו נבמר כי יהיה מוכן כל פתרון כינון על לקוחות הבנק ובסיס המשך פעולתו התקינה.

היועץ המשפטי של הבנק אמר ערב לסופר "הארץ" כי הדהה בין פסיסה לאנגס "בנק הגרבני לבין אינטרנשנל קרדיט בנק בז'נבה לא נגרה והבנק הגרבני ביסיק לבלא את כל תפקידיו בהנהלה הבנק ה־ [illegible]

היום מתחיל מבצע פרסים חדש של
הלוח הכפול חורף 1974
בשיתוף עם "מץ"
פרטים בעמוד 6

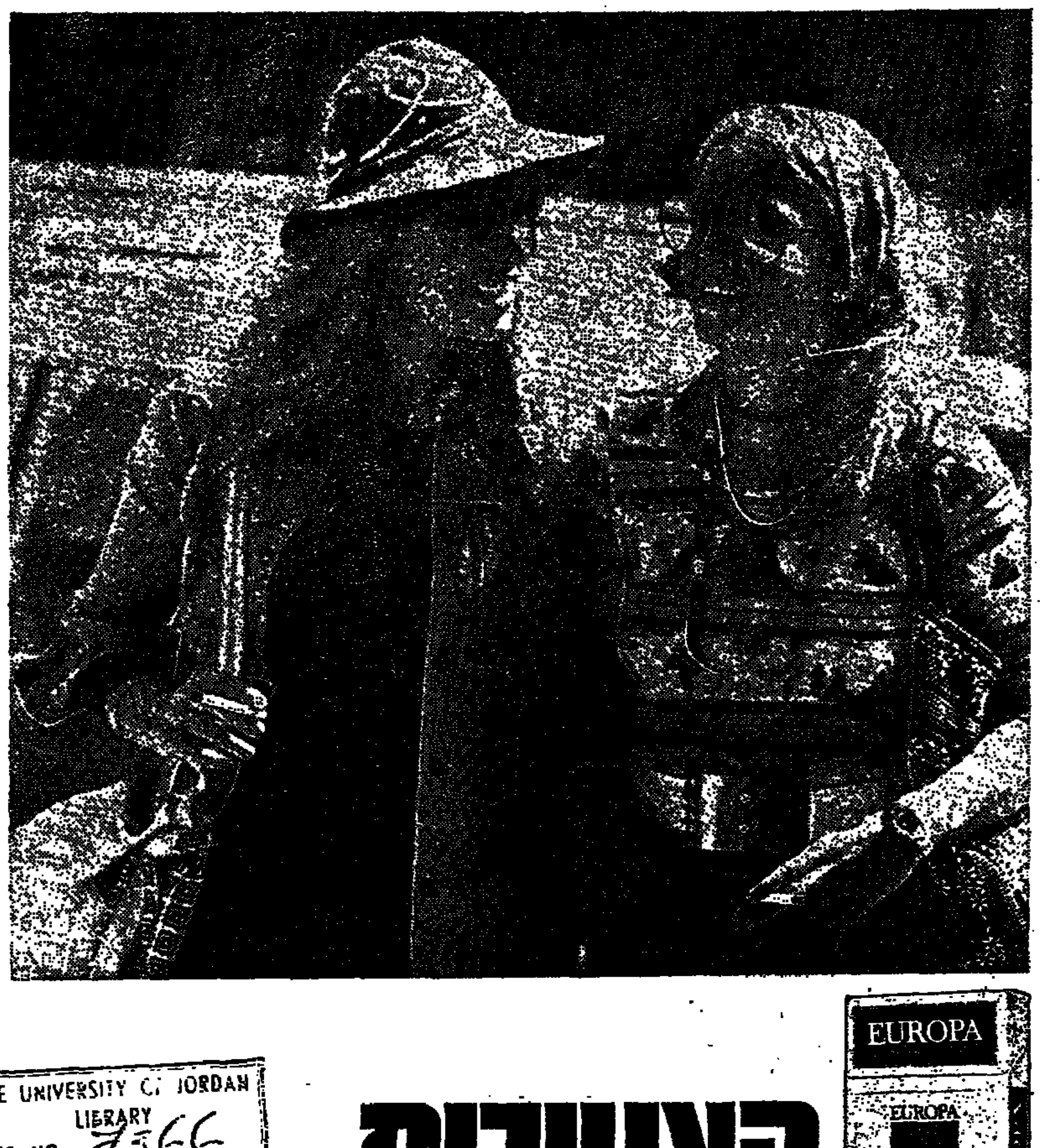

הצעירים של אירופה
יודעים לבחור בטוב-
ארומה עשירה,טבק מעולה,
ויחד עם זאת
דלת ניקוטין

THE UNIVERSITY OF JORDAN
LIBRARY
ACC. NO. 7566
CLASS NO. — —
DATE 6 MAY 1975

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

פרשן שווייצי: הכרת ואשינגטון באש"ף — רק שאלה של זמן

„אפסה תקוות האמריקאים להיעזר בחוסיין במשא ומתן על עתיד יהודה ושומרון"

מאת ארתור כהן, סופר „הארץ" בשווייץ

בזל, 31 (מיוחד ל„הארץ"). — הכרה של ואשינגטון באש"ף היא רק שאלה של זמן, כותב העתונאי השווייצי קארל קראנצל בוואשינג־טון. קראנצל שיחח עם אנשי ה־סטייט דיפרטמנט, סבור כי השקפתו של משרד זה היא כי אפסה התקווה האמריקאית להיעזר במלך חוסיין במשא ומתן על עתיד יהודה והשומרון.

נצחון לסאדאת

הפרשן השווייצי אלברט שנידר כותב מרבאט כי המנצח העיקרי ב־ועידה הוא נשיא מצרים, סאדאת: לאחר החלטות הפיסגה ידברו ה־פלסטינאים בשם עצמם (עם תמיכה ערבית) ואילו מדינות ערב השכנות יהיו בעמדה חופשית להסדיר את בעיו־תיהן עם ישראל.

„אין להרדים בשום מדינה"

דן מרגלית, שליח „הארץ" בארה"ב, מוסר: ישראל וארה"ב צריכות להכיר במציאות ולקיים דיון עם אש"ף, כאשר המחבלים יתנצלו כי־ דרך השיחרור המבוקשת להשמיד את ישראל — כותב ה„ואשינגטון פוסט". (עסכ"א). העתון כותב כי על ה־ישראלים לקבל את העובדה שה־פלסטינאים הם עם השואף למדי־נה, אך מציין כי אין להרדים בשום מדינה כי תשתף פעולה להשמדתה.

(עסכ"א). פקידים אמריקאיים אמ־רו כי הנשיא סאדאת היה אחד מבין מנהיגים ערביים אשר התקשרו עם קיסינג'ר אתמול ועוררו אצלו את התקווה כי יתכן שהמנהיגים הער־ביים הגיעו לכבוד הסכם תאה, ה־כולל שיחות חדשות עם ישראל ב־אמצעות קיסינג'ר.

לעתונאים במטוסו של שר החוץ האמריקאי נמסר כי היום „יבשה להביל את המצב ולאחוזה את השב־רים", בביקורו הבסיסם ובא בבורות הרנזמן.

קיסינג'ר אמר אתמול בדאקה, בי־רת באנגלה דש, כי אינו סבור כי ה־החלטות ועידת הפיסגה ברבאט מה־וות קץ להמשך המו"מ בין ה־ערבים לישראלים. הוא הוסיף כי יצטרך לקיים שיחות נוספות עם שני הצדדים, באשר לצעדים הבאים במזה"ת.

עתון סובייטי תוקף את קיסינג'ר

מוסקבה, 31 (יופ"יא, ע"צ ורע"ר). השבועון הסובייטי „זמנים חדשים" תקף היום את שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר וכתב כי הדרך היחי־דה לפתרון הסכסוך הערבי־ישראלי היא — חידוש ועידת השלום בז'נבה.

בטאון המפלגה הקומוניסטית ה־סובייטית „פרבדה" כותב היום כי ועידת רבאט אישרה את הנכונות ע־מדינות ערב — מכוונה להתכונן ב־ועידת ז'נבה, לאחר תיאום עם אש"ף ועם המעצמות הגדולות הערבית ל־החלטות מועצת הבטחון.

אוסטרליה תספק למצרים מיליון טונות חיטה

קהיר, 31 (ע"צ). אוסטרליה תספק למצרים ב־1975 מיליון טונות חיטה בשווי של כ־231 מיליון דולר — על כך נודע היום בקהיר. הסכם בנדון זה נחתם ביום ד' בקהיר ע"י סאהוי באסבולי, שר המסחר ה־מצרי וציר משלחת אוסטרליה, ה־עורכת עתה ביקור במצרים.

חשש להפגנת כוח בשטחים לקראת הדיון באו"ם

מאת יהודה אריאל, סופר „הארץ"

סימנים הבעיפים להולכות ב־חבלים אשר הוחדרו בצפון הארץ עוד לא יצאו חזרה לבסיסיהם, יחד עם העובדה שעד כה לא ביצעו חוליות אלו פיגוע כלשהו בארץ, מעלים החוגים בטחוניים את ההשערה, שהחוליות מכוונות הפגנת כח והתקוממות בשטחים ה־מוחזקים לקראת הדיון בעניין ה־פלשתיני באו"ם ב־16 בנובמבר.

החוגים הבטחוניים אינם מוציאים מכלל אפשרות שהחוליות המזויינות שהחדרו, מקבלות עזרה וסעד מרבים מכחבלים שבאו לשטחים דרך ה־גשרים והכינו תאי התנגדות במקו־מות רבים.

להפעלה בבת־אחת

יתכן שאנשי החוליות מסיירים ב־שטחים וגם במדינה, כדי לגבש את תוכניותיהם ל־16 בנובמבר או ל־מועד קרוב לו, וגם מדריכים את התאים בשימוש בנשק וחומרי חב־לה, מתוך כוונה להפעילם כולם ב־בת אחת במקומות שונים ומרוחקים זה מזה.

קיימת סברה שדברי ערפאת, ש־להם לצד המלך חוסיין — בשנה ה־באה בירושלים — נאמרו על פי אמונתו של ערפאת שההתקוממות בשטחים תתחיל בקרוב ולא תשקוט עד לשיחרור כל השטחים ומסירתם לידי אש"ף. בהקשר זה גם מזכי־רים שראשי מדינות ערב דיברו על כדיגה עימות נוספת נגד מדינת ישראל, וכי יתכן וגם בדברים אלה ישנו רמז לשינוי קרוב של התנועות חלק ניכר של תושבי השטחים ביחס למדינת ישראל.

להפגין יכולת פעולה

ברור שתוכניותיהם של ארגוני ה־מחבלים לפעול במדינת ישראל ב־תקופת ועידת רבאט ולהוכיח את יכולת פעולתם בתוך שטח ישראל, לא הצליחו. לכן לא מתמעט הוא שהארגונים השונים ובראשם אש"ף ישקיעו מאמצים מרובים כדי להו־כיח עתה שבכל זאת הם מסוגלים להפעיל כוחות נגד ישראל, לגרום לפיגועים לזרוע בהלה מתוך כוונה למגר את עמדת הישראלים לא ל־שאת ולתת עם המחבלים.

שר המלחמה המצרי דן עם הפיקוד הבכיר על המצב

חיג'אזי קורא ל„ועדות הקרב" לעדכן תוכניות לקראת אפשרות חידוש המלחמה ✶ עיראק מסתייגת מהחלטות רבאט על הפלשתינאים

מאת סופר „הארץ" לעניינים ערביים

שר המלחמה המצרי, המרשאל אחמד איסמאעיל עלי, קיים ביו־מיים האחרונים מפגשים ממוש־כים עם המפקדים הבכירים של הצבא ודן עמם במצב הצבאי ב־אזור, ובאפשרויות הפעולות לב־רוע ממצב זה.

כמו כן סקר עלי עם הפיקוד הב־כיר את ההכנות והמשימות המו־טלות על שכם הצבא המצרי והביע את שביעות רצונו מביצוען.

תוכניות להגנה אזרחית

אל־אהראם הקהירי מסר אתמול, כי ראש הממשלה, ד"ר חיג'אזי, קרא ל„ועדות הקרב" בכל רחבי ה־מדינה לעדכן את התוכניות להגנה אזרחית „לקראת אפשרות של חידוש הלחימה נגד ישראל". הוא ביקש מהועדות לקיים ישיבות מיידיות כדי לעדכן את התכניות ולבדוק מה ד־רוש להן כדי להכין את העם לקראת אפשרות של מלחמה מחודשת.

אל־נהאר הבירותי מסר אתמול כי מפגש המרובע בין מצרים, סוריה, ירדן וארגון הגג של המחבלים הא־מור להתקיים בשבוע הבא ידון ב־הקמתו של פיקוד צבאי ערבי מאוחד. על פיקוד זה, לדברי העתון, יוטל לפעול לא רק בתחום הצבאי, אלא יידרש גם לתאם את הפעילות ה־מדינית והדיפלומאטית של מדינות העימות. גם השאלה של שיבתן ל־ירדן של קבוצות מחבלים תידון במפגש המרובע, מציין העתון.

ביניתיים מסרו אתמול עתוני בגדד כי עיראק הביעה את הסתייגותה מהחלטות הפיסגה בנוגע לארגון הגג של המחבלים. סגן נשיא עיראק ס־דאם חוסיין שהשתתף בדיוני פיסגת רבאט אמר בשובו לבגדד כי עיראק מתנגדת להשתתפות אש"ף בועידת ז'נבה, הדורשת לפעול למען „שחרור כל שטחה של פלשתין".

המלך חוסיין קיים אתמול שיחות עם הפיקוד הצבאי הבכיר ברבת־עמון ודן עם ראשי הצבא על תוצ־אות פיסגת רבאט. גם הממשלה הת־כנסה אתמול לישיבה בה מסר זיד אל־ריפאעי פרטים על דיוני הפיס־גה. „אל־ראאי" הירדני כתב אתמול כי יעילות החלטות הפיסגה תלויה במימושן המעשי „אולם תוצאות החלטות אלה לטווח ארוך יישפטו ע"י ההיסטוריה והדורות הבאים". לדעת העתון צריך להתרכז בשלב זה בהחזרת השטחים וכי השאלה מי ישלוט בשטחים שישוחררו היא מש־נית שאינה צריכה כעת לזכות בתש־ומת לב מירבית.

יום ו', ט"ו בחשון תשל"ה
1 בנובמבר 1974

טור הליכוד

מומן ע"י הליכוד ועל אחריותו. מען המערכת: הליכוד, ת.ד. 4061, ת"א

הגלגל הרזרבי

צירוף שלושה שרים מן המפד"ל לממשלה, כשהם מוותרים על כל דרישותיהם העקרוניות, מוכיח שהפולי־טיקה המפד"לית מנותקת לא רק מן הנעשה בציבור, כי אם גם מהמתרחש בשורות חבריה. מר רבין נזקק לצירוף זה כאותה מכונית שאירע לה תקר והיא זקוקה לגלגל רזרבי. הודעותיהם של מר משה דיין ושל חברי כנסת נוספים מן המערך כי הם תומכים בעצומת הליכוד הקוראת שלא למסור את יהודה ושומרון לשלטון זר, עירערה את שיווי־המשקל בממשלת רבין. המפד"ל באה לספק לה איזון זה.

אולם, צירוף שלושת השרים לא זכה הפעם אפילו לרוב מוחלט בכנסת, ועוד נכונו, גם למר רבין וגם לשרי המפד"ל, מבחנים פרלמנטריים קשים והמורים. בעוד שלושה חודשים עומד להיפתח — פה־אחד דווקא — הדיון בשאלת השעיית רישום הגרים. גם שאלת עתיד יהודה ושומרון עוד תעלה לדיון בכנסת. שאלות אלו ואחרות ייבחנו אם קיים הבדל בהצבעה בין שרי המפד"ל ובין חברי הכנסת ממפ"ם.

הדיון בכנסת היה סוער. תרם לכך, יותר מכל, מר רבין עצמו אשר השתמש במושג „כוחות קונסטרוק־טיביים" ביחס לקואליציה החדשה ורמז, ברמז עבה, שהאופוזיציה לא ניחנה בכוחות אלה. מר רבין הוא פרלמנטר צעיר וחסר ניסיון. חובה עליו לדעת שהשימוש בקלישאות מסוג זו לא יוסיף לו כבוד. תמיד הוא יזכה לתשובה נאותה עליהן. זה באשר להיבט הפרלמנטרי. ובאשר להיבט האישי, אנו מייעצים למר רבין לחדול מבי־טויים כמו „אל תבלבל את המוח". ראש ממשלה הוא דמות שצריכה לשמש גם דוגמא מחנכת לנימוס, ואפילו קשה לו הדבר, יואיל מר רבין ויעשה מאמץ.

שוטרים ונחתים חילצו בני הערובה בהולנד

מאת [illegible], סופרת „הארץ" בהולנד

אמסטרדאם, 31 (מיוחד ל„הא־רץ"). כוחות משטרה ונחתים הו־לנדיים התחופשים בתת־מקלעים ו־ברימוני־גבגזים הצליחו להתגבר לפנות בוקר על 4 האסירים שחטפו 15 בני ערובה והחזיקום בכנסיית כלא בסכאבינגאן. 15 בני הערובה שוחררו.

בהתפרצות שהתפרצה לחלוטין את האסירים, נורו כמה יריות והתפוצצו רימוני־גבגזים שסינוורו את המות־קפים. היא הסתיימה ללא שפיכות דמים.

4 האסירים, ובהם המחבל הפלש־תינאי עדנן אחמד נורי (23) הוחזרו לכלא. השלושה האחרים הם אל־ג'יראי ושני הולנדים שנשפטו על שוד בזיון.

קודם לכן תבעו ה־4 מטוס ש־יוביל אותם לחוץ לארץ ושעמיתו הכלוא של נורי, המחבל הפלשתיני כאמר חוסיין תאמיכה, יורשה להצ־טרף אליהם. שר המשפטים ההו־לנדי אמר לעתונאים שלממשלה לא היתה כל כוונה להיענות לתביעה.

הקבוצה המשתתפת שבגבהה 15 שוטרים ונחתים הפילה בשעה 4 לפנות בוקר [illegible] את הדלתות בבסכודי־אנטילן. בבתוך 15 דקות הצליחו להשתלט על 4 האסירים ש־היו חמושים בשני אקדחים ובמה סכינים, ושחררו את 15 בני הערו־בה שהיו בידי האסירים כאז שבת.

ה־4 השתלטו בשבת על הכנסיה בעת התפילה ולכדו 22 בני ערובה. בבתוך 5 הימים שעברו מאז שיח־ררו התוספים 7 מבני הערובה, כו־לל כל הילדים.

אכזבה מדרכי המערך בפתיחת מועצת מפ"ם

הדיון המדיני יעמוד בסימן התערערות תוכנית השלום של מפלגת הפועלים המאוחדת

מאת חביב כנען, סופר „הארץ"

באווירה של אכזבה מדרכי ה־מערך פתח אמש מזכיר מרכז מפ"ם מר אריה יפה באולם אר־הל בתל אביב את המועצה ה־ארצית ה־24 של המפלגה.

המועצה תדון בבעיות חברה ו־כלכלה ובמצבה המדיני של ישראל. על הדיונים בנושאי חברה וכל־כלה יאפילו ללא ספק המשבר ה־פוקד את המשק, הפער החברתי, מצבו של השכיר והשערוריות ה־גדולות שגרמו להפסדים עצומים של כספי המדינה.

הדיון המדיני יעמוד בסימן הת־ערערות תוכנית השלום של מפ"ם הגורסת כי בשטח ארץ ישראל ה־היסטורית צריכות להתקיים שתי מדינות: ישראל וירדנית־פלשתינ־אית. החלטות ועידת רבאט על כי־נון מדינה פלשתינאית עצמאית ב־צד ממלכת ירדן, מאלצת את מפ"ם להשוב על רביזיה בתוכניותיה.

המועצה, שמשתתפים בה 750 צי־רים, תעסוק לא מעט גם בשאלה, הצפה בכל מושב המועצה ובכל ועי־דה ארצית של מפ"ם: האם קיימים עדיין תנאים להשתתפות מפ"ם ב־מערך עם מפלגת העבודה. נראה ש־גם הצבורת שנוצרה עד כה לראות במערך מסגרת חיונית ביותר, מת־קרבה למסקנה כי המערך הכזיב, ומכאן הצעת החלטה מוסכמת ש־תובא בפני המועצה להקדים בשנה את הועידה הארצית של מפ"ם ול־קיימה ב־1975 במקום ב־1976. הצ־עה זאת מטרתה להכשיל את התבי־עה שהמועצה שנפתחה אמש תחליט אם על מפ"ם להשאר במערך.

הלא שיתוף

בין הסיבות לערעור האימון ב־מערך, הן חוסר השיתוף בין שתי המפלגות, הנראה למפ"ם כחולשתה של מפלגת העבודה, הנובעת מ־מאבק החטיבות בתוכה. כן מתח האמון נוכח האשטרות שמפלגת ה־עבודה העביר ועק לשינוי שיטת ה־בחירות היחסיות, דבר שמפ"ם מת־נגדת לו בכל תוקף. במפ"ם שוררת גם מורת־רוח מצירוף המפד"ל לממ־שלה, אם כי מפד"ל אינה מסתירה את התנגדותה לויתורים טריטוריא־ליים ביהודה ושומרון.

להגביר מאמצי השלום

המזכיר הכללי של מפ"ם ח"כ מאיר תלמי, תבע אמש להגביר — בצד שקידה על טיפוח כוחנו — את מאמצי השלום של ישראל: „הערכת כוחנו מחייבת להבחין בערכה של כל תקופת רגיעה, של מניעת מל־חמה ולוא גם תוך כוונות לפשרה ונסיגות. מעבר לויכוח האקטואלי בעניני שלום ומלחמה מצבנו הויכוח הישן בין דגש הכרעה בכוח לבין המדיניות הוויצמנית. „עוד עז ועוד דונם". כל יום רגיעה ובניין מקרב את היום בו ירד ערכו של הנפש בשלום. כל יום הוא אתגר להגברת הכתנות הבטחונית, לביסוס המשק, לקליטת עליה".

תוקף את דיין

חלק מדבריו הקדיש מזכ"ל מפ"ם לחשבון עם הליכוד, „המסתתר על הרוגב בלי להתקל בתגובה של ה־מחנה העבדיי". הוא תקף את משה דיין על שחתם על העצומה נגד הת־זרות יהודה ושומרון ולגלג על דברי בגין כי „יהודה ושומרון הם ליבו של העם היהודי".

להלן דחה מר תלמי את טענות הליכוד, שהממשלה אשמה בכשלונות הכלכליים, בעניין שיתוף מפ"ם ב־מערך טען כי לוא היו הזוגים כי־תיקנם אפשר היה לדון בפירוק ה־מערך. „אלא שהזוכים אינם כתיק־נם, ויש לחזק את הכוח שפליו בס־עת הממשלה".

היום — שיבושים במשרדי מס הכנסה בגלל אסיפות עובדים

מאת סופר „הארץ"

שיבושים בעבודה בנציבות מס הכנסה יגרמו היום בגלל אסיפות מחאה שיקיימו הבוקר העובדים בין השעות 8—10. כינוסי העובדים יי־ערכו על ידי נציגי העובדים ובחו־רת ההסתדרות במחאה על אי מי־מוש סעיף בהסכם שנחתם בין ה־הסתדרות, העובדים ומשרד האוצר לפני כשנה.

האוצר הקים ועדה לבדיקת דרכים לחסוך מטבע זר

משיכות החשב באוקטובר — כ־600 מיליון ל"י ✶ קיצוצי תקציב יידונו בישיבת הממשלה ביום א'

מאת אברהם אגביל, סופר „הארץ" לענייני כלכלה

על הקמת ועדה לבדיקת דרכים לחסוך במט"ח הוחלט ביום ג' ב־ישיבה משותפת של הנהלות האוצר, בנק ישראל ומשרד המסחר והתעשיה.

בחודש אוקטובר ירדו יתרות מט־בע החוץ בכ־100 מיליון דולר, והן מסתכמות עתה באופן רשמי בכ־930 מיליון דולר.

הועדה שמונתה על ידי שר ה־אוצר תבדוק שורה של הצעות ש־הועלו על־ידי המשתתפים בדיון. א־חת ההצעות היתה לחסוך מט"ח על־ידי הקטנת היקף ההשקעות לתקו־פה מסוימת של רכישות ציוד מחו"ל למטרה זו.

שר האוצר הציע לבדוק דרכים ל־החזיר פסולת חומר גלם למחזור ה־יצור. הוא עמד על העובדה כי אר־צות עשירות בעולם עושות שימוש חוזר בנייר, מתכות, זכוכית. הוצע גם לבדוק צעדים לחיסכון בדלק, לבדוק היקף מלאי מוצרים שונים, ואולי אף להטיל הגבלות אדמיניס־טרטיביות על יציאת ישראלים ל־חו"ל למטרות טיול ונופש.

משיכות החשב גדלו ב־600 מיליון ל"י

בחודש אוקטובר גדלו משיכות ה־חשב מבנק ישראל בכ־600 מיליון ל"י. סה"כ משיכות החשב מבנק יש־ראל מתחילת השנה התקציבית מגי־עות ל־2100 מיליון ל"י. יתרות מט"ח ירדו באוקטובר במאה מיליון דולר. למרות שירידת יתרות מט"ח פע־לה להקטנת אמצעי התשלום, גדלו בשבועות האחרונים במידה ניכרת אמצעי התשלום כתוצאה מהזרמות החשב. עקב כך וכן עקב הגידול באשראי המכוון והקטנת האשראי ל־קבלנים, הצליחו הבנקים שלא להג־דיל את הרזרבות הנזילות.

קיצוצי התקציב

שר האוצר יביא ביום א' לדיון בממשלה הצעת קיצוץ התקציב ל־שנת 1974־5 הוא יסביר את משמעות הקיצוץ על היקף תכניות הממשלה השונות בתחומי בטחון, חינוך, שי־כון ויעדים סוציאליים. מר רבינו־ביץ גם יעמוד על השלכות הקיצוץ על היקף פעולות הממשלה בשנת התקציב הבאה.

ירד מחזור המטבע

מחזור המטבע ירד השבוע ב־33.9 מיליון ל"י ועמד על שלושה מיליארד 285 מיליון ל"י בקירוב. על כך הודיע בנק ישראל.

זכו בפיס

בהגרלת מפעל הפיס מס' 44/74 שהתקיימה ביום 31.10.74 זכו ה־כרטיסים הבאים:

בסך — .500,000 ל"י זכה המס־פר: 728358.

בסך — .250,000 ל"י זכה המס־פר: 462033.

בסך — .100,000 ל"י זכה המס־פר: 498526.

בסך — .50,000 ל"י זכו המספ־רים: 705682; 713640.

בסך — .12,500 ל"י זכו המספ־רים: 249625; 505177.

בסך — .6,250 ל"י זכו המספ־רים: 231968; 271492; 596225; 761242.

בסך — .5,000 ל"י זכו המספרים הבאים: 048995; 055407; 067326; 085237; 091076; 093034; 101549; 103769; 112007; 139880; 143671; 190332; 205359; 211977; 213668; 249073; 339820; 344014; 350780; 395039; 408041; 458356; 494375; 537640; 574399; 581946; 584251; 590289; 600463; 650784; 670337; 687279; 695165; 699080; 705985; 712163; 735055; 761213; 786294; 798643.

בסך — .1,000 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־1055; 1819; 3454; 7166; 8854.

בסך — .600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־19292; 32634; 35594; 52320; 59207; 62333; 67760; 72479; 84669; 89790.

בסך — .250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־12836; 15122; 17135; 28655; 28677; 33960; 35264; 42773; 47495; 49247; 52377; 53382; 55383; 62688; 62875; 64600; 70400; 83425; 84465; 86277; 86459; 88921; 89057; 93320; 99832.

בסך — .100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0915; 1088; 1707; 5326; 6882; 8304; 8799.

בסך — .50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0195; 0487; 2391; 2684; 2708; 2747; 2790; 3189; 3428; 3537; 3540; 3739; 4110; 4496; 4565; 4789; 5239; 5436; 5544; 5568; 5870; 5926; 6198; 6335; 6338; 6532; 7012; 7075; 7706; 7746; 8215; 8305; 8419; 8459; 8758; 8776; 8962; 9069; 9172; 9210; 9799; 9824.

בסך — .6 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרות: 1; 8.

הערבים ביקשו דחיית „דיון על שאלת פלשתין באו"ם"

בני ברית מציע למנוע כניסת נציגי המחבלים לארה"ב ✶ פנו לערכאות

מרכז או"ם, 31 (ע"ר). — ה־או"ם נתבקשו היום רשמית לד־חות עד ל־13 בנובמבר את פתי־חת הדיון על שאלת פלשתין ב־עצרת הכללית.

דובר או"ם אמר כי המזכיר הכללי קורט ואלדהיים, אשר קיבל את ה־בקשה ממזכיר הליגה הערבית מח־מוד ריאד, בשם המדינות הערביות, יפתח בהתייעצויות על הצעה זו. סבו־רים כי הבקשה תאושר.

הדיון, הראשון על שאלת פלש־תין מזה שנים רבות, אמור היה להיפתח ב־7 בנובמבר. הארגון ל־שחרור פלשתין הוזמן להשתתף ב־דיון, והועלתה השערה כי ערפאת בעצמו ישא את דברו בדיון זה. סבורים גם כי חוסיין מלך ירדן, חסאן מלך מרוקו ונשיא לבנון פראנ־ג'ייה ישתתפו בדיון זה.

הגנה על אינטרסים

ניו־יורק, 31 (יופ"יא וע"ר). — הליגה נגד השמצה של בני ברית ביקשה היום צו של בית משפט כדי לאסור על נציגים של הארגון לשח־רור פלשתין מלהכנס לארה"ב, כדי לייצג את הפלשתינים בדיון באו"ם.

דובר של הארגון אמר, כי הבק־שה הוגשה היום בבית משפט פדרא־לי, וזאת במטרה להגן על „האינ־טרסים של אזרחים אמריקאים". יו"ר הליגה נגד השמצה, סאימור גרא־באורד אמר, כי אם אין אפשרות ל־אסור לגמרי את כניסת נציגי אש"ף לארה"ב, כי אז יש לפחות להגביל את חופש התנועה שלהם. התביעה הוגשה נגד שר החוץ האמריקאי הנ־רי קיסינג'ר, שר המשפטים ויליאם סאקסבי ושר האוצר ויליאם סיימון.

דן מרגלית, שליח „הארץ" ב־ארה"ב, מוסר: הדיון בבקשת ה־עותרים יתקיים ביום ו' (היום) ב־בית המשפט המחוזי בניו־יורק, ל־אחר שהשופט קונסטנטינו הורה ל־נתבעים להופיע בפניו.

בעתירה מובעת דאגה מפני כוו־נת ארה"ב להעניק לערפאת ולעוד 9 אנשים מאש"ף אשרה ללא הגב־לות, ומצויינת העובדה שמאותם פעולות חבלה נעשו בשנים האחרו־נות בידי אנשי אש"ף, והם פעו־לות שערפאת נטל עליו את האח־ריות לגביהן (כזוכר גם הפצצת בתי־טום).

דובר הסטייט דיפרטמנט אמר כי עד כה לא הוגשה בקשה להעניק אשרות כניסה לארה"ב לערפאת.

בהפגנה של יהודי ניו יורק נגד השתתפות משלחת אש"ף בדיוני ה־עצרת הכללית שתיערך ביום ב' יש־תתפו היה משה דיין, אבא אבן, הנרי ג'קסון ויעקב יעבץ.

תושבי יהודה ושומרון ישותפו ברשות פלשתינאית

מאת אליהו [illegible], סופר „הארץ" בצרפת

פאריס, 31 (מיוחד ל„הארץ"). ב־עקבות הפיסגה הערבית ברבאט עו־מדת לקום „רשות פלשתינאית" ובה ישותפו נכבדים ערביים מיהודה ו־שומרון — מוסרים מקורות דיפלומ־טיים כאן.

כספי המגבית אינם מעורבים בפרשיות החברה לישראל ובנק ישראל־בריטניה

לונדון, 31 (עסט"א). — המגבית היהודית המאוחדת בבריטניה פיר־סמה אתמול הודעה המבהירה כי שום כסף של המגבית למען ישראל אינו מעורב בפרשיות שהתעוררו ב־קשר לחברה לישראל ובנק ארץ יש־ראל בריטניה.

בהודעה נאמר כי נוכח הדאגה שהביעו יהודים רבים ברחבי ברי־טניה בעקבות ההסתבכויות הללו, אנו קובעים במפורש ובכל הסמכות ששום כסף של המגבית אינו מעורב ואינו מושקע ומופקד בחברה ליש־ראל ובבנק ארץ ישראל בריטניה.

עוד נאמר בהודעה כי כל כספי המגבית הנתרמים בבריטניה ובמקו־מות אחרים מועברים לסוכנות ה־יהודית והם מיועדים למטרות שי־קום וצדקה בהתאם לחוק הבריטי ו־כפי שנקבע בחוקת המגבית היהו־דית המאוחדת.

כל ההשקעות של המגבית המאו־חדת עומדים לביקורת שתי חברות רואי חשבונות עצמאיות, ובעלי שם בינלאומי.

ארה"ב ממשיכה במו"מ על כור גרעיני למצרים

מאת דן מרגלית, סופר „הארץ" בארה"ב

ואשינגטון, 31 (מיוחד ל„הארץ"). — ארה"ב ממשיכה במו"מ עם מצ־רים בדבר מכירת הכור הגרעיני. עד כה אין לואשינגטון ידיעות כי מצרים סיכמה עם בריה"מ עיסקה על־אספקת כור רוסי קטן יותר.

גורמים בואשינגטון סבורים כי ממדי הכור הרוסי בו מדובר בידי־עה ב„אל־אהראם" אמנם קטנים מן הכור האמריקאי בכ־20% אך אין ספק כי גם המודל הרוסי יכול לע־נות על רוב צרכיה של מצרים. פקידים אמריקאים ממשיכים להמ־תין לתשובת ישראל בעניין הכור.

שניצר: יש לבצע

(סוף מעמוד 1)

תוזלה ליציבות מחירים.

בטמפו, סעיף השכר הוא 15 מיל־יון ל"י לשנה, ותוספת יוקר ב־ינואר תעלה לנו כ־5 מיליון ל"י. התוצאה תהיה שנפנה לועדת ה־מחירים ונבקש אישור להעלאת מחי־רים — אני יודע שזה מעגל ללא מוצא, אך אין לי ברירה. אינני חושב שמספר העובדים במפעל ירד בשנה הבאה — להיפך, אולי יעלה. אני מקים מפעל חדש לייצור זכוכית חלולה, שיהיה מבוסס על מיכון, מ־העודר כוח אדם באיזור.

קודם: ריפורמה במיסוי

מנכ"ל קונצרן אמפא־אמקור, מר שמעון אלמן: קודם כל יש לי־צור תנאים מתאימים, ורק אחר כך לד־בר על פיתוח. יש להכניס ריפורמה במיסוי, לדון על הקפאת שכר ה־מחירים, ליצור תמריצים להעלאת פריון העבודה. פיתוח כשלעצמו לא יפתור כיום שום בעיה, ויהיה תרגיל אריתמטי בלבד. הוא יכול לבוא רק לאחר שינויים כגון אלו כהצבעתי עליהם.

יש למצוא דרך להעביר את תו־ספת היוקר לפסים ריאליים, לבדוק מחדש את מרכיבי המדד לצורך הש־לום התוספת. למשל, אין הצדקה ש־התיקרות של ביקורים במועדוני לי־לה תיכלל במדד תוספת היוקר ותש־לה את שיעור התשלום.

עלי להזהיר כי תוספת שכר בג־לה בינואר עלולה להביא לכך שמפ־עלי הקונצרן, המעסיקים כ־2800 איש, לא יוכלו לייצר ברווחיות, ואז לא תהיה ברירה, אלא לצמצם את היצור ולפטר עובדים. אנו גם יבו־אנים, אמנם בהיקף קטן לבדי; בנ שיקרה לכל עם ישראל, אם יהיה פיתוח, יקרה גם לטקסטיל היבוא של־נו, ויש להניח שהיבוא יקטן.

להקפיא: חלק מתוספת היוקר

מנהל אגודת היקבים, ד"ר אליקים אוסטשינסקי, אמר: ביחוד ואני חבר בועדה המייעצת של בנק ישראל, לא אוכל להביע דעה בנושא הפיחות (עם זאת מסר ד"ר אוסטשינסקי, כי שעה קלה לפני שיתפרש חבר בוועדה המייעצת. וכי נושא הפיחות לא נדון בה).

בנושא תוספת היוקר, סבור ד"ר אוסטשינסקי כי [illegible] על השכירים לוותר על הישגם סוציאלי שלהם, ומצד שני, [illegible] תוספת יחסית את הלוחצים [illegible]. הוא סבור כי יש להקפיא חלק מתוספת היוקר. מנהל היקבים חושש כי בשנה הבאה ירידה בתצרוכה ביקבים, אחר במבעל בלי־ית מחירים צפויות — התקרובה כבר בחודש נובמבר, בכ־5%, בעל הד־יקרות הענבים הקיץ האחרון — הת־יה ירידה בצריכה. האגודה מעסיקה כ־350 עובדים קבועים, ובהם לא יפגעו, אולם צפויה ירידה בהעסקת עובדים עונתיים, שבעונה האחרונה היה מספרם כ־200.

נקבעה מיכסת התרומות למען מדינות העימות

ביירות, 31 (ע"צ). מדינות העי־מות — מצרים, סוריה, ירדן ואש"ף — יקבלו סכום של 2,350 מיליון דולר כדי שנה על פי החלטה ש־נתקבלה בועידת רבאט.

העתון אל סאפיר מציין, כי מדינות הנפט העשירות ישלמו סכום זה לפי המפתח הבא — ערב הסעודית 400 מיליון דולר, כוויית 400 מיליון דולר, הנסיכויות הער־ביות המאוחדות 300 מיליון דולר, קאטאר 150 מיליון דולר, עיראק 100 מיליון דולר ובאחריין 5 מיליון דולר. עד לא נקבעו המכסות של אלג'יריה ולוב, מציין העתון.

„שיחות עם אש"ף יוליכו למלחמה"

אמר אלון לשר החוץ הצרפתי סובאניארג

מאת סופרו המדיני של „הארץ"

בשיחות שנערכו אתמול בין שר החוץ, מר יגאל אלון, לבין עמיתו הצרפתי, ז'ן סובאנייארג, אמר השר אלון לאורחו, שאם צרפת חושבת כי על־ידי שיחות עם אש"ף היא מקרבת את השלום, הרי על פי ה־ניתוח המדיני של ישראל תוביל דרך זו למלחמה.

חלק גדול מהשיחה נסב על גבו־לות בני הגנה. השר אלון אמר למר סובאנייארג כי ישראל מוכנה לפש־רות טריטוריאליות, אולם תוך שמי־רת קווי הגנה. שר החוץ הצרפתי השיב, כי בעולם המודרני, עם כלי המלחמה המתוחכמים, אין גבולות בני הגנה. על כך העיר אלון, כי אינו מתכוון להיכנס לויכוח עם אורחו בשאלה מי מהם איסטרטג גדול יו־תר. אולם „לוא הייתי האיסטרטג שלי הייתי מפטר אותך", אמר אלון לסובנייירג.

לגבי הפלסטינאים אמר שר ה־חוץ הצרפתי כי הם מהווים את ה־מפתח לשלום באיזור ולפיכך סבו־רה צרפת, שעל ישראל לשאת ולתת עם אש"פ. „אתם אומרים שאסור לכם להפסיד אף מלחמה, אבל האם אתה סבור שמותר לכם לנצח? ר־לאן יוביל ניצחון נוסף?" — שאל מר סובניירג. על כך השיב אלון כי ישראל אינה מעוניינת במלחמות כלל אלא בשלום, אולם דרכה של צרפת אינה מובילה לכיוון זה.

בפגישה אחרת נדונו היחסים בין שתי המדינות. בשעות הערב ערך השר אלון סעודה לכבודו של שר ה־חוץ הצרפתי במלון המלך דוד ב־ירושלים.

בנאומיהם לאחר הסעודה חזרו שני שרי החוץ על העמדות היסוד־יות של ממשלותיהם. היום יהיה מר סובאנייארג אורחו של מר אלון ב־קיבוץ גנוסר, והוא אמור לעזוב את הארץ מחר. שר החוץ הצרפתי ביקר אתמול גם ביד ושם.

התפטר נשיא בורסת היהלומים

מאת אליעזר זוין, סופר „הארץ" לענייני כלכלה

נשיא בורסת היהלומים מר משה שניצר התפטר מתפקידו. הוא הגיש מכתב התפטרות אור לאתמול להנ־הלת הבורסה, והודעת ההתפטרות הוקראה אתמול בישיבת ההנהלה שנערכה כבר בהיעדרו.

מר שניצר אישר אמש כי התפ־טר, אך סירב להיכנס לסיבות ה־התפטרות ולהגיב על טענות חברי הבורסה.

רוצים לקנות

תנורי חימום

PERFECTION
made in U.S.A.

טל. (03)50243

החורף אינו סוף עונת הצלום!!

בעזרת פלש אפשר לצלם גם בחדר וגם בחושך מוחלט!!

✶ מכשירי הקרנה, מסכי הקרנה במבחר גדול.
✶ פיתוח צבעוני ע"י המעבדות המשוכללות בארץ!!
✶ צלומי פספורט — ברגע!
✶ העתקת מסמכים, במקום!

בימי שלישי סגור כל היום.

פוטו ברנר
חיפה, רחוב החלוץ

ספינות חיל הים הפגיזו בסיסי מחבלים בלבנון

הלבנונים: 5 נהרגו

מאת סופר „הארץ"

ספינות חיל הים הפגיזו בסיסי מחבלים במחנה הפליטים הגדול ב־ראשידיה שבדרום לבנון. מחנה ה־פליטים ראשידיה נמצא בדרומית ל־צור וצה"ל פעל נגד המחבלים ב־מחנה זה כמספר פעמים בעבר.

ספינות הטילים הפגיזו את המחנה באיזור בו מתרכזים המחבלים. אנשי הספינות דיווחו על פגיעות טובות. ראוי לציין, כי ערב קודם לכן ירו אנשי הצבא הלבנוני בכפר פגזות מרגמה לעבר ספינת משמר ישרא־לית מסוג דבור שסיירה באיזור ראש הנקרה.

- מחנה הפליטים ראשידיה, דרום לבנון, 31 (צ"ר). חמישה אנשים נהרגו ו־20 נפצעו כאשר 8 ספינות תותחים ישראליות הפגיזו הבוקר ב־שעה מוקדמת את מחנה הפליטים הפלשתינאי ראשידיה. מרבית הנפגעים — אשר אושפזו בשני בתי חולים סמוכים — היו ילדים, נשים וקשישים, אמרו כתבים מקומיים.

בהפגזה, שנמשכה כשעה, נהרסו כ־40 בתים. דובר המחבלים טען, כי ההתקפה נהדפה לבסוף על ידי הת־תחים לבנוניים ויחידות של המחב־לים.

יבי

סילבי קשת

הסובלנות המדומה בישראל הוכיחה עצמה כחולה.

לאש"פ

זהותך, וזהותי — בדרקיום.
זכויותיך בלי זכויותי —
רק על קברי.

אבי מולידי שהוא ארצי

[illegible]

הספר „אודיסיאה 67" לאברהם פסקא הוא המיסמך הספרותי־אנושי על מלחמת 67

בפניכם קטע מהספר:

הוא מניע ראשו. טמנו שותקים זה לזה. אני מוכרח לאמר לו משהו. ערבית אינני יודע. במדינה מוקפת ארצות ערביות לא טרח איש ללמד אותי ערבית. עם אנ־שים אלה, שכני, אצטרך יום אחד לחיות ביחד, אבל את שפתם אני לא יודע. בבית הספר טרחו על תנ"ך ואנגלית. ערבית לא. אני פונה אליו באנגלית. אנגלית, מסתבר הוא לא יודע. שוב הוא מנסה לחייך ונדמה לי שאני מבין את היוכח.

איך אני מתנצל על שמנעתי ממנו את הטעם של ליקוק ידי אשה אהובה, בבקתת תימר עלובה על גדות הנהר העתיק? על שלקחתי ממנו עשרים, שלושים, ארבעים שנות חיים. אומר לו, סלח לי שהרגתי אותך? אני מצטער?

(מ.)

למכירה 65% ממניות של

מאפיה מבוססת באזור חיפה

יועדף שותף פעיל הבקיא בענף.

בהצעות נא לפנות ת. ד. 4496 חיפה למספר 55340

עורך פרסומים
(58)
נסיון עתונאי רב
ידע, מרץ,
שפות, קשרים
ת.ד. 33031 תל־אביב

למכירה

עגורן צריח

פוטיין מודל 427

פרטים טלפונים:
04—669263 04—642781
בשעות העבודה

דירות קוטג' ודירות גג

על הכרמל

עם נוף מרהיב לים ולעתלית

נותרו לנו במספר מצומצם.

אין אנו יודעים מתי שוב נוכל להציע דירות ברמה זו.
לפנות טלפון 242004 בשעות הערב 81753
ת. ד. 7011 חיפה.

הודעה למעסיקים

מפקד עובדים שכירים וחברותם בקופות חולים

עפ"י חוק מס מקביל

מעבידים שעדיין לא הגישו את דו"חות המפקד מתבקשים להגישם מיד.

טפסי המפקד

בחודש יוני נשלחו למעסיקים הנחיות לביצוע המפקד; איגרת למעסיק יחד עם הטפסים לערי־כת המפקד.

טפסים נוספים ניתן להשיג בכל אחד מסניפי המוסד לביטוח לאומי.

חובת המעסיקים להגשת דין וחשבון לצורך המפקד

עפ"י תקנה 3 לתקנות מס מקביל, חלה חובה על המעסיקים להגיש למוסד לביטוח לאומי עפ"י דרישתו דין וחשבון על חברות עובדיהם בקופות החולים, והעובדים שאינם חברים בקופות החו־לים, כולל נתונים על שכרם.

חברה מסחרית מחפשת לקניה

שטח משרדים

המשתרעים בין 100—150 מ"ר
צמודים למחסנים בשטח של 200 מ"ר
באזור דרך פ"ת, החשמונאים וקרליבך

בהצעות נא לפנות לת.ד. 317, תל־אביב

י"א בחשון תשל"ה, 27 באוקטובר 1974

עירית דימונה

מכרז מס' 38/74 בנית מקלטים

עירית דימונה מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים לבניית מקלטים לפי הפירוט כדלקמן: —

א. 4 מקלטים לפי תכנית פר/4 של המהנדס פרידמן.
ב. 7 מקלטים לפי תכנית סש/134 של המח' הטכנית [illegible].
ג. 3 מקלטים לפי תכנית מפר/190 של המחלקה להבנין.
ד. 1 מקלט לפי תכנית מפ/210/74 של המחלקה להבנין.

את חומר המכרז אפשר לקנות במשרדי מחלקת ההנדסה העירונית תמורת:

300 ל"י לתוכנית מס' א'
200 ל"י " מס' ב'
200 ל"י " מס' ג'
250 ל"י " מס' ד'

את חומר המכרז יש לשלוח רשום אל מזכיר העירייה בצירוף ערבות בנקאית בגובה 5% מסכום ההצעה. הקבלן רשאי להגיש הצעות לכל סוג מקלט בו הוא רוצה להשתתף. התאריך האחרון להגשת ההצעות הוא יום רביעי ד' בכסלו תשל"ה 20.11.74.

העירייה תהיה רשאית לפצל את העבודה לכמה קבלנים.

אין העירייה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

הצעות יתקבלו אך ורק מקבלנים רשומים כחוק.

סיור קבלנים יתקיים ביום רביעי כ"ח בחשון תשל"ה 13.11.74 בשעה 11.00.

[illegible], ראש העיר

בצער רב אנו מודיעים על פטירת ראש משפחתנו היקר

צבי שליטין

ההלויה תצא היום, יום שישי ט"ו חשון תשל"ה (1.11.74) בשעה 11.00 מבית הלוויות בסנהדריה [illegible] בירושלים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

יעקב בן דוד לוי

מתאבלים:
אשתו: סופי לוי, ירושלים
בניו: דוד ומשפחתו, תל־אביב
אהרון ומשפחתו, ירושלים

בדו"ח רשות הנמלים

פריון העבודה עלה מעט בנמלי חיפה ואשדוד - ירד באילת

מאת סופר "הארץ" לענייני פיתוח

רשות הנמלים סיימה את שנת הכספים 1973/74 בעודף הקציבי של 7.9 מיליון ל"י, שכמחציתו הועבר לידיעת התעריפים וכהצינהו לקרן לפיתוח והרחבת השירותים — על כך נמסר בדו"ח השנתי של הרשות שהוגש שלשום לשר התחבורה.

הכנסות הרשות בשנת הדו"ח הסתכמו ב־401.6 מיליון ל"י בעוד שההוצאות הגיעו ל־393.6 מיליון ל"י. נוסף על החיסכון העצמי של הפיתוח בשנה הנסקרת, שהסתכמו בכ־60 מיליון ל"י, החזירה הרשות לממשלה סכום של כ־23 מיליון ל"י על חשבון החוב של רכישת נכסי הנמלים עם קום הרשות וכן עבור ההלוואות לפיתוח הנמלים שקיבלה הרשות בזמנו.

פירוט ההוצאות מורה כי 49% מהן הוצאו לשכר עבודה ותשלומים נלווים, לרבות ההפרשות לקרנות הפנסיה והפיצויים (בשנת הדו"ח היה ברשות עליית שכר של 15%): כ־35% הוקצו להוצאות הון; 8.5% להוצאות כלליות, הפעלה ואחזקה, והיתר לשירותים במיתקני צובר ובמגורות והוצאות שונות. עיקר ההכנסות באו כסיפול במטענים — כ־91%.

הדו"ח מציין כי מצבת העובדים הכוללת בנמלים הסתכמה ב־4,681 עובדים קבועים, וכי מדד פריון העבודה עלה בשנת הדו"ח ב־4.6% בחיפה, ב־1.4% בנמל אשדוד, ואילו בנמל אילת חלה ירידה בפריון בשיעור של 5.4%.

פירוט ההכנסות וההוצאות של הנמלים מראה כי נמל חיפה סיים את שנת הדו"ח בגרעון תפעולי של יותר מ־5.5 מיליון ל"י, נמל אשדוד בגרעון תפעולי של כ־8.3 מיליון ל"י ונמל אילת בגרעון התפעולי של כ־8 מיליון ל"י. הגרעונות כוסו בחלקם על־ידי העברת חלק מדמי הרציף אותו גובה רשות הנמלים.

שני עורכי דין דורשים מיליון ל"י מבנק א"י–בריטניה

(ע). שני עורכי־דין הגישו תביעה נגד בנק ישראל ובנק א"י בריטניה להחזרת סכום של מיליון לירות שהפקידו בבנק בנאמנות, בעיסקת מכירה של בתי מלון.

בנק ישראל השיב, כי הכסף הועבר ביום הפקדתו לאחת החברות של קונסרן וריליאמס ולכן בנק ישראל אינו רואה חובה להחזיר את הכסף.

עורכי־הדין שלמה תוסיה כהן מירושלים ואליהו מירון מתל אביב, (שהוא גם פרקליטו של מנהל בנק א"י בריטניה לשעבר, יהושע בן־ציון והיה פרקליט הבנק) הגישו את התביעה להחזרת מיליון לירות, בטענה, שב־6 ביוני השנה הפקידו סכום כזה בבנק.

הכסף נמסר לעורכי־הדין כפקדון על ידי חברת מלון מטרופוליטן (1971) כערבות בעיסקה של מכירת מלון דיפלומט שבבעלות המליונר חיים שיף, לכלוהאי איגנץ ברביס. עורכי הדין היו צריכים להחזיר את הכסף בראשית חודש יולי.

פרקליטו של בנק ישראל, ביקש מבית המשפט רשות להתגונן נגד התביעה. בבקשתו, טוען עו"ד אמנון גולדנברג, כי ביום הפקדת הועבר הכסף לזכות חשבונה של חברת מנוף חברה לבניה, השקעות ומסחר, לשם הקטנת חובה לבנק א"י בריטניה. הוא טוען כי העברת הכספים למנוף נעשתה בעקבות תיאום בין מנהל בנק א"י בריטניה יהושע ברציון ובין עו"ד אליהו מירון, שהיה אחד המפקידים.

כידוע, חברת מנוף היא אחת החברות של קונסרן וריליאמס.

בבקשה טוען בנק ישראל, כי ביום תפיסת בנק א"י בריטניה לא היה רשום פקדון על שם עורכי־הדין התובעים ובנק ישראל אינו חייב להחזיר להם את כספם.

בתשובה לשאלת כתב "הארץ" הכחיש עו"ד מירון בתוקף, כי נעשתה העברה של כסף זה.

הבקשה למחיקת התביעה עדיין לא התבררה בבית משפט.

נעצרו 3 חשודים ברצח החיילת

איפול מלא על החקירה

(ע). — צוות החוקרים המיוחד שהורכב לפיענוח רצח החיילת רחל הלר הביא אתמול ליום חמישי למעצרם של שלושה חשודים, שניים מהם תושבי חיפה כבני 30 וצעיר אחר כבן 28, תושב שכן אשר הכיר את הנרצחת.

המשטרה הטילה איפול על מעצרם, אך נודע כי מעצר שני הצעירים תושבי חיפה ומעצרו של הצעיר תושב שכן אינם קשורים זה בזה. החקירה מתנהלת בכיוונים שונים. החשודים נעצרו וכפי הנראה יובאו לפני שופט שלום בחדרה להארכת מעצרם.

ראש צוות החקירות המיוחד סגן ניצב הנא הדד אמר אתמול כי הפירסום בעתונות אשר שיתאר את התוצאות של הרציחה ביום ד' שעבר שוב פנה לציבור בקריאה לסייע בידי המשטרה וכל מי שנתקל בחיילת ביום ד' שעבר ליד הטרמפיאדה בתל־אביב ובכביש הכרמל, וכל מי שראה מכונית חשודה באותו לילה בכביש המהיר חיפה תל־אביב עד מחלף זכרון יעקב — קיסריה, שידווח למשטרה.

המעבדה לזיהוי פלילי משלימה עתה בדיקות מעבדתיות השונות שיש בהן כדי לקבוע אם הצעירה הותקפה על ידי חשוד אחד או יותר. מקורות המשטרה סירבו להתייחס למעצרם של שלושת החשודים ואיפול הוטל על החקירה בשלב זה.

700 אלף ל"י תוספת לקבלן שהחוזה אינו מחייב זאת

מאת גדעון אלון

סופר "הארץ"

ועדת הכספים של עיריית ירושלים החליטה לשלם לקבלנים הבונים אלה פיצוי של 700 אלף ל"י בעבור ההתייקרויות שחלו בהקמת הבניין שבונה העירייה ברחוב יפו (מול בניין שערי צדק) לפני כשנתיים תמורת 5.6 מיליון ל"י.

נודע כי על פי החוזה שנחתם בין עיריית ירושלים והקבלנים אין העירייה חייבת לשאת בהתייקרויות, אולם הקבלנים ביקשו תוספת של 4.5 מיליון ל"י מחמת ההתייקרויות וטענו כי אם סכום זה לא ישולם להם לא יוכלו לסיים את הבניין (בו יאוכסנו העברה לאוטובוסים של העירייה, מחלקת המים ומשרדים אחרים).

נודע שוועדת הכספים של עיריית ירושלים ראתה את הבעיה של הקבלנים כצודקת, לא מבחינה משפטית אלא מבחינה ציבורית, והמליצה להעניק להם תוספת של 500—700 אלף ל"י בגין ההתייקרויות.

בדיון שהיה בוועדת הכספים אמר גזבר העירייה מר יוסף צדיאלי, כי לעירייה חשובה מהירות הבניין בהקדם האפשרי ואם לא תאושר ההצעה עלולה להיפגע השלמת הבניין. כן צוין שהקבלנים התחייבו להשלים את הבניה עד חודש דצמבר, למעט התקנת מעליות ותאורה. הוא הוסיף שהתוספת של לא יותר מ־700 אלף ל"י סבירה.

זוג מורים מבני ברק ניספה בתאונה

(ע). בתאונת דרכים משולשת שהיתה אתמול בכביש הדרום, נהרג תושב בני־ברק בן 37 ואשתו בת 32 בנוסעם ברכבם הפרטי.

לבקשת המשפחה והמתאבלים בני כרכם שפירא עדיין לא מסרה המשטרה לפירסום את שמות ההרוגים. האסון גרם לאבל כבד במרכז שפירא המשמש קריה־חינוך אגודית לכל ישובי שפיר בדרום.

התאונה אירעה כאשר משאית בהגה בידי אליעזר גלם, בן 22, ממושב שדה עוזיה שנסעה אף היא דרומה, ביקשה לעקוף את הפרטית שבה היו בני הזוג, ליד הקילומטר ה־13, ברם כאשר הופיעה משאית מכוונת, גרמה המשאית הראשונה בניסיון לחזור למסלולה שהמשאית השנית שנסעה צפונה ומול פני המשאית המתפתחת איבד נהגה, ישראל, בן 23, ממושב אחוזם את השליטה על ההגה ומשאית זו התנגשה בפרטית. כתוצאה מההתנגשות נמחצה הפרטית כליל ושני בני הזוג, תושבי בני־ברק שהיו נוסעים יום יום למרכז שפירא נהרגו במקום.

שלישיה ראשונה בנהריה

בבית־החולים הממשלתי בנהריה נולדה ביום ד' השלישיה הראשונה מאז הקם בית־החולים, לבני הזוג קורן ממרחביה. שלושה לפני שבועים מבירתם. ליולדת בת שעבר לה 7 שנים. מפי שנמסר הלידה היתה ללא קשיים ומשקל הבנות טוב.

נעצרו 3 חשודים בסחר בלתי חוקי במטבע חוץ

מאת אבי ולנטין

סופר "הארץ" לענייני משטרה

שלושה אנשים, חשודים בעיסוק דירות שם עסקו בסחר בלתי חוקי במטבע זר, יובאו הבוקר לבית משפט השלום בתל־אביב להארכת מעצרם. השלושה נעצרו שלשום בפעולה מיוחדת של המטה הארצי של המשטרה בתל־אביב.

במבצע, שהתנהל שלושים משטרת המשטרה, נתפס מטבע זר בשווי כולל של כ־50 אלף דולר (במטבעות שונים) בחיפושים שנערכו בשלוש הדירות בתל־אביב. כן נתפסו כ־300 אלף ל"י בידי אנשים שהגיעו לדירות אלה כדי להחליפם במטבע חוץ. אחד הלקוחות הגיע ובידיו 200 אלף ל"י.

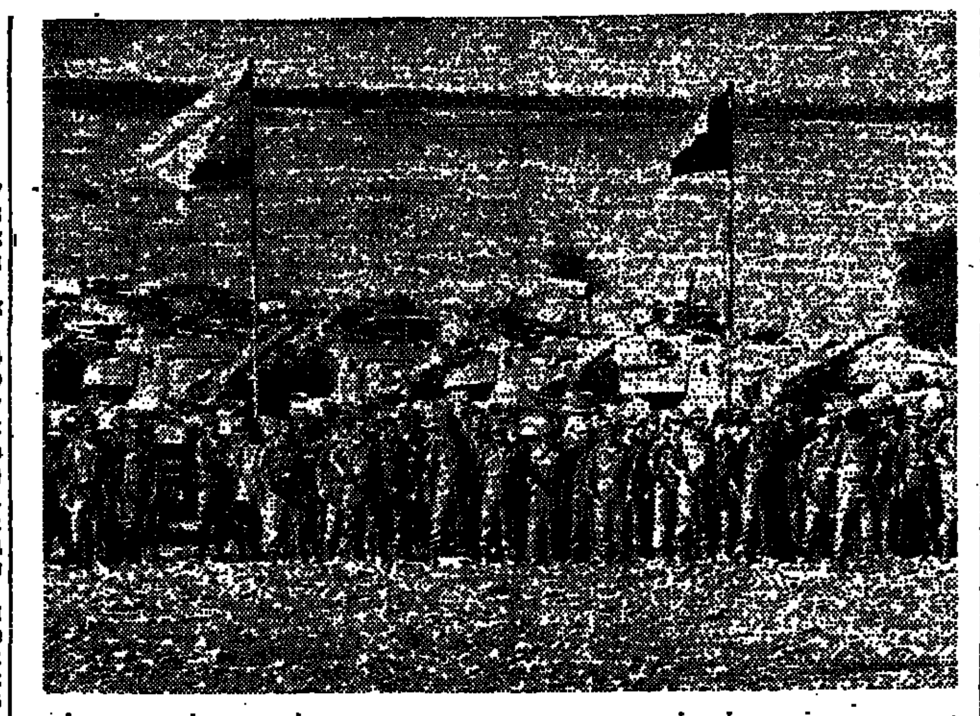

מיסדר הסיום של התרגיל העל־עוצבתי, שנערך בימים האחרונים על־ידי צה"ל ברמת־הגולן

שופט אסר על הטכניון לסלק ממעונות הסטודנטים זוג שנישא בנישואין אזרחיים

מאת אלי אליעד

סופר "הארץ"

צו מניעה זמני, האוסר פינוי ממעונות הטכניון של זוג סטודנטים שנישאו בנישואים פרטיים, הוצא אתמול בבית־משפט השלום בחיפה נגד הטכניון, דיקן הסטודנטים פרופ' אברהם רונן ואגודת הסטודנטים של המוסד. הצו ניתן במעמד צד אחד והוצא לבקשת יעל וארזיה אורן, המיוצגים על־ידי עו"ד יהונתן לבבי.

בנימוקים לבקשת הצו צוין כי "אין הטכניון ממונה על שמירת ההלכה במעונות הסטודנטים בקרית הטכניון ואם יסולקו בני הזוג, יהיה בכך משום אפליה ופגיעה בחופש הדת והמצפון".

לטענת המבקשים הודיע להם לפני שבועות אחדים דיקאן הסטודנטים לאחר שנודע בטכניון כיצד נישאו — כי "לדעתו אינם נשואים ולכן לא אושרו להם מגורים במעונות". הם התבקשו לעזוב את המעונות עד ה־1 בנובמבר (המחר).

בנימוקי הבקשה צוין, כי בתקנות לנוהגי הטכניון זכאים שני בני זוג שהם סטודנטים במוסד, למגורים במעונות וכי הקריטריונים לקבלת מקום במעונות הם כלכליים וחברתיים ואינם נוגעים למצב המשפחתי.

השופט, מר י. אפלבוים הוציא כאמור את הצו המבוקש וקבע את ה־6 בנובמבר כמועד לשמיעת שני הצדדים.

שינוי פתאומי של יעד דירות — גרם לפלישה לתוכן

(ע). עשר משפחות מרובות ילדים פלשו אתמול אור ליום ה' לתוך בניין דירות חדש באור־עקיבא שנבנה על ידי משרד־השיכון ועומד ריק זה שמונה חודשים.

המשפחות טוענות, כי הן רשומות לבית דירות זה מלפני חודשים רבים והובטח להן, כי עם השלמת הבניין יועבדו לשם כפתרון לבעיית הצפיפות בדירותיהן הקטנות.

ראש המועצה המקומית, מר מנשה יצחקי, אישר כי בית הדירות החדש היה מיועד על ידי משרד השיכון למשפחות מרובות ילדים. אולם לפני שבוע שונה היעד של המפעל — נוכח הגל הצפוי של העליה. מר יצחקי אמר כי אלה משפחות של 8—10 ילדים המתגוררות בדירות של 48 מ"ר כל אחת הן מתמודדות זה זמן רב להיכנס לבית זה. לדבריו פנתה המועצה בשבוע האחרון כמה פעמים למשרד השיכון ומחתה על החלטתו האחרונה אולם המאבקים לא נשאו פרי.

פיצוץ בדירתה של העתונאית סילבי קשת

(ע). מטען חבלה התפוצץ אמש ליום ה' בפתח דירתה של העתונאית סילבי קשת, ברחוב ויקרן בתל אביב. בעקבות הפיצוץ נגרמו נזקים לדירה ולחדר המדרגות.

לפנות בוקר נעצר אלמוני שנמלט למראה שוטר אשר קרא לו לעצור ליד ביתה של העתונאית. החשוד שנפצע ברגלו מיריות השוטר, טען כי אין לו שום קשר למקרה ומסר אליבי.

למקום הגיע חבלן המשטרה, אשר קבע, כי הפיצוץ נגרם כתוצאה מהטמנת לבנת חבלה שמשקלה היה רבע ק"ג, שהיתה מחוברת לפתיל השהייה. החבלן קבע, שהיה זה מטען חבלה הנמצא בשימוש צה"ל.

גב' קשת אמרה לחוקרים, כי אין לה מושג מדוע רוצים להתנכל לה. המשטרה סבורה, כי היה זה מעשה נקמה, בשל כתבות שפירסמה העתונאית.

✱ ראש העירייה מר שלמה להט גינה את ההתנכלות לעתונאית. הוא ביקר בבית, נפגש עם ידידיו ועם מימשלי הבוקים.

✱ ועד אגודת העתונאים בתל אביב גינה בישיבתו אתמול את נסיון ההתנקשות בעתונאית. בהחלטת הוועד האגודה נאמר, כי ציבור העתונאים פונה אל משטרת ישראל לפעול במלוא המרץ לגילוי האחראים למעשה הנפשע.

כן החליט ועד אגודת העתונאים לברך את העתונאי נתן ז'תנביק' על גילוי ושיה האחראות למופת, בחקירת בלשכת ראש עיריית נתניה, כאשר התערבותו האישית האמיצה מנעה אסון וקרבנות בנפש.

נערה נרצחה בנצרת על כבוד המשפחה

(ע). "שרפתי את בתי כיוון שגרמה לנו בושת ופגעה בכבוד המשפחה שלנו" — אמרה אתמול בבית משפט השלום בנצרת עבאד מוסאלה, בת 50, שנעצרה ל־15 יום כחשודה ברצח בתה עיטאס מוסאלה, בת 15.

עם האם ולתקופה שווה נעצרו גם שני בניה מחמד (24) ותופיק (21) מוסאלה וכן בן דודם אחמד מוסאלה (22).

לטענת האם כמואשים אלה כי היה להם יד במעשה.

הצעירה נרצחה ימים לפני שעמדה להינשא לבין משפחת צעיר מנצרת ששימש כמורה לאנגלית של הבת וקיים עמה יחסים.

משטרת מרחב העמקים בודקת עתה את הסברה כי לרצח קדמה התכנסות משפחתית בה נערך דינה של הצעירה נוכח הפגיעה של חילול כבוד המשפחה.

תרומה לאוניברסיטת ת"א

ציוד מחקר בשווי של 60,000 ל"י העניק לפרופ' לב פישלזון מהמחלקה לזואולוגיה באוניברסיטת תל־אביב, על ידי מר ק. ורנגל מהשגרירות הגרמנית.

הציוד נתרם על ידי קרן אלכסנדר פון הומבולדט בגרמניה.

נוסף לכך העביר השגרירות ספרים גרמניים בשווי של כ־50,000 ל"י לפרופ' ולדימיר צלמנר מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב, מתוך קרן פריץ טיסן, בשיתוף עם אגודת המו"לים הגרמנית.

הסתיים התרגיל של צה"ל בגולן

התרגיל העל־עוצבתי של צה"ל ברמת הגולן הסתיים אתמול בבוקר במיסדר חגיגי, שנערך אי־שם בשיפולי הרמה הצופה לעבר הרי הגליל העליון, במעמד הרמטכ"ל, אלוף פיקוד הצפון ומפקד הכוח המתרגל.

התרגיל החל בראשית השבוע, שלכו בו כוחות שריון מיחידות חי"ר ממוכנות, שהשתתפו בארטילריה, בחיל־אויר, בחולות ההנדסה והקשר. שר־הבטחון מר שמעון פרס, חזה מקרוב במהלך התרגיל.

בסכמו את האמונים, אמר הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור, בין השאר, כי בתרגיל יושמו הלקחים ממלחמת־יום־הכיפורים והושם דגש מיוחד על שיתוף־הפעולה בין החילות השונים. הוא ציין העובדה שצה"ל קלט ציוד חדיש — הוסיף ואמר רב־אלוף גור — אין לזלזל בכלי־הנשק הישנים הנמצאים בידיו.

בסיום המיסדר עבר הרמטכ"ל בהדגמה, על גב חולים על פני אלפי הלוחמים המאובקים, מהסדיר ומהמילואים, אשר זכו בדברי־שבח מפיו על המאמץ שהשקיעו למען הצלחת התרגיל.

אליפות אירופה בברידג' תפתח במוצ"ש

אליפות אירופה ה־31 לברידג' תפתח במוצ"ש במלון השרון בהרצליה ותימשך עד ה־16 בנובמבר. באליפות משתתפים כ־600 אורחים מחו"ל, שחקנים, מלווים ונציגים מ־20 מדינות אירופה המערבית והמזרחית.

שליח הסוכנות הודה במעילה של 100,000 ל"י

שליח הסוכנות לשעבר בטורקיה, גבריאל מרק (מרקוביץ') הודה אתמול בבית המשפט כי מעל בכספי הסוכנות בסכום של כ־100,000 לירות. הוא הורשע בעבירה.

מתן גזר דינו נדחה.

התובע, עמירם סגנברג מפרקליטות מחוז המרכז, האשים את מרק, בן 51, מרחוב אנקטי בפתח תקוה, בעבירה בעת שהיה עובד בשירות הציבור. מאז 1971 עד יוני השנה היה מרק שליח הסוכנות בטורקיה וקיבל על עצמו את ניהול קופת הסוכנות היהודית. עד יוני השנה גנב 339 אלף לירות טורקיות, שהן כ־100 אלף ל"י מכספי הסוכנות.

15 סטודנטים מבני המיעוטים שבתו שביתת שבת על "טיפול כושל" בשאלת שיכונם

מאת סופר "הארץ"

לענייני חינוך

כ־15 סטודנטים מבני המיעוטים באוניברסיטת תל־אביב בילו שלשום את הלילה על הדשא בקרבת הקמפוס ואתמול קיימו שביתת שבת בקמפוס במחאה על "טיפול כושל מצד המוסדות במציאת דיור עבורם".

הסטודנטים טוענים, כי השנה הוגשו כ־100 בקשות לדיור על־ידי סטודנטים ערבים, אולם רק 37 קיבלו דיור. לדבריהם אין הם מצליחים לשכור דירות ברחבי העיר, כנראה בגלל המצב הבטחוני.

מחוגי הנהלת האוניברסיטה נמסר, כי השביתה אינה נגד האוניברסיטה אלא נגד התופעה שהמשכירים מסרבים להשכיר דירות לסטודנטים מבני־המיעוטים. הסטודנטים אף לא פנו בתלונה או בעצומה בנושא זה אל הנהלת האוניברסיטה.

"בעיית הדיור של סטודנטים ערביים היא בעייה כאובה שהאוניברסיטה מתלבטת בה, אך אין אנו יכולים להכריח אנשים להשכיר להם חדרים או דירות" — טענו.

עם זאת צויין כי הסטודנטים הערביים יכולים לשכור חדרים ביפו, אולם הם מסרבים לעשות זאת בטענה שיפו מרוחקת מן האוניברסיטה.

כלל ופרט

נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, ורעייתו, ערכו אתמול קבלת פנים לרגל יום האמריקות, הנהוג לזכר גילוי היבשת על ידי קולומבוס. בנוכחות ראשי הנציגויות הדיפלומטיות של אמריקה הלטינית, מכירי ממשלה ואנשי ציבור.

נשיא המדינה וגב' קציר קיבלו את פני קבוצה של 100 איש מארגנטינה שעלו לרגל לירושלים במסגרת יום הותיק של הקבוצה.

שר התיירות, מר משה קול, קיבל אתמול בלשכתו בירושלים את שגריר ברזיל בישראל, מר מ. מ. נ. פ. דה סילבה פראנקו דו ריו בראנקו.

המזכיר הכללי של ההסתדרות, ירוחם משל, קיבל אתמול לשיחה את המזכיר הכללי של המפלגה הסוציאל־דמוקרטית האוסטרית, מר פריץ מרש, ואת חבר הוועד הפועל של מפלגה זו מר ה. אדרה, המבקרים בארץ כאורחי מפלגת העבודה. כן קיבל לשיחה את חברי המשלחת הפארלמנטרית מארגנטינה.

אסותא — אלישע

נולדו 5:

יהודית ודוד ירון — בן
יעל ויוסף קוזואל — בת
תמרה ויוסף צבת — בת
רבקה ושלמה הרשקוביץ — בת
רינה וגיורא לוי — בת
דינה ומשה גוברמן — בן
נג'ואה וחסן נסור — בן
בתיה ודב להט — בן
חנה ונחום בן משה — בת
תמרה ונסים זהבי — בת
... — תאומות בנות

6 שנות מאסר ל"קובלן"

על אספקת אישורים מזוייפים ושוחד

(ע). מאסר שש שנים בפועל ושנתיים על תנאי נגזר אתמול על חיים דהאן ("קובלן") בגלל אספקת אישורים מזוייפים לקבלת רשיונות נהיגה, תיווך בשוחד ומתן שוחד. חיים דהאן זוכה מאשמת זיוף האישורים.

התובע, דן מור, מפרקליטות מחוז תל־אביב, האשים את דהאן בן ה־39, מבת ים, כי מדצמבר אשתקד עד אמצע השנה הזאת, סיפק 21 אישורים כוזבים לאנשים שאינם רשאים לקבל רשיונות נהיגה. תמורת אישורים אלה קיבל סכומים שבין 700 ל־2000 לירות לכל אישור. בעזרת האישורים יכלו האנשים לגשת לבחינות נהיגה, אם כי לא היו זכאים לכך.

השופט בנימין כהן הרשיע את חיים דהאן ב־12 מקרים של קבלת כספים במרמה, מאחר שטען באוזני מקבלי האישורים, כי אלה אישורים אמיתיים. כן הרשיעו ב־15 מקרים של תיווך בשוחד ומתן שוחד. השופט קבע כי לא חיים דהאן זייף את האישורים וכנראה שעשה זאת בתוך משרד הרישוי בשם כושקטי, שעזב את הארץ ביום שבו נעצר דהאן.

השופט ציין כי הוא לוקח בחשבון את העבר העשיר של הנאשם אבל הפעם, כי לא העבר רב־ההרשעות מטריד את בית המשפט וגם לא מתן הרשיונות בעקבות האישורים המזוייפים. החמור ביותר הוא שמדובר בשוחד.

בבית־המשפט הופיעה גב' אסתר דהאן, אשתו של הנאשם והיא סיפרה כי לזוג שלושה ילדים ושלוש מסעדות. בגלל מעצרו של חיים דהאן (הוא נמצא במעצר מזה שבעה חודשים) סגורות שלוש המסעדות — אמרה. היא אמרה, כי לא ידעה דבר על הידרדרות בעלה וביקשה את רחמי השופט.

נציג המשטרה: "ראיות חדשות נגד החשוד במעילה בעמידר"

(ע). מעצרו של ראובן שיינבק, לשעבר פקיד בחברת עמידר, החשוד במעילה שהיקפה מגיע ל־65 אלף לירות, הוארך אתמול בבית־משפט השלום בת"א ב־15 ימים נוספים.

לטענת חוקר המשטרה, רס"ר פ. ברגהרד, התגלו עובדות חדשות לחיזוק החשד בדבר מסירת דירות לאנשים שאינם זכאים לכך תמורת שוחד.

בזמנו נעצר שיינבק, לאחר שנתעורר החשד כי במירמה הוציא כספים מהחברה, חשדו כי גבה כספים שהביא לחברה אולם שילשלם לכיסו.

אתמול טען איש המשטרה, כי התגלו ראיות חדשות לפיהן החשוד שיינבק במסירת דירות של עמידר תמורת שוחד לאנשים שלא היו זכאים להן. לדבריו, גרמו לחברה בדרך זו נזקים של מאות אלפי לירות ועתה נחקרים עוד רבים לגבי בירור ההיקף המדוייק שלהם.

החשוד ביקש שלא להאריך את מעצרו. השופט נחמיה בר החליט לעצרו ל־15 יום נוספים.

הפגנה של תלמידי מכינה

(ע). כ־150 מתלמידי המכינה הקדם־אקדמית של האוניברסיטה העברית, הפגינו אתמול לפני הצריפים מול בניין הנהלת האוניברסיטה בגבעת רם בירושלים. התלמידים מחו על שלא נתקבלו ללימודים באוניברסיטה ועל אי־סידורם במכינה במשרד לקבלת תלמידים. לדבריהם לא נלקחו בחשבון בעת המיונים על קבלתם ללימודים, ציוני המכינה — בניגוד למה שהיה נהוג בשנים עברו.

יו"ר הסתדרות הסטודנטים מר יגאל לנקר, הודיע למפגינים כי יפגש עם רקטור האוניברסיטה ויגיש את תביעותיהם.

פרופסורים ומרצים יתבעו לפטר את מנכ"ל האוניברסיטה העברית י. הרפז

מאת עמוס בן־ודד

סופר "הארץ"

ועד המרצים הבכירים והפרופסורים באוניברסיטה העברית יתבע באסיפה הכללית שלו, המתקיימת בשבוע הבא, לפנות אל נשיא האוניברסיטה בדרישה לפטר את מנכ"ל המוסד מר יהושע (יה"ש) הרפז.

בחוגי שהתפח בין חברי הוועד מואשם מר הרפז בהתנהגות משפילה פוגעת וקנטרנית כלפי הסגל האקדמי.

חברי הוועד מספרים, כי בין היתר ניסה להכשיל הסכם עבודה ארצי בין הסגל לבין ועד ראשי המוסדות להשכלה גבוהה, שכבר נחתם בראשי תיבות. הוא עשה זאת בכך שפנה אל גורם־חוץ בעל משקל והשיג את התערבותו.

✱ הוועד אף מאשים את המנכ"ל שלא הודיע למי שאין לו רכב, כי תשלומי הנסיעות שלו באוטובוסים עלו גם הם עם עליית מחיר הדלק.

✱ את כלוה המלהבה ניכו לסגל בספטמבר למפרע מהחודש אפריל, אף כי בהתאם לתקנות הדרוש היה הסכם מוקדם לכך גם מנציג מס הכנסה וגם מוועד העובדים.

אנשי הוועד אומרים שלא יתכן כי כל שלושה שבועות עד חודש יגיעו הדברים להתפוצצות. ומכיוון שאין הם מסוגלים עוד להתדיין עם המנכ"ל, תובעים הפרופסורים והמרצים הבכירים להעבירו מתפקידו.

לשולמית אלוני

חזק ואמץ!

חברייך

לידידנו

שמחה לוסטיג

ברכות מקרב לב

לרגל נשואיך

הרבה אושר

יהלומי בן ישראל
בזית
סוכנות לבטוח בע"מ

ברכת מזל טוב לבבית

למר שמחה לוסטיג

לנשואיו

מאחלים:

קצואר - שוהב

ברכות מאליפות

למר שמחה לוסטיג

לנשואיו עם בח"ל

נעמי

ג. נגל

וליוס, חברה למסחר בע"מ

שפע ברכות ואחולים לבביים

למר שמחה לוסטיג

לנשואיו עם בח"ל

נעמי

חבי ישראלית תרשיש בע"מ

משפחת ש. סולימני

קרין וד"ר אבי עורי

מודיעים בשמחה על הולדת בתם

טלי אלכסנדרה

נכדה

לסוניה וד"ר אדוארד קוסוי

ואממה וישראל עורי

נינה

לגבי ברטה קוסוי וגבי אולגה לוין

27.10.1974

אנה ומיכאל שניידר

שמחים להודיע על

הולדת בנם

את לאיל

נכד

לוונדה ולאון שרייבר, תל־אביב
לשושנה ויונה שניידר, ירושלים

"הדסה" ירושלים, י"ד חשון תשל"ה (30.10.74)

לאברהם קאופמן

הצלחה

בתפקידך החדש

מאחלים:

דליה ושלמה טוקר
זיוה ועמנואל זילבר
רותי ואבשלום וילדר
זיוה וקובי נידרמן
עדינה וזלמן סמסונוב
שרה ויעקב סמסונוב
עופרה ויוסי בונשטין
רינה וקלמן בורנשטין
חיה ומשה קפלן
נחמה ומשה בורק

רפי - הרשימה הממלכתית

המרכז

ישיבת מזכירות

ביום ראשון, י"ח בחשון, תשל"ה (3.11.74) בשעה 6.30 בערב תתקיים ישיבת מזכירות בבית סוקולוב רחוב קפלן, תל־אביב.

— נא לדייק —

המרכז

"אשל" הכנסה שוטפת קרן נאמנות צמודה

אשל ESHEL

מנהל הקרן: חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ
הנאמן: בנק דיסקונט לישראל בע"מ

הודעה

בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך תשכ"ח
ניתנת בזה הודעה כי פורסם היום

תשקיף

בדבר הנפקה לציבור של תעודות השתתפות על שם ב"אשל" הכנסה שוטפת, קרן נאמנות צמודה ביחידות בנות 1.— ל"י ערך נקוב כל אחת

כדלקמן:

(א) 5,000,000 יחידות, בימים 8, 7, 6 בנובמבר 1974 או עד למכירתן של כל היחידות הנ"ל, בתאריך המוקדם שבין שניהם, במחיר יחידה קבוע מראש של 1.02 ל"י היחידה.

(ב) יחידות במספר בלתי מוגבל החל מסיום מכירת היחידות המוזכרות לעיל ועד ל־31 באוקטובר 1975, במחירי יחידה שיקבעו על ידי המנהל עפ"י הוראות פרק 3 בתשקיף.

המועד להגשת בקשות יתחיל ביום 6.11.74 ויסתיים ביום 31.10.75.

המכירה לפי סעיף (א) לעיל תתחיל ביום 6 לנובמבר בשעה 8.30 ותסתיים ביום 8 בנובמבר בשעה 12.00 לפנה"צ, או עד למכירתן של כל היחידות האמורות, (בתאריך המוקדם שבין שניהם), ואילו המכירה לפי סעיף (ב) תתחיל עם סיום המכירה של היחידות האמורות בסעיף (א) ותסתיים ביום 31 באוקטובר 1975 בשעה 12.30 לפנה"צ.

עותק התשקיף וההיתר לפרסומו, הסכם הנאמנות ואישורן הוגשו לרשם החברות בירושלים לשם רישום.

עותקים מהתשקיף הנ"ל ניתן להשיג בכל סניפי בנק דיסקונט לישראל בע"מ ואצל סוכני ניירות הערך החברים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

את הבקשות לרכישת היחידות המוצעות יש להגיש למנהל הקרן באמצעות בנק דיסקונט לישראל בע"מ, סניף ניירות ערך, רח' יהודה הלוי 38, תל־אביב.

מודעה זו אינה מהווה הצעה לקניית תעודות ההשתתפות. ההצעה נעשית רק עפ"י התשקיף הנזכר לעיל.

هكذا من الأصل

هكذا من الأهل

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

31.10.74

	שער	שינוי	בסיס
מניות			
בנקים מסחריים והבריה לאחזקות בנקאיות			
אי. די. בי (ב)	157.5		
אי. די. בי. בב'	276.5	−1.0	277.5
אי. די. בי. ר"ב (ב)	181.5		(181.5)
אי. די. בי. אופציה (ב)	29		29
אי. די. בי. ב' (ב)	191.5	−2.0	(190)
אגוד	272	−1.0	
דיסקונט א' (ב)	407	−2.0	
מזרחי (ב)	152		(152)
פועלים ר"ב (ב)	220		
פועלים (ב)	257		257
בל"ל (ב)	214		215
בנקים למשכנתאות			
אפותיקאי (ב)	228		
כרמל (ב)	140.5	+0.5	
לבנות ביתך	261		
פח' משכנתאות (ב)	237		
שכון ר"ב	160		(160)
שכון בב'	149		
טפחות בב'	202.5	+3.0	
טפחות ר"ב	200.5	+4.0	(201)
מוסדות פיננסיים שונים			
שלמון	98		
אוצר להתיישבות	167.5		
חקלאות	73		
פתוח התעשיה בב'	65.5		
ביטוח			
אריה	270		(273)
הסנה	220	+4.5	
סהר	256	−4.0	
צור	133.5	+1.5	
מסחר ושרותים			
בית הרכב	71	+1.0	
דלק (ר)	123.5	+1.5	(124)
דלק (ב)	132		
קרור 1	222.5		
קרור 10	148	+6.0	(147)
הכבל	94		93.5
מגנה	139		
מקרקעין, בנין, פתוח הדרים			
אזורים	143.5	+5.0	
אפריקה 1	247		
אפריקה 10	210		(210)
הכשר הישוב ר'	119	+3.0	(118)
הכשר הישוב ב'	119.5	+4.0	(119.5)
כלל בנגב ב'	113		
בבנים	184.5	−1.0	
ישפרו	125.5		
ישרס	138		
מודיעין	160		
מטעי הדר	84		85
מבקיעים	172.5		
נאות אביב	75	−1.0	
פרי אור	147.5		
רסקו בב'	76.5		
רסקו ר"ב	56	+0.5	
תעשיה			
אליאנס	469		(470)
אלקו 1	104.5		(106)
אלקו 2.5	98	+1.0	(98)
אלקטרה 1	179	+7.5	
אלקטרה 5	161.5		(164)
ארגמן בב'	292	−2.0	
ארגמן (ב)	300		
אתא ב'	102		102
אתא ג'	102		102
דובק	333		
כבלים	155	+1.0	
טבע (ב)	1105	−35	
כימיקלים	90	−1.0	
ל' אפשטיין	56.5		
כולר	156.5	−1.5	
פניציה (ב)	73.5		
פניציה 10	73.5		
ניר חדרה	230.5	−0.5	234
עסיס	171.5	−1.5	
נחושתן	449.5		
עלית	259.5	+2.5	265
ערד	61.5	−3.0	
פוליגון	153	+5.0	
שמן	107	+1.0	
תאל	126.5		(127)
חברות להשקעות			
אלגר (ב)	75	+1.0	
אלרן (ב)	134	+4.0	
פרגויה	156		
פועלים השק'	232		
פז	81.5	+1.5	(81.5)
חלפסון 1	129.5		
חלפסון 10 (ב)	79.5	+0.5	79
ירדן	87		
ירדן — אופציות	17		
אמפא	101		
דיסקונט השק. (ב)	151.5		152
מזרחי השק.	112	−0.5	
בל"ל השק.	159	+1.5	(159)
פריון	102		
חסותה	65		
יצוא השק.	57.5		
כור	138	+3.0	
כלל השק.	188		
כלל תעשיות	157	+1.0	
עוז	112.5		
מבטח	50		

	שער	שינוי	בסיס
נפט			
נפטא	85	−1.0	
לפידות (ר)	164		
לפידות (ב)	251	−13.0	
אגרות חוב להמרה			
אי. די. בי. ח.ה.	86		(86)
אגוד ח.ה.	85		
מזרחי ח.ה.	101		(101)
הפועלים ח.ה.	97		(97)
בל"ל ח.ה.	91		(91.5)
בל"ל ח.ה.	91		(90)
אפותיקאי	92		
פת. משכ.	100.5		(100.5)
פת. בישב.	93		
שכון	101		
טפחות	108		(108)
אוצר לה'	80		
דלק	76.5		
הב. הישוב	71		
ישפרו	100.5		
אתא	71	+0.5	
עלית	71	−0.5	
הפועלים השק.	101		
דיסקונט השק.	85.5		
דיסקונט אמר.	77.5		
מזרחי השק.	83	−0.5	(88)
בל"ל השק.	78.5		
כלל תעש.	100		
צה	77.5		
מניות הנסחרות במטבע חוץ			
אמריקו א' (ב)	46		
8% אמריקו (ב)	69.5		
7% פ' תעשיה (ר)	138		
6% פ' תעשיה ג' (ב)	157.5		
6% פ' תעשיה בב (ב)	97		
6% פ' תעשיה בב (ב)	96.5		
אגרות חוב	**שער**	**שינוי**	
צמודות לדולר			
5% ווא"ח ים המלח (ר)	251.5	+5.5	
5% אג"ח ים המלח (ב)	158	−4.3	
6% חשמל הסדרה ב' (ר)	153	+2.5	
הלוים 6	150	+0.4	
הלוים 7	151	+0.5	
הלוים 8	114.8		
הלוים 9	105.2	+0.7	
הלוים 10	101.7	+0.2	
הלוים 11	104.5		
הלוים 14	100.5		
הלוים 15	102.2		
הלוים 16	103.3		
הלוים 17	103	+3.0	
הלוים 18	103.5		
הלוים 19	100.7		
הלוים 20	103	+0.2	
הלוים 21	100.5	+2.0	
מלוה בטחון — 1968			
א'	147	+1.2	
ב'	145	+3.0	
ג'	144.5	+3.0	
ד'	140	+2.0	
ה'	137	+3.0	
ו'	134	+3.5	
ז'	127	+1.0	
ח'	111	+0.5	
ט'	110.1	+1.0	
י'	117	−1.0	
י"א	133.4	+4.0	
י"ב	126.2	+3.7	
י"ג	113	+1.0	
י"ד	111.5	+0.5	
בטחון 1968 — בנקאי			
י"א	146.5	+3.5	
י"ב	144	+3.7	
י"ג	132.5	+4.0	
י"ד	111	+2.5	
בטחון 1969			
א'	112	+2.5	
ב'	104.5		
ג'	104.5	+1.5	
ד'	103.5	+1.0	
ה'	102.5	+1.3	
ו'	101.5	+1.5	
ז'	103	+1.0	
ח'	101.2	+0.2	
ט'	101.5		
י'	103	+4.0	
כ"א	100	−1.0	
כ"ב	270	−2.0	
כ"ג	267.5	+0.5	
כ"א	100.5	+2.0	
כ"ב	100.1	+0.2	
כ"ג	267.6	+0.6	
כ"ד	265	+0.5	
כ"ה	267		
בטחון 1969 — בנקאי			
י"א	113.5	+0.5	
י"ב	108.5		
י"ג	101		
י"ד	99.5	−2.0	
ט"ו	96.5	−1.5	
ט"ז	267		
י"ח	265		
י"ט	264.5	+2.5	

מטוטלת הנת"ד נמשכת גם השבוע

בשוקי ההון והכספים
מאת מרדכי צבי

לפני שבוע עמד שער הנת"ד על רמה של 4.92 ל"י. אתמול נסחר הנת"ד בבורסה לפי 4.96 ל"י. הפער בין שני המועדים מס־תכם ב־4 אגורות בלבד. אך בין ההפרש הזעיר בהחלט, התנהל גם השבוע „מחול שדים" סביב הדולר והפעם היו אלה אירועים בכי־רים בממשלה ובמשק שגרמו ל־התעוררות המחודשת על הדולר. סוד זה בוודאי לטקטיקה. כלומר לאותם אנשים המבקשים את הדרך היעילה ביותר לשמור על ערך כספם וחסכונותיהם ובכוון אף להגדילה. כיצד בגיב משקיע רגיל, לא כספי־לנב לכווה קצר, השוכב בכל אמ־צעי ההקמדה שרוכבות הבדיבה בי־מטבע חוץ יספיקו רק להדמיים? התגובה הגידידה והתעדיפה היתה לאסוף כל פרוטה ולקנות דולרים. שומרי החוק פונים לבנקים ורוכ־שים נת"ד, מי שפחות מדקדק בקיום הוראות החוק מבקש לעצמו מתווך וקונה דולרים בשוק השחור. דבר זה בדיוק עשו השבוע אלפי ישר־ראלים.

עסקות רבות

באמצעות הבורסה לניירות ערך החליפו ידיים כמות של 1.2 מיליון דולרים בנת"ד. עסקות רבות היקף נקשרות מחוץ לבורסה, אך על כך אין דיווח פומבי. חלק מעסקות אלו מומן באשראי בנקאי, שהועמד ל־רשות לקוחות המעולים לטווח קצר. גם גופים כלכליים שאין ההשקעות עיסוקם העיקרי, עשו כל מאמץ אפ־שרי כדי להמיר את נכסיהם הנזי־לים בנכסים דולריים. הדרישה ה־מוגברת לאשראי רק החריפה את המחנק בשוק הכספים והרבית הד־קיצה מעלה מעלה. כל רבו על דחיית פיחות הל"י, כאלף את מקבלי ה־אשראי לממשיך, גם משום הרבית ה־גבוהה וגם משום שהבנקים לוחצים בלי הרף להקטנת חובות הלקוחות. ובין לחצים מנוגדים אלה נע שער הנת"ד כמטוטלת ואלפי משקיעים קטנים שנקלעו למערבולת זו, צופ־פים בפעור־פה ואינם מבינים בדיוק מה קורה לכספם.

המסחר בנת"ד

המסחר בנת"ד התנהל במשך יו־מיים (ב' וג') על פי מנחות. שערו התייצב על רמה של 4.83 ל"י וב־יום ג' היה המחזור נמוך — רק 87,000 דולר. עם פירסום ההחלטות על מצב הרזרבות שוב הזולה הת־עוררות הקהל: ביום ד' נרשם ביקוש בסך 875 אלף דולר ואתמול 950 אלף דולר. במשך היומיים עלה שע־רו ב־13 אגורות והמחזור הסתכם ב־600 אלף דולרים.

הדולר השחור

בשוק השחור היתה התפתחות זה־בה בקצב. שלשום הורגשה התע־וררות בולטת של הקהל והיא נמשכה עד אתמול בצהרים. לפנות ערב חלה רגיעה כשהיית. גרם מחזורי הזהל בזרים כמויות ניכרות של דולרים. פער בין השערים התייצב על 5.13 ל"י. הנפלה לציבור הוקבה ל־5 אגורות בכל צד.

בביצת צמודי המדד

הירידות בשערי צמודי המדד נב־למו אתמול במקצת בעיקר לגבי אותן סדרות הנסחרות בעיקרות ה־באחריות. הפעם שפר חלקם של מילוות הבטחון 68 ו־69. אלה גם בכלו שלשום מירידה חדות ואתמול רק החזירו לעצמם חלק של הנקודות שאבדו. בשאר הקבוצות היה המסחר רגוע, כשעובר התנודות בשערים קלות.

על אף השיפור אתמול, עדיין מני־בים רוב צמודי המדד תשואה נטו של לפחות 5%. צירופות על פני המילוות במקור ברורה.

קצרי הטווח החודשים זכו לקבלת פנים פושרת. ביום הראשון למסחר נמכרו התעודות בסך 5 מיליון ל"י מכלל הנפקה של 20 מיליון ל"י.

שוק המניות הוסיף השבוע לדרוך במקום. המחזורים נמוכים ממיליון ל"י ליום ורמת השערים התייצבה.

„אשה", קרן חדשה של קבוצת דיסקונט

היום מתפרסם תשקיף של קרן חד־שה להשקעות משותפות בנאמנות ב־שם „אשה", שתנוהל על־ידי החברה להשקעות של בנק דיסקונט.

מנהלי הקרן מצפים כי יוכלו ל־חלק רווחים שוטפים בתאריך קבוע מדי שלושה חודשים. הרווחים ה־נובעים במכירת התעודות או בפדיון יהיו חופשיים ממס. הקרן תשקיע לפחות 80% באגרות חוב, ובעיקר באגרות צמודות. 20% הנותרים יוש־קעו בנ"ע אשר לפי דעת המנהלים יניבו הכנסה גבוהה ככל האפשר. התיק ההתחלתי מורכב כולו מאג־רות חוב צמודות למדד.

הנפקה ראשונה של 5,000,000 ל"י ביחידות בנות לירה כל אחת תוצא לציבור במחיר קבוע של 102%. ה־הרשמה תחל ביום 6.11.74 עד 8.11.74 ותגמר בתאריך מוקדם יותר במידה המכורה כולה.

מדד שערי המניות בבורסה התל־אביבית
(נתוני הלשכה לסטטיסטיקה)

100 = 31.3.67

	31.10.74	30.10.74
כל המניות	244.76	243.51
כספים וביטוח	229.90	228.96
מזה: בנקים מסחריים	259.09	258.29
בנקים למשכ'	210.36	209.59
מוסדות מימון ענפיים	177.23	177.18
חברות להשקעה	186.61	185.71
תעשיה	380.21	378.62
מסחר ושרותים	370.57	365.85
מקרקעין בינוי ופיתוח	184.72	183.60

ועידת אגודת ישראל — אמריקה קוראת להרחבת המסגרת

השר בינצון האוצר ושגריר אר־ה"ב בישראל מר קנת קיטינג, קר־או בועידה הארצית של אגודת יש־ראל־אמריקה, שנערכה שלשום ב־תל אביב, להרחבת מסגרת הידידות המסורתית בין ישראל לארצות הב־רית גם לטיפוח החברתי־הציבורי נוסף למדיני־כלכלי. על־ידי היכ־רויות, מיפגשים, כנסים והסברה.

הועידה, שהונהלה על־ידי מר א. שלון, קיבלה החלטות וכן הביעה קורת־רוח על מהות היחסים בין שתי המדינות והודה והערכה לשג־ריר מר קיטינג ולאנשי השגרירות, על שיתוף־הפעולה עם האגודה.

הועידה בחרה בנשיאות חדשה: היא א. דולצ'ין (גזבר הסוכנות וחבר המהלהה) — כנשיא (במקום ד"ר גורדון וויז שפרש ונבחר כנשיא כבוד) ח"כ ד"ר א. אנקורין (תל־אביב), א. שלון (חיפה) ד"ר א. אלטמן (ירושלים) ופרופ' פריוס (באר־שבע) כסגנים ומר שמואל בן־צבי כמרכז והמזכיר־כבוד. כן נבחרו ועד פועל וועדת ביקורת מ־חברי האגודה ומאישי ציבור.

צבי חלף נציג שני של תע"ל בוועדה המרכזת של ההסתדרות

הוועד הפועל של תנועת העבודה הליברלית (ל"ע), בחר אמש במר צבי חלף, כנציגה השני של תע"ל לוועדה המרכזת של הסתדרות ה־עובדים, בדעה מייעצת, במקום ח"כ הלל זיידל, שפרש לפני שבועיים במלאת שלוש קדנציות לכהונתו זו.

הוועד הפועל של תע"ל, שנערך בראשותו של ח"כ י. שפיר, בחר בין שני מועמדים לכהונה זו. מר חלף זכה ב־33 קולות ואילו מר דב יוהנס ב־31 קול. 4 חברים נמנעו מהצבעה.

שערי חליפין רשמיים במט"ח (העברות והמחאות) ביום 31.10.74

המטבע	יחידה	שער מכירה	שער קניה	המטבע	יחידה	שער מכירה	שער קניה
דולר ארה"ב	1	4.2844	4.2508	כתר נורווגי	10	7.6906	7.5741
לירה שטרלינג	1	9.8700	9.7440	פלורין הול.	10	16.0428	15.8252
דולר אוסטרלי	1	5.5356	5.4516	מרק גרמני	10	16.3934	16.1725
רנדים דרום אפריקה	1	6.0480	5.9640	מרק פיני	10	11.1509	10.9847
פרנק שווייצרי	10	14.7399	14.5359	שיל. אוסט.	10	2.3039	2.2666
פרנק צרפתי	10	9.0133	8.8836	פרנק בלגי	100	11.0979	10.9389
כתר דני	10	7.1320	7.0150	לירטה איט.	1000	6.3421	6.2478
כתר שוודי	10	9.6879	9.5426	ין יפני	1000	14.1367	13.9027

שער החליפין של הדולר ארה"ב קבוע 4.203 ל"י מכירה, 4.200 ל"י קניה.

שערי מטבע חוץ בין בנקאיים (Interbank) אתמול בצהרים (31.10.74) באירופה

מסירה מיידית (Spot)

$ ארה"ב	2.3334/2.3344	ל־1 £ שטרלינג
מרקים גרמניים	2.5790/2.5810	ל־1 $ ארה"ב
פלורינים הולנדיים	2.6370/2.6400	"
פרנקים שוויצריים	2.8650/2.8680	"
פרנקים בלגיים	38.10/38.16	"
פרנקים צרפתיים	4.6925/4.7025	"
לירות איטלקיות	667.00/667.75	"
ינים יפניים	299.70/300.10	"

שער הזהב: 165.90/166.90 $ ארה"ב לאונקיה

מסירה מאוחרת (Forward)

	£/$	פר"ש/$	מר"ג/$
1 חו'	2.3261/2.3276	2.8590/2.8635	2.5770/2.5810
2 חו'	2.3181/2.3198	2.8570/2.8615	2.5745/2.5785
3 חו'	2.3110/2.3127	2.8550/2.8595	2.5730/2.5760
6 חו'	2.2881/2.2899	2.8480/2.8540	2.5665/2.5715

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
ארלון	159.45	155.58
דקל	443.0	421.4
ברוש	170.6	162.4
אורן	120.16	117.21

המנהל: חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
צבר	276.1	263.2
ארז	114.7	109.3
איתן	156.73	152.91
עוזיף	95.46	93.03

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

טכס זכרון לחללי הנח"ל במחנה נח"ל־חוף

יערך ב־5 לנובמבר 74/, כ' חשון תשל"ה בשעה 15.00

סדרי ההסעה:

תל־אביב — היכל התרבות, בשעה 12.30

ירושלים — מהתחנה המרכזית, ליד משרד מנהל התחנה, בשעה 12.15

חיפה — בתחנת הרכבת, בשעה 12.00

הורים שכולים שטרם קבלו הזמנות — יראו במודעה זו — הזמנה אישית

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של

יוסף אפרתי ז"ל

הלויה תצא היום, יום שישי, ט"ז חשון תשל"ה, 1.11.74, בשעה 12.00 בצהרים מבית הכנסת הגדול בהרצליה לבית העלמין בהרצליה

המתאבלים: אשתו: רבקה
ילדיו: דוד, משה, עדנה וחנן
וכל בני המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

יטי מלצר

הלויה תצא היום, יום שישי, ט"ז חשון תשל"ה, 1.11.74, בשעה 12.00 בצהרים מבית ההלוויות העירוני, רח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול

אוטובוס מיוחד יצא בשעה 11.30 לפנה"צ מבית המנוחה, רח' קריניצי 45, רמת־גן

המתאבלים:
בנה וכלתה: ד"ר מאיר וזלמה מלצר
בתה וחתנה: וילמה ודוד שיפר
הנכדים, הנכדות, אחיותיה וקרוביה

לד"ר מאיר מלצר

משתתפים בצערך במות עליך

אמך ז"ל

צוות עובדי מחלקה אורולוגית ביתן 11
המרכז הרפואי שיבא תל־השומר

אנו מודיעים בצער על פטירת חברנו

אלי ברוכמן ז"ל

ומביעים בזה את השתתפותנו באבלם של
יובל, הילה וזהבה

משק תלמי יפה

בצער וביגון אנו מודיעים על פטירת ראש משפחתנו

גרשון ליכטנשטין ז"ל

מוותיקי פתח תקוה

יובא לקבורה בבית העלמין בזכרון יעקב
ביום א' י"ח מרחשון תשל"ה — 3 לנובמבר 1974 בשעה 14.00.
יוצאים מבית המנוח שד' הצבי 11, הר הכרמל חיפה בשעה 12.30

יושבים שבעה בבית המנוח בחיפה.

המתאבלים:

אשתו: רחל
בנו: דניאל לאור
בנותיו: דבורה רינקוב
עדנה הרי
נכדיו ונכדותיו

אחיו ואחיותיו:
הלל ליכטנשטין
שושנה מכבס
ראובן בנאור
רבקה ליבוביץ
מלכה אניספלד
בת שבע אריאלי
יהודה בנור
ומשפחותיהם.

הננו מודיעים בצער רב וביגון קודר על פטירת יקירנו

מרדכי מיזלס
(בן־דורי)

ההלויה תצא היום, יום שישי ט"ז בחשון תשל"ה 1.11.74 בשעה 11.30 לפנה"צ מבית ההלויות העירוני, רח' דפנה 5, ת"א לבית העלמין בחולון.
אוטובוס יעמוד לרשות הבאים.

המשפחה המתאבלת

עטופי יגון וצער

הננו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

בלי שיפטן ז"ל
(לבית ברניס)

אשר הלכה לעולמה אחרי מחלה קשה וממושכת.

ההלויה התקיימה אתמול ט"ז בחשון תשל"ה 31.10.74
יושבים שבעה בבית המנוחה שד' ויצמן 3 קרית ביאליק

השרויים באבל כבד: הנס חיים שיפטן
מרים (לבית שיפטן) ויקיר לוי
גיורא וערן לוי
משפחות — פזי, אדיר,
נלקן, וברניס

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של אם משפחתנו

רוזה פדר
(לבית וולראוך)

אשר נפטרה בשיבה טובה

המשפחה האבלה:
בנה: רולף פדר ומשפחתו
בתה: שרלוטה אטלס ומשפחה
הנכדים, הנינים ובני הנינים

הלויה תצא לבית העלמין בכפר שמריהו
היום, יום שישי 1.11.74 בשעה 2.00 אחה"צ

לכל אלה שחבבו ואהבו את

אבי שמואלי

במלאות שנה לנפילתו

אנחנו מתאספים ליד קברו ביום רביעי, כ"א בחשון תשל"ה, 6.11.74, בשעה 3.00

המשפחה

במלאות שלושים לפטירת יקירנו

משה סמסונוב ז"ל

תתקיים אזכרה וטקס גלוי מצבה

ביום ראשון י"ח בחשון תשל"ה 3.11.74 בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין בזכרון יעקב.

אשתו ובני משפחתו

במלאת שנתיים למותו של בננו ואחינו האהוב

ספי (עמיאסף) הוכמן ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ג', כ' בחשון תשל"ה 5.11.74

מתאספים בביתו

בשעה 3.00 נעלה לקברו בבית העלמין של בית שערים

המשפחה

אין באפשרותנו להודות לכל המנחמים הרבים שלקחו חלק באבלנו אחינו

הרב ד"ר דוד אוקס זצ"ל

ההשתתפות המבוססת על הערצה והערכה וקשר אנושי עמוק גרמה לנו נחמה והחזק אותנו בע"ה גם בעתיד

בשם המשפחה
גרדה אוקס

לפרופ' דב בן־ישי

משתתפים באבלך במות

אחיך

עובדי מעבדתך בטכניון

לפרופ' דב בן־ישי

אתך באבלך במות

אחיך ז"ל

הפקולטה לכימיה
הטכניון

לכבוד יו"ר מועצת המנהלים של חברתנו

עו"ד **משה פורת ומשפחתו**

משתתפים באבלכם

במות יקירכם

פז
חברת נפט בע"מ

למשפחות וויינשטיין ופורת
על מותו של **ניסן ז"ל**
הבעל, האב, הסב והגיס
אבלה עמכם
משפחת ליבוביץ, רחובות

תנחומי הכנים לבני המשפחה

במות

ניסן וויינשטיין ז"ל

אלכסנדר פינקלשטין

למשפחת וויינשטיין וחברת תרשיש

משתתפים בצערכם במותו של

ניסן וויינשטיין ז"ל

פיינארטס בע"מ

למשפחת לזר

השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד במות

האשה — האם

מפעלי הברלון בע"מ

לחברנו **בלום אברהם**

תנחומינו והשתתפותנו באבלך במות עליך

אביך ז"ל

חבריך בסניף התחנה המרכזית של בנק לאומי לישראל בע"מ

לאל"מ חיים טיטלבאום

משתתפים באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

מפקדי וחיילי היחידה

לידידנו

משה עמית

תנחומינו הכנים באבלך הכבד

במות

אמך ז"ל

הנהלת „ויטמן"

אנו המומות בשמוע על מות חברתנו

חוה שטיינברג

מתנדבת נאמנה ויקרה

ומשתתפות בצער המשפחה

מתנדבות י.צ.ל.
בית־חולים בילינסון

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

במוקד המחזור החמישי של הליגה

חידוש: מכבי–הפועל בדרבי ת"א של תחתית

במיפגש הבלתי מנוצחים: הפועל חיפה ינסה בגבעתיים להכניע את הכח ולעלות לפיסגה — אם המוביל מכפר־סבא ימעד נגד יפו בראשל"צ

ליגה לאומית

מאת סופר „ספורט הארץ"

הפועל כפר־סבא שנותר לאחר ה־שבת האחרונה היחיד בליגה הלאו־מית שעדיין לא איבד נקודה באר־בעת המחזורים שחלפו, ובזכות כך התבסס בצמרת הטבלה, יוצא זו השבת השניה ברציפות למשחק חוץ קשה בו יעמוד במבחן הרציני הר־אשון של הקבוצה.

במגרשה הביתי החדש בראשון־לציון תמתין קבוצת מכבי יפו ל־בלתי מנוצחת מכפר־סבא ותנסה ל־הנחיל לה הפסד ראשון העונה, ובכך לקלקל את מאזנה המרשים של ירי־בתה.

הפועל באר־שבע שנוצח בשבת ל־ראשונה ע"י בית"ר ירושלים (1:0) במשחק חוץ ונפרד מן הצמרת יחזור לאצטדיונו הביתי ויפגוש בו את שמשון תל־אביב שגם הוא נחל ב־שבת את הפסדו הראשון ע"י הפועל כפר־סבא (2:1).

לשתי הקבוצות רצון עז להמשיך להימנות על קבוצות הצמרת, עובדה המבטיחה מאבק ער ומעניין.

תל־אביב בצל המשבר

הדרבי תל־אביבי מסקרן יהיה באצ־טדיון בלומפילד ויפגיש במשחק ה־מרכזי (בשעה 2.30) את קבוצות מכבי והפועל ת"א. בימים עברו היה המשחק בין השניים מהווה מוקד למשיכת אלפי אוהדים בלהבים על שתי הקבוצות שהיו מעודדים את אליליהם לתפוס מקום נכבד בצמ־רת.

השנה הללו שתי הקבוצות את ה־שנה בצורה בלתי מוצלחת והפסדי־הם האחרונים דירדרו אותן לחלק ה־תחתון של הטבלה.

כעת תנסה כל אחת משתי התל־אביביות להתאושש כל אחת על חשבון יריבתה ולהיחלץ מן המשבר הנצפר בו הן נתונות.

שתי קבוצות נוספות לכפר־סבא שעדיין לא נוצחו — הכח רמת־גן והפועל חיפה — יפגשו באצטדיון בגבעתיים (בשעה 2.30) למשחק מעניין בו תנסה חיפה להשיג נצחון העשוי להוביל למקום הראשון ב־מידה שכפר־סבא תנוצח במשחקה נגד יפו.

בית"ר: ההר להדרה

בית"ר ירושלים זוהר בפעם ה־שניה תוך שבוע להדרה, הפעם כ־אורח הפועל המקומי. הבית"רים ש־ניצחו בשבת במגרש מכבי בחדרה את הפועל באר־שבע (0:1), מקוים שגם במגרש הפועל הסמוך תאירה הצלחתם גדולה לא פחות. מאוהדים ינסו להבר את צעדיו של המבקיע הבית"רי שלום אביטן שקבע בשער־ים האחרונים את נצחונות קבוצתו.

במוראל גבוה מגיעה גם קבוצת הפועל ירושלים שהאריח במגרשה בקטמון את השלופה מכבי נתניה המובלת באחרונה הפסד יציבות. יחד שלים תנסה להשיג נצחון ולהעניק קורת רוח נוספת לשאמנה אדמונד שמילוביץ המחלים מניתוח קשה.

בני־יהודה שגם היא מן הקבוצות שמולן לא שפר המזל העונה, תארח במש־חק בוקר (10.30) באצטדיון בבלי־חיים את מכבי פתח־תקוה שנחל בשבת הפסד צורב בחיפה (4:1 להו־פועל). הפסד נוסף של אחת מן ה־קבוצות עלול לסבך אותה בתוצאה בעוד שנצחון ישפר את מעמדה ה־נחות בטבלה.

בית"ר תל־אביב, האחרון בטבלה, עדיין ללא נקודה וללא שער זכות, יעשה מאמצים עילאיים להשיג נקו־דת ליגה ראשונה, אם לא שתיים, במשחקו נגד הפועל פתח־תקוה. ה־פתח־תקואים שגם להם ימורות ל־המשיך להשתלב בצמרת, ישתדלו לא להקל על הלי יריביהם המצויים בבצוקה במקום האחרון.

טבלת הליגה הלאומית

	קבוצה			
1.	הפועל כ"ס	4	3—8	8
2.	הפועל חיפה	4	2—8	6
3.	הפועל ב"ש	4	1—4	6
4.	בית"ר י—ם	4	3—5	6
5.	שמשון ת"א	4	2—6	5
6.	הפועל י—ם	4	2—5	5
7.	הפועל פ"ת	4	4—6	5
8.	הכח ר"ג	4	3—4	5
9.	מכבי יפו	4	4—4	4
10.	הפועל חדרה	4	6—4	3
—.	מכבי נתניה	4	7—5	3
—.	מכבי ת"א	4	5—3	3
13.	בני יהודה ת"א	4	5—1	2
14.	מכבי פ"ת	4	7—2	2
14.	מכבי פ"ה	4	7—2	2
15.	הפועל ת"א	4	6—2	1
16.	בית"ר ת"א	4	7—0	0

כדורסל

גבת־יגור נגד אליצור ת"א

במשחק ליגה יחיד במוצאי־שבת

משחק־יחיד במחזור ה־7 בליגה ה־לאומית בכדורסל יהיה במוצאי־שבת ב־8.30 ביגור, כאשר קבוצת הפועל גבת/יגור תארח את אליצור תל־אביב.

מיפגש זה הוקדם מאחר שביום ג' תתמודד קבוצת גבת/יגור בהיכל ה־ספורט בעמק בגביע קוראץ' עם ה־קבוצה הטורקית „גאלאטאסראיי" איסטנבול. גבת/יגור תהיה הקבוצה הישראלית הראשונה שתיכנס למס־גרת משחקי גביע־אירופה והמשחק ה־נגד אליצור היא ישמש לשחקנ־יה מבחן טוב.

המחזור ה־7 נדחה בשלושה ימים

המחזור ה־7 בליגה הלאומית ב־כדורסל, שנקבע ליום ג' הקרוב, נד־חה לשלושה ימים והמשחקים יהיו ביום שבת, 8 בנובמבר — על כך הודיעה נשיאות איגוד הכדורסל, ש־קיבלה את בקשת קבוצת הפועל גבת יגור. קבוצת העמק ביקשה לדחות ה־מחזור מאחר שביום ג' תתמודד ב־גביע קוראץ' בעמק עם גאלאטאסאר־יי הטורקית ומשחקי ליגה עלולים אף להפריע להכנסות, מה גם ששני משחקים נועדו להתקיים בצפון.

שוער ארסנל, ג'ימי רימר (מוסתר) מכה בכדור מאחורי שחקן ווסטהאם, קית רובסון, במשחק שהיה בשבת בו ניצחה ארסנל 0:3. (צילום רדיו י.פ.)

מחר במחזור החמישי בליגה א'

מכבי חיפה מארח את הפועל הרצליה – כדי לשמור על הפיסגה

מרמורק ובת־ים המובילים בדרום — למשחקי חוץ

ליגה א'

מאת סופר „ספורט הארץ"

נצחון מכבי חיפה על הפועל הר־צליה (0:2) במשחק החוזר שהיה ב־אמצע השבוע, הזניק את החיפאים מהמקום השבועי לראשון במחוז ה־צפוני של ליגה א'.

במחזור החמישי שמשחקיו יהיו מחר תארח חיפה את הפועל הרצ־ליה עם סיכויים טובים לנצח ולש־מור על הפיסגה. יריבתה בצמרת, הפועל טבריה, עם משחק פחות, תצא להרצליה להתארח אצל המכבי המקומי. המכבים שמקומם בתחתית אינו מעודד, ינסו להפתיע את יריביהם ולשפר את מצבם הנחות ב־טבלה. מבחן רציני וקשה צפוי להו־פועל רמת־גן (מקום שני) היוצא לשירת הכרמל למשחק עם הפועל ה־מקומי (6) שמצבו ומתמיד הוכיח את כוחו במשחקי הבית שלו. להפועל עכו, המצבה גם הוא על חבורת ה־צמרת, צפוי מאבק ביתי קל יותר נגד הפועל צפת. הוא הדין לגבי ה־פועל בני־נצרת שישחק בביתו נגד הפועל קרית־שמונה כאשר סיכויי הנצחון של הנצרתים, עדיפים.

צמרת ליגה א' — צפון

	קבוצה			
1.	מכבי חיפה	4	3—0	6
2.	הפועל ר"ג	4	11—4	5
3.	בני־נצרת	4	9—4	5
4.	הפועל טבריה	3	4—2	5
—.	הפועל עכו	4	4—2	5
6.	שירת הכרמל	4	5—5	5

יתר המשחקים מחוז הצפון: הפועל קרית־אתא — מכבי חדרה, בית"ר נתניה — הפועל נחליאל, הפועל נתניה — הפועל נהריה.

מאבקי חוץ לצמרת הדרום

שתי הקבוצות המוליכות במחוז ה־דרום — הפועל מרמורק והפועל בת־ים — שצברו מספר נקודות זהה (7) ישחקו הפעם מחוץ לביתן. מר־מורק הראשונה בטבלה תצא למו־שבה הסמוכה נס־ציונה להתמודד עם הקבוצה המקומית, אשר נחלה בשבת תבוסה מחוצות מהפועל ראש־ון לציון (6:1), ותשתדל שלא לחזור פעם נוספת על תבוסת הנפל.

הפועל בת־ים, כן המפתיעות הגדו־לות של העונה בליגה א', המפגר אחרי מרמורק בשני שערים, יוצא גם הוא למשחק־חוץ קשה, נגד ה־פועל לוד, שאינו קוטל קנים בביתו.

הפועל ראשון־לציון והפועל חו־לון המצויים זה לצד זה במקומות השלישי והרביעי עם מספר נקודות זהה (6) יתמודדו ביניהם בחולון במשחק בו סיכויי הנצחון פתוחים לשני הצדדים.

צמרת ליגה א' — דרום

	קבוצה			
1.	הפועל מרמורק	4	10—3	7
2.	הפועל בת־ים	4	8—3	7
3.	ראשון־לציון	4	11—5	6
4.	הפועל חולון	4	5—3	6

יתר משחקי מחוז הדרום: מכבי שעריים — הפועל בית־שמש, מכבי רמת־עמידר — הפועל אשדוד, בית"ר רמלה — הפועל דימונה, הפועל יהוד — הפועל רמלה, בית"ר יפו — הפועל באר־יעקב.

כדוריד

הפועל רמת־גן ממשיך להוביל

תוצאות מפתיעות הושגו במחזור ה־9 בליגה הלאומית בכדוריד. קבו־צת הפועל רמת־גן שמרה על מקו־מה הראשון בטבלה לאחר שניצחה את העולה החדשה, קבוצת הפועל כפר מנחם 9:14. הרמת־גנים מבט־לים את השבחה שלאלופה, קבוצת הפועל רחובות. שני משחקים חס־רים. הרחובותים מצויים עתה ב־מקום השני, לאחר שניצחו את ה־פועל ראשל"צ 17:24.

קבוצות התחתית של הפועל חו־לון והפועל הקישון ניצחו, לראשו־נה העונה, ועתה אין עוד בליגה קבוצות שלא ניצחו. חולון ניצחה את מכבי ראשל"צ 8:9 הפועל קישון את הפועל הוד השרון 7:10.

יתר התוצאות: מכבי ר"ג/פ"ת — הפועל פ"ת 11:11, מכבי ארזים — הפועל הרצליה 18:21, הפועל אזור — מכבי הצפון 20:21.

אסיה — הודו 1:1 בהוקי

באנגאלור, 31 (עיר). נבחרת ה־הוקי של אסיה סיימה כאן בתיקו 1:1 עם נבחרת הודו. אסיה ניצחה עד כה בארבעת משחקיה נגד הנב־חרת ההודית ולאחרונה בבומביי 1:2.

שלב ב' באליפות האופניים

השלב השני באליפות ישראל 1974 באופניים יהיה מחר. המרחק: 15 ק"מ בהרים. את הזינוק יינתן ב־7 בבוקר בצומת נחשון ומסלול המי־רוץ: בביש ירושלים — בית־שמש.

שיוט קולודצקי

שיוט לזכרו של יחיעם קולודצקי יהיה מחר בחוף בת־ים מטעם זבולון המקומי. השיוט פתוח לכל האגודות והוא מיועד לסירות מדגם 420, 470 ו„פיף". יהיו שני זינוקים. הראשון ב־9.30 בבוקר והשני חצי שעה ל־אחר־מכן.

אליפות ישראל באקדח

אליפות ישראל באקדח סטנדרטי, 60 כדור, לקבוצות וליחידים, יהיה מחר במיטווח הצירוני ברמת־גן. התחלת התחרויות ב־9 בבוקר.

היאבקות

זילברמן יוצא ביום א' לאיראן

ישתתף מחר באליפות ישראל בהיאבקות

מאת רמי יצהר, סופר „ספורט הארץ"

המתאבק ויקטור זילברמן עומד להמריא ביום א' לטהראן שם ישת־תף בתחרויות בין־לאומיות מסור־תיות בהאבקות חופשית על גביע ה־שאה של איראן. בתחרויות ישתתפו טובי המתאבקים בעולם, בהם גם אלוף זייגר, אלוף אירופה לשעבר ובעל מדלית הארד באולימפיאדת מינכן, שנוצח ע"י זילברמן לפני כמה שבועות בתל־אביב.

זילברמן נכנס אמש למחנה אי־מונים של 36 שעות במכון וינגייט, במהלכו יתמרת נגד ארבעה יריבים ישראליים. האימונים הללו נועדו ל־הכין את זילברמן גם לאליפות יש־ראל בהיאבקות חופשית שתחל מחר ב־10 בבוקר בבית ברנר בתל־אביב.

זילברמן ישתתף לראשונה באליפות ישראל והתואר אלוף ישראל מובטח לו, הגם ש־60 טובי המתאבקים ב־ארץ יאבקו על התואר.

בליגה בכדורעף

שני משחקים נסקרים יהיו מחר במחזור ה־8 בליגה הלאומית בכדור־עף. קבוצת הפועל בית־זרע תארח את הפועל הגינה (בשעה 7) בעוד הפועל העוגן יתמודד במגרשו (ב־6.30) עם הפועל אילון. משחק־יחיד יהיה הערב ב־7.30 בין קבוצת ה־פועל רמת־אביב הצעיר. יתר המשח־קים יהיו מחר: המעפיל — געתון (6.30), הפועל קרית־אתא — הפועל עין־שמר (7), הפועל שריד — אלי־צור הי"א (9).

„צעד ראשון" במשקולות

המפעל „צעד ראשון על הבמה" בהרמת משקולות יהיה מחר ב־10 ב־בוקר בבית־שרת בגבעתיים, בהש־תתפות משקולנים מתחילים מכל ה־אגודות בארץ.

ב־10 דקות מלהיבות הביסה אנגליה את צ'כיה – 0:3

אירלנד החופשית — ברית המועצות 0:3

גביע אירופה

לונדון, 31 (עיר). נבחרת אנגליה, בהדרכת מנהלה החדש דון ריווי, זקפה אמש לזכותה, נצחון מרשים בגביע־אירופה לאומות, בהכניעה ב־איצטדיון וומבלי את נבחרת צ'כיה 0:3 (0:0).

כל השערים הובקעו תוך עשר ד־קות במחצית השניה. מייק צ'אנון מ־סאותהמפטון פתח בסידרת השערים בדקה ה־72 וקולין בל ממנצ'סטר סיטי הוסיף שני שערים בדקות 79 ו־82. המשחק בו חזו 86 אלף צופים היה הראשון בבית א' בו נכללות גם פורטוגל וקפריסין.

ההרכב האנגלי: קלמנס (ליבר־פול), מדלי (לידס), הטסון (סנדר־לנד), האנטר (לידס), ווטסון (סנדרלנד), הינג (ליברפול, קפטן), בל (מנצ'סטר סיטי) דובסון (אברטון), פרנסיס, קיגן (ליברפול), וורתינגטון (לסטר) וצ'אנון.

אירלנד — בריה"מ 0:3

דבלין, 31 (עיר). — נבחרת הכ־דורגל של אירלנד החופשית חוללה כאן הפתעה גדולה, בהביסה את נב־חרת ברית המועצות 0:3, בבית 6 בגביע־אירופה לאומות. 32 אלף צו־פים השתוללו משמחה, לאחר הנצ־חון הגדול ביותר בתולדות הכדורגל האירי.

גיבור הנצחון היה דון גיבנס, מ־קבוצת קווינס־פארק־ריינג'רס, ש־הבקיע את כל שלושת השערים — ב־דקות 23, 30 ו־70.

אבל אדריכל הנצחון היה הקפטן ג'וני ג'יילס מלידס, שהפגין משחק נהדר, יחד עם הכוכב הצעיר בן ה־18 לאים בראדי מארסנל. בדקה ה־32 הרחיק השופט השבדי אקסלרוד את האירי מאנסיני ואת הסובייטי קפליצ'בי, שהחליפו מהלומות.

היה זה המשחק הראשון בבית זה, בו נכללות גם שווייץ וטורקיה.

צפון־אירלנד — שבדיה 0:2

שטוקהולם, 31 (עיר). — גם הנב־חרת הצפון־אירלנדית הפתיעה לטו־בה, כשגברה כאן בהכתיע על נב־חרת שבדיה 0:2 והשכיחה את הרושם מההפסד שנחלה לפני כחודש באוס־לו ע"י נורווגיה (2:1). יותר מ־18 אלף צופים נדהמו מיכולתם של ה־אורחים, שכבשו את שני השערים במחצית הראשונה ע"י ניקול (7) ואוניל (23).

באותו בית (ג') גברה יוגוסלביה בבלגרד על נורבגיה 1:3 (1:1), ל־אחר שפיגרה בדקה ה־36 משער ש־הבקיע חבן לונד. 12,000 צופים באו לחזות במשחק שנערך במזג אויר קר וגשום. את השערים לקבוצה המא־רחת הבקיעו: קאטלינסקי (59 ו־73) ווקוטיץ (43).

ויילס — הונגריה 0:2

קרדיף, 31 (עיר). — במשחק ב־גביע־אירופה בכדורגל בבית ב', ניצחה כאן וולס את נבחרת הונגריה 0:2 (0:0). את השערים הבקיעו: גריפיתס (57) ותושאק (88).

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

AVIS
„אוויס" השכרת רכב דרושים:
* מכונאי־רכב
● דירוג 8 עם תעודות
לפנות אישית למוסך „אוויס" גיבורי ישראל 93 ת"א
* מנהל חשבונות
סוג ג' ● בעל נסיון של 3 שנים לפחות
לפנות בטלפון 36363 — לתלי — תנאים טובים —

למוסד ממשלתי
דרושה
פקידה/כתבנית
לאחר שרות צבאי
נא לפנות לטלפון 282831 ר"ג

להברה גדולה ונודעת בתל־אביב
דרוש:
מכונאי אחזקה
בעל נסיון קודם באחזקה במכונה, עריה אוטומטית וידע במערכות חשמל למכונה
המעוניינים בעבודה מגוונת במפעל חדיש ומתקדם יפנו בכתב לת.ד. 147, ת"א, בצרוף פרטים אישיים ונסיון קודם

למוסד חינוכי בירושלים
הפועל בהיקף ארצי
דרוש
אחראי למשק ולארגון
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית או מקבילה; יכולת התבטאות בכתב ובעל־פה; ידע ויכולת ביצוע עצמי של תיקונים בבניין ובציוד; רשיון נהיגה לרכב פרטי.
שכר: לפי הדירוג האחיד, בהתאם להנחיות הממשלה.
לקביעת פגישה נא להתקשר טלפונים 31375, 63390
מועד אחרון להגשת מועמדות: 8.11.74.

לבית חרושת בענף המזון בסביבת ת"א
דרוש/ה למחלקת היצוא
מזכיר/ה בכיר/ה
לעבודה אדמיניסטרטיבית אחראית, ידיעת אנגלית וגרמנית — הכרחית, רצויה ידיעה בהדפסה. תנאים בהתאם לכישורים.
נא לפנות לת.ד. 33157 ת"א עבור מס. 852

למוסד ממלכתי לקידום מחקר ופיתוח בירושלים
דרוש
עוזר מדעי - מינהלי
בעל תואר M. Sc. או (B.Sc.) במדעי החיים
דרוש כושר ארגוני ומינהלי, יוזמה ויכולת עריכה מדעית
בעלי כישורים יפנו בכתב לת.ד. 20140 ת"א, בצרוף תולדות חיים והמלצות.

EVES
שרותי חשמל ואלקטרוניקה בע"מ
לסניפנו בתל־אביב
דרושים
טכנאי טלויזיות
מעולה
מלפף מנועים
בעל נסיון
פקידה לקופה
בעלת ידע ונסיון בהנה"ח
פקידת שרות
*
תנאים מצויינים למתאימים
תל־אביב, רח' שבע טל 10, טל. 258445 (ששה קוים)
ירושלים, רח' עמק רפאים 35, טל. 38187
חיפה, קרית אליעזר, כיכר מאירהוף 5, טל. 512603, 531213
נתניה, שדרות ויצמן 17, טל. 25828
אשדוד, מרכז מסחרי א', טל. 32291
באר שבע, רח' יאיר 18, טל. 71702

מוסד כלכלי גדול מחפש:
בחיפה
1. מחסנאים
למחסן חלקים וחמרי הבדיה. ידע בשפה האנגלית הכרחי.
2. גובה מנוסה
בעל רשיון רכב.
3. פקיד מתחיל
בוגר תיכון.
4. עמילי מכס
מנוסים ומתחילים
5. מנהלי חשבונות
בעלי נסיון.
6. מכונאים לטרקטורים וציוד חקלאי
בהצעות עם פירוט נסיון יש לפנות לפי ת.ד. 295, חיפה.

1. מהנדס חשמל
2. הנדסאי / טכנאי חשמל
כישורים:
א. בעלי נסיון של 2—3 שנים לפחות בתכנון ופיקוח על ביצוע אינסטלציה ופיקוד התעשייתית.
ב. ידיעה באלקטרוניקה תעשייתית
ג. שליטה באנגלית ו/או גרמנית.
מפעל גדול באיזור חיפה מציע עבודה טובה ומעניינת ותנאי עבודה טובים
נא לפנות למחלקת כוח אדם, ת.ד. 1371 חיפה מיקוד 31000

למפעל מתפתח ובעל עתיד באזור כרמיאל
דרושים:
1. בעלי מקצוע בעיבוד שבבי
כרסמים מעולים
חרטים מעולים
משחזים מעולים
2. יוצאי חיל אויר
מכונאי מטוסים בעלי רמה
מכונאי מנועים בעלי רמה
חשמלאי מטוסים בעלי רמה
3. עובדי ייצור
בעלי נסיון בעבודות מסגרות/פחחות
4. מחסנאים — טכני/תעופתי
5. מועמדים לקורס מבנאות
(יפתח בינואר 1975)
התנאים —: בראיון אישי
למתאימים מובטחים:
* עבודה מעניינת וקבועה לטווח ארוך
* תנאים סוציאליים ותנאי שכר הוגנים
* 5 ימי עבודה בשבוע
* עזרה בהשגת דיור בכרמיאל
* הסעות למפעל וממנו
על המעוניינים לפנות, בכתב, למנהל כח אדם, ת"ד 119, כרמיאל לקביעת ראיון — טלפונית מספר 04—911672, בימים א'—ה' בשעות 7.30—17.00
סודיות מובטחת

עתידך בביטוח מובטח
אם אתה:
* בוגר תיכון ומעל גיל 25 * נמרץ בעל יוזמה וכוח שכנוע * מעונין להיות עצמאי ובעל הכנסה גבוהה * אוהב מגע עם אנשים ומעוניין לעזור להם * מוכן לעבוד קשה להבטחת עתידך.
אם כבר ביטוח
אז כדאי לך להצטרף לקורס של חברה גדולה, מהימנה ומבוססת
קורס סוכני ביטוח חיים ואלמנטרי
נובמבר 1974
למועמדים מאזור פ"ת, קיראון, גבעתיים, פרדס־כץ, בני־ברק ורמת־גן
פרטים והרשמה:
במשרד „הסנה" סניף מחוזי תיכון, רח' הרא"ה 2, רמת־גן
טלפון 731191/2
אזור נתניה והשרון
פרטים והרשמה:
במשרד „הסנה"
שדרות ויצמן 3, נתניה
טל. 053-28079, 053-23126
קורס ביטוח אלמנטרי / דצמבר 1974
לתושבי חיפה ומחוז הצפון
פרטים והרשמה: במשרד „הסנה"
רח' הנביאים 28, חיפה, טלפון 666321/5.
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

דרוש עובד היודע
הנהלת חשבונות
למשרה מלאה
בגיל 45—60
אפשר גם פנסיונר
נא לטלפן 52223 ת"א
גב' רבקה בשעות 8.00—15.00

בחור אינטלגנטי
עם רקע מסחרי וטכני
נסיון עם עובדים
בעל רכב
856490

למשרד להנהלת
דרושה
מנהלת חשבונות סוג ב'
בעלת נסיון גם בחשוב שכר.
תנאים טובים.
נא לפנות טל. 613064

לקונפקציית נשים
דרושה
מודליסטית
גזרנית
מנוסה
תנאים טובים
סודיות מובטחת
טלפון 55479

אוניברסיטת תל־אביב
המרכז למרשם מודיע
תלמידים ממשיכים שטרם הסדירו הרשמתם (תשלום שכר הלימוד, המצאת כתב התחייבות מבו"ל כחוק ויתר הטפסים הנילווים) לשנת הלימודים תשל"ה — מתבקשים להסדיר זאת מיד.
לתשומת לב:
1. המועד האחרון לסידור ההרשמה ללא תשלום דמי פיגור עבר.
2. לא תאושר הרשמת תלמידים לאחר 27.11.74. מודעה זו אינה מתייחסת למחדשי לימודים שטרם קבלו חשבון לתשלום.

בצלאל
האקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים
אולם 150 ממ"ר
או 2 אולמות סמוכים 75 ממ"ר כל אחד
בשכירות ל־9 חודשים (רצוי במרכז העיר)
לפנות למר קיסר, טל. 232229 ירושלים

משרד השיכון
מחוז המרכז
החל מיום א' 3.11.74 תפתח
לשבה למתן אינפורמציה בת"א
במטרה להקל על צבור הפונים למחוז המרכז של משרד השיכון תפתח החל מיום א' 3.11.74, לשכה למתן אינפורמציה בתל־אביב, רח' פרישמן 42 (ע"י התיאטרון הקאמרי).
אנו נשמח לספק מידע לכל פונה על כל תוכניות השיכון והסיוע של משרד השיכון בימים א' — ה' משעה 08.00 בבקר עד 19.00 בערב ברציפות, בימי שישי וערבי חג משעה 08.00 עד 13.00.

מחפשים לרכוש
עסק "יבוא - יצוא"
(בלי שותפות)
בדרום הארץ
בהצעות עם פרטים מדויקים נא לפנות לת.ד. 4286 חיפה

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת
מכרז בניה ק/190
לבנית מעון יום
ע"ש גודווין בפתח־תקוה
1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית מעון יום ע"ש גודווין בפתח תקוה.
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של כ־400 ממ"ר.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום א' 3.11.74 בבנין הסוכנות, רחוב קפלן 17, תל־אביב, בחדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של 350 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום א' 10.11.74. הפגישה ליד משרד מהנדס העיר פתח תקוה בשעה 10.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 11.12.74, שעה 13.00.
6. תנאי התשלום במוסמכים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט, והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה. על הקבלן להמציא אשור מתאים מרשם הקבלנים על ההיקף הכספי שהנו רשאי לבצע. בלעדי אישור זה לא יימסר לו החומר למכרז.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

נגרית רהיטים
מכנית קומפלט
עובדת ומבוססת
למכירה
טלפון 04—666726

משרד לעמילות מכס רווחי
למכירה
גם חלקית
הצעות רציניות בלבד
תל־אביב, ת.ד. 3226, עבור „מכס"

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללמוד השפה העברית, תרבות ישראל וידע הארץ
משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים
תושבים, עולים, תיירים:
בנובמבר ייפתחו הקורסים הבאים:
1. ערבית מדוברת למתחילים — (24.11.74) — 3 שבועות
2. אלפן לעברית — (17.11.74) — 20 שבועות
3. עברית מדוברת — (17.11.74) — 3 שבועות
שיטות הוראה אינטנסיביות * כיתות קטנות * 5—6 שעות לימוד ביום * פעולות חברה והרבות * הקורסים מתקיימים בתנאי פנימיה צנועים * תושבים קבועים של נתניה והסביבה מתקבלים כתלמידים אקסטרנים.
● פרטים והרשמה: אולפן עקיבא נתניה, חבצלת השרון, טלפון 053—24506

هكذا من الأصل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 52, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 613141,
המחיר: יום חול: 2.90 ל״י למלה / יום ו׳: 3.75 ל״י למלה

פרקי היום בתנ״ך

[illegible]

המשנה היומית

[illegible]

הדף היומי

[illegible]

ההלכה היומית

[illegible]

הדלקת הנרות

[illegible]

תורנות רופאים לפי המקומות

[illegible]

תורנויות בתי חולים

[illegible]

תורנות בתי מרקחת

[illegible]

בתי כנסת

[illegible]

דירות

[illegible]

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

קבלנים מציעים

[illegible]

הלוח הכפול

מבצע פרסים - חורף 1974

הנהלת **הלוח הכפול**

בשיתוף עם חברת Metz

מכריזה על מבצע פרסים בין המפרסמים.
לקראת החורף הקרב.

בכל יום בשבוע (בימים א׳—ה׳) יוגרלו בין כל המפרסמים ב„לוח הכפול" באותו יום

1) טרמולופטר — מפזר חום מרחבי
2) 150 ל״י במזומן.

בכל יום ו׳ בשבוע יוגרלו בין כל המפרסמים באותו יום

1) 2 טרמולופטרים מפזר חום מרחבי
2) 200 ל״י במזומן.

ועוד פרסים נוספים

ההגרלה תערך מדי יום ביומו בפיקוח רואה חשבון ותפורסם ב„לוח הכפול" במהדורת היום.

פרסם מודעתך בלוח הנפוץ ביותר במדינה

הלוח הכפול | ידיעות אחרונות | הארץ

דירות 2-2½ חדרים

[illegible]

דירות 1-1½ חדרים

[illegible]

דירות בשכר חודשי

[illegible]

דירות בדמי מפתח

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

هكذا من الاصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

אולמות

משרדים

עסקים

ביקוש עבודה

הכשרה לעבודה

הצעות עבודה

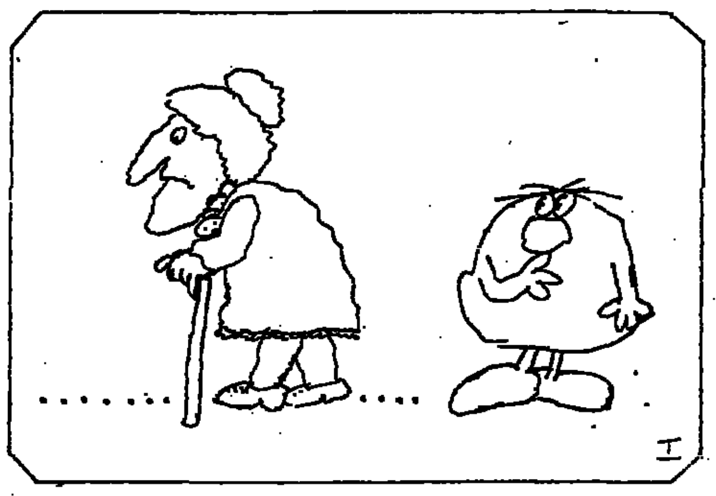

מגרשים

חדרים מרוהטים

מחסנים

בתי מלאכה

מבני תעשיה

חנויות

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

מכוניות למכירה

אמריקאיות

אודי — N.S.U.

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

אלפא רומיאו

● בהזדמנות אלפאסוד חד־שה 1974, 7000 ק"מ 241015.

● אלפא רומאו 1300 ג'י. טי. 1972, 229412 בבקר, 236491 בערב.

● אלפא ג'וליה סופר 1300 + רדיו 72, 925598 .057705

● קופה 1750 שנת 1969 מנוע חדש!! 053/92680 מד־ים.

אוסטין

● אוסטין מכסי 1300 אוטו־מטי 62 מסם לשנה 447539.

● אוסטין 40/אי. 1965 מצב טוב למחיר החלפה 442526.

אופל

● אופל קפיטן 62, מסם 9 חודשים, 236093 בשבת.

● בהזדמנות אופל רקורד 66 אחרי שיפוץ כללי 269943.

● אופל רקורד 1700 אוטומט ר־לוקס 1972 שמורה מצוין + רדיו 478856.

● אופל קדט קופה 1963, בי מצב מצוין, מסם לשנה, כס רכש שולם! 08-242175 .08.

● מכונית אופל רקורד 1700 1971 ק"מ 34.000 .221271

● אופל קדט 1968 דה־לוקס + רדיו במצב מצוין, טלפון 237622.

● אופל רקורד 1966, אוד בדול מנוע נגיר, שמורה היטב, מסם לשנה.

● למכירה אופל מכסי 66 מסודר + רדיו, טלפון 053/22029.

● למכירה אופל מנטה 74 .065—54940 .טל.

● אופל רקורד 58 במצב מצוין + ריפוד צבע, ורדיו —.5.750 .288684

● אופל רקורד 58 במצב מצוין מסם לשנה. טלפון 14.00 אחרי 728846.

● אופל רקורד 73 יד ראשונה + רדיו, 40.000 ק"מ, טלפון 268211 בעבודה.

● אופל קדט 1968 אוטומטי שמורה היטב, יד ראשונה.

● אופל רקורד 1973 אוטומטי במצב חדיש 780434.

● אופל קדט 1962 אוברול מסם לשנה טל. 53268.

● אופל רקורד 66 במצב מצוין, טל. בעבודה 790762 בבית 702588.

ב.מ.וו.

● ב.מ.וו 1800 + רדיו, אוטומטי מצוין.

● למכירה ב.מ.וו. אל.אס 1600 מודל 68 אחרי אוברול, במצב מצוין.

● ב.מ.וו. 700, 1962, רדיו, מסם בילוי.

● ב.מ.וו 700 1961 + רדיו מצב מצוין 456787.

● ב.מ.וו. 1800 71 + רדיו מסם 70.000 טלפון 956382.

דאף

● דאף 64 3.000 ל"י טלפון 806110 780112.

דופין

● דופין 1957 אחרי שיפוץ כללי טלפון 945096.

● דופין גורדיני 60 מסם חצי שנה במצב מכני.

● דופין 58 מצב מצוין, מסם 957321 לא בשבת.

● בהזדמנות דופין 59 + מסם.

● דופין 1961 מסם לשנה ארבע חלונים טל. 231950.

הילמן

● הילמן אימפ 1966 שמורה 80.000 ק"מ 10.500 825875 בערב.

● בהזדמנות הילמן סופר 1961 בתים, בר אילן 28.

● הילמן מינקס 1958 + במצב מצוין 3.500.

● הילמן סייסישן סופר מינקס 66.

וולבו

● וולבו 68 144 קופה במצב מצוין טלפון 723308.

● וולבו 1971 במצב מצוין + רדיו בעבודה.

● וולבו 1970 לא אוטומטית + רדיו יד ראשונה.

● וולבו 144 1970 ק"מ 58.000 מצב מצוין.

ווקסהול

● ווקסהול ויקטור 1964 מסם 9 חודשים 6.000 ל"י.

● ווקסהול ויקטור 60 זוכה חוקה טובה למהנדס.

● ווקסהול ויקטור סטיישן 1964 במצב מצוין.

● בהזדמנות ווקסהול ויקטור 1964 + רדיו.

● ווקסהול ויווה 1973 יד ראשונה 25.000 ק"מ טלפון.

● ווקסהול ויקטור מודל 60 מנוע 71 טלפון 578340.

וויליס

● וויליס סטיישן 1960 + מסם לשנה במצב מצוין.

● וויליס קומנדו 1964 אחרי דיובנים 4200.

● וויליס סטיישן 1968 אחרי אוברול מצוינת, בהזדמנות.

● וויליס קומפקט 1964 מסם לשנה.

טריומף

● בהזדמנות טריומף 1500 מודל 1969 טל. 239219.

● טריומף הראלד 63 מסם לשנה.

● טריומף 1500 1972 100.000 ק"מ.

● טריומף הראלד 1966 מצב מצוין.

● טריומף 1300 70 בעבודה.

טונדרים

● פורד קונסול 1963 במצב טוב.

לארק

● לארק 63 נהדרת, מסם לשנה + רדיו טלפון 941768.

● לארק 66 מנוע שברולט 8.800 ל"י, טל. 227757.

● לארק 66 מנוע שברולט אוברול, גיר אוטומטי.

● לארק 1962 מריומף 1200.

● למכירה לארק 61 מצב טוב.

● לארק 1963 במצב מצוין, ביטוח 9 חודשים.

● למכירה לארק מודל 63.

מוריס

● מוריס 1100 מצוינת ליד תל־אביב 9.500 ל"י.

● מוריס מיני 1961 מצב טוב, לפני מסם.

● מוריס 1300/71 אוטומטית בעבודה.

● מוריס 1100 1964 מנוע 72 מצב מכני טוב רדיו.

מיני־מיינור

● מיני מיינור 73 אלף ק"מ, 44.500 במצב מצוין.

● מיני מיינור 1964 במצב מצוין טל. 807327.

● מיני מיינור מודל 60 בהזדמנות.

● מיני מיינור 1963 במצב מצוין טלפון 433414.

● מיני מיינור 1966 חצי שנה.

● מיני 1000 מודל 70.

מרצדס

● מרצדס 220 1963 מנוע חדש, + מסם, 10.000 טלפון.

● מרצדס 200 68 מצוינת.

● מרצדס 220 62/64 במצב מצוין 15.000 ל"י.

● מרצדס 1968 במצב מצוין.

מסחריות

● פרגים מסחרית רנו 1974 בערב.

● קומר מסחרית מודל 1970 מנוע.

סובארו

● סובארו 1400 די. אל. 73 ק"מ 20.000.

● לרגל נסיעה סובארו ג'י. אס.

● סובארו די. אל. 1400 1973 + רדיו.

● סובארו קופה במצב חדיש 1972.

סוסיתא

● למכירה כרמל דוכס מנוע.

● בהזדמנות סוסיתא מסחרית.

● סוסיתא 1968 מנוע פורד 6800.

סאאב

● סאאב מכסי 1965 יד ראשונה, שמורה היטב.

● סאאב 96 דה לוקס במצב נדיר 1970.

● סאאב מסחרית 1972.

● סאאב 1968 מנוע.

● סאאב מודל 1964 מנוע.

● סאאב ספורט 1968 הלקים חדשים.

סימקה

● סימקה 1000, 1960 מצוינת 14.500 טלפון.

● סימקה 1000 ג'י. אל. אס.

● סימקה 1000 1963 מנוע.

● סימקה 1000 1966.

● סימקה 1964 + מסם לשנה.

● סימקה 1100 1970 במצב מצוין.

● סימקה 1501 1968 מצב טוב.

● סימקה 1000 דה לוקס 1964 שמורה היטב.

● סימקה 1963 אוברול.

פולקסווגן

● למכירה פולקסווגן דבל קבינה מודל 70 אחרי אוברול.

● פולקסווגן דבל קבינה 71 + מסם מנוע 74.

● פולקסווגן היפושית 1963 מנוע 1973.

● פולקסווגן מסחרי גבוה 1970 מנוע.

● פולקסווגן היפושית 1300 במצב טוב.

פז'ו

● פז'ו 204 מודל 73 מצב מצוין + רדיו.

● בהזדמנות פז'ו 404 ארגז גבוה.

● פז'ו 404 אוטומטי 78 ק"מ 53.000.

● פז'ו 404 1966 + רדיו.

פורד

● פורד — טרנזיט קבינה כפולה 1973 ק"מ 30.000.

● פורד 17 מאונט 1969 יד ראשונה.

● בהזדמנות מאונט 20 מצב טוב 13.000.

● פורד טרנזיט 12 1973 נוסעים.

● אסקורט 1100/4 1971 מצב טוב.

פיאט

● פיאט 125 1970 מסם לשנה מצב מכני ותיאורטי מצוין.

● פיאט 850 קופה 68, 1968.

● פיאט 124 1970 במצב טוב.

● פיאט 128 1971 במצב מצוין.

● פיאט 124 ספיישל 1972.

● פיאט 600 1961 מצב טוב.

● פיאט 850 1965 מסם.

קונטסה

רנו

● רנו 10 מודל 1970 מנוע 1300 טלפון 842850.

● רנו 8 1965 אוברול בעבר.

● רנו 8 גורדיני — מודל 64 מצב טוב.

● רנו 4 1960 במצב טוב.

● רנו 10 במצב מצוין 1967.

● רנו 10 במצב טוב 1965.

שונות

● גוגו 1959, 5 מקומות, מצוינת.

● ג'יפ 1968 מנוע וסוכר.

אופנועים וקטנועים

● ב.ס.א. 250 שנת 1963.

● למכירה 65 עם סירה.

● וספה 1965 במצב טוב.

● אופנוע ב.ס.א. 1970.

● למכירה ג'ילרה מודל 1974.

● בהזדמנות וספה 125.

מציעים למכירה

● מקרר אמקור 11 מטה במצב מצוין.

● ארון קיר 6 דלתות.

שחתי רבב

חינם למנויי מעריב

ביקוש רבב

סיטרואן CITROËN

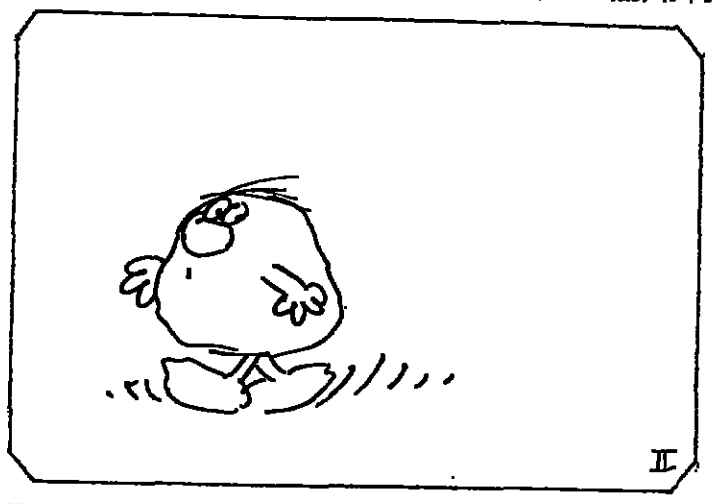

● „הזמנה" קיבוץ שער הגולן + אחיזת הגוד הר-עולה המאושר ע"י „מכון התקנים" חברת החשמל. שש שנים אחריות. אספקת דודים חדשים ופנימיים, חידוש דודים בכל הסוגים, ביצוע מיידי. ברונון, רחוב זמנהוף 13, ה"א טל' 244640 היפה, רחוב אלנבי 3. טל' 04-645682

התעמלות ומסגים

● מכון יהודית. פרץ 10, דירה 6. 10.00—17.00, ת"א.

● מכון יופי 10.00—19.00, חוץ משבת. טל' 237043

● מעוניין במכון טוב מרוגש. בוא לזהבה ואורית. 261094

● הכוכבת המיוחדת, תמיד מגיעה, בודאי דק אצלנו! דיזנגוף 446169

● פיסול אישי אצל מכוני לייסוסית מקצועית, באווירה רגועה. 268196

● מכון מהנה באווירה רגועה ובפיסול אישי וסטור. 286105

● מטפלת אישית בלבד בטלפון 280829

חיפוש קרובים

● הבנים של דינה אחות לחיאוויו ראובן סומר מחפשים את הדוד סלה ראובן סומר שעזב את הודו בשנת 1951 להתקשר טל' 415749

חיות בית

● גור דוברמן + תעודות מעולות. טלפונים 846329 — 844250

● כרמל בית גידול לכלבים נוצצים ופנינים. גורי רועים גרמני, קוף, שלטי, דלמטי סוקר ואפגני מהודרים עצילים. משק ספר מושב קדרון הכניסה לגדרה טלפון 055-92886

● למכירה, קוף סבאי וכלבי פקינס עם תעודות. 853712

● למכירה כלב קוקרספניאל 3½ חודשים + תעודות. 853841

● גורי דוברמן, אדומים + תעודות, במחירים מיוחדים. מיכאל, בערב — 02-412615

● רועה גרמני + תעודות ההורים נקיים מהיפודיספלזיה טלפון 751183

● למכירה פוינטר, 4 חדשים יפהפיה עם תעודות 472447

● גורי בוקסר מגומרים עם תעודות 03-756989 או (03-751539)

● נמצא שנאוצר גדול, זכר, שחור „אגודת צער בעלי-חיים" ת"א, ר' מפן נוער

הלוואות

● חסר לך כסף? הלוואות כנגד ערבויות בנקאיות, טל. 04/663677 — 03/613946

● הלוואות מיידיות! לעובדי מדינה סדור מיוחד! טל. 236003

● הלוואות לבעלי ערבות בנקאית ת.ד. 32017 ת"א — 03/448117

● הלוואות בתנאים נוחים לעובדי מדינה טלפון 235863

הלבשה

● „גבר אלגנטי" — חליפות, מעילים, בלייזרים, „גניר", בצבעים ובמבנים. מחירי הזדמנות. יבנה 3 תל-אביב.

● אופנה מקורית לצעירות בהנחה אמיתית 50%. תדרות 32 מתחרקות.

חקלאות

● „הטה" תעשיות מתכת בע"מ. יצרני ציוד לול ר האבסות אוטומטיות.

חוגים

● חוג לרישום וציור בבית פרטי, למעוניינים לפנות — 227296

● זוג (30) מעוניין להכיר זוג, ת.ד. 203, בת-ים.

מספרות

● מתקדמת הוועדת מניקור + תלמידה בעבודה — 384051 — בערב 291807

מכונות גילוח

● אליאס מכירה ותיקונים באחריות מלאה עליית 19 — 321870

מכונות כביסה

מי מצא?

● כל המוצא מכונית דנו מס' 14442 להודיע בטלפון 04—642800 ויבוא על שכרו.

סידות

טיולים

טרקטורים

טלוויזיה

● מ-800 טלוויזיות. משר מצות + אחריות! החלף הישנה בזנים חדשה, דיבונוס סקי 52 דמתנו.

● קניה, מכירה, החלפה ר תיקונים, כלון בתים מגדל נחום. 865156

● טלביזיה גרונדיג 800 זיינר טלפון 735619 ,725161

● טלביזיה ניידת חדשה לי רגל נסיעה בהזדמנות. טל' 269587

● צריכה להימכר טלוויזיה בהזדמנות לא נורמלית — 947309

כלי נגינה

● „צליליה" ראשל"צ קוראת לך! בוא וכנה אותנו! מבחר חדשים ושפושצים אור גנים בתנאים מצוינים. באיליק 10, ראשל"צ.

● „קאוא" המבחר הגדול, ת"א — פלניק, דיזנגוף 125 חיפה — אבילאה, שמריהו לוין 3.

● אקורדיון האכור לידי 120 וום חדש, בודים, בר-יהודה 4/6.

מקררים

● בהזדמנות פריגידר ומקרר נה למכירה מצב מצוין אבן גבירול 188 טלפון 451783

צילומים

● לייקה בי אל חדשה אוד ריות, 2600, טל. 02-225875

● הנות צילום למכירה — פרוגלשמודים מכונת הגדלה ערכה 800 מ"ם ועוד בהר דמנות, בשבת 971163

דיקורים

● למדי דיקור — לבחורות עורם חוגם גב' ויסבורד בן יהודה 185 ת"א.

שרותים

● אמבטיות אמאיל „זאב" חידוש ותיפוי בכל הצבעים סלפונים: ת"א 825110 — ירושלים 938862

● שיפוץ ותיפור כללי, בניה טפסים, צבע, תריסים. זהבי ושכשר, טל. 865099

● כוסחה לכריתת עצים גדולים מסובכים, באחריות חייה. 03-284178

● „פוליש הלאביב" הברקת מרצפות בדירות (לא מחלי קים) 829853

● „מאג-קלין" שרות ניקוי שטיחים ודיפור בביתך — 03-930645

● „ההברקה" פלטשים ומבר ריקים מרצפות — 200. ונקיון יסודי.

● הברת בע"מ הבריקה מר צפות וניקוי כללי, הרצל 64 ר"ג 722048

● שיפוצים: בדירות הגדר לת חדרים וסגירת מרפסות. ביצוע מעולה. יעוץ היגה 832897

● לרגל נסיעה — סורת פרוץ מגע 13 כ"ס במצב מצוין + גגרר + ציוד מלא (כולל פנלשי סקי) + גישר שיים, טל. 868637

● למכירה כיוות פרוץ „ריצאו" 155 ס"מ 40.000 לי יום ראשון. 03-261691

להיטים

● למכירה ארון 5 דלתות מצב טוב טלפון 440519

● היטי יבוא 1973 חדר שינה קומפלט כולל ארון קיר 3875 ל"י, הדר נוער קומפלט 2355 ל"י, תצוגה במכירה גם בשבת טלפון — 03-2688

● היטול חדר שינה סוף כיקה. 781708 רמהזון, האלוף דוד 171/4

● הברה „דיפור" ריהוט — הרבות הדיור ת"א, ארלוזורוב 53 (בנין הבנפרט) כל דיפה על מבצע מיוחד להול

● למכירה ארון ילדים 3 דלתות ארום לבן היים 650 לי. 253569

● קונה רהיטים משומשים ועתיקים, ירושות ומיטולים. 472796

● למכירה ארון 5 דלתות כפת, יתיר כם למרפקת ישנית 3×2 בווים בן טל' 231784

● שולחן, 2 כורסאות, ספה + שטיח, לפנות טלפון — 742438

● מזנון חדש, 3 × 220 לבן מואר תוצרת כלניה — טלפון 413650

● למכירה כפה כורכה ארון בכריים + מזנון ביוזה זוגית אמריקאית. טל. 03—472192

שידוכים

● „אביב" — מכון ענק לי הכרויות ת.ד. 18035/ג תל-אביב, בקשר מרוסקפם ומאות הצעות.

● ציור מספרה ומזנב, אפשר זכות העברה, בעבודה — 053-23768

● ב„רעים" התאמה מקסי-לית והצעות ללא הגבלה עד הנישואין.

● סטודנטית מיוחדת ביופיה (20) מסודרת. ת.ד. נו/18035 ת"א.

● להבירי „רעים"! אם לא קבלת הצעות לאחרונה, נא טלפן: 03-282982, 04-667348

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● בבעלהזדמנית, דירות פאר, נוף מרהיב, מוטב השכונה. לולים, 3 ו-4 חדרים טלפון: 224427

● מיידי, 3 חדרים ברוממה, הסקה דירתית 175.000 — 525308

● בסנהדריה, דירת 4 חדרים, יפה ונוחה, נוף, סמבה ענק + חדר נוסף ושירותים בק"ם, לטלפן 31967 בשעות 9.00-10.00 20.00-22.00

● בגבעת ביתהכרם, 3, ק"ה, ארונות, הסקה 220.000 — 536064 אחה"צ

● 4 לוקסוס + גינה רחוב הגומרים סבמון ה' 68786

● בביתהכרם 3, ק"ב — 130.000 בבזונים מרשם 524372 60.000 לחודש הראשים

● 3 חדרים (1 קטן) ק"א, ארונות קיר, הסקה — בלי מתווכים 220.000 טל. 261789

● דירת 3, ק"ה, מיידית ברוממה, זכרון יעקב 12 — 520467

תורנות רופאים לפי התחנות

ירושלים

● עז"ן — עזרה ראשונה נשיאה, טלפון 02-89911

● הזמנת רופאים בסקרים רחופים מ-9 בערב עד לבוקר רת ב"ך בבוקר טלפון 101. בתחנת מד"א ברפאה ורופא למיטולים הוטים כ"ך עד להצות — מיועד למקרים רחופים בלבד.

תורנויות בתי חולים

● ליל שבת: הדסה (ילדים, — פנימית — עיניים), בקור חולים (נשים), שערי צדק (כירורגית).

● שבת: בקור חולים (ילדים), שערי צדק (כירורגית), הדסה (פנימית — נשים — עיניים).

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: ניכגם, המרי 12, טל. 38876; פרטי: כל"ל, טלפון 84350, אל זהרא, רח' אל זהרא, טל. 283543

● שבת: ד"ר פרקש, הפלמ"ח 28, טל. 36064; פרטי: ד"ר פרקש, אבן עזרא 28.

בתי-כנסת

● שב"ק פ' וירא י"ן בחשון תשל"ה — הדלקת הנר 4.14 תפלת מנחה 4.35 קבלת שבת 4.50, דרשה, עין יעקב 7.00, תפלת שחרית 8.00, מנחה גדולה 12.45, תפלת מנחה 4.25

דירות

● דירות חלום בנוף תלפיות במחיר הזדמנותי עתה ב־...

וילות ובתים

● להשכרה וילה פאר 2 דירות חדשה טלפון 410885

קבלנים

● בשדרות הרצל דירות 3½ חדרים כל השכלולים בכניסה בינואר 272750

הלוח הכפול ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 28 טל. 225251
הארץ: החבצלת 5 טל. 224245

● בהזדמנות פיידות בזנגוויל קרית יובל 3 + חדר ארונות + אפשרות בניה ק"ג 165.000 418579 30195 ובעבודה 281236

● בבקעה 3 חדרים + הסקה ביתית + דוד שמש — 64050

● במרכז העיר בהזדמנות 3 חדרים גדולים + הול — 415763

● בהזדמנות ברוממה 3 יפים המ"ג ארונות והרסה 534389

2-2½ חדרים

● בבית הכרם 2½ חדרים + מחסן + הסקה ביתית — ק"ב 528897

● מיידי 2½ ברחוב דוב הוז 4/2 60241 פרט לשבת.

● במקור ברוך דירת 2 חדרים רח' רש"י 46 232510

● בסנהדריה דירת 2 + ארונות מטבח, ק"ד 417971

● בקרית משה דירת 2 חדרים ק"ד 158.000 אחה"צ 382584

● בהזדמנות בירושלים מרפסת 2 + הול, ארונות, הסקה 226.000 — 31137

● בקרית יובל 2 + מ"א + חצר ק"ס אפשרות בניה מיידי 130.000 בהנסקה 418302

● למכירה 2 חדרים + הול גדול ברח' הרב עוזיאל בית וגן ק"ב הסקה מרכזית במחיר 175.000 מרכז הר תורן 224940 בן יהודה 10

● דירת 2 חדרים דו קומתית בעיר נגים רח' הר אבוכית 416041 8/3

● דירת 2½ + מרפסת אפשרות בניה עיר גנים ב' הר כיפו 101/10 16—19

● סן מרטין 2 + מ"א + ארונות בבוקר 227102 וב ערב 80779

● ברס"ם 2 + מ"א משוטצת שאול המלך 27 סנהדריה עמר.

● בקטמון 2 חדרים גדולים + הסקה ק"ב טל. 61837

דירות בשכר חודשי

● ברמת אשכול 3 חדרים + מ"א מרוהטת טלפון ק"ד מדצמבר לשנה לפחות טלפון 02-281743

● בגבעת מרדכי דירת 3 + הסקה וארונות שח"ל 19 — נחר.

● בשכ"ח ברחביה דירת 2½ + הול נוסף + גג וארונות קיר, תוקפת ניתן לפנות: 523460

● דירת 3 חדרים ריקה + טלפון בזנגוויל קרית יובל 414886

● דירת 2 חדרים ק"ם רמות אשכול מתאימה למשרד — 221095 286118

● בגבעת בית הכרם, 3 מרוהטת חלקית + הסקה + הנית 18—20 03-611218

● דירת חמישה חדרים מרוהטת חדשה ליד הפלמ"ח — 85596 (לא בשבת).

● דרושות דירות להשכרה בכל הגדלים והאזורים — 228550 שמחוביץ'

● בשכ"ח בגבעת מרדכי הדירה 3 חדרים לפנות „מרכז התווך" 224940

● להשכרה 4 חדרים במרכז + טל. שמור/מרפאה בבית הכרם 4 חדרים + טל. וילה בבית הכרם 4 חדרים במצב נלי יכבה 4 חדרים מרוהט + טל. פרטים טלפון — 227968

● 3 חדרים מרוהטת הסקה טלפון בדירה 262455 — 80966

● 3 חדרים מרוהטים קומה ב' בצלאל 8, אריאלה.

● דירת 4½ חדרים בגבעת שאול, לדתיים, ק"א + הסקה וטלפון, לפנות 526631

● 3½ חדרים בדירת הסקה, מעלית שרותים כפולים — 34087

● במושבה הגרמנית 4½ ריקה טלפון בניסה מיידית 0697228

● בקרית יובל 2½ + מקרר + גז 425 294387 מאויר אכבר 8/9

● בשכ"ח דירת 3 חדרים והול + טלפון בשדרות בן מימון 31848

● בשכ"ח 3 חדרים והול ארונות קיר לדתיים שכן פאני סנהדריה 500—450 ל"י 524394

● בקרית משה דירה ריקה 3½ חדרים + הסקה טלפון 521495

דירות בדמי מפתח

● ברס"ם 2½ חדרים ק"ב ע"י צמנית למסורתיים — 271511

● לסטודנט(ית) / אקדמאי(ת) חדר גג קטן קומה חמישית במרכז פינת מטבח ושרותים בפנים טלפון — 223908

● ברס"ם יפה 4 חדרים מרכז, גינה ברחביה 82058

● ברס"ם דירת חדר כל הנוחיות + גג כניסה נפרדת טלפון 227525

● בגבעה הצרפתית דירת 4 חדרים הסקה מרכזית 255268 — 60060

● במרכז העיר דירת חדר קטן + נוחיות קומת גג, טלפון 85010

● דרושה בדמי מפתח דירה 2—3 חדרים במצב טוב בירושלים, נא לטלפן בין השעות 8.30 עד 13 למספר: 02-222748 02-228672 לבקש את כוכבא.

● בהזדמנות ברס"ם 3 חדרים + הסקה בצלאל 6 חנדר.

ביקוש דירות

● דרושות דירות בכל הגדלים לרכישה ברס"ם ולהשכרה 228550 שמחוביץ'

● קונה דירות עממיות ה מכרות במזומן ומייד „ציפור" מהלך ג'ורג' 23.

● אנו רוכשים דירות עממיות בנות 1—2—3 חדרים א. באשר ושות' מסרלא 6 טל. 234846

● שרות החדרים של הסתדרות הסטודנטים בירושלים, מחפש דירות וחדרים, רחוב יפו 38 טלפון 224008 9—13 16—19 — ימי ו' 9—13, גבעת רם, מרכז הסטודנטים, טלפון: 36251/2 10—14

דירות מרוהטות

● דירה יפה בנווה יעקב אפשרות לשדרים מרוהטים טל. 231069

● דירת 4 חדרים מרוהטת מלא + הסקה וטלפון בוילה, ברמת אשכול מדצמבר טלפון 272750

● דירת 3 חדרים מרוהטת + הסקה ברחוב הפלמ"ח — 34260

● 3½ באדמון הצינב + הסקה ריהוט חלקי טלפון — 89050

● בבית הכרם, דירת 2 חדרים מרוהטת + טלפון והסקה, ברמון 20 65074

● דירת 2 חדרים מרוהטת, בשמואל הנביא מיידית טל. 63506

● דירה 3½ בקרית שמואל חצי מרוהטת טלפון הסקה 531689

● בוילה 2 חדרים מרוהטים/ ריקים + הסקה לזוג מבוגר רח' 22735 אחה"צ.

● להשכיר דירת 2½ מרוהטת + טלפון בקרית יובל טל. 414961

● בגבעה הצרפתית 3 חדרים מרוהטים להקופה ארוכה 33664 233008

● 3 חדרים מרוהטת + טלפון והסקה בתלפיות 60585 בעבודה.

● 2½ חדרים מרוהטת בביה וגן ל-6 חדשים 287265 — 52050

● 3 חדרים, מחסנים, מרפסת סגולה, נוף 12—1 528235

● חדר נוסף, במשפחה, הסקה, רמת אשכול, משמר ה' נבול ב/10 אונול.

● סטודנטית מקומה. שותפה לדירה 2½ מרוהטת בבית הכרם 08-220571 או 02-30211/481 שרה.

● בקרית משה דירה מיוחדת 2 חדרים ו 3 מרפסות מיידי ל-8 חדשים לזוג דתי 525096

חדרים מרוהטים

● לבחורה הדר יפה אצל זוג צעיר בקרית משה 534887

● הדר מרוהט לבחורה או לאשה טל. 32953

● חדר גדול להשכיר בצלאל 8 אריאלה.

● בהלבנית חדר מרוהט + הסקה וטלפון ק"ב 261270 בערב.

● שרות החדרים של הסתדרות הסטודנטים בירושלים, מציע מידע מסודר על דירות והדרים, רחוב יפו 38 טלפון 224008 9—13 16—19 בימי ו' 9—13, גבעת רם מרכז הסטודנטים, טלפון 36251/2 מתוח 10—14

● לסטודנט חדר + הסקה, כניסה נפרדת ונוחיות בגבעת המבתר 283052

● חדר מרוהט + הסקה לבחורה, בסוסימון, (בתוך דירה). 522122

● חדר מרוהט + הסקה לבחורה: סטודנטית / עובדת בסרטימון 522122

משרדים

● בשכ"ח 2 חדרים אולם כניסה גדולים — מרוהט, עם טלפון נפרד, במשרדי לשכת המסחר לפנות רח' הלל 10 טל. 223025

חנויות

● להשכרה מכבסה טובה במקום טוב טלפון 67764 אחר הצהריים.

● למכירה מיידית חנות במגדל טלפון 08-971068

● למכירה חנות חדשה + מחסן ברמת דניה 45 מ"ר 69715

● במרכז חנות 40 מ"ר + מחסן, ושרותים 228550 שמחוביץ'.

● חנויות יפות וגדולות במגדל רסקו. מתמנה ב־1.12.74 דמי שכירות 4000 לירות לחודש טלפון 227827 בבקר.

● חנות למכירה בגבעת הכבר טלפון 536161 בכוכבר ענורם אהרון א—ה 8—16.

אולמות

● אולמות תעשיה ברוממה עד 500 מ"ר מיידי טלפון 228850

מבני תעשיה

● דרוש מבנה בשכירות שטח בגודל 100—60 ממ"ר, עבור מזלפת שרות למוצרי בית חשמליים, הכרחי קומת קרקע וטלפון, ת.ד. 114 חיפה.

מגרשים

● דרוש מגרש לתעשיה או מבנה קומת קרקע טלפון 533320 ובערב 527382

● לבכירה בגבעת שאול 700 מ"ר 450.000 טלפון 227968

● למכירה דירת 5 חדרים בתלפיות 450.000 ל"י טלפון 227968

● לחברה למפרקעין דרושים קרקעות בכל חלקי הארץ ת"ד 6086 ירושלים.

● מעוניינים, במגרשים להשקעה באזור חיפה לפנות „שפאי". 04/85232

● מגרשים פרטיים בהר הכרמל באזור מתפתח משקיף לים! נוף מרהיב! 7.250 ל"י. „אדמות מגבעום" יגאי 227968

● ברמתהאשכול, 3 שעות בצהריים, טיפול ומשק בית 251211

עסקים

● שותפה פעילה דרושה למכון קוסמטי מבוסס בירושלים לפנות 224817

● במרכז העיר להשכרה חנות גדולה ופעילה לחומרי בנין טל. 227968

● למכירה מסעדה גדולה ופעילה במקום מרכזי 600.000 ל"י טל. 327968

● עבודה + מבדר פולקסוגן קבינה כפולה, 1973 לאחר קפר 412496

● דרושים כספים כנגד ערבות בנקאית בריבית גבוהה 02/232106

ביקוש עבודה

● מעוניינת לקבל ילד לטיפול בביתה 226228 8—12 19—21

● סטודנט בעל רכב מעוניין בהצעת מעניינת טלפון 30805

● צעיר דינמי, כשרי נהג פרטי טוכו + שפות מחפש עבודה 02-585977

● מעוניינת לטפל בילדה משנה בביתי רוד ילין, טל. 221712

הצעות עבודה

● דרושה עוזרת פעמים בשבוע רק לעבודות בית — 532116

● דרושה עוזרת בית בשעות 2—10 רסקו 38484 — אחה"צ.

● דרוש/ת עובד/ת גניון לסמרדים העבודה מ-4 אחר הצהריים, לפנות 02-225851 בין השעות 12—14

● דרושים סוכנים/ות לתמצאת מוצר ביתי רווחים גבוהים טל. 02-265422

● דרושות נקבניות י.ב.מ. לעבודה מלאה או לפי שעות, טל. 02-584497

● סוכנים/ות דרושים/ות לחברת שיווק ארצית למכתר מוצר חיוני ומבוקש אפשרות לעבודה בשעות הפנאי רווח 200 ל"י ליום — „החברה הדיכבית בע"מ" יגאל 6 03-238223

● לחברת מזון ידועה — דרושות מדגימות להדגמת מוצרי מזון בעלות הופעה נאה ומסודרת גילאים 15—25 יום עבודה מלאה ל-6 ימים בשבוע משכורת הוד שית נסיון קודם לא הכרחי אפשרות לפנות לת"ד 23048 ה"א עבור מדגימה או טל. 03-254288 אל רחל.

● דרושה פקידה מתחילה עם ידע בהדפסה לפנות ל' שרת כל בורש 14 כניסה ה'.

● למוכר דתי זוונדי — דרוש/ה מעדן/ית לחצי משרה לפנות בצידוק קורות חיים בנייז והשכלה לת"ד 2306 ירושלים.

● למכון להחקר חברתי שימושי ויצמן 19 ירושלים, דרושה כתבנית טובה בעברית נא לטלפן 231421 8—14

● דרוש מהלך בכנים, לפנות למאפיה — כפר צה"ל 9, בין 11.30—12.30

● משפלה מבונה + השלצות, ל-7 שעות, תנאים מרבים 523391

● לבלאש אנד דקר רח' מר דכי 50 ת"א דרוש בציג מכירות באזור ירושלים, לפגוה בכתב.

● דרושה עובדת ל-4 שעות כל יום טל. 64896

● דרוש פונצ'ר פעולה בתנאים טובים לפנות לרשום המקור בע"מ בשעות העבר דה תל-ארזה רח' בראוילו.

● דרוש מכאני שרות למקררים אוטומטיים וציוד ביתי אמריקאי בעל שם עולמי, עם רשיון רכב, עדיפות לבעל נסיון קודם או בוגר בי"ם מקצועי אחרי שרות צבאי, תנאים טובים למתאים עם אפשרות קידום לפנות ת"ד 1016 ירושלים לפני 1.

● למחלקה השרות של חברת יורלקטרא דרושה פקידה לקבלת קהל (גיל 50—40) לעבודה עצמאית 5 ימי עבודה. לפנות אישית לרחוב מיכאל בינב 9.

● למנהל חברה שיווק בירר שלים דרושה מזכירה בעלת השולמת ומדפיסה בעברית — ידיעת אנגלית יתרון. שעות העבודה: 8—16, לפנות ת.ד. 6700 ירושלים בצרוף קורות חיים.

● דרושה משפלה ל-8 שעות כל יום, תנאים טובים בנוה שאנן 522128

● לשרות שמרטף דרושות בחורה בעלת נסיון בשמירה על ילדים, לכל שעות היממה, לפנות כורש 12 כנר סה ב', דירה 5.

● דרוש מכאני למכבסה להשמל ולמכונות תנאים טובים עם אפשרות להתקדמות. לפנות 521700 ,528931

● דרושה עובדת למשק בית 6 שעות לפנה"צ, תנאים טובים, לטלפן 222035 דיזנו.

● מטפלת לתנוק + עבודות ביה מ-8—14 השלצות — 532410

● דרושה בקרית מנוסה, תנאים טובים, להתקשר לטלפון 86325

● למוסד ציבורי בירושלים דרושה מטפלת נשואה עם נסיון בעבודה, נא לצלצל טל. 02/35222/24

● דרושה כתבנית נשואה לעבודה חלקית בשעות היום 227357

● דרושה מזכירה בבי"ס ערב ימים א'—ה' משעה 17 עד 21, כשורות, גמר תארית בגרות, שרות בצה"ל, הת חייבות לשנה לפחות, ת.ד. 10063, ירושלים, בבקר — 69532

● דרוש/ה עובד/ת לחנות לי מוסיקה, יום עבודה מעולה, עברית ואנגלית. 34902

● דרושה עוזרת 5—8 פעמים בשבוע, ברמת דניה, טל. 412006

● מעוניינים באשה שתגור עם אשה אלמנה תוכרת עד רה / דיור מיגם טלפון — 234857

מכוניות

● פריגין 4' 1969 מסט' ארנוסט במצב טוב 82058

● בהזדמנות פיאט 238 מסח דית 1972 50.000 ק"מ — 263178

● חיפושית 1200 מוף 1970 במצב מצוין + מסט טלפון 262185 בערב.

● סובארו סטיישן 1973 מסט שנה 27.000 ק"מ טלפון — 02-62351 אחה"צ 15

● פולקסווגן סטיישן 1600 1970 במצב מצוין ללהתקשר בטלפון בשעות 1—8 02-221281/45

● סוסיתא סחרית מודל 68 טל. 283749

● חיפושית 58 מנוע 73 מצורים, צמיגים צבע טלפון 33072

● דבל קבינה 1973 במצב מצוין 12.000 ק"מ טלפון — 411836

● חיפושית 1970 שמורת חרם במצב מצוין טלפון — 02-33552

● חיפושית 1800 1968 + רדיו נוספת בדלפ 83 — 527402

● פיאט 600 1963 מנוע 1972 במצב טוב 61080

● בהזדמנות פיאט 600 1965 אחרי אוברול וסמט טלפון 36758

● למכירה זכות למורד אוסורם 4 דלתות 596/30277 — ברוך.

● ב.מ.וו. 2000 אוטומטית 1970 טסט שנה טלפון — 525545

● למכירה שתי מכוניות פרוד מרכוזים ואקונליין 1972 בפרסים לבי"ח אליין טלפון 412251

● פריוטה סטומפייר בפורט קונבורטיבל 1800 1972 חסר בוניה, צמיגים רדיאליים, רדיו ותוספות 02-284701

● סובארו ג'י.אל 1400 מודל 1973 יד ראשונה טלפון — 68072

● פולקסוגן וריאנט 1965 אחרי אוברול 13.000 לירות 418259 ובעבודה 65995

● פולקסוגן מכהרי גמור 1969 1800 מצוין מהצהריים 538046

● פיאט 124 ספיישל 1973 + רדיו טסט וביטוח ל־שנת 30.500 טלפון 410885

● לרגל נסיעה קורטינה ספיישל אל 1974 חדשה טסט + רדיו, מסמסורם למכפורם או מכירה רגילה 67958

● פולקסוגן דבל קבינה — 1973 סטם 38.000 ק"מ רדיו 822296

● סימקה 1000 1962 סמט 11 חודשים מצויינת 7,250 ל"י 233279

● פיג'ו 304 סטיישן חדש 17.000 ק"מ טל' 528514

● פורד טאונוס 17 שמור חימב טל. 411668 בבית.

● פורד טוסטאנג מאק 1 1972 46.000 ק"מ יד ראשונה טסט שנה טלפון — 02-220966

● פולקסוגן וריאנט מסחדי 1965 טסט לשנה אוגוסט, 416044

● מנדר פולקסוגן קבינה כפולה מודל 1973 טלפון — 412496

● פולקסוגן 411 אל. אוטומטית 1969, 21.000, 02-536853 פרט לשבת.

● למכירה אוטו פורד קורטינה 100 קבינה כפולה שנת 1973, 44.000 ק"מ, טלפון — 231832

● 400 לירות בלבד! מיים למכוניות כולל תוכנה ודמפרים, רדיו, חיפה 65.

● הקספר טרוספה, 1964, מנוע 1970, רדיו טסט לשנה, 60785

● פיגע 404 מודל 1971 + רדיו ונכה. 415655, 417328 417328

● בהזדמנות חיפושית 1961 יד ראשונה במצב טוב, טל. 525366

● פיג'ו 204 סטיישן מודל 66 + טסט, טלפון 280993

● זגנות רכב ירושלים, יצור והרכבת חלונות הזזה לכל סוגי רכב מהרה, באישור משרד הרישוי, דהוב הרכב 15 אזור התעשיה תלפיות, 38375

● פיאט 850 כביישל אוטומטי, 1970, 60.000 ק"מ, טל. 283617

● קרייזלר 160 במצב מצוין 34.000 ק"מ, שנת טיפוס. 02/413998 02/231307

● בהזדמנות, פרינץ 4, 71 במצב טוב, טל. 287223

● סימקה 1000, מודל 64 טסט, טלפון 417554

● פולקסוגן לימוזין 1962 מנוע 70 75.000 ק"מ, 11.500 ל"י, 527715

● פולקסוגן טסט טסחרי מודל 1970 לפנות „טובר בה" רח' יחזקאל 11, טל. 286221

● פיג'ו 404 1968 + רדיו 21.500 ל"י, טל. 522634

● פיג'ו 404 אוטומטית 68 87.000 ק"מ 63.000 ל"י, טל. 414742 254328

● אסקורט 1100 יוצר 68 בשבת, 532782 בחול 224662

● פיאט 1964, 600 מסודרת 6000.— בבוקה 36218, 38575

● סנדר סוסיתא, 1971, אחר 13 סגור במצב טוב. 414099

● סוסיתא מסחרית 1965 בהזדמנות טלפון בעבודה — 36218 28375

● קורטינה סופר, מודל 1964 יד ראשונה רדיו סטס יולי, 25184

● פיג'ו 404, 1967, אוטומטית יד ראשונה רדיו. טלפון 524381

● פיאט 124, 1969, רדיו + טסט מצב מצוין 261925

● מוריס 1800, 1970, 42.500 ק"מ במצב מצוין 413757

● פיאט 850, ספיישל 1970 מיוחדת 54.000 222092 פרט לשבת.

● פיג'ו 404, 1970 + טסט במצב טוב. טלפון 35067

● פיג'ו אוטומטי 1973 11.000 ק"מ מצב מצוין, בהזדמנות טלפון 289620, עד 20.30 עד 18.30

● קדס 65, במצב חדש, טסט ורדיו, — 12.500 415374

● הסקהול ויוה 1966 יד ראשונה טסט אוגוסט 525831

● מיני סובארו 73 במצב מצוין + הכנסה למסירת מיידית בבית 413977 בעבר דה: 30201 — פנחס.

● חיפושית אוטומטית 70 טסט לשנה, טל. 691510 — 63692

● פיג'ו 404, 1967, על ה-כביש ב-1969, מצויינת — 413001

● סובארו 1300, 72, 22.000 ל"י, 52.000 ק"מ 225193

● רנו 8 1968 116.000 ק"מ במצב טוב 521013

● למכירה ביויק 1800 — 1971 12.000 — 90.000 ל"י רות בירושלים, טלפון — 03—298131

● סובארו 1300 1972 22.000 ל"י טל. 528633 גבריו.

● פיאט 600 1963 מצב טוב + אוברול טל. 526267

● רנו 4 1970 מיני 1962 ראף 1964 285813

● ב.מ.וו. 1800 דגם 1969 טסט במאי 90.000 ק"מ רדיו 262073

● פורד מנדר 100יא; 1969 במצב מצוין מנוע חדש 287292

● הסקהול ויוה 78 רדיו, + מים ספיריות צמיגים רדיאלים בלון 271537 בערב.

● פיג'ו 404 מיוחדת 63 טל. 231294 בשבת 412198

ביקוש רכב

● פיאט 850 ספורט עד 15,000 ל"י טל. 233279

שחזי רכב

● זגגות רכב ירושלים, יצור חלונות הזזה והרכבה לכל סוגי רכב מסחרי באישור משרד הרישוי מיוחד: פורד ויט—פיג'ו 38375

אופנועים וקטנועים

● בהזדמנות וספה דלי עם סירה 71 במצב מצוין — 65422

● הונדה 350 71 יצא 73 יד ראשונה בשבת 38460 חול 228960

● קטנוע + סירה, במצב מצוין, + טסט 2,500 ל"י 419965

רהיטים

● למכירה שני ארונות בגדים גדולים במצב טוב 262076 אחה"צ.

● בהזדמנות מיטה זוגית במצב מצוין, טלפון 67885 בערב.

● בהזדמנות: מ"א מעץ טיק במצב חדש ורהיטי סלון, 64210

● למכירה ספה כפולה עם ארגז שולחנות מצב טוב, 261830

מקררים

● למכירה מקרר אמקור 11 1.200 ל"י, טל. 582381

● מקרר אמקור-מאר, במצב מצוין עם ביטוח 527384

מכונות כביסה

● מכונת כביסה „גאלה" משומשת, במצב טוב. טלפון 262995

● למכירה „סנדי" 88 סור אוטומטית 1970 במצב טוב 280197

המשך לוח ירושלים בעמ' 10

هكذا من الأصل

صكذا من الاصل

הלוח הכפול חיפה והצפון

ידיעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931
הארץ: בנרדאר 20, טל. 661166

תורנות רופאים לבי המקומות

חיפה
● רופא תורן במד"א, טל' 101

תורנויות בתי חולים

תורנות בתי מרקחת

דירות

קבלנים

וילות ובתים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

משרדים

מחסנים

מבני תעשיה

חנויות

מגרשים

עסקים

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

מכוניות

ביקוש רכב

מציעים למכירה

מקררים

רהיטים

צילומים

טלויזיה

כלי נגינה

תנורי חמום

הלבשה

מי מצא?

מספרות

חקלאות

חיות בית

שידוכים

סירות

שונות

מכונות כביסה

בולים ומטבעות

הלוח הכפול נתניה

קבלנים

ביקוש דירות

דירות למכירה

הצעות עבודה

הלוח הכפול באר-שבע

דירות למכירה

עסקים

חנויות

הצעות עבודה

מכוניות

בתי ספר ושיעורים

הודעות

אשדוד

דירות בשכר חודשי

דירות בשכר חודשי

הודעות לציבור

משרד החקלאות
האגף לנכסים ביגור ומשק
מכרז 74־2178

מכרז מס' 74־2178
משרד החקלאות

המשך לוח ירושלים

מציעים למכירה

כלי נגינה

צילומים

ריקודים

חיות בית

שדוכים

תריסים

למפעל תעשייתי בענף המתכת באזור חיפה
דרוש
מנהל חשבונות
עם נסיון בתעשיה
רצויה ידיעת השפה האנגלית
לפנות בכתב לת.ד. 7206 חיפה
או טלפונית 04—512262

מגדל-בנין
חברה לביטוח בע"מ
סניף ירושלים דרושים
★ חניך לשליחויות
★ חניכה לפקידות כללית ותיוק
גיל 17 — 15
למתאימים יתנו תנאים טובים והשכרת מו
בא לפנות למשרד, רחוב הסורג 2, ירושלי
טלפון 232471

לחברה ציבורית
דרושות
כתבניות
אפשרות למשרה חלקית
(לפחות 5 שעות ביום)
תנאים טובים למתאימות
המעונינות מתבקשות לפנות בכתב ב
מספר טלפון לת.ד. 7037 — מיקוד 61070, למספר 25

למפעל ליצור חלקי חילוף בתל־אביב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ג'—ד' עם 3—2 שנות נסיון
למשרה מלאה
תנאים טובים למועמד/ת המתאים
טלפונים: 32176 ,33108

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
מודיע על המשרה הפנויה הבאה
ביחידה לקידום פרוייקטים:
עוזר לממונה על קידום פרוייקט

מעמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב
מכרז המכרז 144/74.

מפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ
למפעלנו בחדרה דרושים
לעבודה משמרות
במחשב חדש
העובד בשיטת Multibatch ו־sharing
★ מנתחי מערכות
בעלי נסיון
★ מתכנתים
בעלי נסיון
★ מפעיל מחשב
נא לפנות אל כח אדם, ת.ד. 2 חדרה, 38100
ניר מעולה לכל מט

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער
לאגף הנוער במחוז הצפ
דרוש מנחה
לעבודה עם מדריכי נוע וקהילה
במושבים של המועצה האזור מעלה הגליל.
היקף העבודה — משרה מלאה.
הכישורים הדרושים — הכשרה בהנחיית עובדי נוער ועבודה סוציאלית.
עדיפות תינתן לבעלי נסיון בעבודה עם נוער במושבים.
צורת ההעסקה תיקבע בעת הראיון.
המעוניינים יפנו בכתב, לאגף הנוער, משרד החינוך והתרבות — בצרוף העתקי תעודות, עד ה־10.11.74 בצירוף תולדות חיים והשכלה ונסיון.

באזור נתניה
דרושים
שומרים
עם/בלי נשק
תנאים טובים
טל. 914830

למפעלי „אלחוט" נתניה
דרוש
מנהל יצור אלקטרוניקה
כישורים: המדסאי אלקטרוניקה או הנדסאי יצור עם רקע אלקטרוני. נסיון בניהול יצור אלקטרוני לפי MIL—SPECS
המשכורת תקבע בהתאם לכישורי המועמד
נא לפנות בכתב לכח־אדם ת.ד. 248 נתניה
סודיות מובטחת

למפעל מתכת בתל-אביב
דרושים:
★ מסגרים
★ שרטטים
★ מחסנאי
מתחיל
— גיל אחרי צבא —
לפנות אישית „רפאלי" רח' הכרמל 12, תל־אביב. טלפון: 51953, בין השעות 08.00 עד 16.00

למשרה לעמילות מכס בחיפה
דרושים
פקידים ופקידות
בוגרי גימנסיה לעבודה פקידותית
נא לפנות בכתב לת.ד. 436, חיפה

לעבודה בדרום הארץ

דרושים

טפסנים

★

בפרטים נא לפנות טל. 057-99219

דרושה כתבנית

אנגלית — עברית

מעולה ובעלת נסיון.

לפנות: לבנט מכשירי רנטגן בע"מ

רח' וולפסון 39 תל־אביב.

טל. 824244—03, 821566—03

להבי ישקר בע"מ

נהריה, ת.ד. 330, טלפון: 924242

מפעלנו גדל וזקוק תחרות בשוק בינלאומי

דרושים

* **מהנדס ייצור**

בעל נסיון של 3—4 שנים לדיכה נושאי מדידת עבודה, שיפור תפוקות והפחתת הוצאות ייצור.

* **מהנדס מטלורג**

לעבודה בפקוח על תהליכי ייצור.

המעונינים יגישו הצעותיהם בכתב למנהל כח אדם לפי הכתובת דלעיל.

— סודיות מובטחת —

צימקור אלובין (1973) בע"מ

אזור התעשיה ק. ביאליק, טלפונים 713280, 732264

דרושים

1. **מסגר אחזקה**
בעל נסיון בתחזוקת מפעל מכני, הידראולי וחשמלי.
2. **מנהלי משמרות**
בעלי רקע במכונאות או נגרות. רצוי התמצאות בחשמל.
3. **מפעילי מכונות**
להפעלת מכונות ייצור.
4. **עובד ייצור**
עם אפשרויות לימוד תוך כדי עבודה. גיל לא קובע.
5. **מזכירה למנכ"ל**
בעלת נסיון בניהול משרד והתכתבות עברית—אנגלית כולל הדפסה

השכר ייקבע בהתאם לכישורים

סיכויי התקדמות טובים

על המעונינים לפנות ישירות למפעל

לחברה קבלנית

דרושה

פקידה

שעות עבודה

8—16

להתקשר

262994 265492

דרוש

מחסנאי

לבית מלאכה לתיקון ושרות למכונות

בעל נסיון בביצוע משלוחים ורישום

אפשרי פנסיונר

יום עבודה רצוף

טלפון 298121—03

למושב הצבה

דרושה

מטפלת

לילדים

למועמדת המתאימה

תנאים טובים

בדבר פרטים נא לפנות למזכירות מושב הצבה

ד.נ. ערבה

למשרד אדריכלים

דרושים:

אדריכל/ית

טכנאי/ת

שרטטת

בעלי נסיון

טל. 441059

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות מוסמך/ת

יכול להיות גם פנסיונר

לעבודה חלקית 4—5 שעות ביום

לפנות בכתב לת.ד. 4252 ת"א עבור מנהל חשבונות מוסמך

למפעל תעשייתי יצואן — יבואן בסביבות תל־אביב, דרושים:

* **מנהל חשבונות ראשי** בעל כישורים מתאימים
* **מנהל ייצור**
נסיון בניהול ייצור השכלה מתאימה
* **מסגר חרש**
לתפקידי הרימה ואחזקה במפעל
* **מחסנאי**
בעל ידע בניהול מחסן טכני

— תנאים טובים למתאימים —

לקביעת ראיון נא להתקשר: 910450, 916981

למפעל החברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ.

הנמצא במפרץ חיפה דרושים

1. **פקיד מסמכים**
למדור היבוא במחלקה המסחרית.
הכישורים הדרושים: שליטה בעברית ובאנגלית, נסיון של 5 שנים בטפול במסמכי יבוא ושחרור מטענים. נסיון בבדיקת חשבונות ספקים והוצאות נלוות.
2. **מדפיסה אנגלית**
למחלקה המסחרית.
הכישורים הדרושים: שליטה מושלמת בשפה האנגלית (רצוי שפת אם) נסיון של 5 שנים בהדפסה, ידיעה בעברית.

בהצעות נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ופרטי נסיון קודם לת.ד. 443 חיפה

— סודיות מובטחת —

למפעל תעשיתי באזור תל-אביב

דרושה

מפעילה למכונה להנהלת חשבונות

נא לפנות לת.ד. 3194 ת"א תוך ציון נסיון בעבודה ומשכורת מבוקשת.

תנאים טובים ביותר מובטחים למועמדת המתאימה.

דרושים

• **מכונאים**

מנוסים לטרקטורים ולציוד מכני בעיקר ל־ם ולקטרפילר

• **רתכים**

מנוסים, לציוד מיכני כבד

תנאים טובים למועמדים

בפרטים נא לפנות טל. 624335 ת"א

לחברת הנדסה אזרחית

כבישים, שדות תעופה, תנועה

דרושים

1. בתל-אביב טל. 237893
מהנדסים מנוסים ומתחילים
שרטטים לכבישים
שרטטים לאדריכלות
2. בירושלים טל. 66826
מפקחים לכבישים

דרוש שותף ללא השקעה

לעסקים בהיקף של מיליונים!

אם אתה:

מעל גיל 25 ★ בוגר תיכון ★ בעל מרץ ויוזמה המחפש אתגר והצלחה חברתית וכלכלית

בוא אלינו!!

הצטרף למשפחת סוכני ביטוח של חברה גדולה ורבת מוניטין, היה שותף להצלחתנו!

הרשם לקורס

סוכני בטוח כלליים

שיפתח בחודש נובמבר 1974 ברחבי הארץ.

פנה בכתב לת.ד. 30580 ת"א עבור „סוכן ביטוח" ונזמנך לראיון.

דרוש נער

לעבודות משרד ושליחויות

בדבר פרטים נא לפנות לרשות הנמלים, בית מעיא, דרך פתח תקוה 74, קומה 12 חדר 1215 בין השעות 07.30 — 15.00.

למפעל תעשיתי שמשרדו בתל־אביב

דרושים

1. **פקידה**
למח' הכספים (לפנות לגב' יהודית)
2. **פקידה**
למח' החשבונות (לפנות למר ספת)

לפנות בטלפון 50024, תל־אביב

מוסד מסחרי בתל־אביב

מחפש

מזכירה

בוגרת תיכון, ידע בהדפסה בשפה העברית והאנגלית, נסיון קודם הכרחי.

בהצעות יש לפנות לת. ד. 866, תל־אביב עבור מס. 136.

אויקל בע"מ

דרושים

מרכיבים לתנורי ארובה

בעלי רכב, לעבודה קבלנית בכל הארץ.

לפנות 8—7—283236—03.

חברה מסחרית ארצית מתפשת

באזורים ירושלים ותל-אביב

מועמדות לקורס קופאיות

לעבודה בחנויות כל־בו

עבודה במשמרות של 5—6 שעות ביום

נדרשת ידיעה טובה בעברית ובחשבון

בתקופת ההדרכה תשולם משכורת

מועמדות בגיל 20—40 מתבקשות לפנות בציון קורות חיים וגיל לת.ד. 8751, תל־אביב עבור מס. 125 עד ליום 15.11.74.

מפעלי תובלה בע"מ

דרושים

מכונאי דיזל

נהגי סמיטריילר

המוכנים לגור בדימונה או באילת

✶ על המעונינים — לפנות למח' כח אדם במשרדנו בבאר־שבע טל: 74961—057.

רבלון (ישראל) בע"מ

דרושים

חשב משכורות

מנהל חשבונות

✶

מזכירה

אנגלית / עברית

•

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית לאשדוד 21411—055 למחלקת כח־אדם

חברה קבלנית גדולה

מחפשת עבור

סניפה בבאר-שבע

1. מהנדס ביצוע
רצוי עם ידע בבניה מרוממת
2. מנהל עבודה
עם נסיון בעבודות גמר
3. מזכירה
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות
4. מחסנאי
5. טפסן ראשי

לפנות בכתב ת.ד. 20204 תל־אביב

למשרד עורכי דין

דרושה פקידה

לעבודות טלפון, תיוק והדפסה

שעות עבודה מפוצלות

טלפונים: 220136, 220137, 230182

חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

עבור חברה הקשורה לאחת מחברות הבנות

בענף ייצור ושרות מתקני חשמל ואלקטרוניקה

(בתל־אביב)

דרוש

משנה למנכ"ל

אשר מיועד, תוך זמן מוגדר ובהתאם למידת הצלחתו, לקבל את תפקיד המנכ"ל.

הכישורים הדרושים:

רקע טכני מגוון בשטח החשמל או האלקטרוניקה. נסיון מסחרי ומינהלי עשיר ויכולת לנהל מו"מ בדרג גבוה. שליטה בשפה האנגלית.

רק מועמדים העונים על דרישות אלה ילקחו בחשבון.

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים מפורטים לת.ד. 1688 תל־אביב (עבור משנת)

— סודיות מובטחת —

מירומית

דרושה

נערה

לעבודות משרד ושליחויות.

נא לפנות טל. 611481/2־03

בשעות 08.00—15.00.

אסטרונאוטיקס ק.א.

דרושים:

✶ **טכנאי אלקטרוניקה**
ליצור מיכשור מתקדם

✶ **מכשירנים/חממ"ים**
להרכבת מיכשור תעופתי

✶ **שרטט מכונות**
נסיון בתכנון

✶ **טכנאי בקורת טיב**
נסיון במיכשור תעופתי

סודיות מובטחת

5 ימי עבודה בשבוע

לפנות: רח' הירקון 8, בני־ברק טל. 780151/2

למחלקת חשבונות של חברת יבוא גדולה

דרוש/ה עוזר/ת בעל/ת נסיון רב בטפול בחשבונות יבוא. ידע אנגלית ועברית.

שעות עבודה מ־8.00 — 16.00 אך לבעל נסיון טוב ניתן יהיה לסדר 6 שעות עבודה. תנאים טובים.

נא לפנות בכתב לת.ד. 628 ת"א.

לבית הרשת בירושלים

דרושה מזכירה

בעלת נסיון ליום שלם או לחצי משרה

ידיעת הדפסה — הכרחית.

תנאים טובים — סודיות מובטחת

טלפון 525000—02, לבקש את מר ורדי

מוסד הטכניון למחקר ופתוח

מודיע על המשרה הפנויה הבאה: —

בתחנה לחקר הבניה

מהנדס בנין

לעבודות הקשורות בחקר הבניה המתועשת

הכישורים הדרושים:

נסיון מעשי של 2 שנות עבודה לפחות.

ידיעת שפות עברית ואנגלית.

למועמד שיתקבל תינתן אפשרות ללמוד לתואר גבוה תוך כדי עבודה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פרוט ההשכלה והנסיון המעשי ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, קרית הטכניון — חיפה — 32000 — עד יום ג', 5.11.74 בציון מספר המכרז 142/74.

תמבין מחשבים בע"מ

רח' דיינס 6 ת"א. טל' 228174

דרושים:

טכנאי אלקטרוניקה

לעבודה במחשבים, בירושלים ובתל-אביב

הכישורים:

✶ נסיון של שנתיים, לפחות, בעבודה במחשבים, או במערכות דיגיטליות גדולות.

✶ ידיעת השפה האנגלית.

מחסנאי

לחלקים אלקטרוניים

הכישורים:

✶ נסיון של 4 שנים, לפחות.

✶ ידיעת השפה האנגלית.

על המועמדים לפנות, בכתב־יד, בצירוף תולדות חיים, לת.ד. 11014, ת"א — עבור מחלקת האחזקה.

עבודה בטחונית

מעניינת

בדרום הארץ

מוצעת

לאנשים בגיל 25—40, שהינם בעלי השכלה תיכונית המעורים היטב בחיי הארץ.

הכרחית ידיעה טובה מאד באנגלית (רצויה שפת אם וכן שפה זרה נוספת) ורשיון נהיגה.

✶ תנאי שכר הולמים + תוספת שכר מיוחדת והקלות במיסים.

✶ השתתפות גדולה בדיור (באחת מערי הדרום).

✶ רכב צמוד.

קיימת אפשרות להעסקה קבועה, או עפ"י חוזה לשנה (עם אפשרות להארכה).

מועמדים בעלי נתונים מתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 33232 ת"א מיקוד 61330 (עבור מס' 7) ולציין פרטים אישיים וקורות חיים.

ההסתדרות הציונית העולמית

חטיבת המנגנון

משרה פנויה 22/74

תואר המשרה: **מחסנאי**

מקום העבודה: קרית מוריה, ירושלים.

תיאור העבודה: טיפול בקבלת ציוד, ריהוט ומצרכי מזון (פרודוקטים). קשר עם ספקים להזמנת ציוד. ניהול כרטסת מחסן ורישום פקודות הכנסה והוצאה של פריטים מהמחסן.

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית. ידיעת השפות עברית, אנגלית ו/או ספרדית. נסיון בעבודות מחסן. נסיון בניהול כרטסת המחסן.

הדרגה המוצעת: י"—י"ב (24—28 נק') בדירוג האחיד.

המועד האחרון להגשת הצעות: 15.11.74.

הצעות מועמדות נא להגיש לחטיבת המנגנון ת. ד. 92, ירושלים

א.אי.ל ישראל בע"מ

AEL

תעשיות אלקטרוניקה

דרושה

אחראית עצמאית

על חדר מזכירות

למפעל תעשייתי גדול

✶ דרושה ידיעת הדפסה בעברית ובאנגלית

✶ טיפול בדאר המפעל.

✶ הפעלת טלקס (אנגלית)

אין צורך בנסיון קודם בטלקס.

התחלת העבודה — מיידית!

תנאים טובים למועמדת המתאימה

נא לפנות אישית או טלפונית 787131 או 782141 אל מח' כח אדם רח' מבצע קדש 48 בני־ברק 51203

— סודיות מובטחת! —

אלביט מחשבים בע"מ

A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION

בעל רקע טכני

לאחר שרות צבאי

אנו נכשירך במקצוע העתיד

עריכת מעגלים מודפסים

בצורה ידנית ובעזרת מחשבים חדישים

בתקופת ההכשרה תשולם משכורת מלאה

לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים ת.ד. 5390 חיפה, מחלקת כח אדם. סודיות מובטחת.

למוסד למחקר ופתוח באזור חיפה

דרושים

*** אחראי ליחידת גיוס וקליטה**

כישורים נדרשים: השכלה אקדמאית, נסיון של 4—6 שנים בעבודת ארגון ומנהל.

*** חשבי משכורת**

כישורים נדרשים: השכלה תיכונית, נסיון של שנתיים לפחות בחישוב משכורת.

המועמדים המתאימים ידרשו לעמוד בבחינות מקצועיות.

*** תכנות**

לעבודה במערכות הכוללות מחשבים

כישורים נדרשים: רקע אקדמאי, או טכנאי (רצוי באלקטרוניקה). נסיון בשפת אסמבלר. רצוי נסיון במערכות זמן אמיתי.

*** מזכירות**

כישורים דרושים: השכלה תיכונית. ידע בהדפסה.

המעונינים יפנו בצרוף קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי לת.ד. 9757, חיפה 31096.

דרושים צעירים

המוכנים להשקיע כשרם ומרצם בעבודה

קבועה! מעניינת ובלתי שיגרתית!

דרישות המשרה:

✶ השכלה תיכונית מושלמת

✶ אחרי שירות צבאי מלא (עדיפות לנסיון בפקוד)

✶ עד גיל 30.

המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 17224 ת"א (למס' 1) מיקוד 61170 ולצרף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים.

مكذا من الأصل

صكان من الاهل

"הרות פרושה אחריות.
משום כך יראים ממנה
מרבית בני־האדם."

ג.ב.שאו

חכמת חיים

בטוח ב־

ארדע
חברה לבטוח בע"מ

קבוצות נבחרות של הגדנ"ע לתפקידי אבטחה, שמירה, הגנה

אל"מ תדמור: נערכו מחזורי אמון לגילאי 16—18

מאת אלי אליעזר, סופר "הארץ"

כאן עליית גל הטרור בסוף שנת הלימוד הקודמת ואסון מעלות במיוחד, ברתם הגדנ"ע לפעולה בשטחית ועוצמה להכשרת קבוצות נבחרות של תלמידי כיתות י"א וי"ב לתפקידי אבטחה, שמירה והגנה — אמר אתמול מפקד הגדנ"ע אל"מ ישעיהו תדמור, בסיור עתונאים שנערך בבסיסי הגדנ"ע בג'וערה ובנורית.

לדבריו נועד למוד נושאים אלה עתה בגדנ"ע להעניק לבני הנוער ידע ובטחון לפעול במצבי חירום שהם עלולים להיקלע אליהם כבני נוער, נוכח מגמתם של המחבלים לפגוע בבתי ספר ובריכוזים אחרים של בני גילם.

אל"מ תדמור מסר כי כבר בקיץ זה קיימו בבסיס נורית מחזורי אימון לבנים בגילאי 16—18 שבהם נטלו חלק נערים מישובי קו העימות בצפון.

במשך לכך הוחל בשנת הלימודים הנוכחית במבצע מיוחד ב־4 מבסיסי הגדנ"ע: השתלמויות בנושאי הגנה ושמירה לחניכים נבחרים מכיתות י"א וי"ב בבתי־הספר התיכונים מכל הארץ. במבצע זה, הנערך בתיאום עם משרד־החינוך, משתתפים כ־3500 נערים.

לדברי אל"מ תדמור המטרה היא להבטיח שבכל בית ספר תיכון בארץ יהיה גרעין נערים, כ־15—20 איש, שיהיה מצויד בטכניקות של הגנה ושמירה וכדי שאם ינתן להם האישור לשאת נשק — הרי הפלסה על כך אינה נתונה בידי הגדנ"ע — יוכלו הם לעשות כן.

עוד אמר, כי יש אפשרות שבני נוער ישותפו במשמר האזרחי. לדבריו היו תגובות המשתתפים בקורסים שכבר נסתיימו חיוביות מאד.

כמפקד בסיס ג'וערה רב־סרן רפאל מסר, כי בבסיס עושות עתה 14 קבוצות מישיבות ומכינות העוברות השתלמויות אלה שנן בבחינת עולם חדש לגביהם. בין קבוצות אלה גם כאלה שאינם מתגייסים ביום סדיר לצה"ל.

המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום (מלר"ז)

לשכת ייעוץ לנפגעי רעש

מלר"ז פותחת לשכה למתן ייעוץ־חינם לנפגעים מרעש מבוססת על התנדבות מומחים ראשונים במעלה.

הייעוץ יינתן לאזרחים הנפגעים — להם בלבד. ליועצים המומחים לא תצמח ממנו טובת הנאה כל־שהי; על פי החומר שיוגש להם יציעו מה רצוי ונחוץ לעשות כדי לסלק מיטרד מסוים, להקטין אותו או להתנגד לגורמיו; אבל לא ייכנסו למו"מ ולהסדרים על בדיקת העובדות או על טיפול מקצועי במיטרד (מדידות, חוות דעת, עדויות).

היועצים יהיו פרופ' ת. ה. שאודינישקי (אחת לשבועיים) ואינג' ג. מוזס (אחת לחודש)

1. מעוניינים מתבקשים לכתוב לת.ד. 23047, תל־אביב, בשמי עותקים במכונת כתיבה, לתאר בשפה ברורה ועניינית את מהות המפגע הקיים או הצפוי ולצרף מיסמכים הנוגעים בו.
2. הפניות יובאו לעיון היועצים, והם יחליטו אם להזמין את הפונים לראיון אישי.
3. בעקבות זה תודיע מזכירות מלר"ז למבקשים את היום והשעה של הראיון.

✶

רופאים ועורכי־דין מוזמנים להתנדב

השתתפותם חיונית להצלחת הייעוץ.

נקבל בתודה תרומות לפיתוח הלישכה ולהרחבת אפשרויות העזרה לנפגעים (ת.ד. — 23047, תל־אביב, או חשבון בנק הדואר 1—27683—4).

למכירה
משאבת בטון
מסוג (פוצמייסטר) במצב מצוין
לפנות לחברת "שלעי" רמת־גן (רמת יצחק) רח' שד' ירושלים 31, טל. 745283 בכל יום חמישי בין השעות 16—18

מקבל
עבודת
הנהלת־חשבונות
יעוץ מס הכנסה
חשוב שכר עבודה

טלפון 03—240470

זה עתה הגיע
BETWEEN ENEMIES
AN ARAB-ISRAELI DIALOGUE
מאת המפורסם של
SANA HASSAN &
AMOS ELON
הפצה בלעדית:
סטימצקי

אל קוראי "הארץ" בארה"ב ובקנדה
לנוחותכם קיים משרד של העתון בניו־יורק לקבלת מנויים חדשים, לחידוש מנויים קיימים קבלת מודעות מכל הסוגים ל"הארץ" ול"הארץ שלנו":
Israel Communications Inc.
110 East 59th Street
New York, N. Y. 10022
Tel. 421-5547
מנויים בלעדיים של "הארץ" בארה"ב ובקנדה.

עיריית אילת מגישה תביעה נגד איש העסקים אבנר תומר

✶ תומר יבוא היום ל"שיחות הבהרה" ✶ עוקלו כספי העירייה דורשת 650 אלף ל"י ✶ תגיש תביעות נוספות נגדו

מאת מרדכי ארציאלי, סופר "הארץ"

היום, או בראשית השבוע הבא, תוגש לבית־המשפט המחוזי ב־תל־אביב תביעה נגד איש הכספים מר אבנר תומר, להחזיר כ־650 אלף ל"י לעיריית אילת. תביעה זו תהיה הראשונה בשורת תביעות שתגיש העירייה נגד מר אבנר תומר — נמסר אתמול מחוגים מוסמכים בעיריית אילת.

אתמול טילפן מר תומר אל ראש העירייה מר גד כן והודיע לו, כי היום שוב יבוא לאילת, "כדי להשתתף בשיחות ההבהרה". כי הוכר הכספים במרמה, כי נפל שמרות רגילים השקיעו בתחן, ואילו העירייה קיבלת קיים בידיה הוכחות כי נברכה לו בעירות הצולים בחריגה באוד על מה שלכספים הילוה לה.

בהתאם לרישומים שנמצאו העירייה נכמהו לבני תומר שטרות בסכומים בללים המתקרבים ל־11 מיליון ל"י, בעוד שהוא קיבלה ממנו פתוח כ־4 מיליון ל"י. על חלק קטן מהשטרות חתום ראש העירייה הקודם ואילו על רובם חתם ראש העירייה הנוכחי. אולם על כל השטרות חתום גם מר י. שכיין, גזבר העירייה שמת לפני כחודשיים.

בנק ישראלי לתעשיה ביקש וקיבל צו עיקול על כל כספי העירייה בשלושת הבנקים הנגדלים באילת: בנק לאומי, דיסקונט ובנק הפועלים. הנהלת בנק ישראל להשקעה ביקשה את העיקול, ברצונה להבטיח את פרעון השטרות של העירייה, אשר הוסבו לבנק על־ידי מר תומר. העיקול כבר גורם קשיים גדולים לעירייה, שאינם כמוגלת לעמוד בהתחייבויותיה.

מר תומר הגיב אמש: מפליא אותי שהעירייה יורדה בתביעה על סכום של מיליונים עד לסכום של 650 אלף ל"י. נפילה זו בתביעה את צדקת טענותי לגבי הפרשה כולה.

אורי בר־רצון מנכ"ל פאן־לון מגיש התפטרותו

מאת אליעזר זהין, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מר אורי בר־רצון עומד להגיש הבוקר את התפטרותו מתפקידו כמנכ"ל חברת פאן־לון — בישיבה של ההנהלה בת"א. במקומו יבוהר מר ישראל אלון מחברת אורים (כלל), שהיא כיום בעלת פאן־לון. בשנה האחרונה נגבהה פאן־לון לקשיים כספיים ניכרים, והתוצאה מכך נרכשה על ידי קבוצת כלל. שירכשה בחודשים האחרונים בדיקות יסודיות על סיבות ההפסדים החריגים לשיפורים בחברה.

2 קבלנים נעצרו, חשודים בהוצאת 900 אלף לירות במירמה ממשרד השיכון

מאת סופר "הארץ" לענייני משטרה

שני קבלנים, החשודים בהוצאת 900 אלף לירות במירמה ממשרד השיכון ובכיהות עובדי המשרד, נעצרו אתמול לתקופה ימים — להמשך חקירתם — לפי צו של שופט בית־משפט השלום בתל־אביב.

תלונתו של משרד־השיכון הועברה לטיפולה של מחלקת החקירות במטה הארצי בתל־אביב והחקירה החלה לפני זמן מה בטיפול על פעולתם של שני הקבלנים העוסקים בעבודות בינוי ואינסטלציה. הם בעצרו לפני יומיים ונחקרו. כמיגרם לא התנגד אתמול בבית־המשפט להארכת מעצרם אך הוא טען, כי מאחר שהם משתפים פעולה, יתברר תוך זמן קצר כי אין להם שום קשר להוצאות שהועלו נגדם.

בעניין המשטרה והסינגורים של החשודים ביקשו בבית המשפט לאסור פירסום שמם של החשודים. הסניגור טען, כי אחד מהם חולה לב קשה והשני נפצע במלחמה, אלה כל הפרטים בינתיים על זהותם של שני החשודים.

החקירה נמצאת בראשיתה וצפויים מעצרים נוספים.

קבלת פנים במקום סעודה

(ל.ע.מ.). נשיא המדינה פרופ' אפרים קציר, ונשיאת ההסתדרות הציונית לציון שנת הבאה להולדתו של ד"ר חיים ויצמן, גב' גולדה מאיר, החליטו לערוך קבלת פנים במקום סעודת־הערב החגיגית, שעמדה להתקיים במשכן הכנסת ביום א' לכבוד ה־נשיא הראשון.

קבלת הפנים תהיה במשכן הכנסת בשבועד שנקבע ולא יחול שינוי בפרסי התוכנית.

התורמים מארה"ב ומבריטניה, שאבורים היו לממן את הסעודה, החליטו להעביד את הסכום שייחסך לרשות נשיא המדינה, אשר יקדישו למטרה ציבורית, כראות עיניו.

הנחה במיסי עירייה לסוחרים בשכונת התקוה

עיריית ת"א החליטה לפטור חלקית מתשלום ארנונה ומס עסקים לשנת 1972/73 בעלי עסקים בשכונת התקוה, שעסקיהם נפגעו בגלל סגירת רחובות בשכונה לצורך בניית מקלטים צבוריים שהוקמו שם. העירייה התנתה את הפטור בסלוק כיידי של כל חוב שיש להם — אם יש — לעירייה.

דורשים לקבוע מס ערך מוסף מיוחד לרשויות

הנהלת מרכז השלטון המקומי הודיעה להבגע משרי האוצר והפנים, לקבוע מס ערך מוסף מיוחד לרשויות המקומיות בתוך מס הערך הכתוכנן על־ידי הממשלה.

החלטתה של הנהלת מרכז השלטון המקומי נתקבלה פה אחד.

החקלאים השלימו עבודות השדה; מצפים לגשם

מאת יהודה אריאל, סופר "הארץ"

חודש אוקטובר יצא ועדיין לא ירדו גשמים — דבר שהוא נדיר מאוד. החקלאים הספיקו לאסוף את מרבית הכותנה בלי שניזוקה מהירורה. כן הספיקו הפלחים לזרוע את תבואות החורף באותם אזורים שבהם זורעים לפני הגשמים ועתה מצפים כולם לחילופי מזג האויר ולתחילת הגשמים.

עונת קטיף הפרי בפרדסים החלה, אך אין לצפות לשיפור טיב הפרי לפני הגשמים. המגדלים חוששים שאם יאחר הגשם הם לא יוכלו לספק את כמויות הפרי הדרושות בטיב מעולה לקראת חג המולד לאירופה. גם בעליהם של כרמי הזיתים מצפים למשקעים, כי בלעדיהם הפרי לא יתמלא כראוי.

מחוגי משרד החקלאות נמסר שהמטר מישקעים בחודש אוקטובר אינו מדאיג כלל. הדבר הוא הנכון: עקב האיחור בגשמים אפשר היה לבצע את עבודות השדה ללא הפרעה. ודאי הוא שענף הכותנה יצא בשכר וללא הפסדים.

נטיעות במקום טכס פתיחה באוניברסיטה

(ע). תורשת עצים לזכרם של הללי האוניברסיטה העברית נתכבה אתמול אתר המגורים בהר הצופים בירושלים. בטכס נכחו ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, נשיא האוניברסיטה העברית, אברהם הרמן, רקטור האוניברסיטה, פרופ' מיכאל רבין, סטודנטים, שוחרי האוניברסיטה ובני המשפחות השכולות. טכס זה בא במקום הטכס המקובל של פתיחת שנת הלימודים שהשנה לא נערך.

ידלין: הוחלט על שכר לימוד באוניברסיטות עד 7 לת"ז.

(ל.ע.מ.) שר־החינוך והתרבות, מר אהרון ידלין, הודיע אתמול, כי הוחלט על גובה שכר הלימוד באוניברסיטאות בשנת הלימודים תשל"ה תתקבל בימים הקרובים ולא יאוחר מה־7 בנובמבר.

שר־החינוך מסר על כך לחברי נשיאות התאחדות הסטודנטים בפגישה שהתקיימה בלשכתו בתל־אביב.

מר א. ידלין הבהיר לסטודנטים את בעיות ההשכלה הגבוהה בישראל לאור המצוקה התקציבית הכבדה ותקוה שההחלטה על גובה שכר הלימוד תתקבל בסופו של דבר מבלי שיווצר עימות בין הממשלה לבין הסטודנטים.

ביצי קירור יוזלו מיום א'

(ל.ע.מ.). הנהלת המועצה לענף הלול החליטה להוזיל את ביצי הקירור החל מתחילת השבוע הבא. הביצים יוצאו לשוק מסומנות בסימון אדום מיוחד.

מר י. דורון, מנהל המועצה לענף הלול מסר כי ההוזלות הן משמעותיות. מחיר ביצת קירור סוג 1 לצרכן יהיה 20 אג' במקום 28 אגורות. ביצה טריה מאותו סוג. סוג 2 — 18 אגורות במקום 27 אג' ביצה טריה לאותו סוג, וסוג 3 — 16 אגורות לצרכן, לעומת 26 אגורות ביצה טריה.

הדובר יצא בקריאה לציבור עקרות הבית לשים לב לביצים המתחתמות ולא לשלם בעבורן כאילו היו ביצים טריות.

הנתבים הפריפו הסנקציות

מאת סופר "הארץ" בחיפה

נתבי הנמלים הפריפו אתמול את הסנקציות. הם החלו שביתתם משעה 3 אחה"צ עד 9 בבוקר.

"גמרנו עם הפסטיבלים של ועדות" — אמר מזכיר איגוד קציני הים רב־חובל שמואל צוקר, בתגובה על הצעת ההסתדרות, שוועדה הסתדרותית תפרש מקרש המסקנות של הוועדה ההסתדרותית שקבעה כי יש להשוות את שכר היסוד של הנתבים לזה של המפקחים הימיים בנמל.

לדברי מר צוקר קבעה הוועדה שיש להשוות את השכר החל בשנה זו ועל רשות הנמלים לכבד קביעה זו.

הצעדים שהגרשות הסנקציות של הנתבים הם לעת עתה הסרי משמעות.

הסדר בעת"א בעניין הפעלתה של סיירת הסטודנטים

מאת סופרת "הארץ" בתל־אביב

עיריית תל־אביב וארגון עובדיה הגיעו להסדר המאפשר את המשך הפעלתה של סיירת סטודנטים לפיקוח על הבנייה, ובמקביל הפלאת דירוג המפקחים הוותיקים מ־30 ל־32 נקודות — סיכום זה התקבל אתמול בוועדה פאריטטית עליונה, בהרכב ראש העירייה ומזכיר מועצת הפועלים בעיר.

ראש העירייה מר שלמה להט דחה את דרישות המפקחים הוותיקים למעמד של סבנאי מושווה. העירייה התחייבה להעדיף קבלת עובדי עירייה לסיירת הפיקוח החדשה ובהצעתה לדרישת המפקחים בדבר קיצור מסלול הקידום בשנה, כפיצוי על סרובה לאשר להם מעמד של סבנאי מושווה.

דות ונחמן אוריאלי
שמחים להודיע על
הולדת בתם
נכדה
לגרשון דרור | לרבקה ושמחה אוריאלי
נינה
לברכה שוולבה

אוניברסיטת חיפה
ביום א' 3.11.74 בשעה 18.00 תתקיים באודיטוריום מס' 1
הרצאתו של הסופר
פרידריך דירנמאט
על הנושא:
"יחסי לישראל"
(בשפה הגרמנית)
הכניסה חפשית | הקהל מוזמן

רהיטי סקנדיה ירושלים
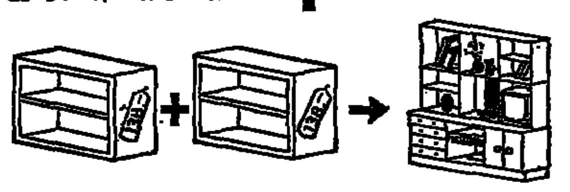
רהוט מודולרי בעיצוב סקנדינבי
רחוב שלומציון המלכה 14, ירושלים טל. 226278

בנק ישראל
מודיע

היום יום ו', 1 בנובמבר 1974

תונפק סדרה של

מילווה פיתוח

מספר הסדרה:	3013.
סכום ההוצאה:	50 מיליון ל"י.
ריבית שנתית:	בשעור 4 אחוזים, תשולם באופן שוטף, אחת לשנה.
פדיון הקרן:	בתום עשר שנים.
הצמדה:	הקרן והריבית צמודות למדד המחירים לצרכן.
מדד הבסיס:	מדד המחירים לצרכן שיפורסם עבור חודש נובמבר 1974.
הגבלת מס ופטור:	מס הכנסה על הריבית. לא יעלה על 25%. הפרשי הצמדה על הקרן פטורים ממס.*
סוג איגרות החוב ושווין הנקוב:	האיגרות מונפקות לבוכ"ז ועל־שם בשווי נקוב של 100.— ל"י ומעלה.
המחיר לציבור:	איגרות למוכ"ז תימכרנה לציבור ב־100%; האיגרות על שם ב־99.5%.
	המחירים אלה יהיו בתוקף ביומיים הראשונים בלבד. החל מהיום השלישי להנפקה ואילך תחול הוספת ריבית למחיר המכירה.
הרכישה:	איגרות מילווה פיתוח ניתן לרכוש בכל המוסדות הבנקאיים ואצל חברי הבורסה לניירות ערך.
	הרכישה בתקופת ההנפקה משוחררת מתשלום עמלה.
רישום בבורסה:	הסדרה החדשה תרשם ותיסחר בבורסה לניירות ערך.

*על פי סעיף 97 (א) (3) לפקודת מס הכנסה.

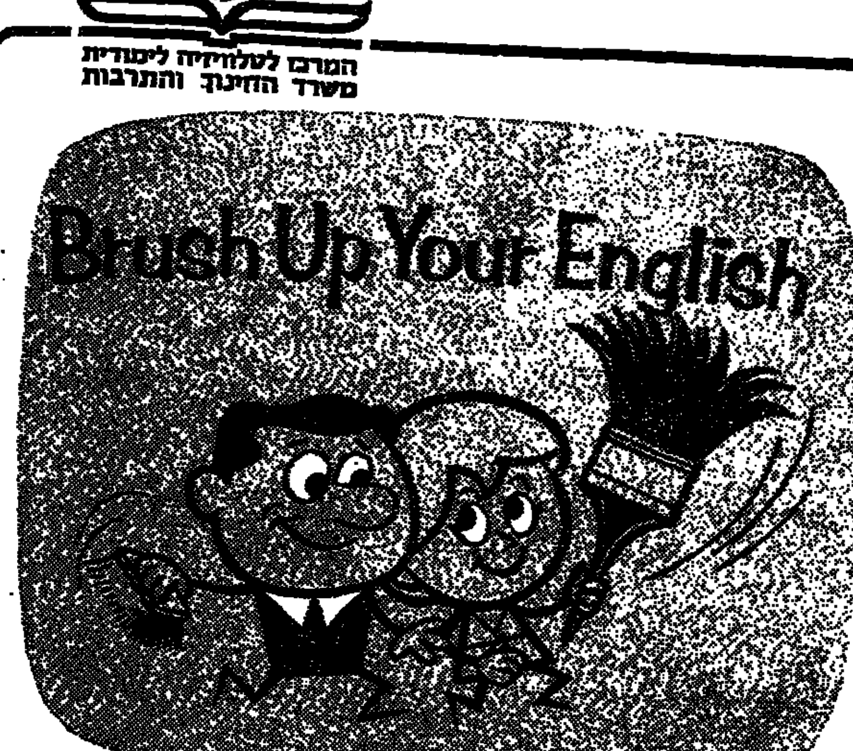

המרכז לטלוויזיה לימודית
משרד החינוך והתרבות

מעוניין לרענן ולשפר את ידיעותיך בשפה האנגלית?

המרכז לטלוויזיה לימודית לשרותך, באמצעות קורס למבוגרים. הקורס מורכב מסדרת משדרים, אשר הופקו באנגליה ע"י ה־בי.בי.סי. ולכל משדר מתלווים הסברים בעברית. לכל משתתף יישלח חומר עזר כתוב, הכולל דיאלוגים מתוך המשדרים, תרגילים ומבחנים לעבודה עצמית.

אם יש לך ידע בסיסי בשפה האנגלית־
הקורס יעזור לך לרענן ולשפר את ידיעותיך!

כל מה שעליך לעשות הוא למלא את התלוש ולשלוח לפקודת המרכז לטלוויזיה לימודית סך של ‎-.25‎ ל"י. אנו נשלח לביתך את חומר העזר.

לכבוד
BRUSH UP YOUR ENGLISH
יחידת הקשר לטלוויזיה הלימודית,
רחוב טשרניחובסקי 17, תל־אביב

ר"ב המחאה ע"ס ‎-.25‎ ל"י לפקודת המרכז לטלוויזיה לימודית, עבור הקורס BRUSH UP YOUR ENGLISH –

נא לשלוח את חומר העזר ל־

שם ____

כתובת ____

עוד 4 ימים לשביתה
מרכז הקבלנים והבונים בישראל

סלון כלות
ב־600 ל"י, שמלת כלה כולל: זוג טבעות, זר לכלה, נעליים, קוסמטיקה וכל הטיפול לכלה.
טיפני הרצל 19
חיפה

עם מנעול בטחון "עכביש"
הדלת בלתי ניתנת לפריצה
תל־אביב 828960—823196
ירושלים 227677
היזהרו מחיקויי זולים

Reader's Digest
September 1974 issue
American Edition
* A Girl Has The Right To Say No
* 4 Articles To Help You Fight Inflation
* The Heart Test That Could Save Your Life
הפצה בלעדית
סטימצקי

השקעה־השקעת הון
למכירה מידי בעל הבית
דירה בת 2½ חד'
ודירה בת 2 חד'.
כל אחת (כיתניים מאוכלסות) בבית משותף, במצב טוב, ליד כפר ויתקין
מחיר כל דירה 98,000 ל"י
שכ"ד משולם ע"י הדיירים הנוכחיים בהתאם לחוק
לפנות: כפר־שמריהו
ת.ד. 851, או טל. 932370
בין השעות 9—8; 14—13;
16—18

הודעה
באסיפה הכללית
שהתקיימה ביום 31.10.74 ע"י חברות אבטחה ושמירה היוזמות —
✶ מודיעין אזרחי בע"מ
✶ שרותי פרימן
✶ ש.א.ש. ירושלים
✶ שבח שרותים בע"מ
✶ שומרית בע"מ
✶ שרותי השומרים
הוחלט על הקמת
אגוד חברות לאבטחה ושמירה בישראל
שבין מטרותיו
העלאת רמת שרות האבטחה והשמירה הפרטית בישראל.
האגוד יהיה פתוח לכניסה לכל חברה העוסקת בשרות כנ"ל.
כתובת זמנית של משרדי האגוד:
חב' מודיעין אזרחי בע"מ, שד' שאול המלך 39, ת"א בנין הדר־דפנה.

הספקה מיידית!
EUROPA 75
במחיר מיוחד עד 25.11.74
ארונות קיר
במדלים שונים

מבחר גדול של מיטות
מיכאל דוד
רח' מסלנט 19 (פנת הרצל 50) ת"א
טל: 821729

למשפחת מרדכי חסון ולמירה סלומי

אתנו אנו באבלכם על מותו בטרם עת של הבן והאח

חנוך חסון ז"ל

ברית יוצאי בוכאר בישראל

הכל בכל בלול
בלוח הכפול
5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 17, 23
ובן בגיבת עמודים:
35, 36, 37, 38, וכו'

הארץ
יום שישי, ט"ז בחשון תשל"ה
1 בנובמבר 1974
ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 6-224245, ת.ד. 273
חיפה: רחוב נורדוי 20 טלפון 8—661166, ת.ד. 5259
בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 (30 קווים) ת.ד. 233
המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21 תל־אביב
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel-P.O B. 233, Tel. 824261

מופת ושמו חיים וייצמן

בני הדור, וביחוד הצעירים שבהם, אינם נלהבים לחוג תאריכים היסטוריים, אך לקראת היום בו ימלאו מאה שנה להולדתו של חיים וייצמן — ה־2 בנובמבר — מן הראוי שנפנה את מבטנו לאחור, כדי להרהר על איש גדול ומופלא זה.

בשביל תלמידי בית הספר היסודי הוא הנשיא הראשון של מדינת ישראל, אשר שמו ניקשר גם למכון למחקר מדעי הטבע ברחובות. תולדות חייו ועמלו הציוני שהצליחו להביא לנו את הצהרת בלפור, התחילו מזמן להתכסות, בתודעת הדור הצעיר, בערפל המכסה, אצל כל העמים, את מה שהתרחש לפני ימי דור: אך מעטים יודעים היום להעריך כי כיבוש־הארץ על ידי גייסות בריטיים בשנים 1917—18 מידי הטורקים אמר שיחרור גם לישוב העברי המוקטן והמדולדל דאז, ופתח את הפתח ליצירת „הבית הלאומי" שבלעדיו אין לתאר את מדינת ישראל של שנת 1948 ואילך.

תהילתו של דוד בן־גוריון עממה את הזוהר שקרן בשעתו מחיים וייצמן. אך יש מקום להעריך את השניים במידה שווה — כל אחד בתקופתו. התנועה הציונית נותרה אחרי מותו של הרצל במצב שהיה כמעט חסר־תקוה: מעט הכוח שנשאר לה, נאכל בוויכוח שבין ציונים „פוליטיים" ו„מעשיים". היה זה חיים וייצמן שבקונגרס הציוני ה־8 בהאג, 1907, העלה את הנוסחה של ציונות „סינתאטית"; והנה עלה בידו להגשים כעבור עשר שנים את ההלכה שלא נראתה בשעתה יותר מאשר ניסיון לגשר על פלוגתא אידיאולוגית. האיש שהגיע אל המערב מעיירה נידחת של רוסיה, חסר אמצעים ונטול קשרים, ואשר גם במסגרת התנועה הציונית לא הגיע עדיין לדרגת הצמרת הרשמית — הוא אשר שיכנע את גדולי המנהיגים של בריטניה הגדולה כי צריך להעניק ההכנות לעם היהודי שיחדש את קיומו הפוליטי במולדתו ההיסטורית.

קשה להעלות על הדעת „סיפור הצלחה" — אם להשתמש במושג מודרני — מרתק יותר מאשר עלייתו של וייצמן. האיש היה רווי חכמת חיים של בן העם היהודי — אם כי לאו דווקא היה תלמיד חכם. דיבורו באנגלית לא הסתיר את הניב הקשה של מי שנולד במזרח־אירופה, אך הליכותיו היו אלה של ג'נטלמן בריטי. כישרונו הדיפלומאטי עזר לו לגבור על מכשולים אין־ספור. מעמדו בעולם המדע הוסיף להופעתו בעולם הפוליטי גוון שעורר סקרנות. אך שום פירוש של תכונות לא יוכל להסביר באופן ממצה את הקסם שבאישיותו: הוא הופיע כמין נסיך — בין יהודים ובין מי שאינם בני־ברית.

וייצמן האמין בכוחו ובחיוניותו של עם ישראל; הוא ביטא את כיסופיו העמוקים ביותר. עם זאת טרח תמיד להעריך גם את עוצמתם של הכוחות שכנגד. הוא היה חדור אמונה בצידקת הענין הציוני, אלא שמזגו היה רחוק מלהיות משיחי. לירידת הכוח הפוליטי של בריטניה לא היה מוכן, אך עשה כמיטב יכולתו לסייע בארצות־הברית למאבק הישוב. בציבוריות הבינלאומית היה לו מקום של כבוד מיוחד במינו; כהונתו כנשיא מדינת ישראל הוסיפה לו פחות מאשר זו הוסיפה למדינה.

תולדות חייו, מאווייו וכתביו הם אוצר שאין לדלותו. הוא הציב לנו מופת של אמונה וסבלנות, של מרץ וריאליזם, של לאומנות והומאניות.

סוף טוב בהולנד

מעבר להרגשת השמחה וההקלה על שיחידות מיוחדות של המשטרה ההולנדית הצליחו לשחרר ללא פגיעה את בני הערובה של מרצחי כלא סכוונינגן, יש בידיעה קצת משב רוח צח בימים אלה של מגמת הכניעה הכללית לטרור הערבי.

בפעולה מהירה ומוצלחת התגברו כוחות הבטחון ההולנדיים על ארבעת האסירים המזויינים, בראשות מחבל פלשתיני, שהחזיקו 15 בני ערובה בכנסיית בית הסוהר מאז יום א'. הטרוריסטים דרשו מטוס שיטיסם מהולנד עם מספר בני ערובה לבטחון, אך ממשלת האג לא נכנעה, אפילו לא למראית־עין, לדרישות, ועמדתה התקיפה אכן נשאה פרי.

אין זה מקרה שהיתה זאת שוב הולנד שהראתה אומץ לב וחוט שדרה בתחום בו ארצות הקוראות לעצמן מעצמות, נכשלו בעבר בצורה מביכה ומשפילה: כמו שכניעה מובילה לכניעה ומשקפת הולכת אופי לאומי, כך עמידה מוצלחת באיומי טרור מכל סוג בעבר — כמו העמידה בחרם הנפט בחורף אשתקד — מחשלת ומכשירה לעמידה מול סחטנות בהווה ובעתיד.

לא נודעת אלא מוסיפה לערכה של ההתנהגות ההולנדית העובדה שהעמדה המוסרית תואמת גם את האינטרס המעשי של המדינה: מחרם הנפט יצאה הולנד לא רק עם ראש זקוף מול יתר הארצות המערב־אירופיות המושפלות, אלא גם עם תחושת בטחון עצמי כלכלי ופוליטי מוגבר. ממבחנה המוצלח מול הטרור יצאה הולנד לא רק בכבוד אלא, עשירה יותר בנסיון ובבטחון גדול יותר לאזרחיה, שכן ידעו אנשי הטרור שבהולנד אין נוהגים להיכנע לאיומיהם.

זה שעור שישראל יודעת היטב ומנסה בכל כוחה ללמד גם ארצות אחרות. אך יש צד אחד של הפרשה בו יכולה ישראל ללמוד מהולנד: במקום הדברת והתהדרות העצמית, סרב מפקד משטרת האג למסור כל פרטים על ביצוע ההתקלות ושיחרור בני הערובה: „לא נגלה את השיטה בה השתמשנו מפני שיתכן ונצטרך להשתמש בה שוב".

משמעות

רבאט

עצירת המאמץ המדיני

מבוכה רבה נשתררה לא רק ברבת־עמון ובירושלים אלא גם בוואשינגטון

מאת פולס

מסביבתו של ד"ר קיסינג'ר נמסר אתמול כי הוא סבור שהושג הסכם סודי בין אש"ף לבין המלך חוסיין שישאיר לזה האחרון „מקום כלשהו" במשא ומתן עם ישראל. תמהים מדוע צריך היה להיות נחוץ „הסכם סודי": הרי המחבלים לא הסתירו, בימי הוועידה שברבאט, כי לא יתנגדו, אם יהיה צורך בכך, שהמלך חוסיין יוכל לנהל את המגעים עם ישראל, „בתנאי שיוגדרו נושאי השיחות עוד קודם לכן בתיאום עם ארגוני־הגג של המחבלים". כך אמר חסן השני, מלך מרוקו, במסבת עתונאים אחרי סיום הוועידה. משמע — מקום „כלשהו" נשמר לחוסיין בתור בא־כוח של אש"ף שנהיר לו, כמובן, כי ישראל איננה מוכנה לשאת ולתת עם ארגוני הטרור, בעוד שהסדר הבין־לאומי המקובל מקנה מעמד של צד במשא ומתן על שלום למי שהיה צד במלחמה — ומקום זה תפוס על ידי ירדן לבדה.

*

רבה המבוכה — לא רק ברבת־עמון ובירושלים, אלא גם בוואשינגטון — בעקבות החלטותיה של ועידת רבאט. רבים גם הנסיונות להרכיב פירושים מקילים על האירוע הזה, נוסח „עוד לא אבד הכל". אך גם מי שנזהר עד כה מלהיגרר אחרי האופנה שהתמידה לגרוס זה שנים רבות כי השלטון ההאשמי, לפחות ביהודה ושומרון, אינו יציב וסופו להתמוטט, נדחק עתה אל המסקנה ששלטון זה ערער עד היסוד. דבר אחד היה לטעון כי איננו פופולארי, או אף שנוא, כי שכבות הגילאים הצעירים מסתייגים ממנו והוא נשען רק על שכבת מבוגרים האמידים שמיהרו להסתגל לכיבוש הירדני של

חוסיין וקיסינג'ר בשיחה: האם קיים הסכם סודי?

שנת 1948. דבר שונה הוא אם העולם הערבי המאוחד, על מלכיו, נשיאיו וממשלותיו, מחליט מה שהחליט בוועידת רבאט. הכשר כזה למחבלים מכרח להשפיע על אוכלוסי יהודה, שומרון ורצועת עזה: כי הם שיפו להמרות את פי המוסד הכל־ערבי?

זוהי מפולת לשושלת ההאשמית; זוהי מכה קשה גם לנו. השושלת ההיא היתה, מאז העברה מהחיג'ז לעבר־הירדן, הגורם הערבי העיקרי, אם לא היחיד, שהשלים עקרונית עם הקמתו המדינית־מלכתחילה של עם ישראל. ואם כי ירדן יצאה פעמיים למלחמה נגדנו, לא נטשה את עמדתה הבסיסית הזאת. יכולנו להתייחס אליה כאל גורם שניתן להתפשר אתו; ואם כי איכזבה אותנו לא פעם, היתה ונשארה, מיסודו של דבר, בחזקת שותף. המהלומה שהונחתה על ראשו של שותף זה ברבאט, פוגעת גם בנו.

ראש הממשלה מתנחם בכך כי „בעולם הערבי המרחק בין אמור ועשה הוא היק פרסה". האומנם? אמת כי אחד משלושת הלאווים של ועידת חרטום — „לא משא ומתן" — הופר במובן מסויים, כעבור שש שנים על ידי מצרים ואף על ידי סוריה: אך הנטיה למעט במשקלה של החלטת רבאט בדבר הכרה באש"ף כנציג חוקי יחיד של העם הפלשתיני, והכרה מראש ב„ממלכות לאומית עצמאית" של עם זה, נראית מפוקפקת מאד. ניתן לטעון שהתנהגותו של חוסיין ברבאט נר־

במימשל הצבאי הישראלי, שלטון כיבוש.

אין תועלת בקינות על שגיאות העבר; הן אשר קבענו, לא בלעדית אך במידה רבה, שאהדתם של תושבי יהודה, שומרון ורצועת עזה התחילה לנטות, ונוטה עתה באופן מכריע, לצידם של ארגוני המחבלים.

יתכן כי עתה, תחת הרושם המביך המהלכא של החלטות ועידת רבאט, ייעשו נסיונות לחדש את הקשר עם חוסיין, שמא יהיה הוא עתה פשרני יותר מבעבר? אפשר שגם הוא מכה עתה על חטא ומצטער שלא גילה גמישות רבה יותר במרוצת המגעים התכופים עם נציגי ישראל בשבע השנים האחרונות: אך אם אז לא העז להסתכן ללכת קדימה ולהיות ראשון בתור ההסכמים עם ישראל — איך יעז לעשות כן עתה כאשר מורשה הוא לשאת ולתת עם ישראל רק כבא כוח אש"ף? האפשר להעלות על הדעת כי המלך פייסל והנשיא סאדאת ישנו, אחרי רבאט, את הקו שנקבע שם?

*

הברית הערבית־סובייטית־צרפתית־ניטראליסטית מתייצבת עתה בכוח כמוחץ נגדנו ויש להניח שתעשה מאמץ עילאי כדי להשפיע על ארצות הברית שזו תצטרף אליה בדרישה כלפינו שנקבל את אש"ף, במקומו של חוסיין, כפארטנר למשא ומתן. אם כל הסימנים אינם מטעים, צפוי לנו בירדון זה גם מאבק עם ארה"ב. מיותר להרחיב את הדיבור על חומרת המצב אליו אנו עשויים להי־

בעת ההתבססות שבבחרה המציאות ואת נאומו בשידורי רדיו רבת־עמון בו דיבר על ההלכה „ההיסטורית", ניתן לתאר כדיבור שמן השפה אל החוץ, בהמשך לטאקטיקה ההיא; אך כיצד לבטל את דבריו של נשיא מצרים שדיבר עם עתונאים מרוקאיים על כך שוועידת רבאט „יצרה את פלשתין במציאות חדשה וכאחת ממדינות העימות נגד ישראל"?

לא נוכל לחסוך מעצמנו את הקיטרוג העצמי שהרמנו, במו ידינו, תרומה לאיבוד מארמנו ערבי. מן ההכרח היה להכיר, מיד עם סיומה של מלחמת ששת הימים, כי היה זה מעניינינו לשקם את האויב המובס במרביתן של יהודה ושומרון. לולא החלטנו „להמתין לטלפון מחוסיין", אלא הצענו לו מיד אחרי הבטחון להשלים עם סיפוח ירושלים ורצועה מסויימת במקביל לשפלה — מי יודע אם חותם הלם המפלה לא היה מסכים למה שהתעקש לאשר מכן לדחות. יוזמה כזו לא באה; התחלנו להתאהב בנחלת אבותינו ולהשתעשע בכך שנוכל להחזיק בחלקים גדולים של יהודה ושומרון ללא סיפוח ר מתוך תקוה כי בצדידי הבלתי־מוגדר תעזבנ מפה חדשה על בסיס של „יחסים הדיטים" עם האוכלוסיה הערבית שם. ואכן יש יסוד להאמין כי תושבי השטחים המוחזקים למדו להבדיל בין תמונת היהודי־הישראלי כפי שהעמידה ההסתה הערבית בהגה ונהוגה לצירה, לבין דמותו האמיתית; אך על השקפות הפוליטיות שלהם לא השפיעה הסתירה הזאת, הם הוסיפו, ומוסיפים, לראות

קלע בהקשר זה, אבל, מול אש"ף אנו עומדים במצב של אין ברירה. ההנחה המושמעת לעיתים כי יאסר ערפאת יהפך למעין דה ואלירה ערבי לכשרק יטעם את טעמו של שלטון לגיטימי במדינה ערבית־פלשתינאית, היא תמימה; האופוזיציה של ד"ר ג'ורג' חבש ואחמד ג'בריל תדאג לכך — אם יהיה בכלל צורך בזה — שיעשה הכל כדי להגשים את „תורת השלבים" ולהתקרב למצב בו המטרה האסטרטגית — מדינה „חילונית ודמוקראטית" בכל שטחי ארץ־ישראל — תחדל ליהפך למטרה טאקטית. ההשוואות עם אירלנד של שנות העשרים לא יתפסו במקרה שלו ושלנו; מדינת אש"ף תהיה מדינה עוינת לישראל, ובעלת תביעות אירדנטיסטיות כלפיה.

בנסיבות אלה קשה להימנע מן המסקנה כי ועידת רבאט הביאה את המהלך הדיפלומאטי שהתחיל עם ועידת ז'נבה לפני קרוב לשנה, לתוך מצב של קפאון. אם לא יקרה נס וד"ר קיסינג'ר יצליח לזקוף את גבו של חוסיין נגד אש"ף — ולנס כזה איני מצפה, אלא לכל היותר לחיפוש אמריקאי אחרי פשרה בין שני אלה, וגם לכך הסיכויים קלושים — יימשך קפאון זה, עד שיישבר בדרך היחידה בה קפאונות ממין זה רגילים להישבר — מלחמה. זוהי תחזית חמורה, אך היא מוכרחה להיראות, אחרי ועידת רבאט, מציאותית הרבה יותר מאשר לפני כן.

שר הבטחון אמר שלשום כי „אם נעמוד במבחן כהלכה, יתכן שהוא ישאר פוליטי בלבד". זוהי תקוה אשר כולנו נרצה לטפח אותה; אלא שאין זאת אלא תקוה בלבד, וגם כדי שזו תתמלא, נהיה מצווים על דריכות בטחונית מירבית.

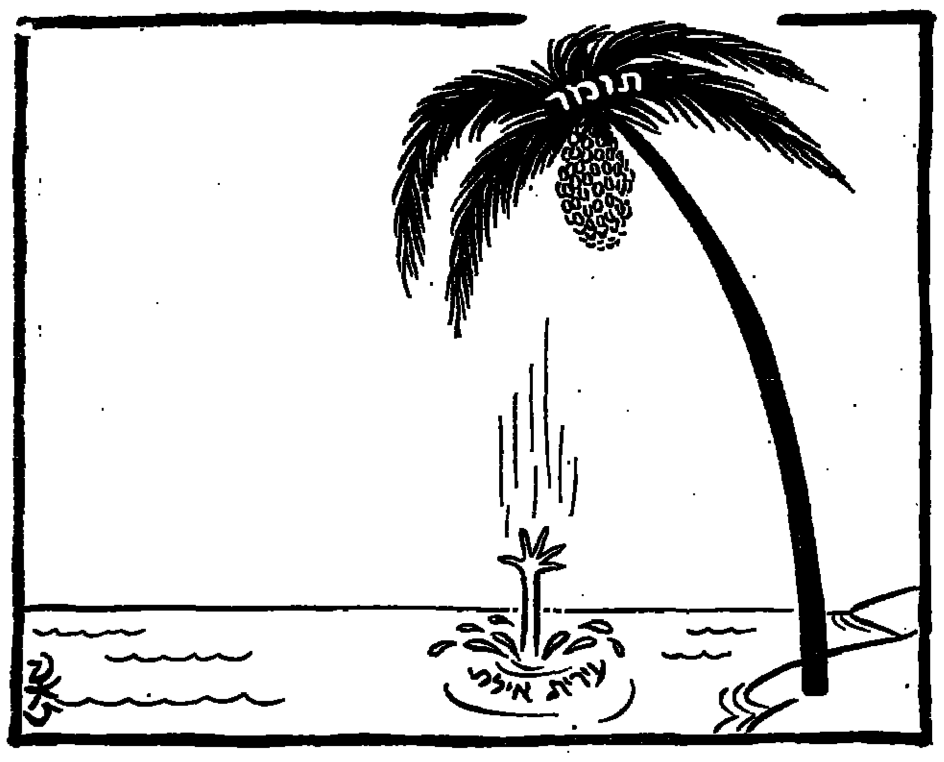

לקראת אפשרות של סיבוב נוסף

מה יהיה קאזוס באלי

מאת זאב שיף

תשובות שונות על השאלה המטרידה כיום כל ישראלי

השאלה המטרידה כיום כל ישראלי היא האם אכן תפרוץ מלחמה נוספת בעתיד הלא־רחוק. לא אסתכן בהתנבאות, אך דומני, כי יהיה זה נכון לומר שסוריה, ויתכן מאד שגם מצרים, יהיו מוכנות לנקוט בפעולות־איבה אם יהיו משוכנעות שאלה יעניקו להן הישגים כלשהם ולא יסכנו הישגים קודמים. צדק שר הבטחון מר שמעון פרס באמרו, כי אילו היו הערבים מעריכים, כי הם יכולים לבצע את ישראל, היו תוקפים גם אם היינו מסכימים להחזיר להם את כל השטחים המוחזקים.

במחנה הערבים המצב כרגע הוא שהפלשתינאים רוצים ברובם במלחמה נוספת, בתאריך זה או אחר. סוריה טוענת, כי אין מנוס ממלחמה (התחושה דומה כמעט קיימת בישראל כלפי סוריה.) מצרים מעונינת להימנע עתה ממלחמה, ומקווה לקבל את סיני מבלי שתאלץ לשלם מחיר של ממש. ברצונה להחליש את ישראל בלא־מלחמה ולהשאיר לעצמה אופציות פתוחות לאפשרות של מלחמה בעתיד הרחוק. חוסיין איננו רוצה במלחמה, אך נראה שאם תיווצר קונסטלציה של מלחמה שתיתן לו, להערכתו, הישגים, ואפילו מעין הפרדת־כוחות על־ידי נסיגת צה"ל מבקעת הירדן, עלול הוא להצטרף אליה בפעם זו.

מניעת מלחמה אפשר להשיג עתה על־ידי הסכם שלום או הסכם כולל. דבר הנראה כרגע מעבר להרי חושך. מה שנותר, לכן, הוא הסכם חלקי עם מצרים (קרי: ויתור ישראלי נוסף על טריטוריה בסיני). דבר זה לא יחסל כליל את הסכנה, אלא ידחה אותה לזמן בלתי־ידוע. סוריה תחשוב פעמים רבות אם להסתכן במלחמה לבדה, אפילו אם תצליח לשכנע את ירדן (ואת עיראק) להצטרף אליה, וגם אם תהיה משוכנעת כי תגרור את מצרים בשלב השני של הקרבות.

האם מוכנים כבר הערבים וישראל למלחמה חדשה? דומני כי צבאות האזור שהשתתפו במלחמת יום הכיפורים, אינם מוכנים עדיין למלחמה כוללת יזומה. צבאות ערב מוכנים לכך עוד פחות מצה"ל שהגיע להישגים יפים בתחום השיקום וההכנות. עם זאת עלינו להביא בחשבון את האפשרות שהערבים אינם חושבים כך, שהערכתם שונה אף שמבחינה פיסית לא הגיעו למצב שלפני מלחמת יום הכיפורים. לא מן הנמנע שיש ביניהם כאלה הסבורים, כי למרות הכל יש להם עדיפות המתירה יציאה למלחמה. יתכן שטילי הקרקע־קרקע מסוג סקאד משלהבים את דמיונם ומקנים להם בטחון, כי כלי־נשק זה מעניק לערבים יתרון אסטרטגי וכי לישראל אין תשובה לאתגר זה.

האם הערבים מוכנים

סוריה היא במצב הטוב ביותר באשר לקליטת נשק חדיש. מאחר שהיא מקבלת מהרוסים כמויות עצומות של נשק חדיש אין לה בעיות מסובכות בקשר להסבה ושיקום כלים שהיו במלחמה הקודמת (כפי שיש לישראל). לעומת זאת המצב באימון הצוותים החדשים שלה טוב פחות, וקשה להניח שתכניות המלחמה כבר מוכנות כפי שהיו במלחמת יום הכיפורים.

הסורים ועוד יותר המצרים, התאמנו במשך שנים על תכנית המיתקפה של מלחמת יום הכיפורים. על כל צעד חזרו מאות ואלפי פעמים. ואכן, הם נכשלו ברגע שאירעו שינויים בתכניות. איני מניח, כאמור, שהסורים יצאו למלחמה כוללת מבלי להבטיח מראש שתכניותם תעניק להם הצלחות. האם מוכנות התכניות קשה להניח שהכוחות אומנו כראוי על פיהן. מה שהסורים הרבו לעשות זה ביצורים רבים, באזור המובלעת לשעבר ובגזרות אחרות. הם עושים שם כמעט אותו דבר שצה"ל עושה ברמת־הגולן. במקביל לכך מרבים כחותיהם, ברמות השונות, להתאמן.

מצבה של מצרים טוב פחות באשר לקליטת־נשק, אך אין להבין מכך שחסרים לה כלים. היא תקבל ודאי בקרוב נשק רב מברית־המועצות ובינתיים היא פועלת להשלים את הרכש המזרחי בקניות במדינות המערב. כחותיה מרבים באימונים ובעורף משקמים את היחידות שנפגעו קשה במלחמה. באזור התעלה, בשטח סיני, סיימו המצרים הקמת מערך הגנה המוכן לתפישה מיידית על ידי כחותיהם. הם הקימו שם כ־100 מוצבים המוגנים היקפית רבים מהם מחוברים במערכת קווית. הם הקימו מגנני נ"ט ועמדות טנקים וכן עמדות לארטילריה. במרחבים עצמם הכינו מצבורים של תחמושת ומי־שתיה.

העשה צה"ל מספיק לקראת אפשרות של מלחמה? בסדרת מאמרים זו ניסינו לתת תשובה לשאלה זו ולתאר את הנעשה בכמה תחומים חשובים. לעולם אין אפשרות לומר, כי נעשה הכל. מה שברור הוא, כי נעשה הרבה וכי בצה"ל עובדים קשה, אך יש עוד הרבה לעשות. החל בעניני ארגון, בקבלת נשק וציוד נוסף, בהסבה ובשיפוץ כלים, בשילוב ומיצוי כל הכוחות המפקדים, וכלה בשיפור המשמעת וצמצום הביורוקרטיה. אם יש משהו מדאיג, הרי זה בתחום הניצול המידי של מפקדים בעלי־נסיון. אם אכן קיימת סכנת מלחמה, יש לפעול גם בענין זה מהר יותר. אין הדבר כך שמחליטים על הדבר יום לפני המלחמה.

שאלה אחרת היא איזה אופי יישאו פעולות האיבה במקרה הערבים הם שייזמו מלחמה. בהקשר לכך יש להזכיר, כי לפני מלחמת יום הכיפורים עשתה ישראל טעות חריפה כאשר דמיינה לעצמה את אפשרויות הפעולה הערביות. התפישה שלנו אז היתה מבוססת על ההנחה, כי הערבים אינם מוכנים עדיין למלחמה כוללת, ולכן ינסו כחותם בפעולה חלקית על מנת לחסל את הקפאון המדיני. משום כך איימה ישראל בתגובה מכסימאלית, במלחמה כוללת. הערבים הסיקו מכך, כי אם הם מכתבנים במלחמה כוללת מצד ישראל, מוטב להם להתחיל מיד בפעולה כוללת. ואכן, התפישה האסטרטגית שלהם היתה מצולה. הם פעלו בכל החזיתות אף שלא בכל חזית פתחו ממש באש (מצור ימי, חרם נפט). משום כך ההבנה שלנו (ובמקביל לכך התכניות הצבאיות) צריכה להיות מלכתחילה, כי אם יפתחו הערבים באש תהיה זו מלחמה כוללת. וזאת גם אם אנו משוכנעים, כי הערבים יודעים שאינם מוכנים עדיין למלחמה כזו. יש לזכור, כי בעיני הערבים אפילו הישג קטן בשטח הוא נצחון גדול; וכי בעיני ישראל, במיוחד אחרי מלחמת יום הכיפורים, אפילו כשלון קטן־יחסי בשטח, הוא תבוסה שאת השפעתה המתמשכת אין לחזות מראש.

מיכלית נפט במפרץ סואץ

ההכנות צריכות להיות למלחמה כוללת, אך במקביל על ישראל לקבוע לעצמה מה יהיה בעיניה קאזוס באלי גם אם פעולות האיבה תהיינה מוגבלות, לכאורה. במילים אחרות, מהן פעולות האיבה הערביות שישראל תהיה חייבת להגיב עליהן בתגובה כוללת. למשל, האם דרישה סורית מכח החרום של האו"ם לפנות את השטח, תחייב אותנו לתפוש את השטח בו ישב האו"ם, ואולי להגיב במלחמה כוללת אם יכנסו הסורים לשטח האו"ם?! האם תפישת שיא החרמון על־ידי הסורים (מבחינה שפסית סבורים הסורים כי הם רשאים לבקש מהאו"ם להזיז עמדות) תחייב את ישראל בפעולה מקומית, או יהיה עליה להגיב בפעולה כוללת?

שאלות דומות אפשר להעלות גם בקשר לסיני. כיצד תגיב, למשל, אם יכניסו המצרים כחות לרצועה שליד התעלה גם בלא לדרוש מכחות האו"ם לעזוב? האם נסתפק רק בתפישת הרצועה המדוללת שלנו, או נגיב בפעולה כוללת??

סכנה במפרץ סואץ

האפשרויות הן שונות ורבות, אך מה שברור הוא כי בכל אפשרות אסור בשום פנים ואופן שיקרה לישראל מה שאירע לה ערב מלחמת יום הכיפורים. לא רק באשר להפתעה, אלא שלא יקרה שנגייס את מרבית כחות המילואים רק כאשר הערבים תוקפים, או בעת שהם מבצעים הפרה גדולה של הסכמי ההפרדה. נקודת המוצא חייבת להיות, כאמור, כי הערבים יחתרו לפעולה כוללת, אך קיימים תסריטים בהם יוכלו להפעיל, חלקית, בשלב ראשון, את כחות היבשה שלהם. למשל, במקרה של קפאון מדיני, או בעת משא־ומתן בז'נבה או במקום אחר, אפשרות של לחץ בחזית. הסורים יכולים לפתוח מחדש במלחמת התשה. הם משוכנעים, כי הדבר עזר להם לפני הסכם ההפרדה. מועד טוב ללחימה כזו יכול להיות בחורף משום שהבוץ ברמת־הגולן מכביד על הצד המבקש להגיב במתקפת־נגד כוללת. ובכלל, מה תהיה תגובת ישראל למלחמת התשה, בחורף או בקיץ, האם תגיב כבעבר רק במלחמת התשה נגדית?

המצרים, למשל, מסוגלים להפעיל לחץ בשיטה אחרת. בלא לגרש את כוח האו"ם, יעבירו כחות רבים לסיני. במקביל לכך יכולים הם להטיל מצור ימי על שיט ישראלי בבאב אל מנדב. בשלב שני יכולים הם לחדש את מלחמת ההתשה. מה תהיה תגובת ישראל לשיטת פעולה כזו? טעות היא לחשוב, כי הסכמי־ההפרדה מעניקים לנו זמן רב להתראה מודיעינית. התשתית היתה מלאה בהסברים רשמיים על כך שהערבים יאלצו לבצע תקיפה מתגלגלת אם ירצו לצאת למלחמה. יהיה זה חמור אם נסמוך על כך. הסורים יכולים להניע כחותיהם עם רדת החשיכה ואולי אף בלא שנחוש בכך ועם שחר לפתוח במיתקפה. למצרים די בכמה שעות (מכל מקום פחות מלילה שלם) על מנת להפעיל את כל המערך ההפך שלהם בסיני. אנו יכולים להתעורר בבוקר ולמצוא לפתע בסיני חמש דיוויזיות חי"ר מצריות, ואולי גם את הטנקים השייכים לדיוויזיות אלה.

אישית מטרידה אותי ביותר האפשרות של תקיפה מצרית במפרץ סואץ, כולל שדות הנפט. זו מטרה חיונית אסטרטגית וראוותנית ביותר, שהמצרים לוטשים אליה עין חומדת. סימנים רבים לכך. החל מדיבורים חוזרים ונשנים של סאדאת על הנפט בסיני, היאחזות מצרית באיי פארים שבים האדום, וכלה בהתעניינות מצרית מהורה באיי הורמוז בפתח המפרץ הפרסי. עם פתיחת תעלת סואץ ודאי יעבירו המצרים מיד כחות ימיים למפרץ סואץ ולים סוף. במקרה של מלחמה יתקפו המצרים בכל החזית תוך כוונה לרתק את כחותינו בכל מקום, אך יחתרו מראש לכך שנקודת הכובד שלהם תהיה במפרץ סואץ. הם יכולים לחתור לשם הן עם כחות שריון מסיני. לבוא מהים עם כחות מנחתים (כאן אין כחות אדים) ובעזרת כחות מוסקים שינסו לסגור את כל הדרכים למפרץ ולשטח המותקף. מפרץ סואץ הוא חיוני, אך גם מעין אגף מרוחק של הכח העיקרי של צה"ל בסיני. צריך, לכן, להקפיד מאד על המשך חיזוק המערך הימי והיבשתי שלנו באזור ולהבטיח בכל מחיר כי לא נופתע שם, ובכל מקום אחר.

(מאמר אחרון בסידרה)

אם השתתפת בהגרלת מפעל הפיס ונדמה לך שלא זכית...

אם בדקת היטב את פרסומי המספרים שזכו בהגרלת מפעל הפיס, ולא מצאת ביניהם את מספר הכרטיס שלך, אם מוכר הפיס הניע את ראשו בשלילה לאחר שבדק את כרטיסך, ואם אתה חושב: "לא זכיתי" כדאי

שתדע: אתה כן זכית!
זכית במאבק על חייו של חולה במחלקת הלב בבית החולים איכילוב,
זכית בבכי ראשון של תינוק ומבט אם מאושרת במחלקת היולדות בבית חולים השרון, זכית בשחוק וחדוות חיים של אלפי תלמידי בתי ספר הלומדים בתנאי רווחה ונהנים מפעילות חברתית וספורטיבית במועדונים ובתי נוער, זכית במילת תודה מעשרות אנשי מחקר, הרכונים על עבודותיהם, בתקוה להביא לעתיד טוב יותר.

אתה השקעת השבוע מכספך בכל אותן תכניות שבדרך, בכל אותן מטרות שמפעל הפיס הציב לעצמו כחוליות בשרשרת של קידום ורווחה סוציאלית.
בשבוע הבא שוב פתוחה בפניך הדרך, והפעם - גם אל תכניותיך שלך. מי יודע?

מפעל הפיס - לשיפור איכות החיים

טובים השניים

מאת א. שווייצר

פיקוד צה"ל ייצא נישכר אם יוחזרו אליו האלופים טל ושרון

בראיון ששודר בשבת שעברה, יצא הרמטכ"ל להגנתם של חברי הפיקוד הנוכחי בצה"ל, אשר עליהם נכתב באחרונה בעתונים שהם בינוניים. אותם דברים נכתבו להבליט את השוני ביניהם לבין האלוף אריאל שרון, אשר במניעת שרבו לתפקיד פיקודי נאשמים שר הבטחון ורב־אלוף גור, שלחובתם נרשמת גם השלמה עם הבינוניות. הרמטכ"ל דחה את הטענה בדברים שהיו, כמו יתר תשובותיו בראיון הארוך, גם עניניים, גם מקסים ותקיפים.

אך כמו שצריך להסכים לדבריו של רב־אלוף גור בנוגע להגבר המפקדים הנוכחי בצה"ל, כך נשארת בעינה השאלה אם אין צורך בגיוסם הבוקם, במינויי חירום, של שניים מגדולי המפקדים שקמו לצה"ל: הכוונה לאלופים ישראל טל ואריאל שרון. שני אלה דרושים לצה"ל, לא במקום, אלא בתוספת למפקדים המשמשים כיום וראשי פיקודים מרחבים אוגדות ואגפים בצה"ל. הם דרושים בשני טעמים עיקריים: הנסיבות החדשות מחייבות היערכות על־פי ליקוי מלחמת יום הכיפורים; וכן כי כישוריהם ונסיונם של אלופים אלה, עושים את שניהם למועמדים אידיאליים לכהן בצמרת צה"ל.

האלוף ישראל טל הינו שם־דבר, לא רק בישראל, אלא בעולם כולו, כבונה ומפעילם של כוחות שריון. יכולתו העיונית הולכת שלובת־זרוע עם כושר ארגוני ונסיון אופרטיבי בשדה כמפקדן של עוצבות גדולות. ואילו האלוף אריאל שרון הוא בעל יכולת מבצעית והתראה אישית מי־ אין־כמותן. על שניהם ניתן לומר, כי בתפקידיהם הנוכחיים אין הם מנוצלים כראוי: הנהגה לאומית היודעת שעליה להתכונן למבחנים קשים, חייבת למצות את כשרם של שני מפקדים כגדולים אלה במבחנם להפקידים הנבונים.

אם תפרוץ מלחמה בעתיד הנראה־לעין, עלול צה"ל להידרש ללחום בחזיתות אחדות. בנוסף על כך, יש להניח כי צה"ל ייערך במלחמה הבאה בהתמתנות המתחייבת מליקוי מלחמת יום הכיפורים. צה"ל של המלחמה הבאה לא יהיה הצבא של אוקטובר 73'. העומדים בראשו צריכים להיות בעלי כישורים המתאימים לצרכים החדשים. צה"ל אמור להיות אמן האילתור — אך ראיית הנולד והכנה לקראתו, יקלו על האילתור במקום שהוא נחוץ ביותר: בדרג האופרטיבי בשדה הקרב.

עם טל ושרון גם יחד מתנהלים דיונים (הנמשכים כבר חודשים) על שיבוצם במערך הפיקודי. הקשיים בהם נתקל הדבר לגבי שרון, זכו באחרונה בפרסום נרחב, אף כי יש יסוד לסברה שגם ענינו של טל טרם מצא את פתרונו. ואם כי יש מקום להרגשת קשה על שרון, אשר ניצל (ולא בפעם הראשונה) את כשרונו כאיש ציבור כדי לקדם את מטרותיו בצבא, הרי מוטב שנראה בהתרעומת זו סימן־לוואי ולא סיבה לקשיים המוזכרים. ואולי בטרם תידון הסיבה (שהיא, מן הסתם, הדעמת גם במקרה של טל), כדאי להעיר, כי שירותו של שרון בצה"ל לא בא בחשבון אלא אם יסתלק כליל מפיסוק ציבורי: לא חברות בכנסת ולא קומה של אגודת שוחרי־שרון באמצעי התקשורת, עולים בקנה אחד עם קבלת פיקוד (ולא רק במינויי חירום) בצה"ל.

הסיבה, כך נידמה, נמצאת בהערה, המיוחסת למקור בכיר במערכת הבטחון, ושלפיה שובו לשירות של שרון עלול להפר את ההרמוניה ה־

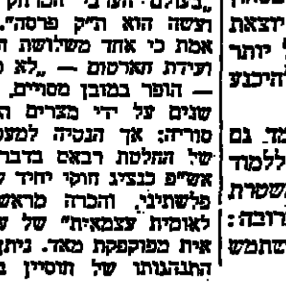

שוררת כיום בפיקוד. אפשר להסכים, כי הרוח הטובה של עבודת צוות מאומצת ומועילה השורה היום בצה"ל, היא נכס חשוב שאסור לוותר עליו. אך יש מידה לא מבוטלת של היהממת בדיבורים על „הרמוניה": חילוקי־דעות יש ויהיו בכל גוף המבצע משימה לאומית מדרגה ראשונה — ועל אחת כמה וכמה כאשר המבצעים נבחרו על פי גוונות רצונם ואיתנות אופיים. מבחינה זו ההבדל בין המפקדים הנוכחיים מכאן לבין שרון (ומן הסתם, גם טל) מכאן, לא יכול להיות גדול — ובמובן זה קשה לראות מה בין מינויים וקיום ההרמוניה האמורה.

המסקנה היא, כי במה שנחשד שרון הוא לא הפרת הרמוניה, אשר ספק אם היא תיתכן, אלא אי־נכונות לקבל על עצמו משמעת. כלומר, השאלה איננה אם הוא יתווכח עם עמיתיו על שיטות ואמצעים אלא אם וכאשר הדיון יסוכם ותצא פקודה, אפשר לסמוך עליו שיבצע אותה (והרי גם שרון גם טל הואשמו באי־ביצוע פקודות במלחמת יום הכיפורים).

זו טענה שיש להתייחס אליה בכובד ראש: משמעת גם בדרג של פיקוד אופרטיבי, היא מהיסודות החיוניים של צבא הראוי לשמו. אך אפשר להעיר, כי אם יחטא שרון (או טל) שוב, אפשר יהיה לסלקו — הפעם סופית, ועוד, שסמכותם של רב־אלוף גור ושל שר הבטחון וראש הממשלה בראיון מספקת כדי לקיים את המשמעת, או אם יתעורר הצורך, להסיק מסקנות לגבי מפירית.

נראה שאחרי הזעזוע שעבר על צה"ל במלחמת יום הכיפורים התקדם תהליך ההבראה במידה מספקת, כדי שהמערכת לא תתקשה לקלוט גם אנשים בעלי סמכות רבה ודעות ורצונות תקיפים משלהם, מבלי להינזק. אין זה שבדי להוכיח את ההבראה יש לחפש עושי־צרות לשמן: אך טל ושרון הם בעלי כישורים כאלה, שכדאי לשלם תמורת גיוסם למערך הפיקודי של צה"ל מידה של אי־שקט אינטלקטואלי ורגשי.

מינוי האלופים טל ואריאל שרון מחדש ראוי לשקילה חוזרת ולהכרעה — נקוה, חיובית — בהקדם. אין אלה נושא התולה הנמולים קשיים ובעייתיות, אך נראה שהיתרונות־בעין עדיפים של המינויים שאינן נהאיות. בזמנים רגועים יותר אפשר היה אולי להאריך בהרהור ולהתמיד. בקני־המידה הלא־מקובלים: בימים אלה, אלה מותרות שלא נוכל להרשות לעצמנו.

هكذا من الأصل

صكذا من الاهل

תחזיות כלכליות קשות בצד התחמקות מנטילת אחריות

המשק חייב לעבור למצב־חרום

מאת **מרדכי צבי**

נגיד בנק ישראל, משה זנבר, כ־נצל בימים האחרונים את כל אמ־צעי התקשורה להשמעת תחזיות שחורות על הצפוי בתחום הכלכלי, בעוד שאלה הנושאים לבעשה באח־ריות למצב הנוכחי, מבלאים פיהם מים. המצב הכלכלי המחמיר מחייב לא רק בירור מעמיק של הדרכים להבראתו, אלא גם בדיקת הבצוות השונות הניתנות לצורך זה.

לאחר דומיה ממושכת, בה היה ש־קוע בפרשת בנק איי—בריטניה, שב מר זנבר ועטה את איצטלת היועץ הכלכלי לממשלה. כמקובל שיועץ כמ־ביע הערכה המלצות באזני האיש או הגוף שביקשו את שירותיו. ה־זכות בידי האיש או הגוף לשמוע בקול היועץ, להתחשב בחוות דעתו או להתעלם ממנה. מר זנבר אינו מסתפק בתחום הפורמאלי של תפ־קידו אלא פונה ישירות לציבור ו־משמיע באזניו את תחזיותיו הקוד־רות.

כאן ראשית השיבושים. מר זנבר מרעיף על הציבור ני־תוחים ותחזיות כלכליות ל־מתעלם מן העובדה כי הצע־דים הדרושים לריפוי המצב ול־מניעת שואה נושאים אופי פו־ליטי־מפלגתי מובהק.

שוב נתפס מר זנבר לשגיאה על אי שימת לב לעובדת־היסוד כי הוא גבול ללא דיבידיות. אין בלבי ספק כי הקהל מתחיל ברובו המכריע להיות מודע למצב המשק ולתנאים השוררים במשק העולמי. עתה אין די בפרשנות מלומדה, אלא יש צורך בהחלטות מחייבות של ממשל הנושא באחריות לניהול המשק הלאומי. הצהרותיו של מר זנבר מקילות על אלה הנושאים באחריות להשתמט מ־התעבבות גלויה בפני הצם המטילה אחריות להתפתחויות בעתיד.

ממשיכים ליבא מותרות

דומה כי אין חולקים רציניים על אבחנתו של מר זנבר כי הבעיה ה־מרכזית של מדינת ישראל נעוצה בתחום מאזן התשלומים. במלים פשוטות, מדינת ישראל ניצבת ב־פני הסכנה שתוך זמן קצר, לתווח של חודשים ספורים, לא יהיה לה מט־בע־החוץ הנחוץ כדי שתוכל להמ־שיך ולקנות בחו"ל את כל הדברים שהיא רוכשת כיום. נדגיש כי לצו־רך העיתוח הנוכחי מלת המפתח ב־תחזית זו היא — כל. משמע, מדינת ישראל תוכל להוסיף ולקנות בחו"ל, אך לא כל מה שהיא רוכשת כיום.

תחילה נתונים אחדים. מראשית 1974 ירדו יתרות מטבע החוץ של המדינה ב־750 מיליון דולר. כיום מספיקות היתרות למימון היבוא, ב־היקפו הנוכחי, לחודשיים בלבד. על נתונים אלה, שמסר מר זנבר בהר־צאה בסוף השבוע שעבר, חזר ד־שבוע באזני חברי ועדת הכלכלה של הכנסת. עוד מסר כי השנה צפוי גרעון במאזן התשלומים של המדי־נה בסך 3.6 מיליארד דולר. בשנ־תיים האחרונות, כלומר בשנים 1973 ו־1974, גדל הגרעון ב־2.5 מיליארד דולר. אולם רק 900 מיליון דולר מ־כלל הגרעון נבעו מיבוא בטחוני. שאר הגרעון, בסך 1.6 מיליארד דו־לר נובע מיבוא אזרחי רגיל. למרבה באיזו צוותה־כבת משקרים אלה ה־מייחסים את תחלואי המשק הישרא־לי לגורמי הבטחון.

לשון אחרת, בשנתיים האחרונות העמידו ראשי המשק הישראלי ל־רשות הציבור מאות מיליונים דולרים כדי שיוכלו לרכוש מכוניות חדשות, מקררים ושאר מוצרי חשמל, ריהוט יקר, בעלים אלקטרוניים, בשמים ה־מפארים כל בית אופנה בבירות ת־בל, חרסינות לאמבטיה ושאר אבי־זרים שבפאנים. יתר על כן, שרי ה־ממשלה, שבידם לאשר רשיונות יבוא והקצבת מטבע חוץ, ממשיכים ב־מדיניות זו עד היום.

לאיש מצוי, המבקש לשמור על שפיותו, קשה להבין את ה־מצב הנוכחי. אם אכן נותרו יתר־רות מטבע־חוץ זעומות, מדוע אין מפסיקים בצורה חדה את יבוא המותרות? אם המדינה נותרה עם פחות ממיליארד דו־לר, מדוע לא יוחלט לאלתר ש־כסף זה ינוצל רק לשם רכישת יבוא מזון חיוני לקיום האוכ־לוסיה ולחמרי־גלם בסיסיים לתעשיה?

בשפה מלומדה משיבים כלכל־נים, במיוחד אלה התופסים עמדות בכורה בממשל, כי בעד כל דולר יבוא גובה הממשלה לפחות 10 ל"י ובמקרים רבים 15 ואף 20 ל"י ל־דולר. בצורה זו סופגת הממשלה את עודף כוח הקניה של הציבור ומונ־עת למתן את הלחצים האינפלציונ־יים במשק. על יעילות הספיגה כ־מכשיר נגד האינפלציה מעידה ה־עובדה כי השנה יעלה המדד ב־37%.

את אגדת הספיגה נקל להפריך ב־דרך נוספת. במשך 1974 היו גלים אחדים של התנפלויות מצד הצי־בור על מוצרי־יבוא, במיוחד מכו־ניות ומוצרי חשמל. פעם מחשש ל־הטלת מסים (אכן במסגרת המדי־ניות הכלכלית החדשה הוגדל היטל היבוא והמסים), פעם מחשש לפי־חות הל"י ועוד. מה היו התוצאות? לאחר שהממשלה ,ספגה' מן הציבור מאות מיליונים ל"י היה מקום לה־ניח שתחול רגיעה כללית. אך נת־ברר כי למרות הספיגה המוצהרת אין ההכנסות מספיקות למימון הוצאות הממשלה. להשלמת החוסר הדפיסה הממשלה כסף חדש בהיקף של כ־1.6 מיליארד ל"י, אותו הזרימה ל־ידי הציבור.

הכרעות פוליטיות

מכאן שהטיפול ביסודו אינו כלכ־לי. ההכרעות הנחוצות כיום הינן בעיקרן פוליטיות. המשק הישראלי ניצב בפני שואה שטרם ידע כמותה. הציבור אינו שועה לאזהרות מפני קיזוזר כדי מעטים בעבר ריכחזו ב־אזעקות־שוא כבנוגמה הרועה הידוע עם הזאבים. השוני הפעם נובע מכך ש־המשבר אינו רק ישראלי פנימי. פעם יכלו להידרדר למיתון ולנסות לשפר את המצב על ידי הפניית משאבים להגברת היצוא. פעם יכלו לעשות פיחות כדי לעשות את המשק אטרק־טיבי בפני משקיעים. בכל הפעמים בעבר יכלו ראשי המשק לרוץ ליה־דות העולם כדי שזו תציל. כל אלה אינם פועלים עתה, על כל פנים לא באותו היקף כבעבר.

רבים נתפסים לאשליית־השוא כי עליה מוגדלת מבריה"מ תביא ישועה למשק. הן יצטרכו לבנות רבבות די־רות וכידוע הבניה היא קטר הכל. ואין מבינים כי הדיבורים על הק־

יהושע רבינוביץ

צאת 60,000 דולר לקליטת כל עולה הן הזיות־שוא במצב הנוכחי. הלוואי ואתבדה, אך אם תתגשם התחזית ה־עליה עוד נהיה עדים למחזות של שנאת אחים — ,תופסים את מקומות העבודה שלנו'.

העברת המשק למצב חירום מצרי־כה משטר אחר וממשלה בעלת יכו־לת הכרעה. שר האוצר, י. רבינו־ביץ, גילה עד כה כוחו, אם לא להגדירו כהסס. יכולת ההכרעה שלו נפגמה בשל מצבו הבריאותי. לוא אזר אומץ חייב היה מוזמן להופיע בפני העם ולומר בצורה חד־משמעית כי מקודמו ירש משק במצב של ,אדמה חרוכה'. ההסתבכות המיותרת בפר־שת החברה לישראל והמלצתו להק־צות בימים אלה 20 מיליון דולר כדי להציל את הדייר סיבור רוזנבאום, החלישה את מעמדו הציבורי והמוס־רי. אך תפקידו מחייב אמירת דב־רים ברורים לציבור, התוויית מדי־ניות ונטילת אחריות לתוצאות.

תפקיד זה חייב למלא רק שר ה־אוצר מר יהושע רבינוביץ, הנושא באחריות ציבורית ופרלמנטרית. מר זנבר אינו יכול לשמש לו תחליף.

סכיזופרניה בשעת מבחן

לאחר 26 שנות קיומה נאלצת ישראל לעמוד במבחן בשלושה מישורים: לאומי, מדיני וכלכלי

מאת **אליהו סלפטר**

יקשה יותר מסמליות גדולה ב־צירוף, בימים אלה, של שתי הת־פתחויות: הכרת רוב העולם באש"ף כנציג היחיד של העם הפלשתיני — ואזהרות כלכלנים ומכמלהיים ואקדמאים ישראלים שאם לא ינק־טו בחופזה צעדים חריפים ביותר, הצבה ישראל בפני התמוטטות כל־כלית.

לאחר עשרים ושש שנות קיומה הלאומי המחודש נדרשת איפא יש־ראל לעמוד במבחן, בעת ובעונה אחת, באותם שלושת המישורים אשר בהם שללו הערבים, כאן וב־תמיד, את זכותה לעצמאות ולדרי־בנה בארץ ישראל:

* במישור הלאומי, בטענה ש־נטענו בארץ השייכת לעם אחר וכי העולם, בסופו של דבר, יכיר בזכות הערבים לפלשתין;
* במישור המדיני, בקביעה ש־אנו נטע זר באזור והעולם הערבי לא יסבול לעד את נוכחותנו אלא ירחיקנו ממנה;
* ובמישור הכלכלי, בטענה ש־לישראל אין יכולת קיום עצמאית אלא היא תלויה בזרימה מתמדת של תמיכה כספית מהמערב, ובמ־יוחד מיהודי התפוצות.

יש יותר מאשר קשר מקרי בהצ־טלבות שלושת המבחנים. גיבוש ה־לאומיות הפלשתינית היוותה אולי בלתי נמנעת, אך תאוצתה, בשנות השבעים, קשורה במידה רבה בעו־צמת הסובייטית—אמריקאי בהבהרת ר' בעימות ערבי—אמריקאי הנוספת א־ליו. עימותים אלה, שהגיעו לשיאם במלחמת יום הכיפורים התקשרו ב־מישרין להעלאה התלולה במחירי ה־נפט — וההעלאה הביאה להזעזה חריפה במשבר הכלכלי בעולם ה־חופשי. משבר זה גם פגע בישראל במישרין וגם צימצם את יכולת ה־מערב, וביחוד יהודי המערב, לת־מוך בישראל.

החלטת ועידת רבאט נוגעת, ל־כאורה, למישור הלאומי פלשתיני של המבחן; אך, באופן מעשי, זאת הזמנת עימות במישור המדיני־צבאי. משתתפי ועידת רבאט וודאי ידעו שישראל לא תמסור את יהודה ו־שומרון לערפאת; אך גם ידעו שאין בכוחו של ערפאת לממש את ה־זכויות שהעניקו לו ולכן, בסוגרם אופציות הסדר אחרות, הם התחיי־בו למעשה לצאת שוב למלחמה נגד ישראל ,למען הפלשתינאים'.

צה"ל מתכונן לאפשרות זאת מ־היום בו הופסקה האש לאורך ה־תעלה וברמת הגולן ויש יסוד ל־קוות שיעמוד במבחן הצוח, כפי שעמד בו בכל העימותים הצבאיים הקודמים בינינו לבין שכנינו. במר־

בן כסויים — עם כל הגורליות ה־דרמאטית של הזיכות הבוזיין — מבחן צבאי בין מדינות הוא הפשוט בשלושת המבחנים העומדים שוה לפנינו: האויב ברור, הברירה כמ־עט חד־משמעית ויצר הקיום של האומה מלכד את השורות.

אך גם אם אכן יבוא העימות הצבאי ולאחר נצחונה של ישראל בו, יותרו בפנינו שני המבחנים האחרים המסובכים — ואולי גם קשים יותר: המבחן של דו־קיום עם ערביי ארץ ישראל והמבחן של קיומה הכלכלי של המדינה.

לטווח ארוך צפויה שאלת יחסי־נו עם הפלשתינאים להיות החשו־בה יותר. אך בחודשים ובשנים ה־קרובות יהיה המצב הכלכלי הנושא המרכזי הן בגלל המציאות הקופ־צית והן משום שהמאבקים להתגבר על המשבר הכלכלי הם, בסופו של דבר, בלתי נפרדים מהמאבק הצבאי והמדיני. חברה בה הפלאה מוצצת של רמת החיים, על חשבון הכלל ועל חשבון הזולת, היא הכוח הדו־חף העיקרי — אינה יכולה לעשות את הידוק החגורה והויתור למניעת פשיטת רגל כלכלית; חברה כזאת ספק אם תיקאה נבס עליך למאמץ ואלפי הצעירים שיצטרכו שוב לס־כן את חייהם למען קיומה.

שינוי מערכת הערכים

הציבור בישראל חי, לפחות מ־אז מלחמת יום הכיפורים, בשתי דרגות תודעה. בדרגה המופשטת, מעטים מטילים ספק שהמדינה אי־נה יכולה להמשיך לקיים רמת חיים של מותרות, של ביזבוז משאבים, של מוסר עבודה ירוד. לכל אחד — או כמעט לכל אחד — מציק מצפו־נו (גם אם אין הוא מודה בזה אפילו לעצמו) בשל רמת הצריכה הבלתי סבירה, הניכור בינו לבין הזולת, חוסר היחס בין המצב ה־כלכלי של המדינה לבין מצבו הכל־כלי והאישי.

אך בדרך ההתנהגות האישית, כל אחד — או כמעט כל אחד — נוהג אחרת: מחפש את הדרך להרוויח יותר, לעבוד פחות, לצרוך יותר ולשלם פחות מסים. מי אינו מכיר את שכנו אשר במפגש־ערב מבכה על רפיון ידה של הממשלה כול־ דרישות השכר המתרידות, אזילת יתרות מלאי מטבע החוץ והתפק־רות הכלכלית במשק — ולמחרת ב־בוקר הוא מצטרף לאיום בשביתה, מסדיר לעצמו תשלום ,מתחת ל־שולחן' ויוצא לאכול על חשבון מס הכנסה?

יש הרבה סיבות להתנהגות סכי־זופרנית זאת: סדרי גודל של הוצ־אות הבטחון הפכו לספק־תירוץ ספק־אשליה־עצמית שלהתנהגות הפרט יש רק חשיבות שולית לגבי המצב הכלכלי הכללי; המתח הבטחוני הפך להצדקה של ,פיצויים עצביים', בין אם המדובר בקניות חדשות או ב־בילוי חופשה בחו"ל ,כדי לצאת קצת ממריטת העצבים'; גם הסכומים ב־הם מדובר — מיליארד פה, מיליארד שם — חדלו להיות מובנים, ולכן חדלו להיות משמעותיים לחלק ני־כר מהציבור.

אך נראה שמעל לכל לא נמצאה הדרך להעמיד את הבעיות בפרספק־טיבה המסוגלת להניע אדם רגיל לשנות את התנהגותו. מצד אחד, חל ניתוק בין המספרים האסטרונומיים של התקציב, המאזן המסחרי והגר־עונות בלירות, ובדולרים, לבין ה־פרט המחליט על התנהגותו הכלכ־לית האישית; ומצד אחר, המספרים האלה נשמעים כה איומים עד כי (במקרה הטוב) מצטייר שינויים כ־מחייב קרבנות בלתי נסבלים או (ובמקרה הגרוע) כבלתי־ניתנים ב־כלל להשפעה ע"י הפרט.

עדיף היה לוא היתה בסגולת ה־ממשלה לשכנע את הציבור עוד ב־טרם נגיע לחלר האחרון בקופה ש־אכן יש דרכים לבלימת ההידרדרות. טוב היה לוא יכלה להמחיש ול־החדיר לתודעה שהקרבנות שזה מחייב אינם קטלניים, בין אם נצ־טרך לשם כך לחזור, לזמן מה, ל־רמת החיים של 1970 (כדעת האופ־טימיסטים) או של 1965 (כדעת ה־פסימיסטים). גם ב־1970 וגם ב־1965 לא מתו אנשים ברעב בישראל, לא הלכו יחפים ואף לא חדלו לבנות שיכונים ודירות־פאר.

יתכן שאין לצפות מהאישים ה־עומדים כיום בראש המדינה ליכו־לת מנהיגות כמעט צ'רצ'יליאנית של הבטחת דם, זעה — ונצחון; יתכן גם (כפי שטען אחד משרי הממש־לה הקודמת) שעם ישראל אינו מסו־גל לקורבנות ולהתגלות עד שה־מציאות האכזרית מכריחה אותו ל־זה. כך או כך, המציאות הבטחונית והכלכלית תכריח, תוך זמן קצר, גם את הממשלה וגם את הציבור לע־שות שינויים יסודיים באורח החיים במדינה. אך כדי שנצא שלמים וב־ריאים מהמבחן, נצטרך לשנות, ב־אופן התוף, לא רק את הרגלי ה־צריכה אלא גם את סולם הערכים שלנו — לחזור לא רק ל־1970 או 1965 אלא לערכים של שנותיה ה־ראשונות של המדינה.

אם מנהיגי המדינה יחדרו לנקוט באמצעים וארגוניים ותחיקתיים הנמרצים לשינוי פני הכלכלה, יהי־יה בכוחה של החברה הישראלית להביא גם לשינויים במערכת הער־כים הנוכחית. אז נוכל לצאת מ־הצטלבות שלושת המבחנים העומ־דים בפנינו לא רק בנצחון צבאי אלא גם בהנחת היסודות להבראת פני הכלכלה והחברה הישראלית.

רובו של הציבור מוכן כיום ל־תמורות ומצפה שהממשלה תעשה את הצעד הראשון.

מחול השדים סביב הרופאים

מאת **ד"ר מרדכי שני**

כותב המאמר הוא מנהל המרכז הרפואי ע"ש שיבא בתל־השומר.

במחול השדים שמתקיים ל־אחרונה סביב ציבור הרופאים, החטיאו אמצעי התקשורת את המטרה. הרופאים בארץ הם ציבור מסור ונאמן, אשר הוכיח בעבר, בימים כתיקנם ובימי משבר, את מסירותו לתפקידו. לכן הבלטת מקרים חריגים כאילו הם מייצגים את המצב הכללי, יש בה עוול לכלל הרופאים. רב המרחק בין קבלת חו־לים פרטיים בבית לאחר שעות ה־עבודה לבין ,מכירת' מיטות בבית החולים ואין ספק כי תופעה אחרו־נה זו נדירה. על מקרים כאלה יש להתריע, אך תוך שמירת הפרופור־ציה המתאימה.

רבים מהמאמרים מסלפים את ה־תמונה. באחד המאמרים, ב,העולם הזה', הסעיפים הכתב כי מנהלי בתי החולים אינם שואלים את פי החו־לים אם נאלצו לשלם בעד אישפוזם. אני מבקר לעתים תכופות במחלקות בית החולים, משוחח עם רבים מהחו־לים, אך עד כה לא שמעתי מאיש כי נאלץ לבקר אצל רופא פרטי כדי להתקבל לבית החולים. רק לאחרונה כתב מר ש.פ. מחולון (הכתובת ש־מורה בהנהלת בית החולים) כי ה־דרך היחידה להתקבל לאחת המחל־קות שלנו היא ,תשלום לרופא פר־טי'. כתבתי פעמיים לאיש אשר הבטיח כי ,בבוא הזמן אהיה מוכן לנקוב בשמות הרופאים' והזמנתיו לבירור הענין, אך מר ש.פ. אפילו לא טרח לענות לי.

הנהלת בית חולים זה, כשאר הנ־הלות בתי החולים, מוכנה לבחון כל תלונה בנושא תוך הקפדה על שמירת הסודיות הנאותה. אני מקדם בברכה כל אזרח שבידו תלונה מבוססת, אך בטרם נבדקו הוכחו דברים, הרי ש־כל הכתבות המרבות לדבר מפי ה־שמועה, אינן במקומן.

מטרתה של העתונות חייבת להיות קונסטרוקטיבית. לא מספיק לתקוף ולהעלות בעיה, אלא בהעדר כל תכ־נית ברורה מצד הממונים על הנושא, יש הכרח בהעלאת פתרונות מעשיים, דבר אשר לא נעשה על ידי אף עתו־נאי שכתב בנושא. כמו כן הבעיה אינה רק ,במאבק' בין שירותי ה־רפואה הצבורית והרפואה הפרטית, אלא בצורת ארגון שרותי הבריאות בארץ, כאשר זו למעשה הבעיה ה־מרכזית.

לפני שנה, תכן בשבוע האחרון, תואר המצב הגרוע בבתי חולים ממ־שלתיים: מבנים רעועים, חוסר ציוד (לא רק ציוד רפואי אלא גם ציוד משקי ואף כביסה לחולים) ומחסור בכוח אדם. בתי החולים הממשלתיים מקבלים תקציב הנופל ב־20%—25% מהמינימום הדרוש להם.

אין פורום קבוע בין בתי החולים הממשלתיים לבין הנהלת משרד הב־ריאות להחלפת דעות ולקביעת מדי־ניות משותפת. כפילות השרותים בין משרד הבריאות וקופת החולים כאשר אין רשות אחידה המכוונת ומפקחת על שרותי הבריאות, מקשה על תפ־קוד שרותי הבריאות ומונעת את הב־ראת המצב.

בעיה נוספת הכאובה היא מצב שרותי הבריאות בקהילה, כאשר דו"ח ועדת כהן אשר העלה הצעות לפת־רון הבעיה, נגנז.

מצער שמספר עתונים תקפו את מנכ"ל משרד הבריאות, ד"ר פדה, כאחראי למצב בשרותי הבריאות. ה־בעיה עמוקה יותר ושורשית והדאי־גה אינה קשורה לאישיותו של מנכ"ל זה או אחר. מצער עוד יותר כי ב־מסגרת מאמרי הביקורת היה נסיון כה לפגוע בטוהר מידותיו של ד"ר פדה. כל המכיר את ד"ר פדה ואת הגינותו יודע כי לא היו דברים מ־עולם. שרותו של ד"ר פדה למען שירותי הבריאות במשך עשרות ש־נים היה הוגן ומסור ותרם רבות להקמת שרותי בריאות שונים, אם בשרות הצבאי ואם בשרות האזרחי.

דרוש שינוי בארגון

קשה לסכם בקצרה את הדרכים ל־שנוי המצב, אך אנסה לעמוד על עיקרי הדברים.

נראה לי כי אחד הפתרונות החיוניים המציאות הוא שינוי רדיקלי בארגון שירותי הבריאות. יש לחלק את ה־ארץ למספר נפות (לדעתי 8 נפות), דוגמת השיטה האנגלית. בכל נפה תהיה רשות רפואית ומינהלית אשר תרכז את כל שירותי הבריאות ב־אותה נפה, כולל בתי חולים ושרותי הבריאות הקהילתיים. תפקידם של משרד הבריאות ומרכז קופ"ח יהא לדאוג לפיתוח שרותי הבריאות, לד־אוג להקצאת המשאבים ולפיקוח על הנעשה, אך הבצוע היום־יומי יהיה בידי רשות הבריאות הנפתית. נסיון לגישה כזו יחל בקרוב באזור הדרום ואין ספק כי ניתן לישמו גם באזו־רים אחרים בארץ עוד בטרם התקבל חוק הבריאות הממלכתי. יש כיום מספר אנשי רפואה בכירים המסוג־לים לעמוד בראשות כל נפה והם יהוו את הגרעין למועצת הבריאות הארצית. אחד מהם אף יוכל לשרת ברוטציה כמנהל משרד הבריאות.

כל נפה תהא קשורה לאחד מבתי הספר לרפואה הקיימים, כאשר ה־סטטוס האקדמאי יחול לא רק על בתי החולים אלא גם על המרפאה בקהילה. יש להנהיג פיקוח של רופ־אים בכירים מבתי החולים על ה־שרות הרפואי במרפאות ולהנהיג רו־טציה של רופאי בתי החולים במרפ־אות. כן יש לקשור את רופאי המרפ־אות לעבודת בתי החולים. רק בדרך זו של קשר בין בתי החולים והשי־רותים הקהילתיים ומתן מעמד אק־דמי למרפאות, ניתן לשפר את רמת השירות הקהילתי ולהביא לכניסת רופאים צעירים לשרותי הבריאות בקהילה. גישה דומה הונהגה לאח־רונה באנגליה וכבר הוכיחה את עצמה.

התיאום בין בתי־החולים והשירו־תים הקהילתיים באותו אזור, אף יביא לחסכון כלכלי ניכר, באשר ני־תן יהיה לאחד שרותים כמרפאות מומחים, מכוני רנטגן וכו'.

בארצנו, שכשאביה הכלכליים מצ־ומצמים, יש לפתח במידה ניכרת את נושא הכלכלה הרפואית. לאחרונה חלה התעוררות בנושא, הן במשרד הבריאות והן בקופת־ח הכללית. אך יש צורך בפיתוח רציני הרבה יותר של הנושא. ע"י הקמת יחידה של כלכלנים, מהנדסי ומכנאי ייצור, מ־נתחי מערכות ואנשי חקר ביצועים, ניתן יהיה ליעל שרותים קיימים או לאחדם ואף לקבוע סדרי עדיפות ב־פיתוח נושאים חדשים.

הפרקטיקה הפרטית

בעיה נוספת שיש לבחון, היא הפרקטיקה הפרטית. כאיש שחונך על ידי ד"ר שיבא ז"ל, אין אני ... אבל לא ניתן להתעלם מהמציאות ... שיטת הפרקטיקה הפרטית. ומבעיה אשר אינה רק ספציפית לנו, אלא קיימת בכל הארצות המערביות. כיום אין הרופאים יכולים להתקיים מהמשכורת אותה הם מקבלים מה־מוסדות הציבוריים. כשם שבעלי מקצועות אחרים עובדים לעתים קרו־בות בעבודה נוספת, לאחר שעות ה־עבודה הרגילות שלהם, כן עושים רבים מהרופאים. זוהי מציאות שלא ניתן להתעלם ממנה ואשר עמה יש להתמודד. תמוהה ההתיחסות אך ורק למנהלי המחלקות, כאשר הבעיה מ־קיפה כיום את כל שכבות הרופאים. לדעתי יש לפתח בבתי החולים שני מסלולי עבודה לרופאים הבכירים:

* מסלול קליני־אקדמי, בו ה־רופא עוסק אך ורק בטיפול בחולי וכן בהוראה לסטודנטים לרפואה ו־במחקר. אחרים יעסקו בפיקוח ש־שרותי הבריאות בקהילה. רופא כזה יתחייב לא לעסוק בפרקטיקה פרטית אך יקבל תמורת עבודתו שכר הולם.
* רופאים בכירים אשר רשאי־ם לעסוק בפרקטיקה פרטית, כאש נוהלי עבודתם ומסגרת עבודתם יי־קבעו ע"י הגורמים המתאימים, ת־פיקוח כי בכך לא ייפגע אופי עב־דתם למען כלל הציבור. נראה כי רצוי להסדיר שרות רפואי פר־זה בהכוונת ופיקוח הנהלת ביה־ח ואף למצוא הסדרים נאותים (ת־ביקורת צבורית) לאישפוז החולים.

לדעתי, אסור למתמחים לעסוק תורנויות מחוץ לבית החולים (מר־וקופות חולים), אך באותה עת לאפשר להם קבלת שכר הולם תו־רת התורנויות בבית החולים. מצב הדבר כי לאחר 8 שעות עבודה ש־רופא 16 שעות תורנות צבורין ו־מקבל ברוטו 142.50 ל"י, ולמח־רת היום עליו עוד לעבוד.

כדי להגיע לפתרון רציני ומו־של בעית הפרקטיקה הפרטית, צורך בהקמת ועדה בה יהיו מ־גים משרד הבריאות, קופות החו־ ההסתדרות הרפואית וכן אנשי ־בור כולל נציגי מוסדות בריאות ־רים בארץ.

המנכ"ל משרד הבריאות התריע אחרונה על ערכי הדור הצעיר הרופאים. אין ספק כי ערכי ה־ הצעיר בכללותו שונים מאלה הדור הקודם, אך יש לזכור כי רבים ... ולסייע בה־ארגון שרותי הברי־ כבן הדור הצעיר בחרתי בדרך המינהל הרפואי מתוך אמונה כי על ידי מינהל רפואי טוב נצלח דרך המלך (צר לי כי כתיבות ... שיות איני יכול ליטול עלי מש־ נוספות). רבים ישכחו להטות אם יידרשו לסייע, כאשר תוה־ גיה ברורה וטובה להבראת המצב.

לאחר רבאט: ארה"ב מקבצת את השברים

מאת **דן מרגלית**
שליח ,הארץ' בארה"ב

וואשינגטון

שעות אחדות חגגו הפרו־פלסתי־נאים בוואשינגטון את נצחונם הפו־ליטי. מיד אחרי ועידת רבאט הודיע הנשיא ג'ראלד פורד כי על ישראל ,לדון עם ירדן או אש"ף על עתיד הגדה המערבית'. העמדת המלך חוסיין בשורה אחת עם יאסר ער־פאת, נתפרשה כשינוי דרמטי במ־דיניותה המסורתית של ארה"ב.

הממשל נערך מיד נגד הפירוש המסולף, שנצבה בבהלה מוקדמת מבירות. הקושי העיקרי היה שאיש מן הדוברים לא היה מוכן לומר בפומבי כי הנשיא טעה וחוזר בו. רק בשיחות פרטיות נאמר כי היתה כאן פליטת־פה של הנשיא. בהיעדרו של הנרי קיסינג'ר לא היה מי ש־יתדרך אותו, ובוואשינגטון ידוע שפורד אינו זהיר בדיבוריו. באחת ממסיבות העתונאים שלו הוא פתח באומרו, כי יש בפיו הודעה חשובה. כל אמריקה עצרה את נשימתה, עד שהנשיא גילה כי ההודעה החשובה היא בבחינת בדיחה הקשורה בעי־סוקיה של אשתו. ,הוא צריך ל־הבין', אמר אחד המומחים בקונ־גרס, ,כי כאשר הוא פוצה את פיו בבדיחה כזאת, הוא מעלה את לחץ הדם בעולם כולו'.

36 שעות נמשך ההיסוס בדברי פורד, שגרר הדעות המסכמות על דעת הנשיא כי אין שינוי במדיניות ארה"ב בשאלה הפלשתינית וארה"ב דוגלת במו"מ ישראלי־ירדני. אמנם אין להוציא מכלל אפשרות שינוי מהותי בעמדת ארה"ב כלפי המחב־לים. בסטייט דיפרטמנט יש מספר מומחים הממליצים לפני קיסינג'ר לחדול מהתנגדותו שאמריקה שוללת מדינה פלשתינית ביהודה ובשומרון. כמה עתונים חשובים טוענים כי הגיעה העת לשינוי. הם מצהירים שהמציאות תמשפת על פני ישראל וארה"ב, כפי שאירע ביחס לוייט־קונג, ומוכיחים שגם לדעת השר אהרון יריב ויתור על הרצון להש־מיד את ישראל יקנה לפלשתינאים מקום ליד שולחן הדיונים. לכך שותפים גם כמה נצים, המשוכנעים כי קיצוניותו של ערפאת תבטיח את אי חלוקתה־מחדש של ארץ ישראל והשארת יהודה ושומרון בידי יש־ראל.

הערכת־מצב מחודשת

אולם לפחות בשלב זה נוטה אני להאמין כי היתה לפורד פליטת־פה בלתי־מתוכננת. שינוי כה יסודי ב־מדיניות החוץ האמריקאית לא נע־שה בלחץ של דקות אחרי ועידת רבאט, כאשר מיניסטר החוץ שוהה בחו"ל ומועצת הבטחון הלאומי לא כונסה להתייעצות. גם אי־אפשר לומר כי הצעד הפרו־פלשתינאי הוכן מראש לפני בואו של קיסינג'ר למוסקבה, כי איש לא יכול היה לשער שוועידת רבאט תסתיים ב־סטירת־לחי כה מצלצלת למדיניותו. והתכנון האמריקאי־מצרי היה מבוסס על הענקת מעמד מסוים לחוסיין במו"מ על יהודה השומרון, ועל כן לא היה מיוסד על מחוה מראש לטובת הפלשתינאים.

עתה נצרכים האמריקאים לקבץ את שברי תמונתם המדינית שנת־פרקה ברבאט, ולאחות את הקרעים להערכת־מצב מחודשת: האמריקאים מניחים ש־ישראל מצטערת על הקי־צוניות שהופגנה ברבאט, אלא שהיא מרוצה על שהוסרה הכסות מעל למתינות הערבית המדומה. לא מן הנמנע כי השגריר שמחה דיניץ טען בכל מגעיו האחרונים עם קי־סינג'ר שלא מגיע למצרים פרס על שהם נכונים להיכנס למו"מ עם ישראל, וכי מגיע לירושלים לדעת אם פועל חוסיין בשם עצמו או רק כסוכן־חרש של המחבלים. לא כפר על ישראל לנהל מו"מ עם חוסיין, היו דיניץ ואנשיו מתקשים לשכנע את דעת־הקהל כאן שהמלך פועל בשליחותו של ערפאת. ועידת רבאט הסירה את הרעלה מעל פני הכלה הערבית.

אולם אין האמריקאים מוכנים לקבל את המצב החדש כעובדה גמורה. תגובתו הנמרצת של יצחק רבין, וגיוסם של משה דיין, אבא אבן, הנרי ג'קסון ויעקב יעבץ, ל־צורך הפגנת ענק בניו־יורק, יקשיחו את עמדת ישראל המסרבת לדון עם המחבלים. יתכן, אומרים הם, שתגובה ישראלית אמיצה תשכנע את הערבים כי רק חוסיין יכול להשיג בשבילם חלקים ביהודה ובשומרון. ,אין להוציא מכלל אפשרות ש־סאדאת כבר הבטיח לו משהו', מת־נחמים האמריקאים, שאינם מסתירים את אכזבתם מתוצאות של נשיא מצרים.

וואשינגטון תנסה לשקם מעמד חוסיין

קיסינג'ר כנראה ילחץ על ישראל

גישה זו מביאה את המומחים האמריקאיים לכלל הערכה, שהער־בים לא ירצו לקשור את ידי עצמם ולא יחרדו להקים ממשלה פלש־תינית גולה ,אם כי הסיכויים ה־משמיים הם שצעד כזה עלול ללוות את פתיחת הדיון הפלשתיני בעצרת או"ם. זהו מצב נוח לחזור ולבקש מארה"ב לגייס עוד קולות בעצרת נגד החלטה קיצונית. (אולם האמ־ריקאים טוענים כי עשו זאת כבר לפני שבועיים, וכי האירופים מטעים את ישראל באומרם שארה"ב לא לחצה עליהם. בסיבוב הקודם היתה התקלות מילולית בין קיסינג'ר ל־יגאל אלון, שטען כי נורווגיה הצ־ביעה עם ישראל, בעוד שטענת קי־סינג'ר היתה שהצבעת אוסלו תהיה להיפך. אירופה מדברת בשני קו־לות, באחד כלפי ישראל ובאחד כלפי ארה"ב).

אולם ארה"ב טוענת שלא אש"ף הוא העיקר אלא המו"מ. לשלב ה־קרוב מובטחת לחוסיין תמיכת וואש־ינגטון. אך אין זו תמיכה המשת־קפת כלחץ על ישראל. אם ימצא קיסינג'ר את חוסיין נכון להמרות את פי הפיסגה הערבית תמורת וי־תור ישראלי גדול, הוא ישוב ללחוץ על ירושלים לוותר למלך כדי להביס את ערפאת.

ואם לא ימצא קיסינג'ר את חוסיין מוכן לצעד אמיץ, הוא יבקש מרבין להציע לו ויתורים רבים כדי לגרות את הערבים האחרים לחזור ולהעניק לירדן את המנדט שנטלו ממנה. ורק אם יתברר ששתי האפשרויות אינן מעשיות, עלול הסטייט דיפר־טמנט לחזור אל האפשרות המוצעת לו בימים אלה באחדים מאמצעי התקשורת החשובים: לבחון מחדש את מדיניותו כלפי אש"ף.

פלסטינה: טעויות והטעיות

מאת **א. י. ברור**

הטעייה מכוונת במספר הפלסטינאים ש"האימפריאליסטים התוקפנים" נישלום וגרשום מארצם

ארץ־ישראל ההיסטורית, פלסטינה* בלשונות עמים נוצרים, מפורסמת בעולם יותר מכל טריטוריה שעל פני כדור הארץ, עקב קדושתה ל־מאמינים בתורת משה מן השמים. להשיבה זו השלכות בהערכה גדולה ובהפרזה בשטחים ש,גזלו הציונים' מידי הפלסטינאים. ההפרזה מסייעת גם להטעיה מכוונת במספר האומל־לים ש,האימפריאליסטים התוקפנים' נישלום וגרשום מארצם.

יש לנו משרד הסברה — כדי לז־כות מפא"יניק או מפ"מניק בכבוד ובהכנסה של שר — והוא לא הצליח, וכנראה אף לא ניסה, להעמיד את ה־עולם על ממדי־נגד של ה,אימפריה־ישראל. אסונם של הפלסטינים הער־בים מוגזם. יותר נראה לרחוקים כ־בת־ייענה.

חוסר ידיעה

את חוסר הידיעה על פלסטינה ו־תושביה בעולם הרחב, אפילו בקרב משכילים, מנצלים ערבים להשמצת־נו. כתב השבועון הגרמני ,די צייט־גלי', המופיע בהאמבורג ותפוצתו ברב־בות עותקים, גם מחוץ לגרמניה ה־מערבית, פירסם שיחה עם יאסר ער־פאת, רב המרצחים. על השאלה מדוע לא תיפתר בעיית הפליטים הערביים כשם שנפתרה בגרמניה ובהודו, כ־לומר שנקלטו בארצות גלותם, ענה המחבל הערום: אלו גלו בתוך מולד־תם, ואילו הפלסטינאים גורשו ממו־לדתם, נשארו ללא אדמת מולדת תחת כפות רגליהם, עלובים, אומל־לים. רשעת היהודים, שבאו מכל קצ־וי תבל עשתה זאת.

נראה שאותו גרמני לא ידע לה־שיב לערבי: בגרמניה כמאה אלף קמ"ר וכתריסר מיליון מגורשים; ב־הודו ופקיסטאן מאות אלפי קמ"ר אחוזות ועשרות מיליונים פליטים מ־שני הצדדים. וכאן אלפי קמ"ר אח־דים בתחום הישוב ו־560 אלפי פלי־טים לכל היותר (1948). ארץ הקודש, פלסטינה ההיסטורית שמשני עברי הירדן, אינה מגיעה ל־60 אלף קמ"ר, ומהם כשליש מדבריות ושטחי מים שבים כינרת וים המלח. פלסטינה של המנדאט הקיפה רק כ־26 אלף קמ"ר, עבר־הירדן לא נכלל בשם המחודש פלסטינה. עדת יאסר ערפאת, המת־עטרות בשם פלסטינאים, המה רק הערבים שממערב לירדן. הפליטים שבממלכת חוסיין ההאשמי ובשבר־פובליקה הסורית ובגליל העליון שבתחום הלבנון, גלו מארצם, מפלס־טינה מולדתם. ואליה מחייב המוסד הבין־לאומי להחזירם, לגרש את ה־זרים שפלשו לתוכה.

ומהי האמת: פליטים גרמנים ועוד יותר פליטים בתת־היבשת ההודית גלו לארצות ולגלילות שאת ניבן לא ידעו וקיימים שינויים במנהגים בין הילידים והבאים מחדש. לא כן ה־פליטים הערבים, אין הבדל ניכר בלשון, בדת ובנהוג ובין אחיהם ש־בתוכם נקלטו, לא גלו ממולדתם ובמקומם החדש לא יקשה להם להי־קלט, אם יחפצו שליטי ערב בכך. אם ישתמשו בהון העצום שבידיהם להפרחת שממות, להקים תעשיות, תחת לקבל רבית מהשקעות בעמל זרים.

השטח שבשלטון ערבי למן האוקי־נוס האטלנטי עד המפרץ הפרסי (ה־ערבי, כפי קוראים ערבים) ולמן מפ־רץ עדן עד גבול טורקיה, הוא 12.5 מיליון קמ"ר, גדול מאירופה ב־25 אחוז. רובו של שטח זה מדבר־עולם טבעי בתקופתנו הגיאולוגית, אבל יש גם מדבר מידי אדם.

כבר אמרו חכמים: הבדווים בני המדבר וגם אבות המדבר. מהארצות שכבשו הערבים במאה הז' רק מצ־רים מיושבת כעת כבימי הזוהר הק־דומים, ואולי יותר מאז. אשור — בבל־עילם, כעת עיראק, היושבת על פרת והדקל ויובליהם היו תמיד חז־קות ומרובות אוכלוסין מאשר מצ־רים, כעת אין בהן אף שליש מתוש־בית. מימי הנהרות הגדולים עדיין רק לתועלת מעטה לאדם, נשפכים לים וביבשה מתאדים בביצות, כדב־רי ישעיה הנביא (י"ד, כ"ג), ושמ־תיה למורש קיפוד ואגמי מים. התע־לות שחפרו הקדמונים טרם תוקנו.

בתימן יושבים ערבים מימי קדם, אבל מלפנים היתה ארץ תרבות ע־שירה. מעידות על כך חורבות ערים ואלפי כתבות, שרובן הועתקו ופוע־נחו על־ידי חוקרים יהודים מערבים. כעת דלה עלובה היא. סכר גדול ב־אחד העמקים נהרס לפני כ־2500 שנה ולא תוקן מאז. מימי הגשמים היור־דים בשפע בקיץ מנוצלים רק מעט, ואדמה שהיתה מעובדת בימי מלכת שבא, שוממה זה אלפי שנים.

צפון אפריקה שממערב למצרים כילכלה בדגניה את איטליה בימי ה־קיסרות הרומית. סופרים ערבים מס־פרים שאפשר היה לעבור בצל כרמי זית מקירינאיקה (מזרחה של לוב שבימינו) עד האוקינוס האטלנטי. בכסף הרב מבארות הנפט לא נוצרו מקומות עבודה־ להפך. פועלים ער־בים מציפים את ארצות אירופה ה־מערבית ועד נורווגיה הגיעו.

אדמות טרשים

לעולם הרחב, המורסף מתעמולה ער־בית ורוסית, נראה כאילו ישבנו ב־מדינת ישראל על אדמה גזולה מתו־שביה הוותיקים הערבים. נדמה כאי־לו לא הסברנו שתשעים אחוז מה־אוכלוסיה היהודית יושבת על אדמה שקנינו בכסף מלא זה 120 שנה, מאז הוקמה השכונה היהודית הראשונה מחוץ לחומות ירושלים. שילמנו בעד טרשים, חולות וביצות יותר מהמחיר אדמה שלחין בפרברי דמשק.

כי מזכיר כיום, ששטחה של ירו־שלים היהודית היו טרשים ללא עץ או מרעה, של תל־אביב וכל גוש דן — חולות. לפני 50 שנה מכרה דיר יאסין למתיישבים בקרית משה אדמה סלעית במחיר 90 ל"י הדונם. הזו סכום שהספיק אז למחיית משפ־חת פלחים קטנה לשנה תמימה. מ־בית היתומים מיסודו של הרב דיסק־קין על פני קרית־משה ובית הכרם ובואכה הר הרצל ניתן לראות חלקות טרשים, שתמורתן שקלנו זהב בליר־ות מצריות ומנדטוריות לערבים ,הנגזלים המנושלים'. מעולם לא עלה על דעת ציוני לדחוק רגלי ערבים, להכריחם לצאת מארץ מולד־תם.

אויבינו ועוזריהם מימין ומשמאל, בתוכם גם יהודים, שוללים את זכו־תנו לשוב לארץ אבותינו. הסברתנו לא עשתה די בהצגת הטרגדיה של עם ללא די אמות של מולדת. לוא הכרזנו עצמאותנו ב־1937, 10 שנים, לפני הכרזת או"ם בנובמבר 1947, כי אז יכולנו להציל מיליוני אחים, בנ־בו לארגן תגבול לנאצים. חרפת עו־לם למדינות שסגרו שעריהן בפני פ־ליטים יהודים. על פני כדור הארץ כולו היתה רק עיר אחת בקצה הכד־ור, שאנשי הבין־לאומית שקלטה יהודים ללא ויזה, חרפת עולם לאהבה הנוצרית. האניה סטרומה נשאה פ־ליטים יהודים שכל הנמלים נסגרו בפניה, עד שהנאצים הטביעוה.

מניחים אנו שמחוץ לממשלות המ־שועבדות לנפט הערבי, יש עוד בעלי יושר בעולם שיעמדו לצידנו ויצ־טרפו למאבקנו למען קיומנו. התעו־ררות לטובתנו לא תבוא מאליה, דרו־שה הסברה, שתגיע לכל קורא בעו־לם, דרוש שכל יהודי בתפוצות ירת־תם להסברה. לפני שנה עיינתי ב־חוברות באנגלית מטעם משרד החוץ להצדקת תביעתנו לגבולות בטוחים. מצאתיה פגומה מהצד ההיסטורי וה־גיאוגרפי והמחשה הקארטוגרפית. פניתי לחברי במחלקה הגיאוגרפית באוניברסיטה העברית בירושלים. הם התקשרו עם משרד החוץ. טרם נודע לי אם תיקנו משהו, אם החוברת הוצ־אה משימוש.

משרד מיניסטריוני להסברה, מיו־תר. די במחלקה במשרד ראש הממ־שלה. אך דרוש שישרתו בה מומחים, עתונאים מנוסים, בעלי שם במקצו־עם ולעזרם בעלי מדע ידוע בהפצת האמת ודחיית השמצות ועלילות שקר.

* כותב המאמר מקפיד על כתיב זה (ראה מאמרו ב,הארץ' מ־4.8.74).

המפד"ל בפנים

המטרה שרפאל ובורג רצו להשיג בכל מחיר היתה: כיסאות מיניסטריאליים ✶ כך היא הושגה השבוע

מאת דן כסלו

המירוק הגדול של יצחק רבין, יצחק רפאל ויוסף בורג להידוש „הד־ שותפות ההיסטורית", הסתיים השבוע — לאחר כחודשיים וחצי של ישי־ בות, פגישות חשאיות, מגעים רש־ מיים, חצי־רשמיים ובלתי־רשמיים, ומריטת עצבים של הציבור. מבלי להתייחס לתוצאת המירוק ולשיטות פוליטיות שהופעלו בו, יש לציין ל־ שבח לפחות דבר אחד: את עקש־ נותם ונחת התמדתם של שלושת ה־ גיבורים הראשיים של הפרשה ה־ מייגעת.

לשלושתם היו סיבות שונות ל־ דבקות במטרה. הסיבה העיקרית ש־ להנה של יצחק רבין היתה פחד מבני משה דיין ואפשרות הפלת הממשלה מצידו ומצד אנשיו. הוא לא הסתיר את ניכוקו זה בשיחות רבות — עם מפ"ם בעיקר, אך גם עם ל"ע. ב־ אופן פרדוכסאלי היה זה משה דיין עצמו שבשלב האחרון עזר לרבין לדחוף את המפד"ל — בחתימתו על עצומת הליכוד והכרזתו שיצביע עם הליכוד נגד הממשלה בענין יהודה ושומרון.

ליצחק רפאל ויוסף בורג היו סי־ בות פרוזאיות יותר. המטרה שאת הדבקות אליה הפגינו בכשרון מה רב היתה כיסאות מיניסטריאליים — בכל מחיר וללא כל תנאי. ואם הצ־ ליחו השניים לגייס רוב במרכז מפ־ לגתם למטרה שהיתה בעיקר אישית שלהם, היה זה טוב בגלל שיקולים הרחוקים למדי מאידיאלים. מה שפעל בעיקר במרכז המפד"ל, היה פחד מפני פשיטת רגל כספית של מנגנון המפלגה ואובדן השפעתו.

הפגנה מבישה של ציניות

מבחינה ציבורית היה המהלך ה־ ארוך של צירוף המפד"ל לממשלה הפגנה מבישה של ציניות, שדוג־ מתה קשה למצוא אפילו בהיסטוריה של החיים הפוליטיים בישראל. את המקום הראשון בהפגנה זו תפסה ללא ספק המפד"ל, אך היא לא היתה בודדת.

לגבי המפד"ל מספיק לעבור על הפיחות שחל בדרישותיה בשאלת מיהו יהודי מאז הקמת ממשלת רבין לפני כ־5 חודשים ועד לשלב אחרון שהם השבוע.

תחילה היתה דרישה אולטימטיבית של המפד"ל לתיקון חוק מיהו יהודי שייאמר בו כי הגיור, בחוק זה, הוא „גיור לפי הלכה" בלבד. בשלב ה־ שני, בדולי, היו ראשי המפד"ל מו־ כנים להסתפק בהבטחת מפלגת ה־ עבודה, שכעבור שנה, אם לא ימצא עד אז פתרון, תצביע בעד תיקון, כי הגיור צריך להיות „כפי שנהוג מדורי דורות". (אגב, בשלב זה לא היתה המפד"ל מוכנה לקבל את אותו „מדורי דורות" אפילו כתיקון מידי). בשלב השלישי, במוצאי או־ גוסט, הציעו רפאל ובורג לרבין, ב־ תיווכו של חיים צדוק, את נוסחת ההקפאה.

נראה היה אז כי זו הקונצסיה ה־ אחרונה אליה הם יכולים לרדת. הם אפילו מיהרו לכנס את מרכז המפ־ ד"ל, להחליט על הצטרפותם על בסיס זה, למרות שהיה ברור של"ע אינה מוכנה להסכים לכך. כשבוע בלבד לאחר החלטת המרכז בעניין ההקפאה, מסר רבין למפ"ם, בהסכ־ מתם השקטה של רפאל ובורג „הצ־ עה חדשה". משמעותה: כניסת ה־ מפד"ל לממשלה ללא שינוי בחוק וללא הקפאה.

הפרטנר השני במירוק

הפרטנר השני במירוק התחושות להתלמות של עצמם, היתה מפ"ם. אפשר להגיד כי מבחינת קצב ה־ כירסום שחל בעמדותיה ובעקרונותיה היא עלתה אף על המפד"ל.

ב־10 באוקטובר החליט מרכז מפ"ם בצורה חד־משמעית להתנות את הס־ כמתו לצירוף המפד"ל בהסתייגות „מוסרית מוסמכת" של מפלגה זו מהת־ נחלויות בלתי־מאושרות. המפד"ל ו־ אפילו רבין עצמו לא התייחסו ל־ החלטה זו של מפ"ם ברצינות, וכפי שהתברר — בצדק. יומיים לאחר מכן היו ראשי מפ"ם מוכנים להסתפק במסמך משותף של כל חברי הקו־ אליציה שיסתייג מההתנחלויות של גוש אמונים, ולא בהסתייגות „מוסרית מוסמכת".

גם מסמך משותף כזה לא נכתב ולא נחתם. לעומת זאת קיבל מרכז המפד"ל החלטה המחייבת התנחלויות ביהודה ושומרון — בכלל, וכתוס־ פת מכוריה, כי נציגיה בכנסת וב־ ממשלה יצביעו תמיד נגד ויתורים טריטוריאליים ביהודה ושומרון.

היתה זאת סטירת־לחי מצלצלת ל־ מפ"ם, אשר, כמובן, הקפיצה אותה ממקומה. יום לאחר ישיבת מרכז ה־ מפד"ל מסר מזכ"ל מפ"ם לעיתונות, כראש הממשלה הבהירות לפחות ב־ פגישה אחת עם ל"ע אמר רבין: „הבהרתי למפד"ל בצורה ברורה שמשמעת קואליציונית מחייבת אותה גם בנושא זה." למחרת נפגש רבין עם המפד"ל שנית ואז הבהיר אמנם מה שהבהיר בפני ל"ע בלשון של זמן עבר. על כך הוא נשאל למה לא הגיב בפגישה הראשונה, כאשר ה־ דברים נאמרו. „לא שמעתי שהדברים אלה נאמרו," השיב.

למעלה: יצחק רפאל ושולמית אלוני; למטה: ד"ר י. בורג וב. הזני

כי מפ"ם דורשת, ושוב כתנאי, שה־ מפד"ל תכריז על נכונותה להתחייב למשמעת קואליציונית גם בנושא זה, ולדברי מאיר תלמי „הדבר יכתב ויחתם". שום דבר מסוג זה לא נכתב ולא נחתם והדבר היחיד ש„נכתב ונחתם" כעבור שלושה ימים היה ה־ הסכם הקואליציוני.

ל"ע היתה פחות רעשנית ופחות החלטית, אך בסופו של דבר היה הקו שלה זהה לזה של מפ"ם. גם היא התמרדה נגד הסעיף המדיני בהחלטת המפד"ל, אך עשתה זאת בשקט, אפשר לומר, בלחש. היא הסתפקה ב„דיפלומטיה הסתרית" בל־ בד ובהכרזותיה הלא־מחייבות של ראש הממשלה („את המפד"ל מחייבת משמעת קואליציונית") שהיו אמנם חד־משמעיות, אך בכל הקשור ל־ מפד"ל נמסרו לא רק שלא בהסכמ־ תה, אלא בניגוד גמור להכרזותיה.

במהלך של הרגע האחרון נחלצה מתמונה זאת אלוני. לגבי התנועה כשל שלה, המשמעות המעשית של הישארות בממשלה היתה קרוב ל־ ודאי מוות פוליטי בעיני הציבור ש־ הצביע עבור שלושת נציגיה בכנסת. השינוי הדרסטי — שלפני האחרון — שחל בעמדת ר"צ משך יום אחד העיד, במקרה הטוב ביותר, על חוסר בגרות פוליטית, למרות ההסברים על השפעתם של חיות רבאש.

בעיני הציבור יכול היה הדבר להיראות בצורה פשוטה יותר: כל עוד היה לנציגות התנועה בממשלה תפקיד של שרה ללא תיק, היתה מו־ כנה ר"צ להסתלק מהממשלה בגלל עקרונותיה. ברגע שהבטיח רבין את תיק התקשורת, ירד מחיר העקרו־ נות בפליאה. אך לבסוף גבר אצל שולמית אלוני אינסטינקט ה־ קיום והיא הכריזה בעד פרישה.

ואילו יצחק רבין עצמו הוכיח ב־ שבועות אלה, כי הוא למד — בתקו־ פה הקצרה — את שיטות ההנהגה הבין־מפלגתית בארץ בהצטיינות. דוגמה אחת: בפגישה הרשמית ה־ ראשונה שלו עם ועדת מו"מ של ה־ מפד"ל נמסר לו על־ידי מזכיר מפ־ לגה זו, ועל דעת הנוכחים, כי ה־ מפד"ל תצביע בכנסת תמיד נגד ויתורים ביהודה ושומרון (היה זה עוד לפני החלטת המרכז שחזרה על כך שנית). רבין שתק. למחרת פור־ סם הדבר לא רק ב„הארץ" אלא גם ב„הצופה".

ברור שגם ל"ע וגם מפ"ם דרשו

לאחר שמפגישה זו יצאו נציגי המפד"ל בהרגשה כבדה של הקשחה בעמדתו של רבין, הוא זימן פגישה נוספת, שהיתה אמורה להיות סודית ביותר, ובה חזר בו מהדברים הקש־ חים — גם בעניין ההצבעה על יהו־ דה ושומרון.

בסופו של דבר, בכל ההצגה הזו הופיעו כבעלי עקרונות שני נציגי צעירי המפד"ל בלבד. ברור שגם אצלם לא היו אלה עקרונות מופש־ טים וכי על החלטתם לוותר על כיסא בממשלה השפיעו נימוקים פרגמ־ טיים, ובעיקר התחשבות בתגובות הציבור שבו הם רואים את ציבור בוחריהם, אך זה בדיוק הפרגמטיזם הצפוי בחיים פוליטיים.

תהליך מסוכן

התהליך הזה, או ליתר דיוק הש־ פעתו הציבורית, מסוכן במיוחד ב־ תקופה זו, כאשר היחס בחלקים גדו־ לים של הציבור למפלגות ולמשטר הדמוקרטי אותו הן מסמלות, מידרדר אל הקו האדום. ההצגה המבישה של צירוף המפד"ל האיצה הידרדרות זו באופן ניכר.

גם מבחינה זו קשה לאמר שממש־ לת רבין יצאה מצירוף המפד"ל מחו־ זקת. אמנם בסיסה הקואליציוני עלה ל־66 חברי כנסת, אך זה בסופו של דבר גידול אריתמטי בלבד. איש לא יכול להעריך היום מה התמיכה הציבורית האמיתית שמביאים עמם שמונה חברי־כנסת של המפד"ל ל־ עומת שני הצעירים של המפד"ל ש־ התמרדו. ייתכן מאוד, כי בסופו של דבר, מבחינה ציבורית, מייצגים זבו־ לון המר ויהודה בן־מאיר רוב ולא מיעוט בציבור דתי לאומי.

לגבי המפד"ל עצמה משמעות ה־ ענין היא, כי מפלגה זו הגיעה אל סף הפילוג. ואילו עובדה זו משפיעה מצידה גם על התפקיד שימלא אותו חלק של המפד"ל הנכנס לקואליציה. איום הפילוג יהפוך אותו לקיצוניות דתית ולאומית יותר מאשר עשתה זאת ישיבתה של המפד"ל באופוזי־ ציה. זו הדרך היחידה בה יכולים מנהיגיה הוותיקים של המפד"ל ל־ התחרות עם המורדים הצעירים.

האם כך הדבר, לא תהיה המפד"ל פרטנר נוח בממשלה. אם קיים סי־ כוי כלשהו להסדרים מדיניים, יש־ רעות בתוך הממשלה. האם פני ה־ דברים נוטים למלחמה — אין שותף כזה מוסיף למעמדה הציבורי של ה־ ממשלה.

המירוץ אחר השטרות האבודים

מאבק בין עמדות ראש העיר גד כץ לאיש־הכספים אבנר תומר

מאת מרדכי ארציאלי

אילת, שהענף העיקרי בה הוא ה־ תיירות — כבעבר וריקה מתיירים. התפוסה ב־13 בתי המלון, שבהם יותר מ־1700 חדרים, איננה גבוהה ומופגשים בהם רק ישראלים בסופ־ שבוע. גדול במיוחד מספרם של ה־ זוגות הצעירים הבאים לבלות באילת את ירח הדבש. הזוגות הצעירים ה־ באים לארוחת הבוקר בשעה 11 מתעניינים בעיקר בעצמם וברור ש־ אינם חשים בסערה המתחוללת ב־ עירייה כאן ראשית השבוע, אולם תושבי העיר דשים בנושא „השטרות הכפולים" ובהלוואות שנתן לעיריה איש הכספים מר אבנר תומר. העי־ תונים נחטפים בדוכני הקיוסקים מיד עם הגיעם, ולזוד נחמה, כי נו־ שא זה קרוב היום ללבם של ה־ תושבים כותרות ראשיות.

מה מתרחש בעיריית אילת? מה סכום ההלוואות שנטלה העירייה מאבנר תומר? כמה שטרות של העירייה נמצאים בשוק ואיזה סכומים מה עשתה העירייה להבטחת כספיה? על שא־ לות אלה ורבות אחרות אין תשובה החלטית. משער אני שגם בעירייה עצמה אין איש יודע מה בדיוק מתרחש. אין פלא שנציג מבקר ה־ מדינה ירד באילת וביום א׳ הקרוב יגיעו לאילת גם מומחים לנושאים מוניציפליים של משרד הפנים.

משאלות לראש העיר מר גד כץ ולאיש הכספים מר אבנר תומר לא ניתן להבהיר את הבלבול.

ראש העיר משיב, כי סכום ה־ הלוואה שנטלה העירייה באמצעות מר תומר מסתכם בסביבות 4.5 מי־ ליון ל"י, ואילו מר תומר קובע שסכום ההלוואות מתקרב ל־7 מי־ ליון ל"י ועליהם יש להוסיף עוד 2 מיליון ל"י עמלות וריבית. ראש העיר קובע, כי העירייה נתנה גם שטרות בטחון בסכומים זהים להלוואות עצ־ מן. ואילו מר תומר מכריז קטיגו־ רית: מעולם לא היו שטרות־בטחון או שטרות כפולים. כל המסמכים ה־ נמצאים בידי מעוגנים בחוזים וכו־ לם חתומים הן על ידי ראש העיר והן על ידי גיזבר העיר. „היכן טמו־ נה האמת? לא תמיד באמצע.

מה הביא את עיריית אילת למצב מסובך זה שאנו עדים רק לראשי־ תו ואין איש יודע מה יקרה כאשר הקרחון יהיה חשוף כולו.

קשיים בתשלום משכורות

עד בסוף שנת התקציב הקודמת מצאה עצמה העירייה בגרעון כבד. בסוף שנת התקציב הקודם הגרעון המצטבר ב־4 מיליון ל"י. אולי אין זה אסון שהרי כל עירייה ורשות מקומית איננה מאזנת את תקציבה והיא שרויה בגרעונות כרוניים. הגר־ עונים לא תמיד מנוהל כושל, אלא לפעמים כתוצאה מקפיצות בשכר, בהתייקרויות ומפיתוח מואץ.

באותם ימים של שלהי שנת ה־ תקציב החולפת הגיעה העירייה הז־ ביר למשרד הפנים וביקשה לסייע לה בכיסוי הגרעון. לאחר דיונים קיבל על עצמו המשרד לכסות את מחצית הגרעון בסך 2 מיליון ל"י. אולם ביצועה של הבטחה זו הת־ עכב. לבסוף מומשה ההבטחה רק בחודש זה. אך בפרק הזמן שחלף עד אושרה מחצית הבקשה הגיעה העירייה למצב שלא היה בידיה ל־ שלם את משכורת עובדיה.

במצב כספי זה פנה מר י. שטרן, גזבר העיר (שנפטר מהתקף לב לפ־ ני כחודשיים) אל משרד הפנים ו־ סיפר, כי הבנק לתעשיה בישראל מוכן לתת לעירייה הלוואה של 2 מיליון ל"י, לא צמוד, בריבית של 18% ל־8 שנים. הלוואה זו היתה מיועדת לבניית בית ספר מקיף, בתי ספר יסודיים וגני ילדים — 1,3 מי־ ליון ל"י; לעבודות סלילת כבישים — 350 אלף ל"י; לתשלום התחייב־ ויות על עבודות הביוב — 350 אלף ל"י.

משרד הפנים אישר את קבלת ה־ הלוואה. אך זו לא פתרה את נושא הגרעון המצטבר של העירייה. ביוני שוב פנה גזבר העיר אל משרד ה־ פנים והודיע שחברה להשקעות ב־ שם „בסמת" מציעה הלוואה של מי־ ליון ל"י לחמש שנים, אף היא לא צמודה, ובריבית של 18%. גם בק־ שה זו אושרה על ידי משרד הפ־ נים. כסף זה נועד, במיוחד, לכיסוי חלק מהגרעון התקציבי ולהקלת מצ־ בה הכספי של העירייה.

סמוך לפטירתו של גזבר העיר הו־ גשה למשרד הפנים בקשה נוספת לאישור קבלת הלוואה של מיליון ל"י נוספות. הפעם נאמר, כי מציע ההלוואה הוא איש הכספים אבנר תומר. משרד הפנים סירב להיענות לבקשה זו. בפעם זו נודע למשרד הפנים לראשונה שההלוואה קשורה במערכת שניה של שטרות — שט־ רות־בטחון.

אומר פקיד בכיר במשרד הפנים: לא ידענו שמאחורי כל ההלוואות עומד מר תומר. לא ידענו גם ש־ מנהלה של חברת „בסמת" הוא מר תומר. לא נמסר לנו שאחד מתנאי ההלוואות היה מערכת שטרות כפו־ לה. לא הודיעו לנו גם, כי השט־ רות הוחלפו כל שנה חודשים. אין איש חושד בגזבר המנוח במעשים לא כשרים אך נראה שהוא נהג ב־ צירפול חושים.

הפרשה התפוצצה ביום מועד פר־ עון השטרות הראשונים מהמערכת הכפולה, שמר תומר חייב היה ל־ העירייה. אותו יום קיבלה העירייה פרעון שטר אחד בסכום של מאות כשהבנק לתעשיה בישראל הביעה ל־ אלפי לירות. לא חלפו ימים ספורים והעירייה נתבעה על ידי גורמים שו־ נים בשוק לפרוע שטרות שלה ה־ חתומים על ידי ראש העיר והגזבר. שטרות אלה ניתנו בזמנו למר תו־ מר אך הם הוסבו, לדברי ראש ה־ עיר, לפקודתם של גורמים אחרים, או בשפת הכספים ל„צד שלישי".

תביעות לפרעון שטרות

מר תומר מכחיש דברים אלה ב־ כל תוקף. לא היו כלל שטרות כפו־ לים אומר הוא, ומוסיף שהיתה רק מערכת אחת של שטרות. „בחלק מההלוואות הייתי מתווך, אך גם הלוויתי לעירייה מכספי שלי". ה־ הלוואות, אומר הוא, היו צמודות למדד ונשאו ריבית של 8%—9%. אך ריבית זאת היתה צמודה לריבית בשוק האפור, לפי המדום של בנק לאומי לישראל. „לי העירייה לא חיי־ בת דבר. אולי רק אצטרך לקבל רי־ בית פיגורים. לי גם אין כיום שט־ רות של העירייה. כל השטרות בידי צד שלישי. נדמה לי שכל הפרשה נפתחה באי־הבנה אחת גדולה הנו־ בעת מאי־סדרים במערכת הכספית של העירייה ובחוסר התמצאותו של ראש העיר".

שני הצדדים הציגו התחושות רבה על השמצות הדדיות שאת רובן אין להעלות על הכתב. אך לפתע, לא־ חר שבוע ימים של השמצות ולאחר שנועדו שני הצדדים לפגישה בת שעתיים, יצאו ראש העיר ומר תו־ מר מפגישה כשהם מחייכים וחיוך חיים ורוך על פניהם. הם הבריזו שייתכן ותוך זמן קצר ביותר יגיעו הצדדים לפתרון שישביע את רצו־ נם.

מה מסתתר מאחורי אידיליה זו וכמה זמן תימשך? נראה לי שעד שיראו דברים אלה אור תתהפך האי־ דיליה ותחזור לפסי ההשמצות ש־ בה החלו השניים. נראה שכל אחד חושב שלצד השני יש קלפים לא טובים.

בינתיים מגלה מר תומר בטחון עצמי העולה בהרבה על זה של ראש העיר. מר כץ נמצא במצוק רב, אך אין ספק שתוך שבוע או מעט יו־ תר יתברר מי מהשניים הפסיד ב־ מערכה — מערכה שתקבע את גו־ רלו — גורלו של מר כץ כראש העיר, או גורלו של מר תומר כ־ אשף פיננסי.

(מאמר ראשון)

מחצית מאספקת המזון בעולם מושמדת על־ידי חרקים ומזיקים

ועידת המזון הבין־לאומית נפתחת בשבוע הבא ברומא

מאת ג'יין ברודי

The New York Times

מיוחד ל„הארץ"

ניו־יורק

מדענים מעריכים שמחצית לפחות מאספקת המזון העולמית, המצויה בצמצום קריטי, נאכלת או מושמדת מדי שנה על־ידי חרקים, עובש, מכ־ רסמים, ציפורים ומזיקים אחרים ה־ תוקפים מצרכי־מזון בשדות, בשעת המשלוח ובהחסנה. מניעתו אף של חלק מהפסדים אלה, עשויה להיות לדעת מומחים, הדרך המהירה ביו־ תר והפחות יקרה להגדלה ניכרת של כמות המזון למיליוני האנשים בעו־ לם הסובלים מרעב ותת־תזונה, ומת־ קיימים בעיקר על גרעינים.

לאו השתלטו בצורה יעילה יותר על מזיקים בשדות ועל גורמי המח־ לה התוקפים את גרעיני המאכל ה־ עיקריים בעולם — חיטה, אורז, תי־ רס, דורה ודוחן — היו זוכים לפי הערכת מומחים אלה בתוספת 200 מיליון טונות גרעינים, להזנת מיל־ יארד אנשים מדי שנה. השתלטות יעילה יותר על מזיקים הפעילים ב־ אסמים גדולים וקטנים בכל רחבי תבל תוכל להתבטא בגידול מיידי של 25% בכמות הגרעינים הראויים למאכל, ללא כל שינוי בפריון החק־ לאי.

מצפים שבוועידת המזון העולמית הנפתחת ברומא בשבוע הבא, תדגיש ארה"ב את הצורך במחקר ובהשקעה המכוונים „לצימצום ההפסדים הנגר־ מים בין שדהו של החקלאי לשולחנו של הצרכן", כפי שהתבטא השגריר אדווין מרטין המתאם את ההשתתפות האמריקאית בוועידה זו שבחסות או"ם.

במספר מקרים כבר נמצאו פתרו־ נות לבעיות של מזיקים, כגון מניעת כניסתם של מכרסמים למחסני גר־ עינים, ויש רק להוציאם לפועל — במיוחד בארצות העניות, שבהן חיים רוב אוכלי הגרעינים בעולם. אך צו־ רות אחרות של הגנה בפני מזיקים מחייבות מחקר ניכר כדי לפתח אמ־ צעי שמירה פשוטים, חסכוניים ובריא־ אים מבחינה אקולוגית, שאפשר יהיה ליישמם בעולם כולו.

מזיקים פוגעים ביבולים גם בארה"ב

הבעיה של אבדן מזון בגלל מזי־ קים אינה מוגבלת בשום פנים לאר־ צות המתפתחות, שבהן מקובלים ל־ עתים קרובות נהגים חקלאיים מ־ סורתיים, דרכי משלוח מקריות ושי־ טות החסנה פרימיטיביות. אף באר־ ה"ב — לפי מיטב האומדנות של כי־ ביסטוריון החקלאות — נופל שליש מן היבול הפוטנציאלי קרבן לחרקים, למחלות ולעשבים שוטים, על אף האמצעים להשתלט עליהם. ד"ר אל־ וין סטאקמן, מומחה למחלות צמ־ חים באוניברסיטה של מינסוטה, חישב כי החקלאים האמריקאים גוס־ עים „את שווי־הערך של 300 מיליון דונם אדמה חקלאית להזנתם של עש־ בים שוטים, חרקים ומחלות צמחים במקום להזנת בני־אדם".

עד 10% מן היבולים עלולים ל־ הישאר בשדה. אחרי איסוף היבול, ועוד 5% עד 10% נאכלים או מוש־ מדים על־ידי חרקים, עובש ומכרס־ מים בשעת ההחסנה.

האומדן הוא איפוא שבסך־הכל הו־ לכים לאיבוד להצרכה אנושית בין 40% ל־60% מן היבול האמריקאי הפוטנציאלי.

בארצות הפחות מפותחות דומה הבעיה, אך לעתים קרובות היא חרי־ פה הרבה יותר. למשל, בהודו, אין זה בלתי־רגיל שיילכו לאיבוד 70% מן המזון הנמצא בהחסנה.

חצי־תריסר עכברושים אוכלים כמות גרעינים שיש בה כדי לקיים אדם, שלא להזכיר את מה שהם עלו־ לים להסתיר ולאגור. יועץ מטעם אר־ גון המזון והחקלאות שעבד במקסי־ קו, עלה בשדה של אורז על מחי־ לה של מכרסמים וגילה בה רזרבה של גרעינים של קרוב ל־5 ק"ג. ל־ דברי אותו יועץ מרשים בדרך כלל החקלאים והמקומיים לאנשים עניים, לאחר שהיבול נאסף, לפשוט על המחילות אלה; ואז מוצאים, אולי, 20% ממה שהעכברושים אגרו, ומח־ זירים כמות זו לתצרוכת אדם.

חרקים ואורגניזמים זעירים, ה־ ניזונים על גרעינים מאוחסנים, לא רק מצמצמים את הכמות העומדת לר־ שות התצרוכת האנושית, אלא גם מפחיתים את איכותה התזונתית. כי־ וון שמזיקים אלה תוקפים בעיקר את־ תם חלקים של הגרעין המכילים פרו־ טאינים.

ועידה של אנטומולוגיה

על בסיס עולמי, לפי חישוב בא־ חוזים, אין ההפסדים בשדות של אר־ צות מתפתחות גדולים בהרבה מא־ לה שבארה"ב. אך פשיטות לסירוגין מצד מכרסמים וחיות אחרות, מגיפות של מחלות ופלישות של מחלות ו־ פלישות של חרקים, עלולות להרוס את אספקת המזון של אזור שלם — ולעתים קרובות אף מתרחש כדבר הזה. בשנות ה־40 גרמה מגיפה של מחלת שדפון האורז בהודו למות מיליון אנשים ברעב. בשעת מכת הארבה הגדולה האחרונה באפריקה, בחודש אחד של שנת 1959, אכלו חר־ קים אלה באתיופיה בלבד כמות גר־ עינים שהיתה מספקת להזנת מיליון איש במשך שנה — מוסר ארגון ה־ מזון והחקלאות.

בראשית אוקטובר נתכנסו בסא־ ואנה שבמדינת ג'ורג'יה מדענים מ־ 27 ארצות לוועידה על אנטומולוגיה (תורת החרקים) של מצרכים מאוח־ סנים. הם הטעימו כי „לפי אומדן זהיר הולכים לאיבוד מדי שנה בהח־ סנה ובהעברה גרעינים בשווי מיל־ יארדים דולרים", ושיגרו החלטה ל־ או"ם שבו ביקשו „תמיכה וסיוע של מנהיגים לאומיים ובין־לאומיים להח־ שת השימוש בשיטות ובדרכים ה־ מצויות כדי להשתלט על מזיקים ה־ פועלים נגד מצרכים שבהחסנה. ה־ מדענים הביעו את אמונתם כי „אי־ מוץ כולל של הטכנולוגיה שלנו יו־ כל לתרום תרומה גדולה להקלת מחסורי־מזון עולמיים".

בארצות רבות מאוחסן רק אחוז קטן מן הגרעינים באורח מדעי במח־ סנים גדולים, על־ידי הממשלה או מוסדות אחרים. הרוב מוחזק על־ידי חקלאים אינדיבידואליים או כפרים קטנים בתנאים הרחוקים מלהיות אי־ דיאליים. למשל, בהודו מאוחסנים ל־ פי הערכת מומחים קלאיים 90% מ־ גרעיני המזון של הארץ במתקנים שמתחת לסטנדרד.

איננו מנסים לשנות מן היסוד את שיטות האחסנה בארצות מתפתחות, הסביר ד"ר דונלד ברקהולדר, אנטו־ מולוג באוניברסיטה של ויסקונסין. אין לומר להן לבנות ממגורות בטון (כגון אלה המגינות על חלק גדול מן הגרעינים המאוחסנים באמריקה) כשאין להן החומרים, הכסף או היד־ ידע לכך. במקום זה עלינו לשפר את מתקני האחסנה המקומיים. המס־ תייעים בחומרים כגון חמרי־טבע ו־ לבני־טיט.

זו ההזדמנות שלך לגור מחוץ לעיר

בהרצליה פיתוח

באיזור אקסקלוסיבי

וילות

3 מפלסים

תכנון מעולה • רמת בניה גבוהה

פרטים והרשמה

צל אלונים

תל־אביב, שד' דוד המלך 30, טל. 265286
[8-13; 16-18] בערב: טל. 984165

ללקוחותינו הנכבדים

כדי לשפר את נקיון הבקבוקים של תוצרתנו:

* ✶ חלב מעוקר
* ✶ קקאו
* ✶ קפה
* ✶ שמנת קפה

מתבקשים הצרכנים לשטוף היטב כל בקבוק מיד לאחר השימוש

בקבוקים בלתי שטופים לא יתקבלו בחזרה

מחלבת "טרה" בע"מ

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ

EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

רחוב ממילא 18 — ירושלים

מכרז פומבי

לחכירת נכס

בשכונת ימין משה ירושלים

„פיתוח מזרח ירושלים" בע"מ מודיעה בזה כי היא מוכנה לדון בהצעות לרכישת זכויות חכירה לדורות לגבי 8 נכסים בשכונת ימין משה בירושלים כפוף ובהתאם לפרטים על תנאי המכרז שאפשר לקבלם במשרדי החברה, רחוב ממילא — 18 ירושלים, טלפון: 224403 / 224404. בין השעות 9.00—13.30.

הצעות יש להגיש כמתואר בתנאים הנ"ל עד ליום 1.12.74 שעה 14.00.

הודעת פוקד

✶ החלה ההתייצבות לרישום ולבדיקות חוזרות של המפוטרים משרות בטחון.

✶ חובת ההתייצבות חלה על גברים בגילים 18 עד 54 אשר אינם נמנים עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המילואים של צה"ל.

✶ הודעה זו נועדה להקל על המתייצבים ולמנוע מהם טרחה ואיבוד זמן.

א. על המתייצב להקפיד על התאריך ועל השעה הנקובים בצו ההתייצבות שקיבל.

ב. על המתייצב להצטייד בתעודות ובמסמכים הבאים:
1. תעודת זהות.
2. תעודות צבאיות המעידים על מעמדו לגבי חוק שירות הבטחון.
3. במידת הצורך — מסמכים המעידים על מצב בריאותו.

ג. על המתייצב להביא עמו שתי תמונות פספורט.

✶ הקפדה על האמור לעיל תקל על הטיפול במתייצבים בלשכת הגיוס הארצית שבמחנה תל־השומר, ותאפשר להם לקצר את תהליך ההתייצבות ולמנוע אבדן מיותר של זמנם.

יצחק רוזן, אל"מ
ראש מרכז גיוס
פוקד
אגף כח אדם

مكذا من الأصل

סודות סיומי משחק

שחמט
מאת משה צ'רניאק

כיצד ניתוח בסיומי משחק הוא אחת מהתכונות של השחמטאי מצד לה. ניתן לעבור את כללי הפתיחה בעזרת ידע תיאורטי בלבד, אפשר להסתמך על אינטואיציה בתכנון התחבולות, אך לא תוכל להצליח בר סיומי משחק אם אינך שולט בכל אלה: ידע ספציפי בתורת הסיום, כושר התחבולני, כושר ניתוח כרוניק לכה ובעיקר — הבנה בטכניקה. אחר גם מיפוי הכלים הפועלים על פני הלוח מאפשר לחשב הכשכים ארוכי טווח, אך מאידך כמאור לירדי הבר רונים רבים ויש להביאם בחשבון.

הידע של פילידור

כמה מסודותיו של שלב הסיום היו ידועים גם בשחמט קדום. פי לידור, למשל, שהתפקעותי בשלבי פתיחה והרגלים — הדיפה!) מפר דרוה ביום בחוק אפילו ביביים בהר בשאי דרגות בביבית, הוה מומחה גדול בכל הנוגע לסיומי משחק.

בעיה מס' 784
אנדרא ה. פילידור, 1803

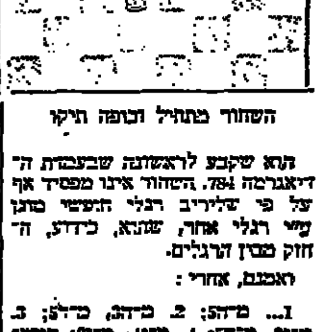

השחור מתחיל והופה תיקו

תא שקבע לראשונה שבעמדת ה' דיאגרמה 784. השחור אינו מפסיד אף על פי שלריב רגלי הופשי מול שי רגלי אחר, שהוא, כידוע, ה' חוק מבין הרגלים.

ראמנם, אחרי:

1... מ־ה; 2. מ־הו, מ־ז; 3. מ־ח, מ־ה; 4. מ־ח, מ־ח; המש־חק מסתיים בתיקו.

הלבן אינו יכול לספר את עמד

הנ. אם ימשיך: 5. 6... ה־ה; 6. כ־ה, 6... כ־ז; כ־ה; 7. כ־ח, כ־ה: כ־ה הלבן אכתם יזכה ברגלי ב־5 אך לא יוכל לכמש את יתרונו.

טעות בת 80 שנה

אך לעומת סיומים שצרכים בבאר צד היום הזה, ישנם גם כאלה שלא הצליחו לעמוד בפני ניתוח מודרני מדויק תגלו בהם פגמים.

בעיה מס' 785
ב. הורוביץ, 1881

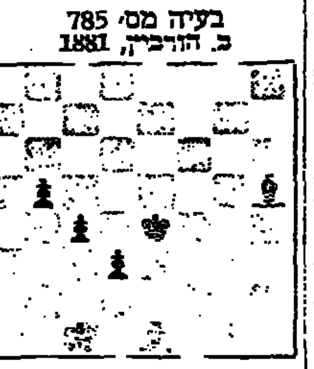

תיקו, לא מסונה תורו של כי לנתוק (?)

התבונן בעמדה הבאה. היא נחשב בה במשך שנים רבות במקרה נדיר של תיקו, קלאסי אם כי מדהים, באשר יתרון בשלושה רגלים בגד רים חופשים אינו מספיק כדי לנצח. אפילו סופרי שחמט דגולים כדויר לסקר, פיין ורשוין טעו בהערכת עמדה זו הביאה כדוגמא.

כולם הסתמכו על העובדה שאחרי 1... כ־ה3; 2. ר־ב4 או 1... כ־ד4; 2. כ־ב הרגלים אינם יכולים לנוע; ואילו הרץ השחור אינו משתף פעו לה.

אך הבנוהו אפשרי הוא משיט למדי. נניח שמתחיל השחור.

1... כ־ה3; 2. ר־ב4 ר2+!

זהו סודו של הסיום. אין צורך בשלושה רגלים: שנים יספיקו, בי תנאי שהמלך השחור יתפוס עמדה יעילה.

3. ר:ר2+, כ־ד3; 4. ר־א5, כ־ג4; ואין מנוס כ־ג4—ב3 עם נצחון השחור.

ניתוח מתימטי

בעמדה שנוצרה אחרי המסע 42. פ:א7 הכל תלוי בכך אם יצליח השחור לכמש את הרגלי ד' לפני שהתקדמות הרגלי א' תרתק את אחד מליו. שיהו לב: אם יספיק הלבן להקריב את פרשו בעד הרגלי ד' יבוטלו כל סיכוייו של השחור לנצחון.

סיום משחק מס' 856
דר־קרב במסקבה—בודפשט, 1949
סימאגין

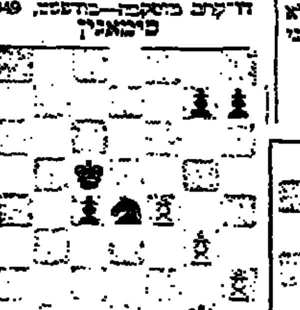

בריזה

42... ד־ב; 43. מ־ד1, פ־ג2!;

לא יצלח התמיכר הכבדי 43... מ־ד4 כי אז 44. פ־ב5, כ־ה3; 45. פ־א3!, ד2; 46. פ־ג4+ ובעקבותיו פ:ד2. אין בנתוך גם אחרי 43... מ־ג4; 44. מ־א4, כ־ב3; 45. פ־ב5, כ:א4; 46. פ־ד4, הק"ל.

44. מ־ה1, מ־ד4;

עתה אסור 45. פ־ג6 בגלל כ־ד3 ולא נותר אלא...

45. כ־ד2, פ—ה4+ ; 46. כ־ג1 לא 46. כ־ד1 כי או יבריע 46... כ־ה3.

46... פ־ד6;!

רק מסע זה מביא לנצחון. למשל: 46... מ־ה3; 47. פ־ב5!, 27+; 48. כ־ג2, מ־ה2; 49. פ־ד4+ והיקו. חשוב למנוע מן הלבן את המסע פ־ב5. בהמשכים אחרים השחור ייבצח, למשל: 47. פ־ג6, כ־ג3; ועתה 48. פ־ח7 (או 48. פ־ה5), 21+; 49. מ־ד1, פ־ה4; וזוכה.

המסע בטקסט כאיים 47... כ־ג3 וכופה על הלבן את המבחן הבא.

47. כ־ד2, פ־ג4+; 48. כ־ג1, ד2+; 49. כ־ב2, מ־ה3; 50. פ־ב5

נראה כאילו הגיע הלבן לעמדת תיקו: כגון 50... פ־א3+ והבלם את 50... כ־ב2 עי' 51. פ־ד4+. אך דוחקא ברגע זה כבותת עליו הכחור מהלכה מכרעת.

50... פ־א3+!; הלבן נכנע.

שחמט בעולם

קרפוב וקורצ'נוי — לקראת השליש האחרון

נותרו 8 משחקים וקרפוב מפסיף להוביל: 0:2 ו־14 תיקו. עשרה המשחקים האחרונים נסתיימו בתי קו; בינהם השיג קורצ'נוי עדיפות בה וקרפוב הכורח כי אין בכך די כדי לנצח. עתה לגבה המאבק הגלמי מכיוני לשלב במדויק: מה כה ניצח קורצ'נוי לנצח, אף עם זאת שמר על עשם מצבו המגד שלושה, שהיה בו קק לגל הקנותו. ואילו קרפוב הקדים להמפבר על יהודתו כאשר להתבנן בפעולה נזיפה על מגה לי הנגילה. עתה ישתגו פני הדברים: קורצ'נוי יצטרך לפתוח בהתקפה באמצעות ואין כי שיודע טוב כמוני כה רב הסיכון בפעולה כזאת. וקר פוב, אף כי עמדתו נוהה הרבה יותר, כמען את עצמו בכהוגה פיסיה המבחן כאחת, לכליבת ההכפה ראויה אליתנה זה.

ביבור המתכבאים, השקט אחרי התמודדות בירבבה זו, מתחיל אף הוא להרגיש סימני עייפות. הפישר באים והפישבים אינם מבינים לסי בני על הפתח במשך תדשים בי רציפות, לל להתאר את מה שיקרה

בה־דקרב המסדי של הכתר (אם אבי גם יואיל פישר לשחקו). הרי שם בקבע הכאבק עד 10 נצחונות וכל 36 משחקים. כי יוכל לעמוד בכך? אגב, פישר דרש שהדו־קרב יתקיים בלא הגבלת מספר המשחקים (!) והתרגנו כאשר נדחתה דרישתו.

ברגע האחרון נודע לנו כי קורצ'נוי הפסיד במשחק הי"17 (בו שיחק בכלים לבנים) בשל טעות ברוחק זמן. כך מכתבן כופה של ההבדר דות. אפילו הסייוו של קורצ'נוי לא אובבו עד באפשרויות נבונות. אולי יוכל „להבקיע שער בכוח" אך לא יותר מזה.

ידיעות בקצרה באליפות ברית המועצות (ליגה א'), הנערכת ב־אדיסה מתחבן בחון הצעירים. אחרי 11 סיבובים הובילו רומאנישין ד־בשקיבבסקי עם 8 נקודות. אחריהם קופייצ'יק 7!. פסיפלוב הופס את המקום השמיני וברונשטיין — צוד יותר נמוך ● בשווייק נפטר בגיל 70 האמן הבינלאומי הצרי גרוב. הוא היה ביד ביכבור והשחמטאי כ־פילה. ניצח לא אחת באליפות ארצי. פרסם ספרים רבים ובאבכעות מד־רו בפתוח שוויירצי. שיחק אלפי משחקים בהתכתבות. בשנת 1937 בי תחרות בינלאומית באוסטנדה התחרה בנקומה ו־3 עם ירס ועם פיין ● באליפות ברית־המועצות לנשים ניצ־חה פטאליביקובה (לשעבר אליכה רובצובה). בירה של כי שהיתה אלו־פת העולם אולגה רובצובה), במקום השני — קול ובשלישי — קוזלוב־סקיה.

בעיה מס' 786
י. ברייר, 1972

מט בשלושה

הומור סובייטי

רב האמן הסבים רשוק משחק סימולטני בגן השעשועים

שחמט בישראל

לקראת עונת הליגה 1975 אחרי תקופת ערעורים, בירורים ו־איומי משפט, מסתבן בכל־זאת כי הליבה תיפתח, כמתוכנן, בינואר 1975. נקבעו התאריכים למבחנים אחרונים: ב־2 וב־9 בנובמבר יתי מודדו פתח־תקוה עם אס"א ירוד־לים והמבצלת תתמודד עם מרכז ה־נוער ה"א ב־16 וב־23 בנובמבר על המקום האחרון הפנוי בליגה לאומית.

השנה נרשמו במשחקי ליגה 126 קבוצות, בהן 18 „מנים חושותי רובן, קבוצות נוער. רשימת הרכבי קבוצות בטגרת היום ובישיבתה ה־קרובה של ועדת הליגה תערך הגר־לת הקבוצות המשתתפות ב־4 הלי־גות וייקבעו תאריכי המפגשים.

ידיעות בקצרה באוניברסיטת ת"א הוקם מרצדון שחמט, שיפעל בכל יום א' בשעות הערב. בפתיחת המועדון נערכה תחרות בזק ובה ניצח שמעון כגן עם 14 נק' (מ־15 משחקים). אחריו בלשן וקלדור עם 13 כ"א. המועדון החדש יערך ב־אמצע נובמבר תחרות פתיחת העו־נה ובין 12 משתתפיה יהיו כנראה טובי שחמטאי האוניברסיטה וכגן, בלשן, קלדור, אבנר, גלפר, צגור, כרמל ועוד) במרכז הנוער, ת"א, בערכה תנוכת ספריה ע"ש יוסף הר־כן ז"ל. ספרי שחמט בשפות שונות יועמדו כמתנה לרשות החניכים. לרגל חנוכת הספריה נערכה תחרות בזק ובה ניצח נ. בירנברים עם 11½ נק' (מ־13). אחריו ב. פריבמן 10½, ש. הוך וע. קמאי 10, י. שרנצל 9 ועוד. ● האגוד הישראלי לשחמט ערך מסיבת קבלת פנים לחברי ה־משלחות השונות של ישראל בתח־רויות שחמט בינלאומיות בשנת 1974 ולכבוד העולים החדשים מ־בריה"מ, אלה קוסגיר ולאונדיד שמר קוביץ'. המסיבה נערכה במלון „שר־תון" ת"א.

בדיקות גרפולוגיות
יפי כתב יד
לקביעת מקצוע, להתאמת כועמים ולנטות אופי.
לפנות ת.ד. 14090, ת"א
עבור מס' 78.

עיריית חיפה

האגף לתרבות, נוער, חברה וספורט, המחלקה לתרבות

השבוע במרכזי התרבות בחיפה רבתי

8.11.74—1.11.74)

במות שבת, י"ז בחשון 2.11.74 בשעה 11.00 לפנה"צ
היי; ופעלו של הכמן שור ז"ל
בהאת שרידים לפטירתו

מרכז לתרבות ע"ש רוטשילד התיאטרון הקטן, ברכז רוטשילד	עו"ד יצחק ארצי, מ"מ ראש עיריית ת"א ד"ר אריה מנציר: „תפיסתו ההיסטורית של שור"
מרכז לתרבות ע"ש פבזנר רח' פבזנר 54 קרית אליעזר, בית ההסתדרות	הסופר: מאיר אורין „מורשתו הספרותית של שור"

תערוכות

שבת 2.11.74 שעה 11.00 לפנה"צ סרקלין האמנות — אודיטוריום חיפה שד' הנשיא 142, מרכז הכרמל בשיתוף עם מרכז לתרבות צרפת.	פתיחת התערוכה היתוכי של יצירתו של רונלד גרינברג אמן הפיוט והדמיון.
שבת 2.11.74 בשעה 18.00 בגלריה רוטשילד, שד' הנשיא 144 כרכז הכרמל.	פתיחת תערוכת בכורה של הצייר: אלי שפירר

התערוכות פתוחות בשעות 6.00—10.00 כל ערב

מרכז לתרבות ע"ש פבזנר רח' פבזנר 54	תערוכת פיסול של האמן: שלום וורנר פתוחה בימים א—ה בשעות 10.00—13.00 לפנה"צ 6.00—10.00 בערב ביום ו' ובשבת 10.00—13.00 לפנה"צ

הרצאות במרכזי חברה ותרבות

מרכז לתרבות חברה ע"ש אורדנשטיין רח' י.ל. פרץ 20 יום ב' 4.11.74 בשעה 8.00 בערב	במה להורים בהדרכת ז. משה, פסיכולוג חינוכי נושא השיחה הראשונה: „חינוך מיני לילדים הנוער"
מרכז לנוער נווה־יוסף יום ג' 5.11.74, בשעה 8.00 בערב	צבי צוקרמן: „אורח החיים של הדרוזים והבהאים" (בלווי שקופיות) עדה נחושתאי שיר מספר ומשורר
בית עבדי ליבשיץ ק. קיים המזרחית יום א' 3.11.74 בשעה 7.00 בערב בית אבא חושי, יורצאליה יום ד', 6.11.74 בשעה 8.00 בערב	במה להורים בהדרכת ז. משה, פסיכולוג חינוכי נושא השיחה הראשונה: „יחסי גומלין בין הורים לילדים"

חוג לדיון ביצירות ספרות בהדרכת עקיבא יספור

בספריה העירונית ע"ש פבזנר רח' פבזנר 54 יום ב' 4.11.74 בשעה 7.30 בערב בהמשך הדיונים: „האשה הגדולה מן ההזויות" „זאב הערבות" „אמריקה"	יצירתו של המחבר הערבי: אלמייב צאלה נושא הדיון: „עונת הנדידה אל הצפון" וכן סקירה על הספרות הערבית מאת: י. קנז מאת: ה. הסה מאת: פ. קפקא

פגישות החוג תתקיימנה בימי שני בשבוע

הכר את חיפה עירך — סיורים בכרמל

בשיתוף החברה להגנת הטבע
בשעה 14.30

יום א' 3.11.74
המיפגש: במכון הביולוגי מרכז הכרמל
המסלול: סיור לנחל לוטם.

ואהבת לעירך כמוך תן ידך לנקיון חיפה

אוהבת ילדים?
בואי לעזור פעם בשבוע בשעות הבוקר בגן ילדים.

פני ללשכות המתנדבים:

* ירושלים:
„מועדון לעולה"
רח' אלקלעי 9
טל. 33718
בימים א'—ה' בין השעות 9—12 לפנה"צ
ביום ג' בין השעות 4—6 אחה"צ
בטיפת חלב
רח' גואטמלה קרית יובל
טל. 411859
בימים ג' רה' בין השעות 8.30—10.30 לפנה"צ
* חיפה:
המועצה לשרותים סוציאליים
בית רוטשילד
טל. 82749
בימים א'—ה' בין השעות 9—11 לפנה"צ
* נתניה:
רח' דיזנגוף 20
טל. 23789
בימים א', ב', ג' רה' בין השעות 10—12 לפנה"צ
ביום ב' בין השעות 4—6 אחה"צ
* תל-אביב:
רח' החשמונאים 99
טל. 267193
בימים ב' רה' בין השעות 9—11 לפנה"צ
ברח' הנביאים 4
ביום ג' בין השעות 5—7 אחה"צ
* הרצליה:
בנין העיריה
רח' ברנדיון 14
טל. 983998
בימים א'—ה' בין השעות 10—12 לפנה"צ
בימים א' רג' בין השעות 4.30—6.30 אחה"צ
* רחובות:
בית התרבות,
רח' הבנים טל. 954807
בימים א', ב', ד' רה' בין השעות 10—12 לפנה"צ
* רמת השרון
בנין מגן דוד אדום
רח' טרומפלדור, טלפון: 471442
בימים א' עד ה' 8.30 עד 12.30 לפני הצהריים
ביום ו' 4.30 עד 6.30 אחה"צ

המרכז לשרותי התנדבות
ת. ד. 7033, תל־אביב

תכנון המים לישראל בע"מ
ת.ד. 11170, תל־אביב

מכרז מס. 238/4/74
למכירה מרכזיה אוטומטית

מוצעת בזה למכירה מרכזית פנים וחוץ אוטומטית (PABX) 5/35 „אלביס", עם אפשרות להגדלת הציוד ל־90×10.

את המרכזיה אפשר לראות כל יום, בין השעות 9.00—12.00, במשרדנו ברחוב אבן גבירול 76, חדר 206, תל־אביב.

טפסי הצעות אפשר לקבל בימים 1.11.74 עד 10.11.74, בין השעות 9.00—14.00, במשרדנו ברחוב אבן גבירול 54, חדר 323, תל־אביב.

את ההצעות בצירוף המחאה בנקאית בסך 10%, מגובה ההצעה, יש להגיש במעטפה סגורה עד 10.11.74, שעה 12.00 לתיבת המכרזים במשרדנו בתל־אביב, חדר 323.

אין חברת תה"ל מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מכירה פומבית בע"מ
AUCTION LTD.
ביום ג', 5 בנובמבר 1974 (בשעה 3 אחה"צ)
תתקיים **מכירה פומבית מס' 6**
באולם המכירות של החברה בככר קדומים 14, יפו העתיקה (הכניסה ליד מועדון „המערה").
את הפריטים ניתן לראות באולם התצוגה בימים ששי, שבת, ראשון ושני (1.11—4.11) בין השעות 10 בבוקר עד 10 בערב וביום המכירה משעה 10 בבוקר עד 2.30 אחה"צ.

הסתדרות נשים ציוניות הדסה
מודיעה על קיום
קורס השתלמות לאחיות מוסמכות
בחדרי נתוח ובחדרי לידה
(מיילדות)
(74/49)
אחיות מוסמכות המעוניינות בקורסים יפנו לשם קבלת אינפורמציה למזכירות ביה"ס לאחיות, בעין־כרם ירושלים, טלפון 411111

אוניברסיטת תל-אביב
מכרז מס. 3/74 — 1 — עש"ב
לעבודות נקיון באוניברסיטת תל־אביב ברמת־אביב
מבוקשים בזה על קבלת הצעות לבצוע עבודות נקיון בבנייני משלושת הבניינים הר"מ או באחד מהם, באוניברסיטת ת"א ברמת־אביב: בנין נפתלי, בנין ארגנטינה ובנין ביה"ס לרפואה.
בדבר פרטים וקבלת המסמכים ופרוט תנאי ההשתתפות במכרז, נא לפנות לענף שרותים ובטחון בבנין שרת, חדר 14, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, טל. 411704 בימים א'—ו' בין השעות 10.00—13.00, תמורת —.25 ל"י.
את ההצעות בצרוף המלצות יש להגיש במעטפה סגורה, בציון: מכרז 3/74 — 1 — עש"ב, ולהכניסה לתיבת ההצעות במזכירות מחלקת המשק עד ליום ו', 8 בנובמבר 1974, שעה 12.00.
אין האוניברסיטה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או איזו הצעה שהיא.

למכירה
דוד קיטור אוטומטי
9 טון לשעה
בלחץ 12 אטמוספירות
★
לפנות בכתב לת.ד. 147 פתח־תקוה

יובל צ'רצ'יל בבריטניה

בולים
מאת חיים גלאון

במלאת מאה שנה להולדתו של סר וינסטון צ'רצ'יל התנפקה סדרה בת ארבעה בולים בבריטניה. כל אחד מבולי הסדרה כוהאר את דיו־קנו של צ'רצ'יל ברגע היסטורי מד־שים. הבולים בצורה אופקית צוירו בידי הציירים קולים קלמנטס ואדור ארד הוגה. בבול בערך 4.5 פני מופיע צ'רצ'יל כאיש חיל הים, לורד ראשון של הצי המלכותי הבריטי. ה־מנהיג הבריטי בעת המלחמה, כשר הסיגר תקוע בין שפתיו, מתואר ב־בול בערך 5.5 פני. כאיש הפרלמנט בתלבושת הולמת חבוש כובע צילינ־דר מהודר, מופיע צ'רצ'יל בבול ב־ערך 8 פני. הבול בערך 10 פני מ־תאר את צ'רצ'יל כחייל במלחמת הבורים בדרום אפריקה במדים ו־כובע רחב שוליים.

הבולים, בגליונות בני מאה בולים על נייר ללא סימני מים, הודפסו ב־דפוס „האריסון ובניו" בדפוס שקע. דיוקן צללית המלכה הבריטית אליז־בת השניה מודפסת בפינה הימנית העליונה של כל הבולים. מעטפת ה־יום הראשון נושאת את תמונה אר־מון בלנהיים, מקום משכנו של ה־דוכס ממארלבורו ומקום הולדתו של סר וינסטון צ'רצ'יל.

ארצות חבר העמים הבריטי הנ־פיקו עשרות בולים מסגתיים. ב־כלאת מאה שנה להולדת צ'רצ'יל. בריטניה הנציחה את זכרו של צ'ר־צ'יל בארבעה בולים שהם היפים ביותר שהונפקו לכבוד אישיות דגו־לה. הסדרה נבחרה מתוך מאות תצ־לומים מחייו של צ'רצ'יל.

לפני זמן מה הופיעו בבריטניה ד־במשבחותיה בולים לכבוד חתנת ה־כסף של הזוג המלכותי הבריטי ול־רגל חתונת הנסיכה אן. אולם בעוד שבשני המאורעות האלה הונפקו בו־לים עם תמונה זהה, הרי שבבולי צ'רצ'יל נגנזה בחירה חופשית של הציור בידי שרותי הדואר המקומיים במדינות חבר העמים הבריטי. באי מאן בתעלה הבריטית יונפקו ארבעה

בולים ב־22 בנובמבר בערכים ה־באים: 3.5 פני, צ'רצ'יל בדרום אפ־ריקה 1899, 4.5 פני צ'רצ'יל כמיניס־טר, 8 פני בשעת סיקור הצבא עם סיגר בפיו ו־20 פני לפי תצלום ש־נעשה בסוף ימיו. הבולים הודפסו בדפוס קורבוראזיה בלה שוש פון. כן הודפס גליון זכרון ועליו ארבעת הבולים.

בין הארצות שינפיקו בולים ה־שנה לכבוד צ'רצ'יל: אסנסיון, בליזה, איי הבתולה, אזור הקוטב ה־בריטי, ברונים, איי קאימאן, איי פאלקלאנד, גאמביה, איי גילברט האליס, גיברלטאר, מונסראט, איי פיטקרן, סנט. הלנה, סנט. קיטס, שיישלן, ג'יאורגיה הדרומית, טריס־טאן דה קונהא ואיי טורקס וקאיקוס.

1975 שנה קדושה

האפיפיור הכריז על שנת 1975 כ־שנה קדושה. לפי נסיון העבר יש לצפות להוצאות בולאיות, בעיקר בארצות המנפיקות בולים לשם צבי־רת רווחים. בולים אלה ברכישים על ידי אספני הנושא „דת בבולים" ו־מהווים מקור הכנסה חשוב לקופתן של ארצות רבות באירופה ובאפרי־קה. הראשונה בהנפקת בולים אלה, היותה גיניאה המשוונית, שהודפי־סה סדרה הבתארת כנסיות איטל־קיות ידועות.

חותמות חדשות בישראל

שתי חותמות חדשות יוטבעו. על מעטפת יום ראשון בשני מקומות שונים בארץ לרגל הנפקת בולים חדשים ב־5 בנובמבר. חותמת אחת תוטבע על דברי הדואר במדרשת שדה בוקר עם הנפקת בולי הזכרון לדוד בן גוריון. חותמת במלאת מאה שנה לאיגוד הדואר העולמי תוטבע בירושלים ותישא את סמל האיגוד — כדור הארץ מוקף בחמש דמויות המסמלות את חמש היבשות. כבר עתה יש ענין רב בפתחי הסדרות ה־חדשות — כל אחת בת שני בולים. ציבור הבולאים בארץ ובעולם מגלה להיטות לבולים החדשים וכבר הגיעו הזמנות גדולות מסוחרי הבולים.

דואר דרגה ראשונה בבריטניה

הדואר הבריטי העלה את תעריף משלוח דברי דואר בדרגה ראשונה מ־3.5 פנס ל־4.5 פנס. מכתבים ה־נשלחים בדואר דרגה ראשונה חיי־

בים להגיע לתעודתם תוך 24 שעות. רעיון זה קסם למשרדי דואר שונים בעולם. דובר על טיפול מיוחד בדב־רי דואר חשובים יותר, החייבים לה־גיע במהירות המירבית, אך לא כ־מכתבי „דואר דחוף" (אקספרס).

התעריפים החדשים נכנסו לתוקף לפני מספר שבועות, עם הנפקת סד־רה בולי גיבורים היסטוריים ברי־טיים. כנראה שהבול בערך 4.5 פני מסדרה זו על דיוקנו של הנרי ה־חמישי יהיה הבול הנפוץ ביותר בין בולי בריטניה ביום.

חנוכת נמל תעופה ברלין

בול בערך 50 פניג הונפק לרגל חנוכת־נמל התעופה החדש בולין־טגל. הבול תוכנן למאי השנה, אולם גמר הבנין הראשי בנמל התעופה התעכב ועל כן נדחתה הופעת ה־בול ל־15 באוקטובר. מועד הופעת הבול נקבע על ידי ממשלת בון, אבל כנראה שהל „קצר" בהנפקה של ברלין, המנפיקה בולים באופן עצמאי. בברלין הופיעו הבולים רק שבועיים מאוחר יותר, ב־29 באוק־טובר. כך הונפקו שני בולים למאו־רע זהה בשני תאריכים שונים ב־אותה מדינה: מערב גרמניה וברלין המערבית.

ידיעות בקיצור

דואר בוטאן, המדינה הנידחת ב־הרי ההימאליה, הנפיק סדרות עם בולים מוזרים ביותר. תחילה הונפ־קו בולים עם ריח בושם של ורדים, אחר כך בולים כתקליטים ועירים ה־משמיעים את המנון המדינה ולבסוף בולים מ... פלאסטיק. המלך ה„מרי" בן ה־18 גיגמי סנגי ואנגצ'וק מר־פיע על בול הסדרה החדשה המופצת ישירות מסוכנות בולאית בניו־יורק.

חדשות משדה המטבעות

ממשלת מערב גרמניה שוקלת מ־דיניות חדשה של שתי הנפקות של מטבעות לשנה. ב־1975 יוטבעו שני מטבעות זכרון בערך נקוב זהה, 5 מארק: מטבע פרידריך אברט ומטבע לזכר אלברט שוויצר. ממשלת מערב גרמניה יכלה להנפיק 10 הוצאות ל־שנה, אך אין רוצים ליצור אינפלציה בשוק המטבעות. המטבעה הגרמנית לא תסבול מחוסר בעבודה. במקום ההטבעות בשביל ממשלת גרמניה יוטבעו מטבעות בשביל ארצות חוץ וקופת המדינה לא תסבול.

פענח את הצופן [81]

להלן פעולת חילוק רגילה, אלא שבמקום ספרות רשומות בה אותיות, שכל אחת מהן מייצגת סיפרה. מסוי־כת. נסה לפענח, על דרך ההגיון, איזו סיפרה מייצגת כל אות. אחר־כך, רשום אותיות מתאימות במקום הספרות בשורה למטה. הן הצטרפנה לאימרה של שקספיר.

```
  ד ר כ
ר ו ס י ה | ה ס ו ב י ט י ת
            ס ת ו ה ד
            ס ת כ ט י ה
            ת ת ת ס ד ת
              ה ב י מ ו ת
              ה ט כ ב ס ת
                  י ה ס ו
```

האימרה: ל2שב1 293מ 4מ160
ב3ן בג על 0514 2ק87ש

הפתרון בשבוע הבא

פתרון „פענח את הצופן 80"

„ברצות האלים להשמיד אדם, יטלו בראשונה את שכלו ממנו".

(פתגם יווני)

קראת אליפות הברידג'
מבחר ספרי ברידג'
בחנויות
סטימצקי

איש עסקים ישראלי
נוסע בראשית 1975 לאירופה המערבית, סקנדינביה, קנדה, ארה"ב, דרום־אמריקה, אוס־טרליה ולמזרח הרחוק
מוכן לקבל ייצוג חברות יש־ראליות בארצות הנ"ל או טיפול בענינים עסקיים
לפנות ת.ד. 1334 תל־אביב למספר ד/22567

סלון ויולט
פתוח בין השעות 8.00 — 19.00
בכל ימות השבוע
◆
שלמה־המלך 93 ת"א
טלפון - 247404

סונול
סונול ישראל בע"מ
מכרז מכירת תא נהג למשאית „ביאם"
כס' 7/74
החברה מציעה למכירה תא נהג כולל מערכת שעונים של משאית „ביאם" דגם 697, שנת ייצור 1973. התא נפגע בתאונה.
למעוניינים תינתן אפשרות לראות ולבדוק את תא הנהג בשטח מתקני החברה באיזור הנמל בימים א'—ו' בין השעות 09.00—12.00 החל מיום ששי, 1 בנובמבר, 1974. נא לפנות לאחראי על הרכב, מר נתן רוס.
את ההצעות יש להגיש בכתב במעטפה כפולה בציון על המעטפה הפנימית — „תא נהג" מכרז מס' 7/74 — לא יאוחר מיום 12.11.74 שעה 12.00 לפנה"צ, לפי הכתובת הנ"ל.
להצעת קניה יש לצרף המחאה ו/או שיק בנקאי בסך 10% מהערך המוצע.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

טעות הביון הנאצי

משמעות אקטואלית למחדלי־הענק של מלחמת העולם השניה

מאת שלמה אהרונסון

השבוע נתפרסם אחד מסודותיו הכמוסים של המודיעין הבריטי: פיצוח כתב הסתרים של הפיקוד העליון הגרמני (או.ק.וו.) בעזרת מכונת פיענוח שנפלה בידי סוכנים פולניים, ועבודה מאומצת שעשו מדעני חיל־האוויר הבריטי.

למעשה היה הסוד ידוע מכבר, אלא שעתה נתפרסמו פרטי הביצוע לדיקדוקיהם. מבחינה זו יש חשיבות רבה יותר לפירסום אחר שיצא לפני שבועות אחדים: „הערכות המצב של אגף צבאות זרים — מזרח 1945—1942" * החושף מחדלים מופלאים ואכזריים מאין כמותם של אמ"ן הגרמני ערב הפלישה לרוסיה ובמהלך המלחמה במזרח עד סופה.

המודיעין הגרמני

„קהיליה המודיעין" הגרמנית בתקופת מלחמת העולם השנייה היתה מורכבת ככבה: מוסדות, שהתחרו ביניהם אך גם שיתפו פעולה יותר משנדמה. המודיעין הצבאי נחלק לשתי רמות: הריגול הנגדי („אבווהר") של האדמיראל קאנאריס עסק — בניגוד לשמו — במודיעין חו"ל אסטראטגי, ברמה הגבוהה ביותר: תכנון המלחמה של האויב, כלכלת האויב, הייצור המלחמתי שלו, חידושים ואמצאות אסטרטגיים, סדר הכוחות של האויב, תנועות של יחידות גדולות וכדומה. קאנאריס היה כפוף לאו.ק.וו. (פלדמרשל קייטל) ובאמצעותו הישר להיטלר. בריגול הנגדי עסקו דווקא שני גופים אזרחיים־מפלגתיים: גיסטאפו, שהיתה תערובת של משטרה וס.ס. ושירות הבטחון (ס.ד.) שהיה כפיקוד גוף מפלגתי. ס.ד. אף פיתח שלוחות מתחרות לקאנאריס בחו"ל, אולם רוב הזמן היה שיתוף די יעיל ביניהם, ורק כאשר נכשל קאנאריס להזהיר בכמה הערכות בנושאי מפתח (פלישת בעלות הברית לצפון אפריקה, לאיטליה ולצרפת) ותפס להרהורי הבוסה, סר חינו. לבסוף אף נסתבך במזימה נגד היטלר וס.ד. ירש חלק מסמכויותיו.

במקביל למודיעין הצבאי־אסטראטגי של קאנאריס פעלו בצבא היבשה הגרמני שני גופים נוספים: „האגף לצבאות זרים / מערב", ו„אגף צבאות זרים / מזרח". שני הגופים היו למעשה יחידות המודיעין הצבאי של מטה כוחות היבשה (או. ק. ה.), כפופים לרמטכ"ל הצבא ודומים בכמה כובעים, להבדיל, לאמ"ן שלנו. קציני המטה שעמדו בראשם לא היו כפופים לקאנאריס ונהנו מגישה ישירה לרמטכ"לים השונים (האלדר, צייטצלר, גודריאן) ולמגיברים. בניגוד לארגון קאנאריס שחוסל למעשה בשנת 1944 נתקיימו הגופים הללו עד הסוף. המפקד של אחד מהם, גנראל ריינהארד גהלן, עשה קאריירה גדולה — ושניה במחלוקת — בשירותם של האמריקאים ושל שלטונות בון, שנים אחרי תבוסת אדוניו המקוריים.

האגדה בדבר מעוותיו של היטלר

במחקר שנתפרסם עתה אומר המחבר, הנס־היינריך וילהלם, כי בספרות המקובלת שלאחר מלחמת העולם השניה נשתרשה הדעה כי שני האגפים הללו, ובייחוד „אגף צבאות זרים / מזרח" בראשותו של גהלן עשו מלאכה מצויינת בהערכת כוחם של הסובייטים וכוונותיהם. כי הערכות אלו הובאו בזמן לידיעתו של היטלר — שזילזל בהן או התעלם מהן ותמיד נמצאו הוכחות לאחר מעשה. מכאן שמהלך המלחמה יכול היה להתפתח אחרת, לוא שמע ה„דילטאנט" היטלר לעצת מומחי המודיעין שלו, שנדחו בבוז כ„דפיטיסטים". תיאור זה מתחזק עוד יותר בזכרונותיו של גהלן עצמו, שיצאו לפני שלוש שנים**, עוררו רעש ותורגמו לכמה שפות. גהלן טוען גם כיום, כי אפילו כניסתה של ארה"ב למלחמה לא היתה מונעת נצחון גרמני, לולא קלקל היטלר במו ידיו את מהלך הענינים הרצוי. כרבן שלאחר המלחמה נתחבר סיפור זה בסיפורים על רתיעתם של גנרלים גרמניים מכיבוש צ'כוסלובקיה וזמן ההתקפה על פולין (שלא לדבר על כיבוש חבל הריין, הרפתקאתו הראשונה של היטלר). כך נוצרה תמונה של „פיהרר" מטורף וגנרלים שקולים, אשר פעלו בניגוד להכרתם, אם כי מטעמים שונים וסותרים: אלה חששו, כביכול, מהרפתקאותיו של היטלר בכלל, והאחרים בטוחים היו בנצחון, אפילו נגד רוסיה, ארה"ב ובריטניה יחד — לוא רק האזינו לעצותיהם.

„זבנג וגמרנו"

המחבר הגרמני מציג מיד את הסתירה שבין שני כיווני המחשבה הללו, ומגיע למסקנה — אחרי מחקר מעמיק ומפורט, כי פרט לרמטכ"ל לודוויג בק, שפוטר בשל התנגדותו לכיבוש צ'כוסלובקיה, לא היתה התנגדות של ממש בפיקוד הגרמני למדיניות המלחמה של היטלר. להפך, רובה הגדול של העתודה הצבאית המקצועית הגרמנית היה מוקדש לסיפוריו בדבר עליונותו של הוורמאכט על הצ'כים, הפולנים והצרפתים. רוב המומחים היו משוכנעים — בניגוד לכמה גנרלים מן הדור הישן — כי גרמניה תוכל להתגבר גם על צרפת וגם על בריטניה, לחוד וביחד. אמנם רבים מהם חששו מפני הקטנת ה„פער האיכותי" בין מעצמות המערב לגרמניה החל ב־1938, אולם בפרוץ המלחמה נטו לזלזל בכוחה של צרפת על אף כמויותיו, ולהעריך את כוחה של בריטניה, תוך הדגשה שאיכותו הגבוהה אינה מספקת כמותית. הנצחון הגדול על פולין חיזק בטחון עצמי זה, ולמעשה התנהל הוויכוח בין היטלר לבין הגנרלים שלו בשאלת האופנסיבה של 1940 במערב, על מועד ההתקפה ועל הטקטיקה שלה. לא היה ויכוח על צבא השימוש בכוח, ועל השיטות שנקטו נגד העמים המנוצחים. הנצחון הפנטסטי בצרפת קיכר את הפיקוד הבכיר לגמרי, אומר בעל המחקר. כמה קציני מטה החלו מיד — ביוזמתם — בתכנון התקפה על בריה"מ, ואחרים בתכנון כיבושו של כל מרחב הים התיכון. הפיקוד המקצועי הבכיר האמין בכוחה של גרמניה „לנפץ" את בריה"מ במלחמת בזק, ואף חשב כי הוא מכיר את הצבא האדום טוב במיוחד.

פקודת הקומיסארים

אכן הכירו הגרמנים את הצבא האדום עד לעליית היטלר, הודות לשיתוף הפעולה המסועף בין שני הצבאות שנוצר בשנות ה־20. קצינים גרמניים פעלו בבריה"מ, שאיפשרה לגרמניה להתחמק מביצוע הגבלות פיתוח, חימוש ואימונים לפי חוזה ורסאי, וקצינים סובייטיים השתלמו בגרמניה. התמונה שנוצרה אז, הטיהורים הגדולים שערך סטאלין בצבא מ־1936 ואילך, מעורבות הסובייטים במלחמת האזרחים בספרד ומלחמתם בפינלנד, היו אבני־היסוד של ה„קונצפציה" הגרמנית ביחס לרוסים.

האגף צבאות זרים / מזרח חי מהערכות כאלה, וממעט מאוד אינפורמציה של ממש. למשל, קיבלו ראשי האגף, הפרצו, הערכות על אג"ים בדבר „ניגודי יסוד בין הקומיסארים היהודיים, בעיקר — של הצבא האדום" לבין „חבר הקצינים המקצועיים" הדוחים כביכול את מרותם הפוליטית של הקומיסארים ומתעבים אותם בשל יהדותם. „כוחו של הצבא האדום נשען במידה רבה על קנאותם והשפעתם המיוחדת של הקומיסארים, וחולשתו נובעת מן המתיחות בינם לבין הקצונה הבלתי מפלגתית". מכאן שהוורמאכט — אומר המחבר — לא בטורפי הגזע מסוגו של היטלר עצמו, הימלר או בלס, היה מעוניין בחיסול הקומיסארים מטעמים „צבאיים־מקצועיים" לאחר פרוץ המלחמה במזרח. „פקודת הקומיסארים" המחרידה, שביטלה לראשונה חוקי מלחמה שנתקדשו במשך דורות, והתירה מראש רצח המוני של שבויים בשל מוצאם ותפקידיהם בצבאם, היתה איפוא קשורה ב„שיקולים צבאיים" גרמניים, ללא קשר ישיר לתורת הגזע הפוליטית־ביולוגית של ראשי המשטר. אולם בכך היתה גם הפגנה של בערות נוראה והונאה עצמית ביחס לאויב.

עד לרגע האחרון כמעט, היה האגף צבאות זרים / מזרח של גהלן שרוי באופטימיות יתרה ביחס לחולשתם של הסובייטים ולעליונותם של הגרמנים — ללא בסיס מחקרי מציאותי. האגף הזה פעל בתחומים מסויימים על סמך דיווחי הקצינים בשדה — מרמה של גדוד, דיוויזיה, קורפוס, ארמיה ועד לקבוצת ארמיות, בלי שום כלים משלו לאיסוף האינפורמציה ולבדיקתה החתרות. כטעם זה נוצרו הבדלים גדולים בין מספרי הטאנקים הסובייטיים שהושמדו בשנת 1942, למשל — לפי דוחות האגף (21,728) לחישובי אג"ים (8,036 בלבד).

מצד אחר נוצרו הערכות בעלמא ביחס לכושר ייצור הטאנקים של בריה"מ לאחר מכן. שיטת החישוב היתה מדהימה ממש: אנשי „צבאות זרים / מזרח" הניחו, כי כל יחידות הצבא הגרמני צריכות לעמוד פורמאציות סובייטיות בסדר גודל מסויים, המוכתב על ידי העצמה הגרמנית, וכי מאחוריהן סביר שתעמוד רזרבה מסויימת נוכח נתוני מודיעין בשטח הנחות ביחס לכוחותיהם של הסובייטים בחזיתות השונות. אם נוצר על בסיס ה„חישובים" האלה פער גדול בין סדר הכוחות „היחידתי" של הצבא האדום — לטובתו, בעיקר, היו אנשי גהלן מחוקים ו„באומים" את חישוביהם ומגיעים לאיזה מספר, שבמקרה היה טוב תאם בערך את מספרי הטאנקים הסובייטיים שבקו. מעולם לא ידעו לחשב את מספרי השריונים שבדרך מבתי החרושת לחזית ואת כושר היצור של בתי החרושת עצמם, ובכך חסרו מידע בסיסי על יכולתה של בריה"מ למלא את אבדותיה ולהגדיל את כוחה לקראת האבדות.

במקרים רבים היתה „תמונת האויב" שסיפק גהלן מטעה כל כך, שלולא הקפידו על סיורי אוויר בחזיתות ומעל אזורי כינוס סובייטיים, היו מפקדי הארמיות הגרמניים נלכדים בהפתעות טקטיות נוראות עם פרוץ מתקפות האביב, הקיץ והחורף הרוסיות מ־1943 ואילך. תמונה דומה שררה בתחום הידיעה של „צבאות זרים / מזרח" על הצבא הסובייטי בארטילריה, שיכולתה האמיתית נגלתה לכוחות הגרמניים רק עם פרוץ המתקפות השונות של הצבא האדום, ולא לפני כן. בתחום לוחמת היבשה הרם גהלן כמעט עד הסוף להשקפה שיוחסה להיטלר לבדו, כי בריה"מ שרויה תחת דם וקרובה למוות וכי יחסי הכוחות הם לטובת גרמניה, בעוד שלמעשה היה המצב בדיוק הפוך.

בתחום לוחמת האוויר הגיעו אנשי גהלן לממלכת הדמיון הטהור: הם צירפו דיווחים של הלופטוואפה, של יחידות הנ"מ ושל כוחות היבשה, שלעתים דיברו באותו מטוס או בהפלות שלא אושרו. לפי „שיטה" זו הופלו עד דצמבר 1944 סה"כ 113,744 מטוסים סובייטיים, ובממוצע הפסידה בריה"מ 3,000 מטוסים לחודש בסוף 1944, היינו סמוך לתבוסת גרמניה...

בקוד המעוזות

בוז של עליונות כלפי האויב, הערכה עצמית מופרזת, ישיבה על זרי דפנה של העבר, הרצון להפגין „אופטימיות" ולהימנע מ„דפיטיזם" תרמו לכשלונות אמ"ן הגרמני לא פחות מהעדר ביקורת כלשהי מלמעלה ומתודות גרועות — או היעדר מתודה בכלל — באיסוף נתוני המודיעין. מרגלים כמעט לא היו, או בכלל לא היו לגהלן, מאחורי קווי האויב, ועפ"י כן המשיך להלעיט את הממונים עליו באגדות על „נקודת השבירה" הקרבה של מאמץ המלחמה הסובייטי. שגיאות אמ"ן הצטרפו ל„קונצפציית ייצור שריון" מוטעית, שביקשה להתגבר על אבדות הגרמנים בטאנקים על ידי הגברת הייצור, ולא על ידי שיפור מערך הסדנאות הקרביות ובתי המלאכה הצבאיים. במקום לתקן טאנקים ולשפץ אותם בשדה הקרב או סמוך לו, התרכז שר החימוש אלברט שפאר בייצור טאנקים חדשים, והתוצאה מ„קונצפציה" זו ירד מספר כלי השריון הגרמניים כל הזמן, כיוון שהייצור לא הדביק את האבדות והאלו הטאנקים שנפגעו שאפשר היה לתקנם, לא תוקנו.

לולא צויד החייל הגרמני בנשק נ.ט. זול ויעיל („פנצר־פאוסט") ולולא היתה לו כמות סבירה של כלי ארטילריה ניידים יחסית, כדל שפע מרגמות — „היו הרוסים מוחצים אותנו כבר ב־1943", מסכם עושה המחקר הגרמני. מובן שהמחבר מבקש לקעקע את דמותו של גהלן, שהקים את שירות הריגול המערב־גרמני (ב.נ.ד.) ועמד בראשו שנים רבות, ולשנות את ההערכה החיובית בדרך כלל על שר החימוש שפאר, שנחשב ל„גאון החימוש הגרמני".

אולם אין ספק שמתיאור זה יוצא היטלר מטורף פחות משנחשב, וקציניו אחראים הרבה יותר למה שתואר כטעויות בלעדיות שלו. יש לכותב הוכחות כבדות משקל מאוד לטיעותיו, וכדאי ללמוד מהם ביחס לזלזול באויב.

* Hans-Heinrich Wilhelm: Die Prognosen der Abteilung Fremde Heere Ost, Stuttgart (IFZ) 1974.

** Reinhard Gehlen: Der Dienst — Erinnerungen 1942-1971, Stuttgart, 1971.

חדשות מחזית המלחמה בסרטן

מאת חולדה ליברנומה, סופרת „הארץ" באיטליה

פירנצה

אני מפקפק אם תימצא למלחמת הסרטן תרופה אחת ויחידה, אך אינני מוציא זאת מכלל אפשרות — אמר פרופ' אריה סאכס ממכון וייצמן במסיבת עתונאים רבת משתתפים שנערכה במסגרת הכנס הבין־לאומי לחקר הסרטן.

כששה אלפי חוקרים ורופאים מומחים בשטח הסרטן נועדו בשבוע האחרון של אוקטובר. מטרת הפרופסור סאכס ומומחים חשובים אחרים, היתה שלא לעורר תקוות שאינן במקומן לכרות שביעות רצון נוכח ההתקדמות בשטח המחקר מאז כנס יוסטון לפני שלוש שנים.

הכנס נחלק לשלושה חלקים עיקריים: איבחון מוקדם של המחלה וכל הקשור בה, גם מבחינת חינוך הקהל. (בנדון זה דיברה ארוכות בפני ועדה „הציבור והסרטן" הגברת סוזי אבן בשם האגודה למלחמה בסרטן בישראל). הודגשה חשיבות האיבחון המוקדם בעיקר בסרטן הרחם (עד לפני שנים מעטות מתו ממחלה זו כ־15 אלף נשים בשנה בעוד שהיום ירד המספר ל־8000) וסרטן השד (כמחצית הנשים החולות במחלה ניתן לרפא בשלבים הראשונים של המחלה). על הנסיון הישראלי בשטח זה, דובר בוועדה על סרטן השד בה ישב ראש פרופ' נתן טריינין ממכון וייצמן.

חלק אחר של הכנס עסק בחקרים לגורמי הסרטן וכיצד הופך תא בריא לתא סרטני (יושב ראש ועדה הביולוגיה של התא פרופ' אריה סאכס ממכון וייצמן). פרופ' היידלברגר הביא את תוצאות מחקריו המוכיח שגם חומרים סרטניים גורמים למחלה בגוף האדם רק במידה שתאי הגוף הבריאים עוזרים להתפתחותם. כיצד הופך תא בריא לסרטני היא שאלה השאלות שהעמיד פרופ' סאכס בפני הכנס כשהוא מסביר שמה שהצליחו לעשות במכון וייצמן הוא ביודו תא סרטני במבחנה ובראת מספר תאים סרטניים בעוד אחרים לא הגיבו באותה צורה להזרקה הפרוטאין.

צעד חלק של הכנס דן בדרכים שונות לריפוי המחלה (כירורגיה, הקרנות, תרופות כימיות, הורמונליות ואכמותרפיה). על ההתקדמות שחלה בשטח זה יוכיחו מספרים אחדים שפורסמו בכתבי עת של הכנס. לדברי המדענים היפנים, איבחון מוקדם של סרטן הקיבה ושימוש באמצעי ריפוי נכונים, הביאו להבראתם של קרוב ל־80% מהחולים היפנים במחלה זו. מסרטן המעי הפוגע בלמעלה מ־24 אלף איש בשנה, הבריאו בשנים האחרונות קרוב ל־60% מהחולים, בנגיף הודג'קין הבריאו כ־70% וכ־80% מחולי סרטן העור בכלל. בבעיית הלאוקימיה (יושבת ראש הוועדה למחקר נסיוני בשטח הלאוקימיה היתה פרופ' נחמה הראן־גארה ממכון וייצמן שהצליחה לגרום למחלת הסרטן בגוף חי על ידי נסיונות בבעלי חיים) המביאה מדי שנה למותם של כ־90% מהחולים, ברובם ילדים וצעירים.

הרבה מאוד דובר על הקשר בין ההתפתחות התעשייתית והמחלה, על זיהום אוויר ומים, על שימוש בחומרים כימיים במזון שהם גורמי מחלת הסרטן. במלים אחרות על התפתחות הכלכלית ששיפרה אמנם את רמת חיי האדם במערב אך הביאה עליו את מארת הסרטן. הקשר בין סרטן הריאות לעישון, בין שימוש בחומרים כימיים מסויימים בתעשיה לבין צורות שונות של סרטן, כבר הוכחו. אך לא נודעה מידת סבילות גוף האדם לגורמי המחלה.

עשרים ושישה מדענים ישראלים השתתפו בכנס ממכון וייצמן, אוניברסיטות תל־אביב וירושלים, בתי חולים הדסה, תל השומר, רמב"ם ו־דנולו ביפו. בארבע ועידות־משנה ישבו מדענים ישראלים בראש: מניעת התהליך הסרטני (פרופ' סאכס); סרטן השד (פרופ' טריינין ממכון וייצמן שהוא גם חבר הארגון הבין־לאומי למלחמה בסרטן) לאוקומיה נסיונית (פרופ' נחמה הראן־גארה) איבחון קליני (ד"ר אליעזר רובינסון). מדענים ישראלים הביאו את תוצאות מחקריהם בפני ועדות־משנה מקצועיות (נסירת בתאים חולי לאוקומיה, פרופ' סאכס) תאים סרטניים בסרטן השד (פרופ' הוברמן) הביולוגיה של התא, מחקרים אחרונים בשטח (פרופ' פריבס), ביולוגיה מולקולארית של אנטיגנים סרטניים מסויימים (פרופ' פלדמן), סרטן המעי הגס (ד"ר מרדן שבצע מחקרים על 200 חולים בתל־השומר הוכיח שקיימת צריכה נמוכה של התאית אצל חולי סרטן המעי הגס, במחלה שאינה ידועה כמעט בארצות נחשלות בהן האוכלוסיה צורכת יותר תאית, מעבר תכולת המעי מהיר יותר והרכב חיידקי המעי שונים ואף חומרי הפרשת המרה נמוכים יותר). על דרכי בודקת התפתחויות באוכלוסיה קטנה (ישראל 1960—1964 ו־1965—1969). דבר פרופ' שטיינץ. ד"ר רבינוביץ דיבר על בגרה הכרומוזומים.

התרומה הישראלית למדע חקר הסרטן הובאה בפני מיליונים קוראים בכל רחבי העולם בעקבות שתי מסיבות עתונאים של מדענים ישראלים, וראיונות שמדענים ישראלים העניקו לתחנות טלוויזיה בארצות שונות באירופה.

בצד החידושים המדעיים, הפעם גם חידוש נוסף: סין העממית הצטרפה לארגון הבין־לאומי לחקר הסרטן ומדעניה השתתפו זו הפעם הראשונה בכנס האירגון.

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

למפעל תעשייתי דרושה
מפעילת „נשיונל 32"
500 — N.C.R. או/
לעבודה במשמרות
תנאים טובים למתאימה
להתקשר לטלפון: 824261 קו פנימי 341 לנורית

לחברה ליצור בטון מוכן
דרוש בבאר־שבע
מנהל מפעל
בעל יוזמה וגישה מסחרית, בגיל 26 עד 40.
רצוי בעל רקע הנדסי / תעשייתי בענף הבניה ונסיון בניהול צוות עובדים.
שפות עברית ואנגלית
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, ובציון תנאי השכר המבוקשים לת.ד. 3686 ירושלים.

למשרד רואי־חשבון
דרושה
כתבנית עברית
לחצי יום
הדפסה אנגלית רצויה
טלפון: 623577

דרושה
פקידה כתבנית
3 שנות נסיון.
להתקשר אופיר—רונן, מהנדסים בע"מ
טל. 239711, 227752.

דרושה מזכירה
הכישורים הנדרשים:
✱ ידע בהנהלת־החשבונות
✱ כושר התבטאות בכתב ובע"פ
✱ הדפסה במכונת־כתיבה
תנאים טובים למועמדת מתאימה
חברת גורן
רח' שלבים 20, יפו- טלפון 828520.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרות הבאות הפנויות:
במרכז המחשבים
משגרת קלט/פלט
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; כושר מגע עם קהל; ידיעת השפה האנגלית.
הערה: העבודה הינה במשמרות.
מספר המשרה: מר.בת.ה/17
במדור שרותים מינהליים
דפס אופסט
הכשירויות הדרושות: דפס אופסט בעל נסיון במכונות מולטילים; שליטה בשפה העברית וידיעת השפה האנגלית.
הערה: העבודה הינה במשמרות.
מספר המשרה: שמ.ה/26
מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס' משרה עד יום א' 17.11.74 אל אגף כח אדם קרית הטכניון, חיפה מיקוד 32,000.

לפרוייקט גדול בחוץ־לארץ
דרושים
עובדים במקצועות הבאים:
מהנדסי בנין
עם נסיון של כ־15 שנה בעבודות ביצוע ובהיקף גדול.
הנדסאי בנין
עם נסיון של 8—10 שנים בעבודות ביצוע בהיקף גדול.
מנהלי עבודה
עם נסיון של 10—15 שנות עבודה, לפחות, בעבודות ביצוע ובהיקף גדול.
אנשי אחזקת ציוד בנין מעולים
עם נסיון כמכונאים בעבודות ביצוע, בעלי ידע במערכות.
למשרות הנ"ל דרושה ידיעה טובה בשפה האנגלית.
למועמדים מתאימים — תנאי שכר טובים
המעוניינים יכולים להתקשר בטלפון 622211 (חברת „רסקו") מחלקת כח־אדם בין השעות 10.00—12.00 ובין השעות 13.00—15.00.
סודיות מובטחת

עסיס
בע"מ
דרושים
לבורנטים
לעבודה במשמרות.
נא לפנות למפעל:
דרך ז'בוטינסקי 35 רמת־גן.
טל. 721226.

טבע TEVA
לטבע חברה לתעשיה פרמצבטית וחימית למזרח התיכון בע"מ
דרושים
1. כתבנית אנגלית - עברית
למשרה מלאה השולטת היטב בשתי השפות.
2. כתבנית אנגלית
רצוי שפת אם, עם ידיעה בעברית, לחצי משרה.
למועמדת המתאימה מובטחים תנאים טובים.
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 1142, ירושלים 91000.

דרוש:
איש שרותים לתנורים
טלפון 855992, 854695

למשרד רואה חשבון בסביבת תל־אביב
המעסיק עשרה עובדי בקורת (לתיקי בקורת בלבד)
דרוש:
רואה חשבון צעיר
כשותף
לפנות בכתב יד בציון פרטים מלאים אודות הכשרה ונסיון קודם לת.ד. 23031 תל־אביב (עבור: „רואה חשבון")

לחברה לייצור ושווק מוצרי צריכה
דרוש
מנהל חשבונות
עצמאי סוג ד'
עם נסיון של 3 שנים
בעל ידיעה טובה בעברית
ידיעה אנגלית יתרון
מקום העבודה: במשרד הראשי בת־א
לפנות בכתב יד בצרוף פרטים מלאים לת.ד. 14187, תל־אביב

דרושים
מפעילים
על K—950,955
לפנות ל„רבדי" בע"מ
טל. 822802, 823160
בין 4—6 אחה"צ

ל„אויצה" דרושים
יוצאי חיל האויר
עם רכב + ידע טכני.
רווחים מצויינים
טל. 950061 רחובות

דרושים
אנשי אבטחה
בסביבת ירושלים
רצוי תושבי המקום
טלפון 224900—02,
לפנות לאורי

דרושים
למפעל מתכת בתל־אביב
1. חרטים
2. פרייזריסטים
3. רבולבריסטים
טל. 820811

למשרד
אדריכלים
דרוש/ה
שרטט/ת
טלפון 412867

דרושים עובדים
ליצור מוצרי מתכת מדויקים
(אפשר לקבל הכשרה)
למשמרת ערב
(מ־16.00 עד 24.00) או 18.00 עד 24.00
למתגוררים באיזור חולון מבוטחת הסעה הביתה.
קינג בע"מ, רח' הפלדה 13, איזור התעשיה חולון טל. 846609

לחנות רהיטים גדולה ומפוארת
דרושה
מוכרת
הכישורים הדרושים:
✱ כח ביטוי טוב בשפה העברית
✱ הופעה נאה
✱ ידיעה מקיפה בהנהלת חשבונות
לפנות: 229573 ת"א בין השעות 9.00 בבוקר עד 1.00 ומ־4.00 עד 7.00 אחר־הצהרים

חברה קבלנית גדולה לבנין
מחפשת
סמנכ"ל למינהל
באים בחשבון רק הצעות רציניות הכוללות תולדות חיים
סודיות מובטחת
לפנות לת.ד. 21095 ת"א עבור „סמנכ"ל"

חברה לשמירה ושירותים
מחפשת:
קצינים משוחררים
חיילים משוחררים
עובדי ניקיון ומטבח
(אחרי צבא)
חוזה עבודה 3, 6, 9 חודשים
נא להביא שתי תמונות, תעודת זהות ופנקס מילואים
לפנות בן יהודה 176 תל־אביב 242877

לצוות ריל לבניה והשקעות בע"מ
דרושים
1. מהנדסי ביצוע
בעלי רמה מקצועית גבוהה ונסיון רב.
2. טכנאי בנין
לעבודה באיזור אשקלון.
נא לפנות לצוות ריל לבניה והשקעות בע"מ, רח' מונטיפיורי 32 תל־אביב, למנהל כח האדם, טלפונים: 615866, 615316

לחברת וריאן אלקטרוניקס בע"מ
קרית ויצמן / רחובות
טל: 957021
דרושים
1) 2 מהנדסי שרות-Service Engineers
לציוד מדעי
רצוי בעלי נסיון בטיפול במכשירים:
★ N. M. R.
★ MASS SPECTROMETER
★ SPECTROPHOTOMETER
2) מנהל מחלקת רכש ויבוא
אחראי על יבוא ויצוא וניהול המחסן.
רצוי עם ידע בסיסי בהנהלת חשבונות.
שליטה מוחלטת בשפה האנגלית.
(יבוא בחשבון גם אדם מבוגר).
נא להתקשר לטלפון מס' 957021 או לכתוב לוריאן אלקטרוניקס בע"מ, קרית־ויצמן רחובות ולפרט קורות חיים ונסיון בעבודה.

מפעלי ניר אמריקאים ישראליים בע"מ
אם אתה צעיר, מוכשר, בעל כושר גופני, וסיימת 10 שנות לימוד (רצוי רקע טכני) ומחפש עתיד בטוח, עבודה מעניינת ואפשרויות קידום טובות
אנו מציעים לך להשתלב
כמפעיל
מכונות הנייר
במפעלי ניר חדרה
פנה בהקדם, למח' כח אדם, ת.ד. 142, אזור התעשיה חדרה, 38100.
ניר מעולה לכל מטרה

דרושים
לקראת פתיחת מוסכנו המשוכלל למשאיות דיזל, בהרצליה
מנהל - עבודה
✱ בעל נסיון בתפקיד דומה ✱ בעל ידע ונסיון ברכב דיזל ✱ בעל תעודת הסמכה
מכונאי - רכב
✱ בעל נסיון ברכב דיזל
— תנאים טובים ואפשרויות קידום —
✱ סודיות מובטחת ✱
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל, מתבקשים לפנות טלפונית למנהל כח־אדם בטלפון 03—30866
סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ
FIAT

חברת נפט
מחפשת בדחיפות מועמדים למשרות:
מנהל/ת חשבונות
רצוי נסיון של מספר שנים.
מזכירה- כתבנית
השולטת היטב בשפות עברית ואנגלית.
מובטחים תנאי עבודה מצויינים
מקום העבודה בת"א.
המעונינים מתבקשים להתקשר אלינו טלפונית לפי מס' 37934 אל מר גוניק, או בכתב בצרוף תולדות חיים לת. ד. 20115 תל־אביב.

אדימק
מכניקה מתקדמת בע"מ
לעבודה במגיעת דיוק גבוהה, מעבדי שבבי מדוייק
דרושים:
1. חרטים
2. כרסמים
מקום העבודה: נהריה
למתגוררים באיזורים אחרים תוסדר השכה סבירה.
תנאים: בהתאם לכישורי המועמד.
בעל צעיה, אפשרויות התקדמות רבה, אוירה טובה.
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב אל ת.ד. 291 נהריה.

לחברה קבלנית לבנין
בחיפה
דרוש
מהנדס בצוע
עם נסיון של מספר שנים
תנאים טובים
לפנות לת.ד. 1541, חיפה
— סודיות מובטחת —

למפעל גדול בדרום
דרושים
* רתך מסגר
רצוי בוגר בי"ס מקצועי במגמה מסגרות—רתכות, מרכז העבודה במצפה רמון.
* מכונאי דיזלים
רצוי בוגר ביה"ס מקצועי במגמה מכונאות, מרכז העבודה בעין יהב.
רשיון נהיגה חיוני
דיור במקום מובטח
נא לפנות לת.ד. 5046 אשקלון.

למכרות נחושת תמנע בע"מ
TIMNA
דרושים:
• מהנדס מכונות
בעל נסיון באחזקת ובנית מתקנים.
• הנדסאי חשמל
עם נסיון, רצוי גם ידע במערכת פיקוד אלקטרונית, לעבודה אחזקה ופתוח בתקן הדיש.
• מסגרים מכניים
• מסגרים רתכים
• מכונאי דיזל צ.מ.ה.
• חשמלאים מוסמכים.
מועמדים מתאימים יפנו לראיון בכל יום ד' בין השעות 0900—1300 ו־1600—1800, למזכירות משרדי החברה בתל־אביב, הקריה, רח' ס' (מול קול ישראל), מצוידים בפנקס מלואים ותעודת שחרור מצה"ל.
למועמדים שיתקבלו יינתן דיור כדלקמן: רווקים — חדר בתנאי מלון. בעלי משפחה — דירת שרות.

هكذا من الأصل

هكذا من الاحل

אופנה יקרה לימי הקרה

מאת לאה פורת

החנויות גדושות במלבושים אך הקונים בוששים לבוא

לבוש מיפוני להורף 1973

טיול השבוע

אל יערות הגלבוע

מאת אלי אלעד

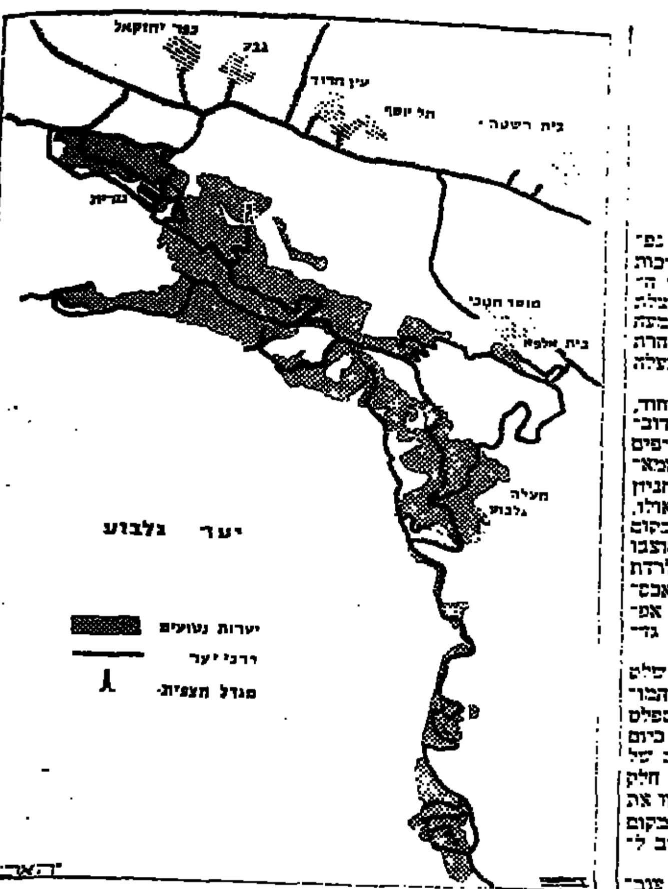

עם קום המדינה היה שטחו של יער הגלבוע 300 דונמים בלבד על מורדו ההר סביב למעין חרוד. יהודים לא העזו לעלות אז לפסגות הגלבוע, בהם שלטו כנופיות ערביי הכפרים נוריס ומזאר — כספר כר פלד.

ב־1948 נקבע קו הגבול במרומי ההר, אולם קו זה לא היה קו התיישבות אלא צבאי בעיקרו. לא שלטנו שם למעשה. עברו כעשר שנים עד השלמת ההשתלטות הפיסית על שטחי הגלבוע שנקבעו בתהומנן, אומר כר פלד.

השתלטות זו התקדמה למעשה עם התקדמות עבודות הייעור ופריצת הדרכים לכך. בעבודות אלה הועסקו כ־100 משפחות מהכפר נורית ו־400 משפחות מבית שאן, שהתבססה בשנותיה הראשונות על עבודות הקק"ל.

עד 1967 נטעה הקק"ל בגלבוע 3.5 מיליונים עצים על כ־17,000 דונם. אחרי מלחמת הימים הדריכו אנשי הקק"ל בנטיעות ושטחי היער מקיפים כיום כ־20,000 דונם משטח ההר. 30,000 הדונם הנותרים בגלבוע משמשים למרעה, לאדמות חקלאיות של הישוב מעלה הגלבוע (כ־5,000 דונם) ולשמורת טבע (7,200 דונם). אגב, כמעלה הגלבוע הוא הישוב היחיד שנאחז בהצלחה על ההר. בבקום ישבים בוגרי בני־עקיבא.

אל במת ההר

שלוש כניסות שהן שתיים מובילות אל הגלבוע. שתי הדרכים הראשו־

מפגש שני אקלימים

הדרך הפטרולים הישנה

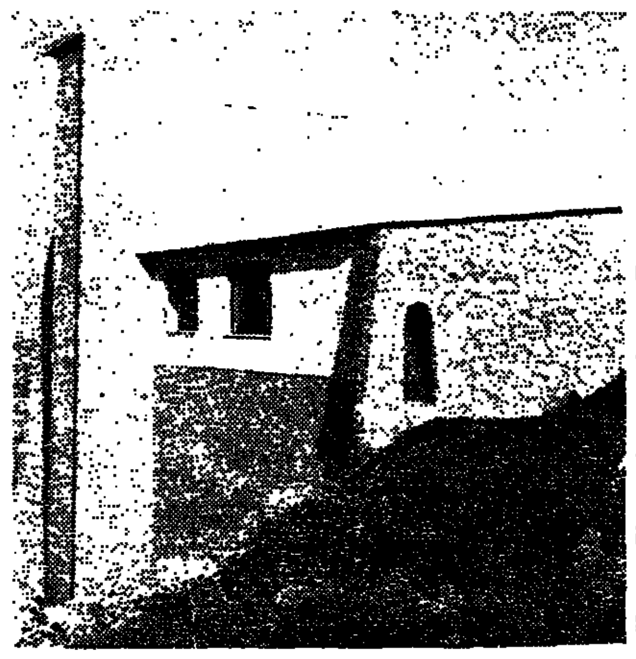

מיצפור מעלה הגלבוע

האופנה

ההיצע

המחירים

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
ועדת המכרזים המרכזית — אזור תל־אביב
מכרז מכירות מס׳ 38/74—תא — מכוניות

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן „הסוכנות"), מזמינה בזאת הצעות בכתב המעוניינים לקנות מכבה את הרכב המפורט להלן:

2	מכוניות [illegible] סאאב
4	מכוניות משא מדגם דודג׳ D—200
1	מכונית משא מדגם דודג׳ D—300
1	מכונית משא מדגם פיג׳ו 404
1	[illegible]
2	מכוניות משא דיזל ליילנד אלביון
1	מכונית נוסעים [illegible]
1	מכונית נוסעים סאאב

את הרכב המוצע אפשר לראות במחסן הסוכנות בצריפין החל מיום א׳ 3.11.74 ועד יום ד׳ 13.11.74 בין השעות 08.00—13.00.
על כל מציע יהיה למלא את אותם התנאים שנקבעו על ידי הסוכנות לגבי מכרז זה.
את תנאי המכרז וטופסי ההצעה לגבי המכרז אפשר לקבל החל מיום א׳ 3.11.74 במחסן הצ"ל, וכן במשרדנו, רח׳ קפלן 17, חדר 438 וחדר 124, תל־אביב.
את ההצעות יש להגיש לתיבת המכרז הנמצאת ברחוב קפלן 17, בחדר 438, לא יאוחר מיום ה׳ 14.11.74 שעה 12.00.
אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא, והיא רשאית לפעול לפי שיקול דעתה הבלעדי והמוחלט.

הערב, 13 מיליון אמריקאים יאזינו לצלילי העילית של אמריקה.

אוהבי מוזיקה מניו־יורק ועד קליפורניה יושבים הלילה בבתיהם
ונהנים מן הצלילים שכבשו את אמריקה. צלילים נקיים
ובהירים הבוקעים ממערכת הסטריאו של"זניט".
על"זניט" תוכל לשמוע מכל אמריקאי המבין בסטריאו.
הוא יספר לך על טוהר הצליל של"זניט",
על אמינותו, על רגישות הקליטה ועל כל פריט ופריט ממנו
בנויה מערכת הסטריאו של"זניט":
הרמקולים - הבנויים בשיטת TUNED PORT
המפרידה בין הטונים בעלי תדירות גבוהה ונמוכה, הטיונרים, המגברים, וכן הפטיפון
עם הזרוע המיוחדת וטייפ־רקורדר מאיכות גבוהה.
כל אלה נמצאים עתה כאן, בישראל.
ותוכל לראות ולשמוע אותם מקרוב באולמי התצוגה של ZENITH

רשימת מפיצי מערכות סטראו „זניט"

תל־אביב
קרליבך 14
בן יהודה 32
הס 4
דרך סלמה 139
קפלן 20

אשקלון
הרצל מרכז

אילת

אשדוד
רמב"ם 88

בית שמש

באר־שבע
הדסה 53
הדסה 58
הרצל 17

גבעתיים
כצנלסון 12

שותפויות בין בעלי בריכת גורדון לחברת אתרים

ענב והראל רוצים להפעיל גם את המארינה

מאת יאיר קוטלר

צוריאל ענב ויוסף הראל, בעלי בריכה תל־אביב, משוכנעים כי הם יזכו במיכרז הפנימי השני להפעלת המארינה — שנערך על־ידי חברת אתרים — כפי שזכו בראשון. אמנם אחרי הזכיה הראשונה לא יכלה חברת אתרים לחתום עימם על ה־חוזה עקב סירובו של גיורא קדר, בעל הזכיון הקיים שפג תוקפו ב־אפריל 1973, לפנות את מועדון הסייט שפיתח בשלוש וחצי השנים האחרונות, אך עתה הם ודאי יעלו את הצעתם הכספית (הראשונה הי־תה 300 אלף ל"י) כדי לזכות ב־פרוייקט הנכסף הצמוד לבריכה.

גיורא קדר, שקיבל זכות סירוב ראשון על פי הסדר פשרה שהושג בבית־המשפט, יעלה אף הוא את המחיר בעד הזכיה. אתרים, קר־בילמי המסים, עשויה לזכות בת־מורה כספית לא מבוטלת כתוצאה מן המירוץ להשגת הזכיה, אך הע־לאת מחיר הזכיון עלולה לגרום בעקבותיה העלאה תלולה בדמי ה־עגינה ובשירותים. הספורט הימי החדש־יחסית בתל־אביב, שנועד להיות עממי, עלול להפוך לנחלתם של בעלי האמצעים בלבד. כבר היום דוחקים בעלי היאכטות את בעלי הסירות.

הכנסות־מול הוצאות

קדר עורך חשיב „פחות או יותר ריאלי" של הכנסות והוצאות. צפו־יה הכנסה של 662 אלף ל"י לשנה מהפעלת המארינה החל מ־1978 מול הוצאה של 467,200 ל"י. היתרה של 194,800 ל"י מיועדת להפרשות בלאי, ניקוי המעגן, רווח, מסים. מסיבה זאת הציע גיורא קדר במיכרז ה־פנימי הראשון 150 אלף ל"י החל מן השנה החמישית (1978, כאשר המיכרז הראשון נערך ב־1973) כ־אשר עד מועד זה יתפרעו התש־לומים בעד הזכיון בהתאם. ענב והראל הציעו 300 אלף ל"י.

בינתיים, בגלל מלחמת יום ה־כיפורים, מסתיימת 1974 בהפסד (לטענת קדר). גיורא ו־10 עובדיו היו כגויסים חדשים. המארינה לא פעלה, אך המפעיל הוסיף לשלם לעובדיו־חבריו את משכורותיהם. ל־עצמו ולרעייתו מיכל, העוזרת ה־ראשית שלו בהפעלת המועדון, הוא ביטל כ־3000 ל"י בחודש (1500 ל"י לאחד). יריביו, הבעלים עם בעלי היאכטות, לוחשים כי לגיורא הכנסה גבוהה מעמלות ממכירת סירות, חלקי־חילוף, דמי־עגינה, לימוד שייט, השכרת סירות.

אתרים אינה יכולה להתעלם מן ההצעה הגבוהה יותר של ענב והר־אל. מה גם שהם עשויים להוסיף עליה עוד סכום נכבד ואולי להגיע לחצי מיליון ל"י.

צוריאל ענב מאמין כי בעוד שנ־תיים־שלוש תופעל המארינה בת־פוקה מלאה לעומת 50% היום. מסיבה זאת יהיה „מישגה חמור" לחשב את מחיר ההיפעול על פי ההכנסות מן השנה הראשונה, כפי שנוהג קדר". מר ענב מבטיח „מחי־רי שירות סבירים" לחברי המועדון, כאשר מירב הכנסותיו יבואו לו מ־מכירת סירות, המסעדה, השירותים, תיקונים, חלקי־חילוף, אספקת דלק. הצעה לחברי המועדון להימנות עם מנויי הבריכה.

המתנגדים מפני מסירת הזכיון לבעלי הבריכה טוענים כי ב־11 שנה בעלותם הזניחו ענב והראל את הבריכה תוך צבירת רווחים לעצמם ללא יחס לרמת השירותים שסיפקו לכ־1000 המינויים ולכחצי מיליון המבקרים בשנה. ענב דוחה טענות אלה. הוא מסכים כי בגלל סחבת באישור תוכניות הפיתוח שה־גישו הבעלים לעירייה לא עומדים השירותים על הרמה המבוקשת אפי־לו בעיני הבעלים.

תוכניות לפיתוח הבריכה

שטח הבריכה כ־17.5 דונם. בשנה האחרונה נרשמה ירידה במספר ה־מבקרים (13%) „בגלל המצב הכל־כלי" לעומת כ־40% (לדברי ענב) בבריכות האחרות בגוש דן. כדי להשתלב בפרוייקט אתרים ובפיתוח החוף ממתינים בעלי הבריכה כבר שנים לאישור הקמת 250 חדרי קא־באנה (גוזה־גלים), מרכז ספורט, שירותים חדשים, חניה — תוכנית־אב לבריכה בהוצאה של שבעה מיליונים ל"י.

העסקים של ענב־הראל יגדלו ב־קרוב גם אם לא יזכו בזכיון על המארינה כאשר חברת אתרים וכלל יתחילו להפעיל במשותף עם הבריכה את החניון התת־קרקעי הסמוך. דרך העפר, המובילה היום מן המארינה לבריכה ברוחב 17 מטר, היא בבע־לות ענב והראל. קטע זה יכוסה בקרוב בבטון שיתחבר עם המשטח העליון של כיכר אתרים ויהווה חלק מהחניה ל־500 או 700 מכוניות. הגג, המתחבר עם שטח הבריכה, ישמש מדרכה רחבה לרגלים. המר־פסת המזרחית של הבריכה תנוצל לבניית חנויות־כוכים שיהיו בבעלות ענב־הראל וחזיתן פונה אל מעבר הרגלים. כיסוי דרך העפר לבריכה בהוצאה של שני מיליונים ל"י נעשה אף הוא במשותף על־ידי את־רים הבריכה.

לאט לאט נעשים בעלי הבריכה שותפים נכבדים להפעלה של ה־פרוייקט המסחרי של אתרים, המ־יועד לפתיחה בחודשים הראשונים של 1975 (כבטיחת אתרים).

פיתוח המארינה, הבריכה ופרו־ייקט אתרים, יתעכבו אם לא יוצאו בהקדם לפתיחת החניון ההדדי ה־תת־קרקעית — כביש השירות ל־מלונות. מנכ"ל אתרים משה עמיר (קבס) מבטיח, כי הכיכר המסחרית, שמגיפות מבטון חשוף מקשטות אותה ומסתירות את נוף הים, תי־פתח בפברואר־מארס 1975, אך ספק אם אמנם כך יהיה. את מלון המא־רינה, שכל צדדיו מצופים במרצפות שיש, שבבעלות חברת כלל, מבטי־חים לפתוח במרוצת 1975 על אף השפל הקיים והצפוי בענף התיי־רות. לידו ממשיכים בבניית מלון חן, המסתיר אף הוא את נוף הים וחוסם את משב הרוח.

מתכננים בניית מיפלס להולכי רגל בהמשך לשדרות קרן־קיימת כדי לחברן לכיכר אתרים. קטעים כבר בנויים מרחוב הירקון ייסגרו לת־נועת־רכב כאשר יפתח לתנועה ה־כביש מתחת לכיכר אתרים בקטע של כמה מאות מטרים ממלון הילטון עד אחרי מלון פלזה. נסלל כביש שירות מתחת למלונות פלזה, דיפ־לומט וקוסמופוליטן. מטרתו להזרים אספקה שוטפת למלונות במיפלס תת־קרקעי שאינו מתנגש עם ה־תנועה הזורמת — אך הקטע הוחזי סתום בגלל (כדברי מנכ"ל אתרים) נהיבי איילון, הנעזרת בקאבים לפתיחות המוצא בקטע אשר בין מלונות קוסמופוליטן ולרום. בקטע האחרון קיימת גם תוכנית לצור חניון תת־קרקעי ל־500 מכוניות וגם שטח מסחרי של 2000 מ"ר — שני פרו־ייקטים שהכנסותיהם צריכות להב־טיח את כיסוי העלות של סלילת הכבישים. בינתיים נותרו התוכניות על הנייר.

רחוב הירקון נסתם

העיכובים בהשלמת כביש השירות התת־קרקעי המחבר את שורשרת המלונות ברחוב הירקון מאלצים את הספקים לפרוק או לספק את מרכולתם מכביש הירקון מלא המה־מורות באכצפות הכבליות המשרתות את האורחים והתיירים ולא דרך בעליות המטען המיוחדות הממוקמות במיפלס התת־קרקעי, צמודות לכביש השירות. אמנם כבר הוציאו 200 אלף ל"י על תכנון היציאה בין מלון קוסמופוליטן לבין לרום, אך אין ניגשים לביצוע. הזמן דוחק. רחוב הירקון כבר לא יכול לשאת בעומס התנועה, הוזדמת דרכו גם ליפו ולישובי הדרום.

(מאמר שני ואחרון על המארינה בחוף ת"א)

גיורא קדר ואשתו מיכל

מפרשית מדגם „420" ליד המארינה

הקונצרן המיסתורי (א')

האיש מאחורי „ארץ התנ"ך"

מאת אמנון ברזילי

שיחה מיוחדת בשנה התנהלה ב־הוילת 1972 בין קצין הנדסה ראשי תת־אלוף ירחמיאל דורי לבין ראש מחלקת במפקדות־שדה במטכ"ל. הקשים דנו בבעיה שהתעוררה בעקבות רי־בוים של מכתבים אנונימיים שהגי־עו את מפקדותיהם. באותם מכתבים שתוכנם הגיע גם לידיעת ראש אגף אפסנאות אשר קצין הנדסה ראשי כפוף לו דובר על דליפה של מידע הנדסי־צבאי. דליפה זו סייעה, לפי הטענה, לגוף אזרחי לקבל עבודות תכנון גדולות שיבוצעו שלטונות צה"ל. מכתבי התלונה נקבו בשם חברת התכנון הגדולה שמידע זרם אליה. אך מסבא הדברים שקצין ה־הנדסה הראשי וראש מחלקת בטחון־שדה היו מעוניינים יותר בגורם הצבאי המסייע לחברה.

המכתבים האנונימיים נקבו בשמו של קצין בדרגת סגן־אלוף, מהנדס במקצועו, שמספק אינפורמציה ל־חברת שרותי הנדסה בישראל (שה"ב). העובדה שכותבי המכתבים לא היו מוכנים להזדהות להישאר בעי־לום שם, הקשתה על הבדיקה הפל־מציאת מקור הדליפה. התעוררה ה־שאלה אם אין בעצם שיגור מכתבי התלונות משום יצר נקמנות של מהנדס מתוסכל שחבריו המהנדסים הודפו על פניו. צפה גם השאלה שבא מהובר בחיסול חשבונות בין מהנדס לבין עמיתו לובש המדים. אך מחלקת ביטחון שדה לא הזדרזה לפעול. גם הסרת המסוה מעל אחד מכותבי המכתבים האנונימיים, כד־בוגר התופשי, פנייתו לראש מחלקת בטחון־שדה, ומסירת מידע נוסף על יחסים בין חברת שרותי הנדסה לבין הקצין ששמו הוזכר במכתבים האנו־נימיים, לא דחפה את המחלקה ל־פעולה מהירה.

התלונות

אך התלונות שתכפו הלכו הט־רידו ממנוחתו את ראש אגף אפ־סנאות באותו זמן, אלוף (מיל.) עמוס חורב, כיום המדען הראשי של מערכת הבטחון ונשיא הטכניון בחיפה. כאיש העומד בראש אג"א, היה חורב אחראי למספר פעילות ב־גיהם חיל ההנדסה.

כדי לסתום פרצות אפשריות ולי־רכז את גורמי ההנדסה, בין השאר כדי למנוע ניצול לרעה של מכרזים, הוצעה באמצע 1969 ריאורגניזציה בחיל ההנדסה. במסגרת זו הוקם מרכז הבינוי שהיה על טהרת אנשי חיל ההנדסה, אך כפוף ישירות לראש אגף אפסנאות במטכ"ל. התלונות ש־הגיעו ב־1972 והצביעו על דליפה ב־מרכז שחייבת היתה לעניין את אלוף חורב באופן אישי.

שמועות אלה זרמו גם לאנשי מק־צוע בתחום ההנדסה. הן עוררו שאלה עקרונית: *מה מהות היחסים בין קונצרן כלכלי גדול לבין גורמים ממלכתיים שאתם הוא נמצא בקשרים. ממלכתיים שאתם הוא נמצא בקשרים.*

אנשי הנדסה רבים עימם שו־חחתי, הצביעו על הסכנה האפ־שרית שביצירת יחסים, בחלקם סמויים, בין גוף כלכלי בעל מע־מד חשוב במשק, לבין מוסדות ממלכתיים העוסקים בתחומי בניה רגישים. חלקם ראה בכך מקרה אופייני, כתופעה בישראל הקטנה שבה כולם מכירים את כולם.

הקצין העצבר

במסגרת הריארגון נוצר תפקי־ד חדש חשוב בשטח הבינוי. בראש ענף זה היה אמור לעמוד סגן־אלוף, מהנדס במקצועו. ראש הענף, כפוף אף הוא לראש אג"א, היה אחראי בתוקף תפקידו לתחומים לוגיסטיים רחבים, ועסק בקביעת מדיניות בינוי בצה"ל: מה יבנו, היכן יבנו וכמה. ובעיקר בהכנת תקציבי בינוי וקביעת סידרי עדיפו־יות בבניה לחילות השונים ולפיקו־דים.

ראש הענף ידע אפוא לא רק על הנעשה במפקדת ראש אג"א, אלא גם על הנעשה במיפקדת קצין הנדסה ראשי ושאר גורמי ההנדסה והבינוי בצה"ל. ראש הענף הראשון אחרי הריארגון היה סגן־אלוף משה רייטן שמונה לתפקיד באמצע 1970. במחצית 1972 קיבל מינוי אחר ב־חיל ההנדסה. סגן אלוף רייטן היה האיש ששמו הוזכר בתדירות גדולה במכתבים האנונימיים.

העניין הרושתק

ואלוף חורב לא יכול היה לקבל מידע נוסף על טיב הקשרים בין ה־קצין הכפוף לו לבין חברה שרותי הנדסה. רייטן עצמו לא נחקר. אך חורב, בעקבות שיחות עם ראש מח־לקת בטחון שדה, החליט לא ליטול סיכונים ולוותר על שרותיו של סא"ל רייטן. היחסים המיוחדים בין רייטן לבין חברת שרותי הנדסה בישראל לא ניגלו על ידי גורמי הצבא. נושא המכתבים הושתק ובעצם העברתו של סא"ל רייטן לתפקיד אחר, ראו במיפקדת אג"א, קצין הנדסה רא־שי ובטחון שדה, את העניין כמחו־סל. מר רייטן, אישר ב־שיחה איתי כי הוא מכיר את אנשי החברה ונפגש לעתים עם מנהליה.

אולם במהלך החקירה שניהלתי לצורך כתיבת סדרה זו, נתבררו מס־פר עובדות חדשות על סגן אלוף רייטן ששפכו אור על מידת קשרי־ו עם חברת שרותי־הנדסה.

ב־24 באוגוסט 1972 נרשמה בפנק־סי רשם החברות חברה פרטית מס־פר 63017. *את החברה הקימה חברת* שירותי הנדסה בישראל והיא נרשמה כהוצאה ספרים בשם „ארץ התנ"ך". *הכתובת הרשומה* של הוצאת הספ־רים החדשה היא רחוב יצחק שדה 34 בתל־אביב, מקום בו נמצאים מש־רדי חברת שרותי הנדסה.

על פי הרשום אצל רשם החברות יש להוצאת הספרים ארבעה מנה־לים. שניים מהם, אנשי החברה־האם (שרותי הנדסה), היא אברהם רייכ־מן ואלכסנדר גת, משתייכים לקבו־צת שבעה המהנדסים שהקימה את שה"ב. המנהלים למעשה של הח־ברה־בת זו הם מר משה קורדובה, ה־מוציא לאור ומנהל ההוצאה, ובת זוגו גב' פרנקה רייטן, אשתו של סגן אלוף משה רייטן. בעבר ראש ענף בחיל ההנדסה שהועבר כאמור מתפקידו על פי הוראת ראש אג"א.

מדוע הוקמה הוצאת הספרים „ארץ התנ"ך"?. המסמכים שהכירו את ה־מבנה הכמעט סודי של חברת שרותי הנדסה, לא הבינו מה להברה שע־סוקה העיקרי בעיסוקי ההנדסה ה־שונים ולהוצאת ספרים.

של מי הרעיון?

קושיות אחרות נבעו להברה „ארץ התנ"ך. קשה היה להסביר את דרך חלוקת המניות בחברה לגב' פרנקה רייטן, שבשיחה עימי אישרה כי לא השקיעה כספים בהקמת החברה, ני־תנו מניות וכן גם לבן זוגה מר קורדובה. שאר מניות „ארץ התנ"ך" ניתנו למנהלי שירותי הנדסה.

משיחות שקיימתי עם גב' רייטן ובעלה, שהשתחרר משרותו הצבאי בימים אלה, וכן עם מר קורדובה ונציגי שרותי הנדסה, התבררו הפר־טים הבאים: סא"ל רייטן מכיר זה שנים רבות את האיש הבכיר של שירותי הנדסה מר נסים ברזייק, אנשי שרותי הנדסה גם מזכירים את מוצאם הבולגרי המשותף של ה־שניים כגורם חשוב לקירבתם. סא"ל רייטן אף למד יחד עם גב' ברזייק הנדסה בטכניון. גב' רייטן, מ־קרו־ביולוגית במקצועה, אמרה לי, כי הקשרים בינה לבין הנהלת שרותי הנדסה לא באו לה בזכות בעלה, אלא בזכות הכרויות אישיות שלה עם כמה ממנהלי החברה.

מהנהלת שרותי הנדסה נמסר לי כי היתה תכנית שרייטן יעבור לאחר שחרורו לעבוד בהוצאת הספרים. ב־תשובה אמר לי סא"ל רייטן כי לא דיווח למפקדיו בצבא על כך שאשתו היא בעלת מניות ב„ארץ התנ"ך" שכן לדבריו לא ראה בכך כל עניין. זה גם שאשתו אינה מקבלת משכורת חודשית בהוצאת הספרים אלא בה־נית מרווחים בלבד, אם יש כאלה.

מר קורדובה, בן הזוג המנהל, מעיד כי הוא היחיד מבין המנהלים שמקבל שכר חודשי בהוצאת הספ־רים: „גב' רייטן איננה מקבלת מש־כורת אלא הוצאות בלבד לעבודות ספציפיות, לפי עבודתה. אני לא זו־כר כמה כסף, אבל לא סכומים גדו־לים. בחודש שעבר השתחרר סא"ל רייטן מצה"ל. הוא מתכוון לעבוד כמהנדס עצמאי.

קורסים מזורזים
בוקר או ערב
גמר ההרשמה ביום ג'
• הנהלת חשבונות •
• פקידות ומזכירות •
• ניקוב I.B.M. •
• כתיבה במכונה •
שרוטל
תל־אביב, אלנבי 140
תל־אביב, דיזנגוף 32
ירושלים, מרדכי בן הלל 10
רמת־גן, ז'בוטינסקי 54

דרושה
מכונה לחיתוך פחים
(גליוטינה)
עד 10 מ"מ, רצוי סיבובית
לפנות בעבודה: 02—67924
בבית: 02—418149

מנהל חשבונות/ תמחירן
מנוסה, מכבר עבודות היסוד פיגורים, מאזנים שכר־עבודה מול רישום במחשב
טלפון: 452412

הערב, תוכל גם אתה...

עכשיו מביאה "זניט" את מערכת הסטריאו שלה לישראל. מעתה תוכל לשמוע מוזיקה ממש כפי ששומעים אותה באמריקה, מולדת הסטריאו: קרובה, נקיה מעיוותים, כאילו בהופעה חיה.
לא מלים ולא מודעות ימחישו לך את איכות הצליל של "זניט". עליך לשמוע זאת במו אזניך
בוא לערוך הכרות עם מערכת הסטריאו האמריקאית של "זניט", באולמי התצוגה ברח' קרליבך 14, ת"א, בשדרות המגינים 53, חיפה ואצל הסוכנים המורשים.
אנא, ראה במודעה זו הזמנה אישית לבוא לשמוע ולהנות מ"זניט". אל תשאיר את ההנאה הזאת רק לאמריקאים.

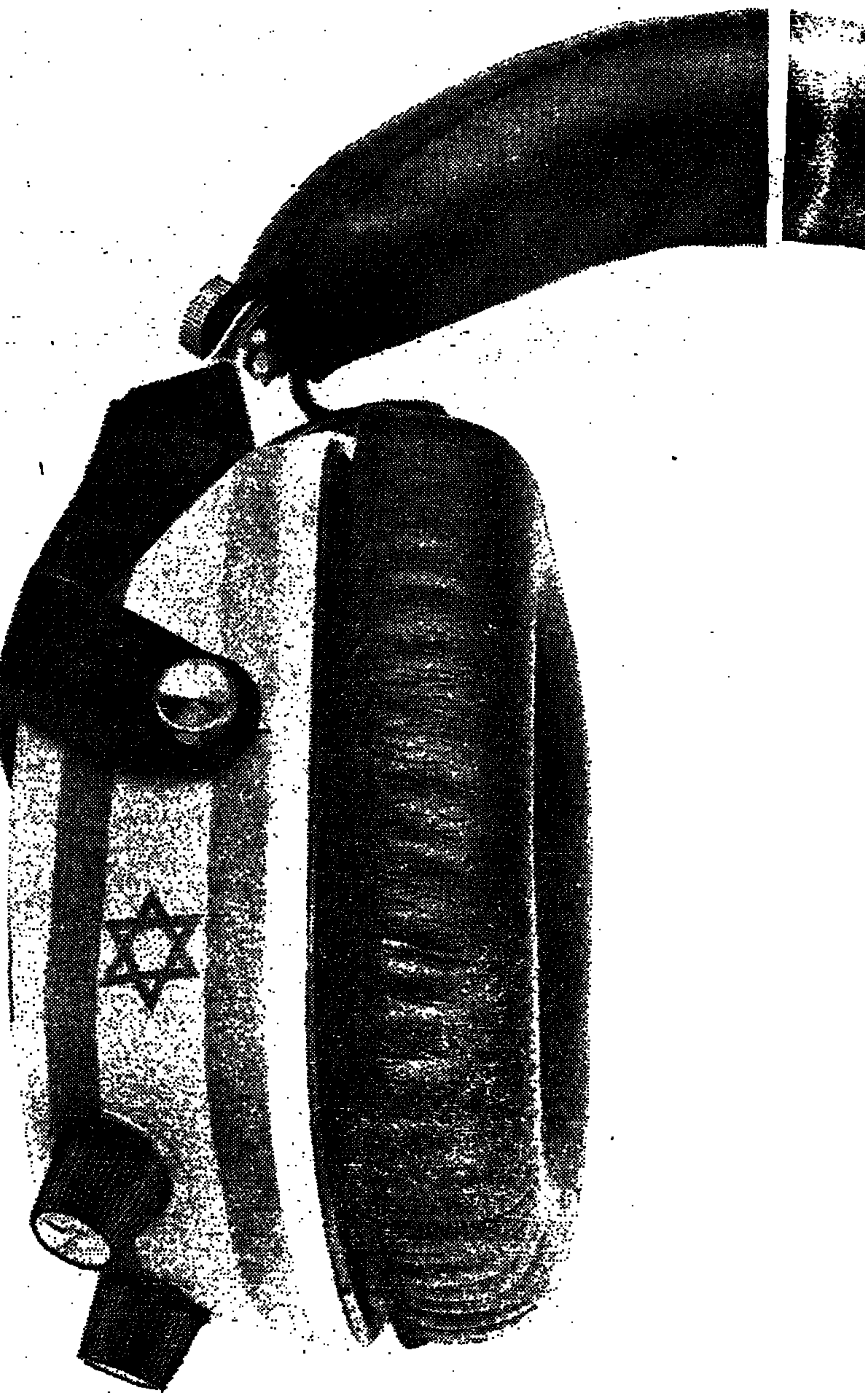

סטריאו של ZENITH
צלילי העילית של אמריקה.

יפו — לבה, שד' ירושלים 29
חיפה — רדיו אורות, כפר סמאליחות, קרית אליעזר; מלון כלפה, הרצל 61; מלון מסית, הנביאים 17
טבריה — קובץ, רח' הגליל
כפר סבא — רדיו רון, ויצמן 35; רדיו גל, ויצמן 116
לוד — מאוזו, הרצל 66
מגדל העמק — מרכז מלאכה 8
נס ציונה — ויצמן 27
נתיבות — אור התעשיה
נצרת — פאולוס השישי
ערד — מרכז מסחרי
פתח־תקוה — ההגנה 12; רדיו אביב, אלחורוב 80
קרית מלאכי — מרכז מסחרי
רמלה — הרצל 51
ראשון לציון — הרצל 103; רוטשילד 39
רחובות — 32
רמת־גן — הרצל 78
א. אריאלי

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

מיכאל הנדלזלץ

תיאטרון ללא אשליות

בסכסוך הנושן כי בא קודם וכי חשוב כמי, „התרנגולת" או „הביצה", רואה דירנמאט, בסכסוך את הביצה ב־ בתיאטרון את התרנגולת. הוא אומר: „אי־הבנה מתגנבת לתוך הדברים כ־ שמישהו מחפש בלול התרנגולות של מחזותי את ביצת קולומבוס אשר אני בעקשנות מסרב להטיל שם. והרי זה בדיוק הדבר שאני מתכוון לע־ שות".

לפיכך אין בדעתי לעסוק בתיאוריות הדראמאטיות של המחזאי השוויצרי. תיאוריות כהן הוא מכסה להתחבק באלגבסיות בטענה שהוא כפרדך ל־ היות סופר „פטור ולא כאורגן מש־ הוי". בתיאוריות אלה כבר דשו ל־ עייפה, וכל מה שאפשר היה לומר בנושא זה נאמר כבר, כך נדמה.

הכותרת „תיאטרון ללא אשליות" אינה מכוונת בהכרח לדוגמא המפור־ סמת לעתים קרובות כדי על שני החלונות בחדר אשר בו מתרחשת ה־ עלילה של „נישואי מר מיסיסיפי", חלון אחד שנוף דרומי נשקף ממנו, והלון שני ממנו נשקף נוף צפוני. ברור כבר לכל שהדבר משמש לשבירת האשליה התיאטרלית, כמו שמשמשים אותה הפניות המרובות של השחקנים במחזותיו של דירנ־ מאט ישירות אל הקהל. אשליות — כלומר התייחסויות אל החיים, אל העולם, ולא אל התיאטרון דווקא. ההתייחסותם של גיבורי דירנמאט אל העולם והחברה הסובבת אותם, וה־ התייחסותו של קהלו של דירנמאט ל־ גורמים אלה, ובמידה שניתן לנסח אותם ניסוח חד משמעי — התייחסו־ תו של דירנמאט עצמו.

סודיך כמורף

אין גם טעם רב לדבר על יחסו של דירנמאט לאמנותו. הוא מגונן מפני דיבורים שכאלה מראש: „מה שאמן חושב על אמנות — משתנה בעת שהוא יוצר את אמנותו".

אבל מה הוא חושב „על החיים", על העולם, על החברה הסובבת או־ תו, על האנושות? כאן הוא דווקא מקל עלי, דירנמאט, שהרי אין הוא מסתיר את דעתו. „האנושות כיום — הוא אומר ב„בעיות התיאטרון" (1954) — היא כמו נהג רשלן ה־ דוהר במהירות גוברת והולכת, והוא אינו אוהב שהנוסעים מעירים לו „זהירות!" יותר על כן, הנהג שונא גם ששואלים אותו „מי משלם בעד המכונית, השמן והדלק" (...) הנהג היה מעדיף שהנוסעים ישבחו את יפי הנוף, ילחשו לאוזנו סיפורים משעשעים. אבל המחבר בן־זמננו אינו יכול עוד להסביר עצמו בסב־ פון נקי לתחרות סיפורים משעשעים ולשבחי הנוף. לרוע מזלו אין הוא יכול גם לפרוש מן הדרך המטורף כדי לשבת על אם הדרך, ולכתוב את השירה המטוהרה אותה דורשים ממנו אלה שאינם משוררים. פחד, דאגה, ומעל לכל זעם — פוערים את פיו.

דומני שכל הסבר לעמדתו זו משתמעת זו הוא מיותר. אולי כדאי רק להדגיש שדירנמאט מניח כי למחבר בן־זמננו יש מה לומר, דברים של זעם השעשוע, דברים שעשויים להביא שפיות אל הנהג המטורף. המחבר, אותו איש נבון, מפוכח חסר־אשלי־ יות, אינו יכול לפרוש מן הדרך.

אבל הוא יודע שזהו מרוץ כסורף — הוא יכול להזהיר, להתריע, לצעוק, ולא רק שהוא יכול — הוא חייב.

להזהיר את מי? להתריע ולצעוק באוזני מי? גם כאן אין דירנמאט מסתיר את דעתו, או אולי את חוסר־ דעתו. הוא יודע שהוא פונה אל קהל אלמוני — „הקהל המשלם". המחזאי — הוא אומר — חייב לדמיין לו את קהלו, לבנון האמת, קהלו הרי זה הוא עצמו — וזו הסכנה שאין מנוס ממנה.

ובכן, מרוץ כסורף של האנושות נטולת־ההזוה. הדבר מביא את דיר־ נמאט למסקנה שאליה הגיעו עוד כמה סופרים בדורנו — שכיום רק קומדיה אפשרית כדרך ביטוי של ממש. העולם הוא חסר־צורה וחסר־ משמעות, הוא מערבולת אחת גדולה שכיוון סיבובה לא ברור. ובני ה־ אדם החיים בו תמונת העולם שלהם אינה אחידה וברורה. כאוס מול כאוס. תהום של דעות ותגובות — מול תהום של התרחשויות. הטרג־ דיה, אותה צורה נשגבה מניחה ת־ חושת אחריות ותחושת אשמה — ואי־אפשר לפנות אל תחושות אלה של הקהל. בדור של פצצת אטום שוב אין הן קיימות. העולם התבררר־ערכי הבהיר של הטראגדיה — אינו יכול למצוא תהודה בעולם העכור, והמכ־ ני של היום; לא בעולם עצמו אלא בתמונת העולם המצטיירת בעיני א־ נשים שחיים בו. אבל — „מי שעומד על חוסר המשמעות, חוסר התקוה של העולם — יכול להתיאש, אבל היאוש אינו תוצאת העולם הזה. זוהי תשובת היחיד לעולם הזה, תשובה אחרת היא — לא להתיאש, תשובה אחרת היא החלטתו של היחיד לשאת את העולם הזה שבו אנו חיים כמו גוליבר בין הענקים. גם הוא משיג ריחוק, גם הוא נסוג צעד או שניים כדי לאמוד את המרחק כשהוא מת־ כונן ללחום ביריבו או לברוח ממנו. עדיין אפשר להציג את האדם כיצור אמיץ".

וכאן מגיע דירנמאט לגיבוריו הוא, גיבורי מחזותיו. „הגיבורים שלי — אומר דירנמאט הם אנשים אמיצים. סדר העולם האבוד חוזר בתוכם". אבל הם יותר מאמיצים. הם מפוכ־ חים, הם נטולי־אשליות.

עולם חסר־טעם

רומולוס, קיסרה האחרון של רו־ מא, הוא נטול־אשליות עד כדי כאב. כשרומא מתמוטטת ונכבשת לפלישת השבטים הגרמנים יושב רומולוס ב־ וילתו, מגדל תרנגולות, זולל בי־ צים ומחכה. הוא הבין שרומא הו־ לכת אל האבדון, שהיא מדינה מוש־ חתת. הוא החליט להוליך אותה אל אובדנה, כשהוא משליך את רסן ה־ שלטון מידו ונותן למדינה המושחתת להרוס את עצמה. כשאשתו מתריסה נגדו: „או שאתה השתגעת, או ש־ העולם השתגע" — עונה רומולוס בשפיות „אני החלטתי שהעולם השת־ גע". מציעים לו פתרון — רומא תנצל אם תתחתן בתו ריאה עם יצרן מכנסיים שמן ועשיר, המוכן לקנות את העסק המתמוטט תמורת השידוך. ריאה מוכנה להקריב עצמה על מזבח המולדת. רומולוס נשאר קר ושלו: „משך מאות שנים הק־ רבנו כל כך הרבה למען המדינה עד שהגיע הזמן שהיא תקריב משהו למעננו". אבל — טוענים לצד מתי — אם בתך לא תתחתן איתי, יאבד העולם! לא — עונה רומולוס — נאבד אנחנו. ההבדל גדול. „אנחנו העולם". „לא, אנחנו פרו־ בינציאלים ומאפיל עלינו עולם ש־ אינו מבינים". יכולתי להמשיך ל־ צטט — בעוד רומולוס זולל ביצים בתיאבון. הוא יודע שהעולם הוא חסר טעם. הוא נוקט עמדה של חוסר־טעם — כדי להתמודד עם ה־ עולם, באומץ, בתוליסית ובלי א־ שליות.

וכך גם הגברת הזקנה. היא באה לגילן, בה עשו ממנה זונה. היא באה לקנות צדק. היא יודעת שלצדק הזה יש מחיר, ויש לה די כסף לשלם את המחיר. היא רוצה לקנות את אלפרד איל שעשאה זונה — ה־ תמורת מיליארד. אנשי גילן זוקפים את ראשיהם, הם נאים ונעלבים. „גבירת זכנסיאן — מכריז ראש ה־ עיר — אנחנו עדיין חיים באירופה. עוד לא היינו לעובדי אלילים. אני דוחה את הצעתך בשם העיר גילן. בשם ההומאניות. אנחנו מעדיפים לחיות בעוני ולא להכתים עצמנו בדם". אינו אשליה אומללה. ל־ הצדקתם אפשר אולי לומר שזה רק סוף המערכה הראשונה. הם אולי יתפכחו. לקלרה זכנסיאן כבר אין אשליות. היא אומרת: „אני אחכה".

דירנמאט אינו מסתיר שאין הוא יודע לאיזה קהל פונים דבריו. אבל משהו על הקהל הזה ניתן להסיק מן המחזות עצמם. אזרחי גילן מת־ ייצבים מול הגברת הזקנה, נטולת־ האשליות. תחילה הם זקופי קומה. הם ההומאנאים בהתגלמותם. אך לאט לאט הם נכנעים לשפע השוטף את העיר בעקבות הגברת הזקנה. לכל אזרחי העיר נעליים חדשות צהו־ בות. הם קונים „על החשבון" — ולבסוף אין להם עוד ברירה — הם מוכרחים לרצוח את אלפרד איל — כדי לפרוע את החובות בהם שקעו. אין זה סוד גדול שאזרחים תמימים אלה מייצגים את הקהל האלמוני, אותו מתיימר דירנמאט לא להכיר.

בנספח ל„ביקור הגברת הזקנה" כותב דירנמאט, בין היתר: „בצד הגיבורים מופיעים אזרחי גילן, אנ־ שים כמונו. אין להציגם כאנשים רעים כלל לא. (...) הם שוקעים בחובות, אבל לא במטרה להרוג את איל, אלא מתוך קלות דעת, בתקוה — אשליה שהעניין יסתדר איכשהו. (...) גם משפחתו של איל אינה רעה, היא חלשה, כמו כולם. וכך העיר נכנעת לפיתוי (...) אבל תהליך זה צריך להיות מובן להור־ סין לצופים".

לצדק יש מחיר

העיירה רוצחת את איל, וגובה את הציק. אבל האם היא מודעת לבסוף למעשיה? האם היא מתנ־ ערת מן האשליה? האם אזרחי גילן מבינים שאת העולם אפשר למכור ולקנות ושכדי לחיות צריך לוותר על אשליות כמו כבוד עצמי, הומא־ ניות ויושר?

צריך רק לקרוא את המחזה ב־ תשומת־לב. הגילנאים טובחים להרוג את איל. אבל לא בגלוי. הם הופכים את רציחתו ל„קרן על שם קלרה זכנסיאן". הם משכנעים עצמם כי הם עושים את מה שהם עושים לא מתוך בצע כסף, אלא מתוך רדיפת צדק. הצדק הזה גם כן שוה כמהו — מיליארד אחד. מותו של איל מוצג בעיני העיתונות כהתקף לב מתוך שמחה. איל נרצח. אבל מי יודע זאת? — קלרה זכנסיאן, ואזר־ חי גילן. העולם יודע שאיל מת מהתקף־לב.

ההשוואה זאת, היום, בשלהי 74, מכריחה אותי כליהוה. אזרחי גילן עסוקים בהחליפם אשליה אחת ב־ אחרת. כבוד עצמי של ההתחלה — הופך לצדק של הסוף. הכבוד ה־ עצמי היה זיוף — מוכיחה זאת עלילת המחזה; אבל מדוע הם מע־ מידים פנים בסוף? — אני תוהה.

גיבורו של דירנמאט, „האדם ה־ דירנמאטי", הוא נטול־אשליות. הוא אמיץ וחסר רחמים. כלפי עצמו, וכלפי אחרים. אבל הוא גם גלוי־ לב. הוא לא מסתיר את דעתו על העולם, על רמתו המוסרית ועל עצ־ מו. כך רומולוס, וכך גם הגברת הזקנה, וכך האדון מיסיסיפי וסנט קלוד ב„נישואי מר מיסיסיפי" ו־ אפילו המפקח ברלאך בסיפוריו ה־ בלשיים של דירנמאט. כולם יכולים לוותר על השטות הזאת „כבוד עצ־ מי". רומולוס מרשה לעצמו שיראו בו את „חרפת רומא", קלרה זכנסיאן מודה שהיא זונה, ומחליפה בעלים כמו כפפות. אבל גם בזה גיבורי דירנמאט הם יוצאי דופן בחברה בה הם חיים, בעולם שיוצר סביבם דיר־ נמאט במחזות. לאזרחי גילן אין האומץ להודות בפני עצמם שהם רוצחים תמורת כסף. אבל האם אומץ נחוץ כאן? אולי כל מה שצריך כדי להודות באמת הוא „ציניות מ־ פוכחת"?

האשליה הספציפית

וזה לא רק עניין של מינוח. ואם זה עניין של מינוח הרי שהמינוח, הוא דבר המשתנה עם הזמן.

„ביקור הגברת הזקנה" נכתב ב־ שנת 1956. דירנמאט טען אז שאין הוא מכיר את קהלו, ועל כן אין הוא יכול לענות על השאלה „איך למצוא נושאים ואיך לספק פתרונות". אבל אלה היו השאלות ששאל ב־1956 וזה הסיפור שסיפר אז. אזרחי גילן ויתרו ב־1956 על כבוד בעבור נעליים, אבל לא ויתרו על מראית־עין של כבוד. האם היו נוהגים כך ב־1974?

ביום שבו התקיימה הבכורה ה־ תל־אביבית של „ביקור הגברת ה־ זקנה", ב־1974, הוזמן אש"ף כמש־ קיף לדיוני מליאת האו"ם ועמד להתקבל כמשקיף בארגון התעופה העולמי. האין בדיוק זה ציניות מו? אני ראיתי בעיני רוחי את הגברת הזקנה מגיעה לגילן בשנת 1974. קצת זקנה יותר. אבל עדיין בכבוד. היא דורשת את ראשו של איל. תמורת שני ביליארד. מה פר־ שים אזרחי גילן? מבקשים סליחה לרגע, כורתים את ראשו של איל ומתמקחים קצת על המחיר.

שלוש שנות של הצגה נתן דיר־ נמאט לקהל של 1956 כדי לראות אשליה אחת מתחלפת בשנייה. ה־ שאלה היא אם ב־74 לא היה נכון הקהל, שמייצגים אותו אזרחי גילן, להמיר את האשליה ב„אמת" תוך חצי דקות.

וכך נידמה לי שבמשך שמונה־ עשרה השנים האחרונות עבר הקהל מתחום החברה בה היה „האדם ה־ דירנמאטי" יוצא־דופן, אל התחום של „האדם הדירנמאטי" עצמו. נש־ אלת כמובן השאלה האם חוסר־ האשליות הזה, — שאת קיומו כיום אני מניח, הוא שינוי לטובה או לרעה? אבל זה כמובן תלוי ב־ אשליה הספציפית שיש לכל צופה לגבי המציאות בה הוא חי. הכל הוא, אחרי ככלות הכל, עניין של אשליה.

שני סיומים

אבל אפילו כך הדבר, שומר לו „האדם הדירנמאטי" יתרון אחד חשוב על החברה בה הוא חי, או על הקהל שחוזה בו, אפילו כיום. רומולוס מחכה לנסיך הגרמנים, או־ דואקר, כדי להיכנע לפניו. כשהוא נכנע, הוא מגלה שאודואקר רוצה להיכנע לו. רומולוס חושש מפני עברה של רומא, אודואקר מפחד של גרמניה. וכאן נגלית גדלותו ה־ אמיתית של רומולוס. כשמוצא אחרון מציע אודואקר לרומולוס לצאת ב־ דימוס, ואינו מניח לו למות בכבוד. אומר דירנמאט עצמו: „במערכה השלישית שופט רומולוס את העו־ לם, אבל ברביעית שופט העולם את רומולוס. (...) אדם מסוכן, אשר דן עצמו למוות, וזה מה שנורא במגדל הפרשות המלכותי הזה: הטרגדיה שלו היא בסופו הקומי, בפנסיה ש־ מוצעת לו, ולו יש די שכל ישר וחכמה — ובכן גדולתו — לקבל את הפנסיה הזו". פכהנו הגדול של רומולוס נותן לו לדעת להיכשל.

הגברת הזקנה נשארת בלתי מנוצ־ חת. היא דורשת צדק, מקבלת אותו ומשלמת. ומה קורה לה? איננו יודעים. כאן נגמר המחזה. היא אינה מפוכחת די הצורך להבין שגם הצדק שאפשר לקנות אותו אינו צדק כולה. האמת כולה היתה אולי מתגלית אם אחרי קבלת ה־ סחורה לא היתה הגברת זכנסיאן משלמת, אלא ממשיכה להתעלל ב־ אזרחי גילן האומללים. אגב, בספרו של דירנמאט „יווני מחפש יווניה" שני סיומים. היווני נושא לאשה זונה ידועה רווחה בעזרתה, בעזרת מאהביה לשעבר, לכל כבוד אפשרי. הסיום הראשון הוא שארכילוכוס ה־ מוכה ומתובל, אך חסר־האשליות, נעלם אל כפור הבוקר. הסיום השני המיועד „לספריות ההשאלה" מספר על חיי נישואין מאושרים של אר־ כילוכוס ואשתו הזונה הרחק מן ה־ המון, בצל אלת האהבה. ואפשר שדירנמאט מחבר כעת סיום נוסף לגברת הזקנה. הוא נוהג לעבד, ולח־ זור ולעבד את יצירותיו.

במה שאמרתי אין כוונתי לומר שדירנמאט אחרי עשרים שנה חדל להיות אקטואלי. אפילו אם אנחנו מפוכחים יותר וציניים יותר עדיין אפשר לראות במחזותיו אל־ גוריות אקטואליות להפליא: „בי־ קור הגברת הזקנה": ארצות הברית הדורשת ויתורים מסוימים תמורת סיוע כלכלי; „פרנק החמישי" — אופרה על בנק פרטי — הסברים מיותרים. ורק עוד ציטוט אחד מ־ „רומולוס": „כשמדינה מתכוננת לרצח אנשים היא תמיד נקראת מו־ לדת.

אבל על זה כבר הקדים דירנמאט תשובה: „אני מציג אנשים ולא בובות, עלילה ולא אלגוריה, אני יוצר עולם, ולא מערכת מוסרית, כפי שמנסים להעליל עלי פה ושם. אינני מעמיד את כוחותי בעימות עם המציאות, כי עימות כזה מתגלה מעצמו, כל עוד בא קהל לתיאטרון".

פרידריך דירנמאט: עולם מפוכח ונטול־אשליות

פנחס גינוסר

דבש ספרדי מאוחר

שירי נחום
על פי כתבי־יד ודפוסים בצרוף חילופי־נוסחים, באורים ואחרית־דבר מאת יהודה דוד
הוצאת עכשיו, ירושלים תשל"ד

המהדורה המוגבלת במספר עות־ קיה של שירי נחום (מאתיים עות־ קים ולא יותר) שההדיר ד"ר יונה דוד, בסיועה של הוצאת עכשיו הוא מפעל צנוע אך ראוי לציון. ד־ דומני שבהזדמנות זו כדאי לתקן כמה מושגים רווחים על שירת ספ־ רד.

בבתי־הספר שלנו נוהגים ללמד חמישה ממשוררי ספרד: שמואל ה־ נגיד, שלמה אבן־גבירול, יהודה ה־ לוי, משה אבן־עזרא ואברהם אבן־ עזרא. מעטים יודעים כי תרבות ספרד הוסיפה לפרוח שנים רבות לאחר ימי אותם משוררים.

שמשה של ספרד העברית זרחה משששקעה שמשה של בבל. כאשר נס־ גרו ישיבות סורא ופומבדיתא — הראשונה ב־1034 והשניה ב־1040 — כבר היתה שירתו של שמואל הנגיד במלוא פריחתה והנצה שירתו של אבן־גבירול, אך גם בימי נחום, כ־ 250 שנים לאחר־מכן, במחצית ה־ שניה של המאה ה־13 עדיין שימשה ספרד מרכז רוחני ליהודים הן ב־ ארצות המזרח הן באירופה.

הערים־הממלכות עתירות התרבות הערבית המוסלמית, שעל רקען קמו יוצרים כהנגיד וכאבן גבירול פינו את מקומן לממלכה פרימיטיבית ל־ מדי נוצרית לוחמת, ובכל זאת היתה „ארץ קשטיליה הברברית" כדברי ההיסטוריון יצחק בער „במובן מסו־ ים כמולדת רוחנית לכל עם ישר־ אל". אם היו תנודות גיאוגרפיות במרכזי התרבות העברית, הן היו בתוך תחומי ספרד ומשכילי היהודים היטיבו לשלוט בלשון הערבית גם בספרד הנוצרית. המשורר נחום עצ־ מו היה בקי בשתי הלשונות ולזכותו יש לזקוף תרגום ארבע יצירות מע־ רבית לעברית. אמנם ידוע שנחום ישב זמן לא־קצר במרוקו, בפאס, אך אין ספק שהיה משורר האיש אש־ כולות יהודי ספרדי מובהק, ובספרד נולד.

לא יחיד בדורו

נחום המשורר, שעליו אמר הפרו־ פסור שירמן כי „מיזוג שירת החול בשירת הקודש הגיע בפיוטיו לשי־ או" ואשר שנים משיריו מצאו דר־ כם לכל אנתולוגיה של שירת ימי הביניים, לא היה יחיד בתקופתו (אמנם קשה לקבוע בדיוק את תקו־ פתו, מפני שהמחצית השניה של המאה ה־13 משמשה שני דורות; על כן נתייחס לשניהם כאל תקופה אחת). מתוך קבוצות היוצרים ש־ פעלו אז, נזכיר למשל את הרמב"ן — הוגה הדעות, המקובל המבטרוד שעלה לארץ ישראל בשנת 1267; את יצחק בן שלמה אבן סהולה מח־ בר הספר המפורסם „המשל הקדמו־ ני" ואת טודרוס בן יהודה אבולע־ פיה מחבר „גן המשלים והחידות". בשנים 1280—1286 נכתב לפי המה־ מסור שלום ספר הזוהר — שאף כי נכתב ארמית הוא יצירה שהטביעה את חותמה העמוק ביותר על קוראי עברית וכותביה יותר מכל יצירה זולתה, שנכתבה כמה מאות שנים לפניה, ויותר מכל יצירה שנכתבה כמה שנים אחריה. כלומר: לא דלל המעיין.

מן היצירה העשירה של אותה תקופה הגיע אלינו רק מעט „דבש בקצה המטה וגם בו אין להתבייש, לא באיכות ולא בכמות. הרבה עדיין גנוז ואפשר שיתפענח ויפורסם ב־ יום מן הימים. החיים היהודיים ב־ אותה תקופה הצטיינו בפעילות תר־ בות, למן הריפורמה הדתית־מוסרית בטולידו ב־1281, ועד לתנועה ה־ משיחית שהתפרצה ב־1295.

לא מרוב טובה ולא כשלוה ונחת פרצו התסיסות. אם במזרח הביסו המוסלמים את הנוצרים וכבשו את ירושלים מידם ב־1244 והרבה דם יהודי נשפך באותו כיבוש, הרי גם הנוצרים לא התנזרו מפגוע ביהו־ דים. גל הרדיפות גאה והלך: גי־ רוש מאנגליה וגירוש מצרפת, ויכו־ חים פומביים בין יהודים ונוצרים כחלק מן המסע להמרת־דת והחרמת ספרים. ואף אלפונסו העשירי מלך קשטיליה, שקירב אליו יהודים יותר מכל המושלים בני זמנו, שינה את טעמו בסוף ימיו ונעשה עוין ליהו־ דים.

המערך הבינלאומי

אין פלא שעל רקע תקופתה זו רבו ביצירה היהודית תלונות על שעבוד מלכויות ופרחו גם תקוות ל־ שינויים מכריעים בדרך הנס, כלו־ מר: ציפו לגאולה על־ידי המשיח ונתפשטו תורות הסוד למיניהן. אין פלא אפוא שנחום נפנה לתרגם את „אגרת תימן" להרמב"ם שעניינה ב־ גזרות שמד ובתקוות־שוא משיחיות, וכן תרגם פירוש ל„ספר יצירה", שהוא אחד המסמכים החשובים ב־ יותר של תורת הסוד היהודית (ספר יצירה נכתב עברית אך הפירוש חובר בערבית).

בשירים שהותיר לנו, והם מ"ט במספר, מהדהדות התלונות והתקו־ וה. מתוך מ"ט השירים י"ג הם שי־ רי קודש, משמע פיוטים המושרים בעת התפילה, והסוג הנפוץ ביותר בפיוטי נחום הוא „הזולת" והרהי־ טה הפותחת. במלים „ה' נתנגו ל־ שמה" הוא משרטט את המערך ה־ בינלאומי (ליתר דיוק: הבין־דתי):

ממלכה ערוכה / וממשלה משוכה / וכסכה נסוכה // ו־ שולחן כסודר / ומושב מהודר / לאדום וקידר // ויפקד מקום דוד.

כלומר, מן השולחן שסביבו מס־ בות הממלכות נעדר עם ישראל ו־ אילו המוסלמים והנוצרים מצויים. נושא זה ושאר נושאי השעבוד ו־ הגאולה אינם חדשים בפיוט העברי הם היו בשר מבשרו של פיוט זה עת ארוכה. אך נחום ביטא את ה־ כאורים והתלונות בביטוי מקורי ו־ כרשים; ואכן כמאתיים שנה לאחר מותו של נחום מנה אותו כנחום די לתנזאגו יחד עם אלעזר הקליר, של־ מה אבן גבירול, יהודה הלוי ועוד ארבעה משוררים, כמשורר שאת שי־ רו הוא האב לשמוע ביום שבת ויום טוב.

כמאה שנה אחר מותו קמו משור־ רים שהושפעו מנחום וכמאתיים שנה לאחר מותו אף זכה לשבחים. אולם בדורות האחרונים שהחלו להתעניין בשירת ספרד לא זכה לפרסום. מפ־ ני שחי לאחר שני בעלי הקטלוגים החשובים שמהם נשאבו הנתונים על המשוררים הגדולים של ספרד: כוונ־ תי ל„שירת ישראל" של משה אבן עזרא, ול„תחכמוני" של אלחריזי. אגב, בהסתמך על שעשועי הלשון של אלחריזי נתפשטה הדעה כי מ־ זמנו ואילך ניכרת שקיעת שירת ספרד בגודש שעשועי הלשון וב־ אבדן חוש המידה. שירתו של נחום המצויה בידינו יש בה כדי לסתור דעה זו.

האמונים, או המתאמנים, בפואטי־ קה החדישה יוכלו בודאי למצוא את עקרונות „השיר המתהפך" במאורה „הסתו ארחי ובגאולה „נרד וכרכום". שירים אלה ניתן לקוראם כמעט עד סופם, כשירים העוסקים בהדר ה־ טבע. רק בסוף השיר, או סמוך ל־ סופו, מופיע יסוד שאין לטעות בו, המבהיר כי יש לכל השיר משמעות במישור אחר לגמרי, מישור אלי־ גורי־מיסטי. אין זה חידושו של נחום, גם אצל אבן גבירול נמצא שירים כאלה, אך נחום מפתח את תמונות הטבע יותר משעושה זאת רשב"ג.

מסקנה פזיזה

בשירי הקודש של ימי הביניים לא ניתן לטעות בשם המחבר, כיוון ש־ הוא ארג את שמו בתוך השיר עצמו במתכונת האקרוסטיכון. מי שאינו מפליא לשלוט בלשון יתקשה לע־ שות זאת כהלכה. אך לקורא הבקי קל ופשוט לזהות את המחבר. ב־13 מתוך שירי נחום שבמהדורה שלפ־ נינו ארוג שמו. שירי קודש רבים אבדו, אך כמה מאלה שצורפו למח־ זורי תפילה של קהילות שונות נש־ תמרו, בעיקר אם זכו המחזורים ל־ הדפסה. נתמזל מזלנו וקהילות רבות הכינו לעצמן מחזורים, קהילה קהילה לפי טעמה, ומתוך שלא כל הטעמים שווים ומתוך שלא היה „מחזור אחיד" נשתמרו פיוטים רבים שהיו אובדים אלמלא כן.

שירי נחום שבידינו נמצאו כולם גם בכתבי־יד, אך לשניים מהם הוסיף המהדיר הערה: „לא נזכר ב־ 'אוצר השירה והפיוט' לי. דוידזון"; הקורא המתמצא ילמד מכך כמה ערמות תבן עצומות נאלץ ה־ מהדיר לנפות עד שהשלים את מס־ פרות מ"ט השירים שבידינו. רק ה־ בקיאים יוכלו לשער כמה עבודה מושקעת בקובץ צנום זה.

יונה דוד מבקש לקבוע כי המשו־ רר נחום והמתרגם המלומד נחום בן יעקב המערבי, שהתגורר, לפחות זמן מסוים בפאס שבמרוקו, חד הם. ה־ ראשון שהעלה השערה זו היה הר־ קעס, אלא שלדידו היתה זו השערה לא מוכחת ואז היו רק 12 משירי נחום ידועים. יונה דוד הופך השע־ רה לוודאות, ומביא הוכחות לכך.

בהבאת הטכסטים נקט יונה דוד בכל הזהירות המדעית, אך בדברי הלוויה לטכסטים יש כמה שיבושים אם כי מעטים. סבורני, שחטא גם במסקנותיו באשר לאופי שירתו של נחום. מעט השירים שבידינו מונו־ עים לחקור להוציא משפט עליה בלבד ולא על אופי שירתו בכללה שכן מה שבידינו אינו מבחר מייצג אלא מבחר מקרי — ולעתים קרובות מכתיב הז'אנר את מה שיש בשיר ומה שאין בו. ולכן, הקביעה „שי־ ריו חסרים יסוד אישי והם משופ־ עים יסודות לאומיים, צרות עם ותקווה לגאולה קרובה" היא קביעה נחפזת במקצת. אילו היו בידינו קצת משירי אבן גבירול, היינו יכו־ לים בהסתמך עליהם, לקבוע אותה קביעה, בעוד ששירי אבן גבירול משופעים ביסודות אישיים.

ולסיום, כדי להביא לקורא של מטעמה של התקופה ומטעמו של נחום, הריני מעתיק בזה קטע מ־ זה משל נחום — הערה שהוסיף לתרגומו ל„אגרת תימן" של הרמב־ ם; שהרי קל לו לקורא בן ימי־ נו לרוץ בפרוזה של ימי הבינ־ יים יותר מאשר בשירת אותם זמנים.

נאום נחום בן יעקב זצ"ל. הענ־ הזאת באה לידי בשם אלופנו ר־ אפנו אדוננו וגאוננו רבינו מ־ זצ"ל. וכאשר עמדתי על ענינ והתבארו אצלי מצפוניה. ראיתי רבת תועלת. נותנת תקוה ותוחלת לאומה דלה נכשלת. ולבב כל לאשה מנהלה. להעמיד על ה־ האמת רגליו. לבל ימעדו כש־ האמת קרסוליו. ואם שמא מקבות תכפוהו. הצרות אפפוהו. תהיה ל לעזורה בצרות. לעזרי הבשור כיש בזמננו זה שהוא סוף וקץ גלותנו. תחלה וראש לגאולתנו. ראיתי להעתיקה מלשון נכרית לשון העברים ולהעמיד טעמה. ואם הורק מכלי אל כלי והוא פו לכעון היות יינה מגפן פוריה ויע היה פריה למאכל ועליה לתרו אם הורק מכלי אל כלי לא יתו על כן עמד בו טעמו וריחו לא נ ובעמוד על העתקתי בקי בשתי לשונות. לא יתחרב עלי מעשי שגיונות. אם לא שמתי לב אל מלה רק אל הענין. כי המלות כ והענין בנין. כה עשה נחום ב העתקתו. וזה בכתפסו ותוקתה.

אלי פפרקורן

שייקספיר, ג'ויס, לנין, צארה

בתיאטרון אלדוויץ' שבסטרנד מוצג מחזהו של תום סטופארד ובקצה השני של העיר, בכיכר סלון בתיאטרון „רויאל קורט" מוצג מחזהו של אדוארד בונד, „בינגו". המשותף לשני המחזות הוא הערבוב ההופכי של מקורות היסטוריים בדמיונם היוצר של המחזאים. כפי הנראה, כדי לה־ שיב לזות שפתיים של הביוגר־ פים־ההיסטוריונים, מציין סטופארד בפתח התכניה כי מחזהו הוא פרי הדמיון העושה שמוש בחומר היסטורי. ואמנם, תמונות דוקו־ מנטריות מתערבבות, בבוזה, ב־ תמונות פיקטיביות. וכן, תאריכי האירועים ההיסטוריים נגזרים על־פי מידת ההגיון הפנימי של המומנט הדרמטי ואין למצאם ב־ ארכיונים ההיסטוריים.

ערבוב דמיון במציאות היסטורית אין בו משום חידוש בתולדות הדראמאטורגיה. עם זאת, נראה לי כי יש הבנה דראמטית רבה בהפגשת שלושת האישים שהוזכ־ רו זרמי מחשבה פוליטיים ספרו־ תיים ואמנותיים בדמיונו החולני של הנרי קר, פקיד קונסוליה בריטי בציריך, בימי מלחמת־הע־ ולם הראשונה. החבר ולדימיר לנין מעצב המהפכה הבולשבי־ קית, האדון ג'יימס ג'ויס, מחד־ דש זרם התודעה בספרות, ו־ טריסטאן צארה, כהן הדאדאיזם — מוצגים בפרספקטיבה קומית־ גרוטסקית.

דקדנטיות סלונית

לנין המכין את צעדותיו ה־ פיוניות הגדולות בספרית ציריך בסיוע אשתו, קרופסקאיה, נואם נאום חוצב להבה מעל המדרגה האמצעית של סולם הספריה בפ־ ני הספרנית שאל המהפכה אח־ זה בחמוקיה הרוכסים. ג'ויס מת־ נדנד אל תוך הבימה בגלופין כ־ שהוא אוחז את ענק יצירותיו, יוליסס, ומשמיע מלל מבריק ו־ חד כתער, במבטא אירי המציגת את חשיבותו העצמית המכביכה של הקונסול הבדודה. ולבסוף, צארה בלבושו האכסטראוואגנטי בתנועותיו הרהבות ובדיבורו המבו־ לבל מזקר בקריקטורה בהת־ מית. אכן, בדמויות אלה עוב־ רים תהליך של ניכוד באמצעות אפקטים קריקאטוריסטיים. המו־ שבשים תהליך האחדות הניבתיה במחזה.

כדי לשוות בכל זאת מסגרת אחדותית כלשהי למחזה, מש־ תמש סטופארד ב„חשיבותה של רצינות" מאת אוסקר ויילד. ב־ נוסף לכך טיים בבהירות מחזה זה יסוד אותנטי — באחר ג'ויס וקר היו מעורבים בהצגה „חשי־ בותה של רצינות" בציריך — עי־ קר הטעם שבבחירת המחזה היא להציג את אווירת הדקדנטיות ה־ סלונית של חיי הדיפלומטים ב־ ציריך המהוהרים, כאחורי אל־ גנטיות של מלל אקרובטי. ב־ אוירה סלונית אי־ווילדית מציג משרתו האישי של קר את ספלי התה בקדושה פולחנית אגב הש־ מעת סיכום החדשות בשדה הק־ רב והפוליטיקה בבימה חסרת ה־ בעה טוטאלית. לאחר־מכן מתמ־ קדת התמונה בחזית הבימה ה־ מואפלת־למחצה, שבמרכזה עו־ מד קר לבוש חלוק מקומט, חו־ בש כובע קש מעוך ובקצה פיו סיגריה מעוקמה. בקול סנילי ו־ במשפטים חסרי סדר הגיוני ו־ תחבירי הוא מספר את קורות החבורה: לנין, ג'ויס וצארה.

ההצגה מסתיימת בריקוד קב־ רטי משובץ בתעלולי פרסה. ב־ משפטו של קר המופנה אל ה־ קהל, מסתיימת ההצגה „אם אינך יכול להיות אמן, נסה להיות מהפכן". כמובן שסטופארד לא יכול לדעת שבישראל נתקבלה עצה זו הלכה למעשה, לפני זמן רב, על־ידי לא־מעטים ובהצלחה גדולה יחסית.

שייקספיר כבמשו

בצד שסטופארד מגרה את יצר הצחוק של קהל צופיו בשעשו־ עי פרסה, מציג בונד במרכז „בינגו" אידיאה הממקדת את עלילת ההצגה. האידיאה, כפי ש־ בונד עצמו מציין, היא היחס ש־ בין האמן והחברה; וביתר דיוק: אחריות האמן לחברה שבתוכה הוא חי. להבעת רעיון זה בחר המחזאי את גדול האמנים: ווי־ ליאם שייקספיר.

עתיר רכוש ושבע יגון ואכזבה שב שייקספיר לסטרטפורד ב־ תקווה למצוא מנוח לנפשו ה־ יגעה. אולם במקום השלוה המי־ קווה הוא מוצא את עצמו מעו־ רב בעיסקת גידור אדמות, ה־ מצריכה נישול אריסים. אף כי שייקספיר אינו אדיש לסבלם של בני־אדם — בעמדו מול הבחירה בין הגנה על אביונים חסרי־אמצ־ עים לבין שבח קרקעותיו — הוא בוחר באחרון. עובדה היסטו־ רית זו מציג בונד בהבלטה יתרה בכוונה להוכיח את הפער שבין שייקספיר האמן לבין שייקספיר האדם. שייקספיר, ש־ ידע לגלם ברגישות נאבית את סבלו של המלך ליר הזקן, דוחה על־פני בכבד לעניים, בתי ה־ מחלה של ליר, יותר מאשר ל־ ליר הבגידה. ואכן, המקבילות ל„המלך ליר" בולטת לאורך

תום סטופארד

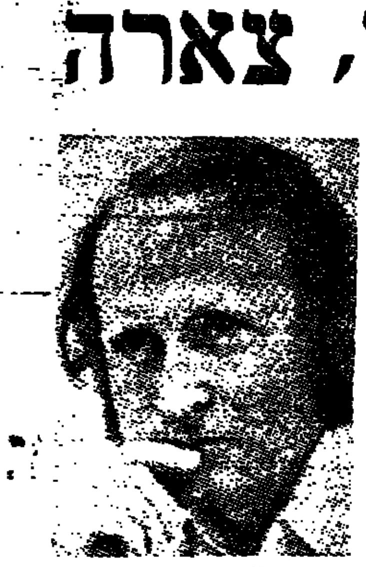

אדוארד בונד

המחזה. שייקספיר יושב על ה־ ספסל בגנו בין שני כסילים המז־ כירים את השוטה ואת טום.

חמדנותה של בתו יהודית לר־ שת את אביה דומה לזו של גונ־ ריל. המלה רבת־המשמעות „כר־ לסי" מהדהדת בעוצמה מתוך „המלך ליר" — ובעיקר התמונה שלפני האחרונה, בה נראה שייקספיר פוסע בציפות אל תוך השלג, מתקשרת ישירות למלך ליר בתמונת „הסערה" המפורס־ מת. העולם היעקובי על אכזריו־ תו, רשעותו ודלותו כפי שהוא עולה ב„המלך ליר" מנוקד ביד רחבה ב„בינגו".

דמות שייקספיר כפי שהיא מ־ עוצבת בידי ג'ון גילגוד, מבטאה בחידוד רב את עייפותו הפסי־ כולוגית של המשורר־המחזאי. פ־ ניו הרגישים רוויי הסבל וחסרי התבצה, המיצירים כבסם אל ה־ חלל, מודגשים ביתר שאת בה־ שאלה החוזרת ונשנית בפיו: „כלום נעשה משהו?" [illegible] אין בהם כדי להבטיח שאמנם ידו לצומקו של האדם. בשכבו שרוע בשלג, גוסס־לא־נים, הוא ממלמל: „עו־ למות חדשים מפתחים פותחים מנעולים חדשים — דוהפים את הברזל הנפער כשיני אריה. ב־ בוקר, או כשאני אמות, השמש תזרח ותמים את הכל...

כלום נעשה משהו? כלום נעשה דבר?" בתמונה המסיימת את המחזה בולע שייקספיר גלו־ לות רעל שנתן לו בן ג'ונסון, קודם־לכן.

התמונה שנתקבלה בשבחים ל־ אין־שעור, אף במבקרי ההצגה הקפוחים ביותר, היא זו שבה נפגש בן ג'ונסון עם שייקספיר בבית־המרזח, ליד כוס משקה חריף. תוך כדי לגימת יי"ש, שר אל ג'ונסון — הנודע בקנאתו לשייקספיר — את עבודתו מה הוא כותב. „לא־כלום", משיב שייקספיר. „אינך כותב?" שואל ג'ונסון בתדהמה. „לא", משיב שייקספיר בשאננות. לאחר ל־ גימה גסה, שואל ג'ונסון „מ־ דוע?" שייקספיר משיב „אין לי מה לומר". „עובדה זו אינה מו־ נעת אחרים מלכתוב", מגיב ג'ונ־ סון בנוקה ובוזה.

כאמור, נתקבלה ההצגה ב־ בקורת חריפה, אך נבם שבמוצב לא נחשבו בכנה. הבקורת השלי־ לית נמהמה בעיקר על־ידי חוגי המבקרים הרואים את שייקספ־ פיר בהדרה דתית, וכן, על־ידי חוקרי הביוגרפיה של המשורר. ידידי, הפרופסור כמאל שוג באים, שישים הי־עיה כתקר מ־ קיף על חייו של שייקספיר (ל־ הוצאה קלרנדון) כתב במבר ב־ פורט (כ.ל.ס. ה־30 באוגוסט). בו הוא עומד על ההפך שבין ה־ חלקים הביוגרפיים־היסטוריים של המחזה ובין החלקים הפיקטי־ ביים שבו. „בסיכומו של דבר מציין שבאבס, „מחזה כר בתוך בלהי־לב בעצירגו אינו בתהבי־ פיה אמיתית של משאני, כפי ש־ ההיסטוריון מבין זאת, אלא ב־ יחסו של המשורר לחברה. ב־ מילים אחרות: עיבנו בעצמנו ר־ בונד. נראה לי שאיכו ההלקת של „בינגו" שאינבו עוליב יפה בבחינה דראמאטית, מקור בשלוך גם הוא בכך שבונד כמפל ב־ זיכר היסטורי בהוך גישה א־ היסטורית. כלומר: הוא מצבה בשייקספיר שיבוג בתוך החברה היעקובית בבהגבת תיאטראות של המאה ה־17! כפי ההבחנה אנו של הוסבויים בבתי המאה ה־19! בלבל זה של הפיכה ההיסטורית והמוסרית הוא בעיקרי המחזה.

מכתב מלונדון

חיים בן־עמרם

תרופות סגולה וגילויי גיל

לפני חמש עשרה שנים בערך הצצתי בספר שכותרת־המשנה שלו היתה משהו מעין זה: סיפורו של אדם שהיה פסימי בנעוריו ולימים נעשה אופטימי. אדם זה השתבח ב־ תגלית גדולה, והעמיד אותה לרשות כל האנושות הסובלת. הוא גילה את סוד הבריאות, והסוד היה טמון ב־ מזון לא נדיר ביותר שמקורו בבל־ קן, הוא מוכר לנו היטב בשם יו־ גורט. תגלית זו שנעשתה עשרות שנים לפני גילוי האנטיביוטיקה היה בה כמשהוא ביתוך בבואו. את מידת ערכה הרפואי המעשי אינני יכול לשפוט. לבעל התגלית הוענק פרס נובל על תגלית קודמת: הוא עמד על התפקיד שממלאים תאי הדם ה־ לבנים בלחימה במחלות מידבקות ב־ בלעם את החיידקים. שמו איליה מצ'ניקוב.

בבשורתו של מצ'ניקוב נזכרתי עתה, כשנתגלגלה לידי בשורה חד־ שה של חוקר אדם גדול, שהוענקו לו שני פרסי נובל (לכימיה ולש־ לום), הלא הוא לינוס פאולינג *) ב־ מלאות לו שבעים שנה מגלה אף הוא לאנושות הסובלת — אמנם לא את מעיין הנעורים ולא בדיוק פאנאצאיה במלוא מובן המילה, אלא בעיקר תרופה טבעית להצטננות ל־ מיניה. אך אל יהי דבר זה קל ב־ עינינו — הנה חישב פאולינג ומצא שאזרחי ארצות הברית של אמ־ ריקה מפסידים מדי שנה בשנתה מ־ חמת הצטננויות חמישה־עשר מי־ ליארד דולר!

סגולה לאריכות ימים

התרופה שפאולינג בא להציע לנו מצטיינת בסגולה גדולה: היא מ־ יסודות המזון החיוניים לאדם, הלא הוא הויטמין C, הידוע גם בכינוי „הכימי" חומצה אסקורבית. החומר מצוי בשוק בשפע ובזול. הדעה ה־ מקובלת היא שבבריאות ויטמין הוא נחוץ לגוף בכמויות זעירות, וכפי שמציין פאולינג, עשרה מיליגראם ליום מספיקים לרוב האנשים כדי שלא יחלו בצפדינה (בלועזית — סקורבוטוס, ומכאן נגזר הכינוי „אסקורבית"). למניעת ההצטננות ו־ לריפויה מוצעות מנות של עד חמי־ שה גראמים ויותר ליום (כלומר חמש מאות מונים ויותר מהמצטרכת הטבעית המוכחת של חומר מזון זה!)

בהקדמה לספר הקטן והנחמד מס־ ביר המחבר איך הגיע לידי כתיב־ תו. הצדבים הבשילו ברוחו במשך חמש שנים, והדחף הראשון היה מכ־ תב של ביוכימאי בשם ד"ר סטון, ששמע את פאולינג מביע משאלה לחיות עוד חמש־עשרה או עשרים שנה, ושלח לו בתגובה מתכון ש־ עיבד, כדי לספק לגוף שפע חומצה אסקורבית, וזאת למען יזכה בברי־ אות טובה בחמישים השנים הבאות! פאולינג מסתייג מן ההגז־ מה שבהבטחה, אך הוא מאמין ב־ הולם בסגולות המרפא של מנות ה־ ויטמין הגדולות. בנסיונו להבין את תופעת ההתנגדות לתרופה זו ב־ חוגי הרפואה הממוסדת, הוא רואה לפחות גורם אחד בחוסר העניין של יצרני התרופות בחומר טבעי זול ש־ אי־אפשר לרשום עליו פאטנט; יתר על כן, אם אכן ימלא חומר זה את התקוות שתולים בו הממליצים עליו, הלא ידחוק מן השוק תרופות המו־ ריה שעתה מיליונים רבים לכיסי אותם היצרנים.

בניתוח מחקרים אחרים שלא איש־ רו את ערך הויטמין כאמצעי נגד ההצטננות מצאתי גם את ההערה ה־ מבעירת הבאה: פאולינג שואל את עצמו מדוע לא ניסתה קבוצת חוק־ רים אותה גם מנות גדולות יותר, והוא מייחס זאת ל„הרגשה" שחוק־ רים יש לספק רק במנות זעירות (כפי שאמנם מקבל הגוף בדרך ה־ טבע) — למרות הידיעה שרעילות חומר זה אפסית. הוא מציין שגישה זו אמנם נכונה לגבי תרופות זרות לגוף האדם — אלו כמעט כולן מרעילות מאד — אבל לא לגבי חומ־ צה אסקורבית. ובכן, על חטא ש־ חטאו בקונצפציה...

שינוי הריכוזים

בשלושת הפרקים הראשונים של הספר (שכל פרקיו קצרצרים) מספר פאולינג על ההצטננות, על הצפדי־ נה ועל גילוי הויטמינים. הפרק ה־ רביעי מוקדש לסגולותיה של ה־ חומצה האסקורבית, והמחבר שאותו כהן היא לא פחות משיפור מצב ה־ מישכל. אכן מנתוני מחקר אחד מסיק פאולינג, כי לשם פעילות רוחנית אופטימאלית צריך אדם לקבל לפ־ חות מאה וחמישים מיליגראם חומ־ צה אסקורבית ביום.

המחבר מציין כי דרכי פעולת ה־ חומצה האסקורבית בגוף אינן ידו־ עות על בוריין. מכל מקום, הוא מונה דרכים שונות, ומציין למשל שהפאגוציטים (אותם תאי הדם ה־ לבנים של מצ'ניקוב) חייבים להכיל את הויטמין בריכוז מסוים כדי ש־ יצליחו בבליעת בקטריות.

בפרק אחר מוצג הטיפול בויטמ־ ין C בתוך מסגרת של שיטת ריפוי כללית הקרויה רפואה ארתומולקו־ לארית, שפאולינג מגדירה כ„שמירת בריאות טובה וטיפול במחלות ב־ אמצעות שינוי הריכוזים בגוף של חומרים המצויים בו מבחינה וה־ נחוצים לבריאות".

האל התחכם לנו

הספר מסתיים בהעמדת הויטמין מול תרופות מסוג אחר (פאולינג מ־ ציע לתקן את ההוראה הרשומה על מכלי תרופות נגד הצטננות מן ה־ נוסח „החזק תרופה זו מחוץ להשיג ידם של ילדים" — לנוסח: „החזק תרופה זו מחוץ להשיג ידו של כל אדם! החליפה בחומצה אסקור־ בית!); ובהצעות מעשיות, כגון: תתגע בהצטננות אם תישא בכיסך ת־ מיד כמה גלולות המכילות חמש מ־ אות מיליגראם חומצה אסקורבית. ו־ שוב נזכר אני בפרק האחרון של ספר בשורה קטן אחר — „הורמון הגבר" מאת פול דה קרויף (The Male Hormone, 1945, 246 pp.)

הפרק נפתח במשפט: „אני כעת בן חמישים וארבע, ולפני עוד מלא־ כה כה רבה לעשות". והלאה:

עתה רואה אני ניצוץ תקוה שהמדע יעזור לי להאריך את שנות חיי הטובות.(...) כמובן, הורמון הגבר זה לא הכל. אוחר במזונותי ואוסיף לספק לגופי עודף ויטמינים רק ל־ יותר בטוחן, הואיל והאל הת־ חכם לנו ולא שם מנה מספקת בתולם של ויטמינים במזוננו, אפילו במאוזן שבתפריטים. ו־ אוסיף לתחוב עצי הסקה (...) אתמיד בטיולים ארוכים וקשים בתולות(...) כל אלה — ו־ מתיל־טסטוסטרון.

וממש בסיום: „ביתתיים אוסיף ליטול את המתיל־טסטוסטרון המס־ פק לי את מלוא החיות הדרושה ל־ המשכת עבודתי..."

אכן גם זו רפואה אורתומולקולא־ רית, שהרי אם מותר להתעלם מן המתיל הקטן, טסטוסטרון הוא הבו־ נר „הכימי" להורמון הטבעי של הגבר.

כדי שלא להביך את הקוראים, לא אביא כאן מזכרוני כמה עצות טובות של ישישים הבירים, שיעצו בתשובה לשאלה הבלתי־נמנעת: מה הוא סוד אריכות ימיך?

ואמר הסוקר: אם יש קורא ה־ סבור שהנושא היה ראוי למצע ארוך יותר, וזאת אף־על־פי שאינו בעל עניין אנושי כללי כמו, למשל, מו־ שג היהדות במישנה פילוסופית זו או אחרת, יש לו ויכוח, אבל לא אתי.

(* Vitamin C and the Common Cold, by Linus Pauling W. H. Freeman and Company, 1970, 122 pp.

קול התבונה ויללות המקוללים

אף בפעילויותיו המוזרות ביותר, הקיקיוניות ביותר, היה לודוויג ויט־ גנשטיין (1889 — 1951) עשוי מיקשה אחת — כותב עליו ג'ורג' שטיינר. התוצאה היא דחיסות מפחידה מעט. וכמובן יש לכך ביטוי במכתביו, שחלק מהם ראו עתה אור בכרך „לודוויג ויטגנשטיין: מכתבים לרא־ סל, קיינס ומור" (הוצ' בלאקוול). ההדיר והקדים מבוא ג. ה. פון רייט).

כותב קיינס באחד ממכתביו: „ה־ אמת היא שאני נודד בין אהבתי אותך ושנאתי לשיחתך לבין מצב שבו אתה ושיחך מורטים את עצבי עד מוות".

ואולם תהיה מבוכתם רבה ככל שתהיה, אלה מבני דורו של ויט־ גנשטיין, שהיו מסוגלים להעריכו אל־נכון, הכירו בגאונותו. הכרה זו עולה באורח דרמטי ממכתביו של וי־ טגנשטיין אל ברטרנד ראסל שנכתבו בין השנים 1912—1921. ידוע מן האוטוביוגראפיה של ראסל עצמו וממכתבים שונים שכתב, כי חלק ניכר מן הדרקסאט של ויטגנשטיין לא היה מובן לראסל. ואולם הערה קטנה שהעיר ויטגנשטיין ב־1913 על „תיאוריית השיפוט" של ראסל די היה בה כדי לשנות את השקפתו של ראסל על כשירו שלו־עצמו: „הבינותי כי צדק, וראיתי כי לא אוכל לקוות שאוכל לשוב אי־פעם ולעשות עבודה יסודית בפילוסופיה. הדחף שלי נהרס, כגל שהתנפץ אל שובר־הגלים".

במובן מסוים לפחות, יש תוקף לדימוי של ראסל. למן התחלה הר־ גיז את ויטגנשטיין ראסל המבריק, הרב־צדדי. בתחילת 1914 מציע ויט־ גנשטיין לראסל בשני מכתבים מרג־ שים ביותר פירוד גמור בין שניהם. הפירוד אירע מאוחר יותר, בפגישה באינסברוק ב־1922. במכתב שכתב לג. א. מור ב־1946, מסכם ויטגנש־ טיין את דעתו על ראסל: „חלקלק ושטחי, אף כי מבריק תמיד, ורויז עד להד־ הים".

במובן אחר, הדימוי של שובר הגלים אינו בעל תוקף, כי ויטגנש־ טיין לא היה אדם יציב. הוא נרדף פחדים. הוא פחד תמיד כי עתיד הוא למות צעיר, וכן פחד מן הטי־ רוף. „אני אמות קודם שאוכל לפר־ סם" (כתב ב־1913): „רק לפני יו־ מיים יכולתי לשמוע שוב את קול התבונה מכריע את יללות המקול־ לים" (1914); „חיי היו עד כה חזי־ רות גבורה" (1914). ואהבתו של ראסל כי ויטגנשטיין היה קרוב ל־ טירוף בתהליך שעשה לבדו בנורו־ גיה קודם מלחמת העולם השנייה, מקבלה משמעות כשקוראים את דב־ רי ויטגנשטיין עצמו. ואולם דווקא באותה תקופה נתגבש עיקר תורת ההכרה הלוגית שלו. זולת העניין האישי שיש במכתביו אל ראסל הרי הם מתווים פרק מיוחד במינו של תולדות הלוגיקה המודרנית.

המכתבים מעצבים דיוקן של ויט־ גנשטיין כאיש אדיש לקנה־המידה המקובלים לגבי התנהגות; איש בר אש, שיאושו מתחלף במהירות רבה במרוץ כמורף ובהתלהבות גדולה; איש חסר־רחמים בבקרתו על הזר לו. מעודדת למקרא מכתביו אלה העובדה שמתהיותו בתחתיות היאוש, יכול היה לכתוב: „אין נפלא בעולם כבעיות האמיתיות של הפילוסופיה", או: „מוצרט ובטהובן(...) הם ילדי האל האמיתיים". — מכתבים אלה חוזרים אותה השתכרות מן האמת, שמעכים האנשים העשויים להכילה.

ויטגנשטיין

ספרים חדשים

[illegible]

א. ג'.ב. [illegible]

[illegible]

תרגום

[illegible]

מקור

יגאל עילם: 1000 [illegible]

[illegible]

כתבי עת

[illegible]

לועזית

H. H. Ben-Sasson: Trial and Achievement — Currents in Jewish History (from 313). Keter Publishing House, Jerusalem Ltd, 344 pp.

[illegible]

אהוד בן-עזר / ספרי דורות קודמים

שלושה סיפורים לפלובר

„לב פשוט" הוא סיפור עצוב ומלא־רגש, סיפורה של משרתת בשם פליסיתה, שאין לה בחייה משלה ולא כלום, וכל עולמה, המתמעט והולך, בנוי משיירי חייהם של אנשים אחרים ושל חפצים שהותירו אחריהם. תחילה זו מחורה שנזנה אותה, אחר כך הגברת אובין, בעלת־ביתה, ושני ילדיה של הגברת, ובך אחותה של פליסיתה. השנים עוברות, האנשים היקרים והקרובים לפליסיתה מתים, והיא נישארת לבדה בבית הנטוש, עם תוכי בשם קוקו המזכיר לה את בן־אחותה המלח שנפטר במחלה באמריקה הדרומית.

גם התוכי מת ועתה פוחלצו ניצב בחדרה, ממליא והולך. בגסוס פליסיתה בחדרה ניצב קוקו המפוחלץ, תרומתה, על המזבח ברחוב, בתהלוכות חג יום־המזבחות. אמר לי לפני כמה זמן משורר עברי ותיק: מדוע אין מסוגלים לכתוב היום סיפורים כמו „לב פשוט"? ואכן, פלובר (שסבל רוב ימיו ממחלת הנפילה) אינו סוטה אף במשפט אחד מן הסגנון הגוזרי החמור, הנקי הרגשי שבו מתואר עולמה המוגדר והמוגבל של פליסיתה. ואילו סופר בן־זמינו, אפילו איננו חולה במחלה כה „רומנטית", לא יניח לנושא כפליסיתה ללא עיקום כלשהו, לצד הסמל או הפרברסיה, אותה יאשם ר"ל בכתיבת „סיפור למשרתות".

פגישה עם המצורע

הסיפור השני בקובץ, „אגדת יוליינוס הקדוש מכניס־האורחים" מיוסד על טראגדיה גורל, נוסח אדיפוס. לאחר שנים רבות בהן היו השוכי בנים, נולד יוליינוס להוריו, אדוני הארמון. מילדותו ניכרת ביוליינוס תאוות ציד עזה. הוא צד והורג מכל חית השדה והיער ועוף השמיים בתאווה עזה שאינה יודעת שבעה. לאחר שהוא הורג, במסע המוץ מדם, משפחת צבאים מפוארת, הוא שומע קללה: „ארור! ארור! ארור! יבוא יום ואתה, לב אכזר, תרצח את אביך ואמך!" (עמ' מ'). יוליינוס ירא מאז את הנשק ושיגוני עמוק חל בהוויתו. אולם בטעות הוא פוגע בחנית באמו, ובנותו בטוח שהרגה, הוא נמלט על נפשו. לאחר שנות נדודים ארוכות הוא קונה לו שם ודיש מתחתן עם בת קיסר אוקסיטניה, לאחר שהציל את אביה מיד מוסלמי ספרד. לאחר שנים באים הוריו הזקנים לחפש אחר עקבותיו. הוא נמצא אותה שעה במסע ציד. הזקנים שמחים כי נתמלאה אחת הנבואות שליוו את הולדת יוליינוס — שיתחתן במשפחת הקיסר. אולם ישנה עוד נבואה אחת — שהוא עתיד להפוך לקדוש. אשתו של יוליינוס נותנת להורים הזקנים את מיטתה הזוגית. יוליינוס חוזר בלילה, וכשהוא רואה בחשכה גבר זר במיטתו, הוא הורג אותו ואת האשה, אותה הוא מדמה לראות כאשתו. רצח ההורים נעשה לאחר ריצת ציד מטורפת, סיוטית, של יוליינוס ביער. כמו בחלום, כל החיות נמלטות מפניו ומלגלגות עליו, וככל שתאוות הרצח שבו מתגברת, כן אפס כליל כוחו.

יוליינוס מעניש את עצמו בגירוש לצמיתות מארמונו ומ־אשתו, והוא מסיים חייו כבעל סירת־מעבורת דלה, על שפת נהר, שם הוא חי בצריף דל ובעוני נורא ובבדידות (אגב, סיום סיפורו של הסה, „סידהרתא" — עתיד להקביל באופן מפליא לסיום שכתב, עשרות שנים לפניו, פלובר לסיפורו).

ובאחד הלילות בא איש מצורע ותובע מיוליינוס אוכל, משקה, וכן שיחם את בשרו וישכב עמו במיטה אחת. וכאשר יוליינוס גוהר על פניו, מתרומם המצורע ומתעופף באוויר, ועמו יוליינוס הקדוש, מכניס־האורחים; אשר — „עלה מול מרחבי־התכלת, פנים אל פנים עם אדוננו ישוע אשר נשאהו השמימה" (עמ' קיד).

פלובר בארץ־ישראל

בשנים 1849־50 יצא פלובר למסעו הגדול למצרים, ארץ־ישראל, סוריה, לבנון, טורקיה ויוון. פלובר לא היה יחיד באותה תקופה בצרפת שנמשך אחר הרומנטיקה של המזרח. „פלובר, למשל, היה מאושר, אילו יכול היה להתמכר לזימה בקרתגו..." כותבים האחים גונקור על הצורך באקזוטיקה של פלובר. תולא מעיד: „פלובר היה אומר לנו כי הוא נוצר להיות שם, באוהל. ריח הקפה היה מעלה בעיני־רוחו שיירות של גמלים במהלכן במדבר. הוא היה מסוגל לאכול מאכלים חסרי־טעם, אם רק נקראו בשמות אכזוטיים. לעומת זאת שנא את המכונות ושאר המצאות הציוויליזאציה המתדרנית."

הסיפור ההיסטורי „הורודיה", המתאר את שלומית, בתה של הורודיה, כשהיא מבקשת מהורודוס אנטיפס, במצודת מכירוס, את ראשו של יוחנן המטביל, — נכתב לאחר ביקורו של פלובר בארץ־ישראל. במאמרו „פלובר בארץ־ישראל" (על המשמר, 8.9.72), עמד א. ב. יפה על הקשר בין הביקור לסיפור הזה:

פלובר יצא רכוב על גמלים למחוזות שונים של מצרים, סייר במידבר, ביקר במקדשים ובבתי־תפילה של המוסלמים, לן על חוף הנילוס, אך לחוויה המסעירה ביותר זכה באסנה, שם בילה את הלילה בביתה של אשה־התענוגות קוצ'וק האנם. פלובר השאיר לנו תיאור מלא של אותו לילה במכתבו ללואי בואיה מיום ה־6 במארס 1850. הוא מתאר את האווירה התיאטרלית השוררת בבית התענוגות, את תנועותיה התושביות, את כשרונה המיוחד לשעשע את אורחיה־לקוחותיה, להביאם לידי שיכחה עצמית מוחלטת, ולתחושה של אושר מושלם. לקול נגינותיהם של כלי־זמר מוזרים היא יוצאה במחול לפניהם, מחול סנסואלי־סוגסטיבי, המעורר ומסעיר את חושי הצופים. במחול זה נזכר פלובר כאשר בא לתאר את מחולה של שלומית בסיפור „הורודיה":

„היתה צעיף תכלכל שהסתיר את ראשה ואת צוארה, אפשר היה להכיר את קשתות עיניה, כדכדי אזניה ואת צחות עורה. ריבוע משי מצבע צאוור־יונים, אשר כיסה את כתפיה, נאחז במתניה בחגורה מעשה־זהב. תחתוניה השחורים היו זרועים דודאים, ובתנועה מרושלת טופפה בסנדליה הקטנים כנוצת ציפור־דבש. (———) מצבי־גופה הביעו אנחות וכל אישיותה כליון־נפש גדול, עד לא ידעו אם מבכה היא אלוהים או גוועת ללטיפתו. עצומות עפעפים למחצה מפבה מתניה, נדנדה ביטנה העלה והורד כמשברי־ים, הרעידה את שני שדיה, ופניה עמדו בלתי נעים ורגליה לא נעצרו מנוע (———). אחרי כן באה האהבה שביקשה. והיא רקדה כבוהנות הודו, כבנות נוב של מפלי־הנילוס, כבבבליות של לוד. היא התהפכה לכל צד, כפרח אשר יניעהו הסער. האבנים הטובות אשר באוזניה קפצו, ארג־גבה הזהב ככרום; זרועותיה, רגליה, שמ־לותיה התיזו זיקים לא נראים אשר הדליקו את הגברים. נבל שר; והמנגינה הגיעה לשיא בצהלות. מבלי לכופף ברכיה, והמשקה רגליה נתנה כל כף עד שנגע סנטרה ברצפה; והחדירי המידבר הרגילים בפרישות, והילי רומי המושחתים בהוללות, וקמצני בתי־המכס הקטנים, הכוהנים הזקנים המתי־רגזים בוויכוחים — רטטו בהרחיבם נחיריהם מבעבוע התאווה" (עמ' קמ"ו־קמ"ז).

גל פגרים מבוצר

פלובר ביקר בעכו, חיפה, יפו וירושלים. ירושלים היתה אכזבתו הגדולה: „ירושלים נראית לי כגל־פגרים מבוצר; כאן נירקבות בדומיה הדתות הישנות, כאן אתה פוסע על חראים ואינך רואה נגד עיניך אלא חורבות; אינו עצבות נוראה" ועוד מסקנה מרשמיו: „אם אתה ירא־שמיים — אל תלך לארץ־הקודש."

באוגוסט 1850 יוצא פלובר לטייל בירדן ובים־המלח, פוגש בדרכו בדווים ומתעניין באורח־חייהם. הוא הגה במר סבא. בדרך חזרה לירושלים יורים עליהם שודדים, ובנס ניצלים אנשי השיירה, בדהרם על סוסיהם. את רשמיו מאותו סיור אנו מוצאים בתיאור הנוף אשר בפתיחת „הורודיה":

„המצודה מכירוס התנוססה מזרחה לים־המלח על פני צוק־בזלת אשר מראהו קונוס לו. ארבע גיאיות הקיפוה, שתים משתי ירכותיה, אחת מלפניה והרביעית מאחוריה. לרגליה נערכו בתים, מוקפים חומה, שעלותה יורדת לפי הזוזי הקרקע; ושביל בתפתול המבקיע את הסלע חיבר את העיר אל המבצר, שקירותיו היו לגובה מאה ועשרים אמה ... להן ופסיגות. מעל לחומה, ומגדלים פה ושם, והם כמעו־זריים לעטרת האבנים הזאת התלויה מעל לתהום (———). בבוקר אחד בטרם יום בא הורודוס אנטיפס הטטרארך להסב שם ויבט. ההרים מתחת לעיניו החלו לגלות את רכסיהם, בעוד אשר גופם עד קרקע התהום, בה עוד באפל. ערפל ריחף, נקרע ויופיעו שרטוטי ים־המלח. השחר שעלה מאחורי מכירוס פרש את אודמו. ועד מהרה האיר את החול אשר על גדות הים, את הגבעות, את המידבר, והלאה במזרח, את כל הרי יהודה, מטרי־חיהם האפורים המחוררים. באמצע — התנוסס עין־גדי הג שחור; חברון התעגלה כמוגה בתוך שקערוריה; לאשכול — היו פרדסי רימונים, לשורק — כרמי־גפן, לכרמל — שדות שומשומין; ומגדל אנטוניה הכביר על ירושלים כבפלצת־ריבוע. הטטרארך הפנה מבטו להסתכל במצבי התמרים אשר מימין לירחו; ויהי מתהרהר מעריב האשדות בגליל שלו: כפר־נחום, עין־דאר, נצרת, טבריה, מקומות שאפשר לא ישוב שמה. ואך הירדן גלש על פני מישור צחיח, שהוותו לבן כלגן, הוכה בבבורוים כרירית־שלג. הים היה עתה כראה אבני־תכלת; ובקצהו הדרומי, לצד תימן, הכיר אנטיפס את אשר ירא לראות. אהלים חומים נפוצים; בני־אדם המתהלכים עם סוסיהם בין הסוסים האשים הזקנים הבריקו כניצוצות על פני האדמה. אלה היו בדודי מלך הערביים, שאנטיפס היה את בתו למטן קחת את הורודיה" (עמ' קיו־קיז).

גוסטב פלובר: שלושה סיפורים. תרגום יעקב רבינוביץ. הוצאת מצפה ירושלים. ספרית מצפה. ספרי מרגנית. השורך אשר ברש. תרפ"ח, 1928. קיט עמ'.

גוסטאב פלובר: אגדת יוליינוס הקדוש מכניס־האורחים. לב פשוט. תרגום יעקב רבינוביץ. ספרית תרמיל. יולי 1967. 107 עמודים.

רן שחורי

צייר שעות־הערביים

לסר אורי (1861—1931)
מוזיאון תל־אביב,
שדרות שאול המלך

בתי הקפה דחוסי עשן הסיגריות, נשים בצוארוני פרווה ובכובעים גנדרי תיזורות המטיילים לאורך שדרות אונטר דר לינדן, רחובות שטופי גשם הנוצצים על ידי כרכרות כהות ומכוניות דקות צמיגים — ברלין של ראשית המאה, של טרם עליית היטלר לשלטון ושריפת הרייכסטאג. ברלין, שלסר אורי היה מתאר את שעות בין־הערביים שלה תוך להד־סות אחר משחקי הגומלין שבין ה־אור והחושך: אף שכל ימיו בקש לראות עצמו כצייר נוף ולהתמודד עם האדרי המרחבים הפתוחים, את שמו קנה לו דוקא בשל נופי העיר שלו ובשל אופן ראייתו, הספק מלב־לבת ספק אהודה, את תשביה.

הוא היה בן למשפחה יהודית עניה, הובא על־ידי הוריו לברלין בהיותו בן 12. לאחר שלמד באקד־מיה של דיסלדורף מאס באקדמיזם המסורתי היבש ועלה לרגל, כבעי־רים צעירי היודשים אחרים בשנות ה־80, למקדש האמנותי של פריז. בכך נעשה לאחד מראשוני הגרמנים שנתפסו לזרמים החדשים. אם כי מקובל לשבץ את לסר אורי כ„אימ־פרסיוניסט", ובלי ספק, השפעתם היתה רבה עליו, הרי הוא קרוב יותר לדגה, הן בשל נושאיו האנו־שיים הן בשל היותו צייר צורני בעיקרו. שלא כאימפרסיוניסטים, אין הוא מביא את הבד או הנוף לידי משטוש אטמוספרי כתוצאה מתהליך פירוק הצבע (אם כי התופעה מצויה בחלק מרישומי הנגף שלו). הפלטה שלו כהה והוא עושה שימוש מרובה בגוני החום. טיפולו באור מעוגן במסורת הבארוקית והוא בונה את התמונה כמירקם רב־ערכי של סילד אטות האור אחורי הפורץ קדימה. מכאן רגישותו הרבה לכיתמיות — אך לאו דוקא במובן האימפרסיו־ניסטי של המלה. כיתמיות זאת, הנוטה לעתים לספונטיות ולאמור־פיות, משולבת במערך רישומי של קונטורים החלטיים ורגישים כאחד — המעידים על ידע אקדמאי והמז־כירים את שיטתו של דגה. שני הפסטלים, המוצגים בתערוכה בצד עבודותיו הגראפיות, מעידים על יכולתו המדהימה בטכניקה ציורית זאת.

לסר אורי היהודי, שהיה רוב ימיו בן גבר, ושהתקוטט עם יהודי אחר, מקס ליברמן, מנהיגו הכל־יכול של המודרניזם והאימפרסיוניזם באותה עת בגרמניה; נעשה למייצגה הגדול של ברלין בציור. בסיגנונו ניכרים סממנים ברורים של מסורת גרמנית, הנובעת בבהחוה את תפיסת העולם האמנותית של האימפרסיו־ניזם הצרפתי, שריקנו שונה לחלוטין.

מכאן הסממנים האכספרסיוניסטים שבציוריו, המתבטאים בדרך בה הוא מטפל בדמויותיו — שאינם לגביו רק כתמים וצורות בחלל, אלא, ישו־יות פסיכולוגיות, משוטטות, מלנ־כוליות, כואבות או מבוחכות. בולטת התיחסותו הסיפורית לכל אירוע קטן הנקלט ברשתות עינו. הרישומים, התחריטים והליתוגרפיות שלו אינם בבחינת „קליטה" חזותית טהורה — אינם רק בבחינת מערכת של כתמים וצבעים, אלא, הם פרי מעורבות ריג־שית ואידיאית, המשפיעה עמוקות על דרך עיצובם האמנותית. התערוכה זאת מגלה שמץ מתקופת הביניים בציור הגרמני בן ימינו, שעה שהחל במרידתו כנגד המסורת הישנה וטרם הגיע לביטוי המקורי שלו באכס־פרסיוניזם של שנות ה־20.

אורי לסר: „על הספסל"

ד"ר ניסים מבורך

פסל חדש בירושלים

הפסל מיכאל גרוס הציב בימים אלה פסל בגן, הנושא את שמו של סימון בוליוואר, באחת משכונותיה המערביות־קיצוניות של ירושלים. צורתו כעין חצי קשת זקופה, נטויה מעט קדימה, וקו־היתר שלה שבור על־ידי זווית במרכזה. החומר הוא בטון יצוק צבוע בצבע אקרילי לבן. הנוף הסבבי הנראה ממקום הפסל אינו זקוק למליץ־יושר. הכוונה היא להואדי היורד מאזור הר־הרצל לכי־וון השפלה ובגבעות היורדות אליו. הנוף המלאכותי בסביבה הזאת, לפי־מה זאת, מקצה מחמת כיעור, הוא הסיטרא־אחרא של ירושלים. הוא מורכב מבתים מרומים קוביתיים, עשויים להוות של גראנליט ומגוילוה יומרניות הפונגמות בצורת המדרגות שעליהם הן ניצבות. במרחק גדול יד ואר מעלה מברות־עשן הקומפלכס ה־מסורבל של בית החולים „הדסה". לא הרחק ממנו מתנוססת שכונת השיכו־נים המצטרת קרית־היובל, עם מגדל־בבל שלה העטור מדרגות. דרך פירצות ברחובים שונים בתוך מרכיבי־גוף ש־ליליים אלה ניבטים קטעים יפים אנד־דים של גבעות טרשיות, כגון זו ה־שולטת על עין כרם. זהו, בקירוב, הרקע שעליו נראה פסלו של מיכאל גרוס.

כוונתו המוצהרת של האמן היתה ליצור, כנדרש במקרים כאלה, אל־מנט פיסולי העומד בזכות עצמו מחד ומשתלב בסביבתו מאידך. הקשת, בעלת הנטיה הקלה קדימה, שהיא המרכיב העיקרי של הפסל, אמורה ליצור, עבור הצופה השרוי בסביבה כעורה ומלוכאה, קשר עם הנופים ה־טבעיים המצוירים שבמרחק. הדבר אפשרי, כמובן, כשמתבוננים בפסל מן הזוית המתאימה. הזוויות המת־מידות אותו על רקע המבנים מבלי־טות אותו בזכות נקיון־קוויו וצבעו הלבן, וזאת בהשוואה לצורות המגו־בבות והשוממות שם. הפסל נראה היטב וניתן להבחין בו בקבל מעט־לה הגן, מהר הרצל, מגבעות עין־כרם ועוד, ובכל מקרה נוצרים שילו־בים מעניינים עם הסביבה. מקרבתו המיידית הוא מתבלט בצורה נאה גם על רקע שמים תכולים.

בהיותו בעל מבנה פשוט, ובנוי מאלמנטים מעטים בלבד אין הוא מג־דיר בצורה חד־משמעית חלל סבי־בתי משלו ועיקר ההתרשמות מתק־בל, כאמור, משילוב צורתו עם הצ־ורות שברקע.

מצער הדבר שחומרי־הפסל והטק־סטורה שלו אינם יוצרים הרגשה של מונומנטליות עשירה. הבטון, שהוא חומר חזק ועמיד, צבוע בצבע בעל אופי ארעי שיחייב אחזקה שוטפת, והש־יתחיל להתקלף ייצור רושם דל כשל השיכונים שסביבו. ניתן היה למצוא פתרון אחר, אולי במסגרת תקציבית שונה.

פסל זה מתגבר לטובה, למרות היו־תו צבוע, בהשוואה למקובל בתחום זה בירושלים ובסביבתה. אמנם, ערי־מת הגרוטאות שקומה אל פני הר עולים במדרגות בואכה מוזיאון יש־ראל כבר הורחקה משם. אולם עדיי־ן גרוטאה אחרת מוטלת עדיין על אם־הדרך, מול הכביסה לתחנת הרכ־בת ומסתינה לאולמות בבנשן האמה. עבודה מסופלת יותר היא האנדרטה לפורצי הדרך לירושלים שניצבת ב־צידי הכביש המוביל לעיר. אנדרטה מתכתית זו שואפת לבטא את רעיון הפריצה באמצעות קבוצת אלמנטים מוארכים השלוחים קדימה. צורתה הבומבאסטית והטיפול המגוגם ב־סביבתה, עד כדי הכשרת מגרש־חניה כאילו היה זה מונומנט או מקדש, לוקים בחוסר צניעות. במקד־דש — מעט כוח לזכרם של נופלים אין צורך להעמיד צלם. עצם הג־לות המאמץ לבטא רעיון מופשט של פריצה אינו הופך הפך למעשה אמ־נות. דומה שמצמצים מסוג זה טומ־נים בחובם סכנות. גם מיכאל גרוס, שרצה לבטא בפסלו רעיון דומה, של קישור, היה חשוף לסכנות כאלה אך הוא ניצל מהן הודות לטעמו הטוב ו־הצנוע, המקבל ביטוי בעבודתו זו.

פסלו של מיכאל גרוס

טור הלשון

סקירות ספרות א'

ילקוט הלשון
מאת ד"ר ש. הרמתי
הוצאת „עמיחי", תל־אביב,
תשל"ד 208 עמ'

כפי שצוין בשעה שנתחדשה ה־עצתו של מדור זה, בכללות בו מעתה מפעם בפעם סקירות על ספרים ב־עניני לשון, הנשלחים למערכת „הארץ". סקירות אלו אינן בגדר ביקורת ממש, אלא בגדר רשימות קצרות הבאות להעמיד את הקורא על הנעשה ולהעיר מעט על ערכם של ספרים אלו בעיני בעל הטור. הרי רשימה ראשונה בסידרה זו.

הספר שלפנינו מיועד לעידון ה־רגש הלשוני ולפיתוח היכולת ה־לשונית, אלא שלא נדע למי בעצם התכוון המחבר. בעותק שלפניי אין תאריך, אין הקדמה, אין מפתח. אפשר שהוא מכוון לתלמיד בבית ספר־עממי — לפי חלק הכתוב שבו — ואפשר שהוא מכוון למבוגר הבא לשפר את לשונו — כעדות סוגי המילונים שבו. מכל מקום, יש בו מיקבץ פרקים מסוגים שונים: ניבון יסודי, והוא עוסק בהסבר אידיו־מטיקה בסיסית, הסברים של צירופי לשון וגלגוליהם וכו'. אחריו שער שני, נבו אסופה של תיקוני לשון לפי סדר אלפבית. אחריו שער שלי־שי, המלמד עקרונות כתיב שונים הבא להקל על הכותב המתקשה ב־בעיות כתיב — בין שהוא מחליף עיצורים זה בזה בין שהוא מתקשה בכללים של כתיב מלא. השער הרבי־עי עשוי מילונים מילונים — או מו־טב: רשימות מלים ממויינות. הללו מחולקות לפי סוגי בעיות: מילון קצר לועזי־עברי, אחריו רשימה של ביטויים ארמיים המשמשים בלשו־ננו, לאחר מכן ראשי תיבות ולב־סוף נוטריקונים. השער החמישי מו־קדש למשחקי לשון, היינו מערכת משחקי כזוא שעניינם פיתוח ה־מיומנות הלשונית.

אם כן, יש כאן כל בו, אשר חובר כנראה לפי המתכון: הבא הרבה ובמגוון — הרי שרבים יזדקקו ל־ספרך. זה איננו חיבור אקדמי ולא ספר הוראה פורמלי, אלא חצי־שע־שועון לילד ולמבוגר. מקוריות אין בו, ואינו מתימר לחדש. אולי ה־חלק המועיל ביותר — וכו גם קצת מחשבה עצמאית — הוא החלק ה־חמישי, ודומה כי אף יכשר לשתים במסגרת כיתה של בית ספר.

כיוון שלא נאמר למי כוון וכיוון שאין בו יומרה אוזידה, ממילא יש מקום לתהות על דרך הבחירה וה־הגשה. זיפורף שדיפופורי בו איכוב. וכמו רוב רושמי רשימות עיונתי תמיד בהתגולות — ולא שבעתי נחת. לא נתוכח על קנה מידה של בחי־רה. נניח שהמחבר בחר יפה. ובכן, הוא פותח בביטוי 'אבד עליו כלח'. אלא שבתוך דיונו עולה פתאום 'אבד עליו הכלח'. כך, בסתם. ואתה ממשיך ומצפה שלפחות יאמר מלה — ואין כלום. הרי בספר שעניינו העלאת רמת הלשון ועידון הרגש לא יצוייר, שמעלים את הצורה „אבד עליו הכלח" ואין אומרים כלום. אם כן, שתי הצורות כאחת יפות הן ב־עיני המחבר — ביודע ובלי יודעין: כלח / הכלח?

אחריו קטע על „אבן שאין לה הופכין". אותה: מי שלא ידע מה עניין 'הופכין' לפני שקרא, גם לא יידע לאחר שסיים את הקטע. אחריו 'אורו עיניו'. המחבר מביא דוגמאות מן המקרא — וכנראה אינו חש, שמשמע הביטוי במקרא אינו כמשמ־מע היום. אם אתה מוליס לכתוב על הביטוי, אמור נא מלה, הסבר, ציין, מה אירע לביטוי. לא כלום.

וכך הלאה. ועדיין לא נגעתי ב־דברים של ניסוח בלתי מוצלח ו־מטעה. כלום באמת לשם כך צריך לקרוא בספר זה, כדי שנלמד ממנו כי „אין כוחו אלא בפיו" הוא אותו דבר כמו „באה הדרש ולא באה מק־יימי" (עמ' 12)?

צר לי מאד. הייתי שמח, אילו ה־כרך הראשון שנפל לידי היה מעורר אותי להמלצה חמה. עצם הרעיון נאה. אלא ספר זה, למרבה הצער, „באה הדרש ולא באה מקיים".

משה גושן־גוטשטיין

עורך המדור עונה על שאלות קור־אים בבעיות לשון שיש בהן עניין לכלל. את השאלות יש להפנות ל־מדור „טור הלשון", מערכת „הארץ", ת"ד 233, תל־אביב.

מעולם הספרות והאמנות

...ודדים את תולדות העבדות

„זמן על הצלב — כלכלת העב־דות השחורה באמריקה" (Time on the Cross) מאת רוברט וויליאם פו־גל וסטאנלי ל. אנגרמן (הוצ' ליטל, בראון), הוא המחקר המקיף הראשון ...גו על העבדות באמריקה. המח־קר עורר מייד עם הופעתו התענ־יינות רבה. המחברים (פרופסורים ל־כלכלה ולהיסטוריה), הנמנים עם ...צי השיטה „הקליומטרית", מא־מינים כי תגליותיהם ותגליות עמי־תיהם ותלמידיהם צריכות להגיע ל־ידיעת הציבור הרחב. הם מהירים קהל קוראיהם: „יהיה זה ספר הדרך את מנהגתכם..." ומודים כי „התגליות המרעישות" הדהימו תחי־לה אף את הקליומטריסטים עצמם. קליאו היא המוזה של ההיסטוריה. הקליומטריסטים עוסקים במדידת ה־היסטוריה, כלומר: בבחינתה מצד הסטטיסטיקה.

...כבן, הבחינה הסטטיסטית של פו־גל ואנגרמן מוכיחה כי העבדות באמריקה לא נתפסה נכונה, ולאו־בנה זו השלכות על ההווה. פוגל ואנגרמן מנגחים את הפרשנות ה־מסורתית של העבדות באמריקה. „לא כדי להחיות שיטה שאבד עליה ה־כלח, כי אם כדי לתקן את העיוות בהיסטוריה של השחורים, וכדי ל־הביס את ההשקפה, שהשחורים ה־אמריקאים היו מחוסרי תרבות, ללא הישגים וללא התפתחות עצמאית ב־משך 250 השנים הראשונים לשהו־תם על אדמה אמריקאית."

טענתם המרכזית היא כי האדם השחור הועלה על צלב הגזענות — גזענות שאמנם היתה שרירה גם בתקופת העבדות, אך התחזקה ביד תר לאחר השחרור.

פוגל ואנגרמן מוכיחים, כי העב־דות היתה ריווחית מבחינה כלכלית, ויעילה מבחינת הייצור, כי מצב ה־עבדים היה טוב כללית — הם אכ־לו היטב, חיו היטב, קיימו מסגרות משפחתיות, רמת ביצועם היתה גבו־הה — וכי בעזרת העבדים קיים ה־דרום כלכלה משגשגת ומבוססת. הם כותבים: „העבד שעבד בשדה לא היה עצל ולא מוכשר ולא ייצרני. הוא היה בדרך כלל פועל, שעבד קשה והיה יעיל יותר מן הפועל הלבן... עבדים שהועסקו בתעשיה היו שווים לפועלים החופשיים ב־חריצותם וביעילותם... האמונה ש־הרבעת עבדים, ניצולם המיני והו־לדת בני תערובת הרסו את המש־פחה השחורה איננה אלא מיתוס. המשפחה היתה התא היסודי של ה־ארגון החברתי של העבדות. היה זה אינטרס כלכלי של האדונים לעודד את יציבות המשפחות השחורות, ו־רובם עשו כן... התנאים החומריים של העבדים היו שווים לאלה של פועלי התעשיה שלא היו עבדים..."

כל אותן מטענות אלה מוכחות ב־צורת עדות כמותית ובניתוח סטאטיס־טי. עוד מוכיחים מחברי הספר, כי האדונים דאגו ביותר לבריאות עב־דיהם ושפחות הרות זכו לטיפול מסור עד כדי כך, שתמותת היל־דים בקרב העבדים, היתה נמוכה מזו שהיתה בקרב נשים דרומיות לבנות, וכן היתה תוחלת החיים של העבד גדולה מזו של פועל תעשיה חופשי הן בארצות־הברית, הן באירופה.

אשר לאכזריות, טוענים המחברים, כי ההלקאה לא היתה הכלל. האדו־נים לא אבו לחבל ברכושם, כן לא רצו בעבודת כפיה. „בעלי ה־מטעים ביקשו לחנך את עבדיהם ל־אתיקת עבודה „פרוטסטנטית" ול־יישם אתיקה זו על רמת ייצור גבוהה." אמנם, העבדים היו מו־דעים לעובדה שחלק ניכר מן ה־רווח לא נכנס לכיסיהם, ואולם ה־מחשבים מוכיחים כי „במהלך חייו קיבל עבד המטעים הטיפוסי כ־90% מן הרווח שייצר."

סחר העבדים, שתואר כסחר מזו־ויע בבשר אדם, עולה ממחקר זה כמפעל קטן יחסית. למשל, בין ה־שנים 1790—1860 נעו מערבה 835 אלף עבדים, ואולם 85% ממהגרים אלה הגרו עם אדוניהם. בין השנים 1810—1860 נמכרו רק 127 אלף עב־דים בן המזרח למערב, ומוכח כי 84% מביתיהם היו לא נשואות.

אבן, לשיטה הקליומטרית מגבלות שהורי היא עוסקת בכמויות ובמס־פרים ולא בחיי אדם. ואולם מח־קרים חדשים בסיפורי העבדות, ב־סיפורי עם, ב„ספירטואלס", ובזכ־רונות דווקא משלימים את התיאור של פוגל ואנגרמן.

ממצאים ראשונים של הקליומט־ריה ביחס למצבם של השחורים ל־אחר שחרורם מעבדות מצביעים על הרעת מצבם: תוחלת החיים של ה־אמריקאי השחור ירדה ב־10%, מזו־נם ובריאותם הורעו וכן הזדמנויות התעסוקה שלהם. ואולם אמריקה ה־לבנה שאימצה לעצמה תמונה מעו־וותת ומגמתית על דבר העבדות יכ־לה להתנער מאחריות כלשהי למצב השחורים, בהעדיפה להאמין, כי מצ־בם הגרוע הוא תוצאת העבדות. פוגל ואנגרמן טוענים, כי העבדות הופ־עלה בהצלחה בהחלט תודות לשחו־רים, ולהישגיהם כעבדים. מוקדם בא להעריך את הדימוי של השחור כאיש עצל חסר יעילות, מיתוס ש־טופח הן על ידי מתנגדי העבדות והן על ידי התומכים בה.

(ס.ל.ס.)

ספרי „דורות" חדשים

בסדרת ספרי „דורות" שבהו־צאת ביאליק יצאו לאור בקרוב מחזור חדש של חמישה ספרים. חמשת הספרים החדשים הם: (א) ילקוט המקאמה העברית, ב־עריכת פרופ' יהודה רצהבי. ב־ילקוט פרקים נבחרים, המייצ־גים את הסוג הספרותי של המ־קאמה ואת יצירה במשך תקו־פה ארוכה של כשמונה מאות שנה, למן שלמה אבן־צקבל (ה־מאה הי"ב) ועד ח. נ. ביאליק; (ב) „ספר הבריתות" להרב יוסף קמחי ויכוחי הרד"ק עם הנצ־רות, בעריכת פרופ' אפרים תל־מג'; (ג) „הצת החיים" לראובן אשר ברודס, בצירוף מבוא מאת פרופ' ג. שקד (שני כרכים); מבחר סיפורים מאת מ. ד. בראנדשטטר, בעריכת בן־עמי פייגנבוים.

חומסקי והמזהית

זמן רב קודם שהתעניין ביואש־באם, התעניין נועם חומסקי במזרח התיכון. בספר החדש „שלום במזרח התיכון — הרהורים על צדק ולאו־מיות" (הוצ' פנתיאון בוקס, ויינטייג' בוקס) הוא מספר כי כאיש צעיר היה קרוב אל קבוצות השמאל ה־ציוניות. בימים שקדמו לביסוס יש־ראל, התנגד למדינה יהודית, תמך במדינה דו־לאומית, תוך מחשבה כי המאבק נטוש לא בין היהודים לערבים, אלא בין סוציאליזם וקאפ־יטליזם. אחרי 30 שנה הוא עדיין מחזיק בדעותיו אלה. הוא עדיין מאמין כי מדינה דו־לאומית סוצ־יאליסטית היא הפתרון הטוב את הבעייה.

נועם חומסקי

ספרו מבקש להגן על עמדה זו. למעשה אין זה אלא קובץ של מא־מרים והרצאות שנכתבו בחמש ה־שנים האחרונות. יש בהם זוויות והם לקויים בעריכה. אין הם מגיעים לכלל עיון שלם. מייקל גאלר כותב ב„ניו־יורק טיימס בוק ריביו" כי נקודות מבריקות. במאמרים של חומסקי תופעות המקמקות יעילה, וקשה מאד להבין מה חומסקי חושב באמת.

אקדמות לגודו

בקאט סיים את יצירתו ה־פרוזאית הראשונה שנכתבה צר־פתית „מארסיא וקאמייא" ב־1946. הוא השתמש בה כדי לכ־תוב את מחזהו המפורסם „מח־כים לגודו" ולצרכים אחרים ול־בסוף פורסמו במחת רוח בצר־פת ב־1970. עכשיו יצא תרגומו לאנגלית (הוצ' „קולדאר אנד בויארס") שנעשה כמובן על ידי באקאט עצמו, ולמעשה אין זה תרגום, אלא יצירה־מחדש, ש־כן עשאו דחוס יותר והקנה לו צליל חדש.

הקסם הצרפתי ידוע לחוקרים מכבר והם מתעכבים עליו בספ־ריהם. מארסייר וקאמייר הם כמו שאומר עליהם באקאט עצמו — כאלדיזוג, אך תחת שיהיו מח־כים לשווא כוולדימיר ואסטרגון ב„מחכים לגודו" עוסקים מאר־סייר וקאמייר בחיפוש שווא. הם שואלים עצמם שתי שאלות: — כלום קיים הדבר שאותו הם מ־בקשים? ומה הם מבקשים?

זה ספר שנועד לאלה המשוג־עים לבאקאט. באקאט עצמו אמר עליו ס„זה ספר גרוע" וככל ה־נראה אמנם כזה הוא.

(„סאנדיי טיימס")

* * *

„חלומות על ורדים ועל אש"

הרומאן „חלומות על ורדים ועל אש" מאת חתן פרס נובל איוינד יונסון, שתורגם בידי איתמר אבן זהר, עומד לראות אור בספריית פועלים. עד כה פורסמו סיפורים של יונסון ב־אנתולוגיה „סיפורים סקנדינביים בני זמננו" (עם הספר).

פרס לספרות ילדים ע"ש אסתר רבינוביץ

ביה"ס לחינוך של התנועה הקיבוצית א ו ר נ י ם מזמין סופ־רים ומשוררים לשלוח כתבי־יד של ספרים (שהופיעו בשנתיים האחרונות) לפרס לספרות ילדים ע"ש אסתר רבינוביץ.

סכום הפרס — 2,000.— ל"י.

היצירות מיועדות לילדים עד גיל 10.

המועד האחרון לקבלת היצי־רות י"ח בטבת תשל"ה — 1.1.75. על מועד חלוקתו של הפרס נו־דיע.

חבר השופטים רשאי לחלק את הפרס גם בין כמה יצירות.

הכתובת למשלוח כתבי היד: ביה"ס לחינוך של התנועה הקי־בוצית אורנים, דאר קרית טבעון.

* * *

סיפוריו של פואולס

מעריציו של הסופר האנגלי ג'ון פאולס (Fowles) מי ש־נתפרסם בספריו „האספן", „ה־מאגוס" ו„האשה של הסגן ה־צרפתי" ישמחו בודאי על ספרו החדש „מגדל ההבנה" (The Ebony Tower) שהוא קובץ סיפורים, אשר הביקורת גומרת עליהם את ההלל. בקובץ חמישה סיפורים ארוכים, עתירי דימויים, עמוקי אפיון ומהדהדים בכחם התיאורי. מבקר ה„אובזרבר" כותב על הסיפור המר־כזי הקרוי „מגדל ההבנה" כי הוא הטוב בדברים שפאולס כתב אי פעם. גם בסיפורים אלה משת־מש פאולס בשיטת הסיפור ה־בלשי כדי לחקור את היחסים בין המציאות לאשליה.

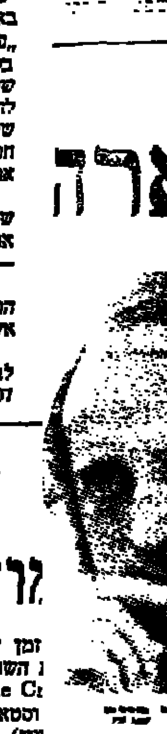

אוניברסיטה בר־אילן
מודיעה על הופעת הספר
תהליכי היגיון במיבחן הפסיכולוגי
מאת פרופ' יוסף גלבץ
הספר כולל סידרה מקיפה של מחקרים בתהליכי חשיבה שונים.
המחקרים נערכו בקבוצות נרחבות של האוכלוסיה הישרא־לית. המונות בסה"כ אלפי נבדקים. התהליכים נחקרו לאור ההשפעה של גורמים שונים: גיל, מגמות לימוד, השתייכות חברתית ומין.
כן ניתנות בכל פרק המסקנות החינוכיות. הספר מיועד לכל המתעניינים בבעיות חשיבה ובעיקר: פילוסופים, פסיכו־לוגים, סוציולוגים ועוסקים בחינוך ובקידום האדם.
400 עמ' המחיר — 45.— ל"י
ההפצה: הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ
תל־אביב, יוסף הנשיא 13 ובחנויות הספרים

הוצאת חידוש בע"מ
יצא לאור הספר
ילקוט המרשמים —
פירות וירקות
(בכריכה ירוקה)
לסוניה הורוביץ־טורקניץ
עומדת להופיע הדפסה רביעית של
ילקוט המרשמים —
בישול ואפיה למשפחה
(בכריכה אדומה)
המפיק הראשי: סוכנות ברונפמן —
ספרי אייל, רח' שטראוס 3, ת"א

משרד החינוך והתרבות — אגודת הציירים והפסלים חיפה והצפון
תערוכת אומנות ילדים והנוער
ציורי ילדים בנושא יום הדין
הפתיחה תתקיים ביום שבת 2.11.74 בשעה 11.00 בבוקר
בבית האמנים, ע"ש שאגאל, שד' הציונות 24, חיפה
התערוכה תנעל ביום רביעי 20.11.74

גשר
שמח להודיע על פתיחת
סדנאות להכרת היהדות
קורסים אינטנסיביים להורים, מורים וזוגות צעירים, ללימוד היסודות הרעיוניים של היהדות ומנהגיה.
אורך הקורס:
שלושה חודשים,
פגישה בת 2½ שעות פעם בשבוע.
הסדנאות הראשונות ייפתחו בירושלים, רמת־גן, חיפה, נתניה, באר־שבע ורחובות — לאחר חג החנוכה.
פרטים והרשמה:
„גשר", רח' לינקולן 11, ירושלים, טל. 228207
„גשר", רח' ביאליק 32, רמת־גן, טל. 738978

ספרית־פועלים
ספרים חדשים

מעבר לסיני
אלבום ציורים ורישומים מארץ „גושן"
מאת **שמואל כץ**
עם דברי מבוא
מאת קצין חינוך ראשי בצה"ל, תא"ל שאול גבעולי
„...איור זה יישמר תמיד בזכרוננו כשדה מלחמה נורא עם סיכוי שנפתח בו לשלום.
גדפתי בדפי הספר, נראה נופים ואזורים בהם מקופלים זכרונותינו — כאבינו ושמחותינו... נצפה לימים בהם נוכל לחזור לאיזור זה כמבקרים רצויים, שכנים ואנשי שלום..."
מתוך דברי המבוא.

יחיאל חזק
ולא המלך...
קובץ שירים רביעי של המשורר נטועים במקום ובזמן. חווית השנה האחרונה מאירות את השירים — שנכתבו הרבה לפניהן — באורך החריף ומעלות את יופים העצוב הגנוז בהם.

מרים רות
מעשה בחמישה בלונים
ציורים: אורה איל
ספר ראשון לילדים של מרים רות, מחנכת של דור בננות והאוריינטיקנית של החינוך בגיל הגן. הספר מיועד לפעוטות בגיל 2—4. מלווה ציורים צבעוניים וחינניים מאת אורה איל.

נורית זרחי
ורד, אל תנשק לי במוח
ציורים: דני קרמן
המחברת, שספרי הילדים שלה כבשו את לב הקוראים מגישה כאן סיפור יוצא דופן בעלילתו ובחדירתו לעולם הרגשי של הילד. גיל ורונן נשארו עם אימם בבית שעל שפת הים. לפתע מתפקע על דלתם איש מוזר שהגיע מן הים והם כוצאים עצמם מעורבים בפרשת ריגול מוזרה.

בהוצאת „מורשת" ו„ספרית פועלים":
יהודה באואר
הבריחה
סיפורה של „הבריחה" — העברתם של מאות אלפים מניצולי השואה במזרח־אירופה, בדרך לא־דרך, אל חוף מבטחים. הספר נכתב על־יסוד חומר ארכיוני, ראיונות אישיים ותכרונות והוא מהווה תיאור מפורט ומתועד של תנועה אדירים בדרך להקמת מדינת ישראל.

מהדורות חדשות:
נתן יונתן: שירים
הדפסה שנייה.
המהדורה הראשונה אזלה תוך חודשי ימים.

גלריה גולדמן
שד' הנשיא 93, חיפה
שני אמריקנים
MARK TOBEY
& JIM DINE
ואוסף
HUNDERTWASSER
פתיחה: שבת 26 לאוקטובר
בשעה 6.00 בערב

למכירה
תמונת שמן
ע"י אלכסנדר
טלפון 473546

מסגרות לתמונות
ציורים וגובלנים
א ר מ ו ן
רח' אילת 76, ת"א
טל. 827112

هكذا من الأصل

هكذا من الاجل

הופיעו בעם עובד

ספרית יפה

שדה ושדות – רחל איתן

תיאור כן ואותנטי, הומורי ובקורתי של "ההווה הנוצץ" בחברה הישראלית, לתוכו נקלעת אשה צעירה ורגישה, שחיי הנישואין שלה מגיעים למשבר.
סיפורה הבכורי של מחברת "ברקיע השביעי".
הופיע במסגרת ה"ספריה לעם".
7.50 ל"י — 298 עמ'

עיון

דוד בן־גוריון – זכרונות כרך ד'

ספר זה כולל את זכרונותיו של דוד בן־גוריון משנת 1937 והוא הכרך האחרון שהוא פרי עבודתו של דוד בן־גוריון עצמו.
30.— ל"י — 534 עמ'

דוד בן־גוריון – אגרות כרך ג'

קובץ אגרותיו של דוד בן־גוריון מהשנים 1928—1933
הופיע בשיתוף עם אוניברסיטת תל־אביב.
30.— ל"י — 401 עמ'

אורי צבי גרינברג – מבחר מאמרים על יצירתו

בקובץ מרוכזים אחדים מבין דברי הפרשנות, הניתוח וההערכה החשובים שנכתבו על יצירתו הפיוטית של אורי צבי גרינברג במשך יותר מחמישים שנה.
הופיע בשיתוף עם קרן תל־אביב לספרות ולאמנות.
15.— ל"י — 296 עמ'

דבורה בארון – מבחר מאמרים על יצירתה

מבחר מאמרי ביקורת על יצירתה של דבורה בארון, המשקפים את נסיונותיה ומגמותיה של הביקורת העברית במשך השנים.
הופיע בשיתוף עם קרן תל־אביב לספרות ולאמנות.
12.— ל"י — 198 עמ'

קדמון והבורותו – אורי מילשטיין

סיפור על קבוצת אנשים שנטלה חלק במאורעות שקדמו להקמת מדינת ישראל. סיפור על הבפצל האדיר של על בלתי ליגאלית, על מאוים, על הקרבה ונאמנות שבלעדיה לא היינו מגיעים עד הלום.
הופיע במסגרת "תרבות וחינוך".
16.— ל"י — 167 עמ'

במעלה נעורים – מוניה אדמתי

ספר על יסודה של תנועת נוער מיוחדת במינה. הנוער הזה הוא פרי המציאות והתכרה, התפתח בדרכו והמר על ייחודו והיה חלק מתהליך התהוות החברה הארץ־ישראלית בכו העשרים.
הופיע במסגרת "תרבות וחינוך".
24.— ל"י — 208 עמ'

קורות גג – זליג לבון

בספר מספר המחבר על תקופה ראשית צביונו של המ"ה ההסתדרותי בארץ, וכן על תולדות ההתפתחות הפיזית בארץ התפתחותן של החברות "סיכון" ו"שיכון עובדים". הופיע במסגרת "תרבות וחינוך".
7.50 — 186 עמ'

לנוער

פרקי תלמוד לכיתה ט'

ספר לימוד על־פי תכנית הלימודים החדשה, כתוב עבור ערוך ומפורש בידי ברוך בן־יהודה בהשתתפות ד"ר כ. פירון.
12.— — 97 עמ'
נמצאת למכירה גם חוברת הדרכה למורים, במחיר 4.50

לילדים

הוקוס פוקוס – נעמי עפרי

קורותיה המשעשעות של ענת, הנבהלת כי אינה ילדה הילדות אלא מכשפה. מלווה בריש׳ומים של אלונה פרי. הופיע בסדרת ספריית "ידן הסכך".
12.— — 104 עמ'

להשיג בכל חנויות הספרים.
בהזמנות נא לפנות להוצאת עם עובד, רחוב מזא"ה 22 ת"א, טל. 611526.

לשם מה דרושים מתווכים לקניית נשק לצה"ל

עד כה סבור הייתי שממשלת ישראל היא הרוכשת נשק וציוד בשביל צבא צה"ל. לפתע מתברר מהידיעה („הארץ" 27.10), כי קיימת חברה ליבוא ציוד במחוזי ונשק והיו בראש אחת מהן עומד לא פחות ולא יותר מאשר האלוף (מיל.) עזר וייצמן.

אינני מבין לשם מה דרושים מתווכים לקניית נשק עבור צה"ל. ומדוע אין מדינתנו יכולה לרכוש את הציוד הבטחוני המסתכם במיליארדים של דולרים בעצמה, מבלי לשלם עמלות של „חמישה עד שבעה אחוזים" ל־אנשים המייצגים חברות המייצרות נשק. הרי תיכוב פשוט מראה שאנשים מסוגו של מר וייצמן (ובזמנו מר פוקה הירש) משלשים לכיסם מיליונים רבים על חשבון צה"ל ומשלם המיסים.

נקודה אחרת עקרונית ומוסרית היא — כיצד יתכן שקצין צבא לשעבר ימכור נשק לחיל שהיה תחת פיקודו הישיר כמו במקרה של עזר וייצמן וחיל האוויר. האם לא קיימת הסכנה שבגלל קשריו של וייצמן עם חיל האוויר יקבו לכשיל מסוס פחות טוב מאשר מסוס של חברה שאין לה נציג בארץ שהיה פעם כמפקד החיל? בידיעה מדובר על מטוס שנות ה־שמונים שמר וייצמן יקסה למכור בארץ, אך מה לגבי המטוסים הנקנים כעת על־ידי צה"ל במיליוני דולר הד אם גם עליהם מישהו מקבל אחוזים? ואם כן מי, וכמה?

לדעתי יש לאסור על קציני צבא פורשים לסחור עם היחידות בהן שרתו, דבר זה איננו אתי וצלול לגרום למשא־פנים ולסחיטות.

נתן גרינברג
בת־ים

מכתבים למערכת הארץ

בעיות אתיקה בבתי־החולים

חשיבות רבה יש לצבצות בהפל־את נושאים טאובים ובמציאות הדרך לפתרון. מכאן כבבתי לשיית לכל עימכאי עמי אני כשהוא. לכן מה חבל, כי בראיון במוסף „הארץ" (25.10) יש אי דיוקים. ציטוטה לא נכונות האינפורמציה שהנה המיפוטים את אשר נאמר על ידי. אבחרים זאת ביב ההגבאה:

1) לא נאמר, כי „אני הרשע שהבילהנו לצבצם את כבת התהייתה במחלקת הילדות, אך כרם גבירנו עליה". אם היו בריטותי נאמרים אי־הה „שהייתותי אין ספק, כי הייתי מביאם לידיעת משרד הבריאות ואף לידיעה המשטרה. בירתה נבאלהי האם יש אפשרות להביא יילדה לבית החולים שלנו הבירות הגלים. ציינתי כי רבות השמועות בנושא, אך עוים שעבדה מוכחת לא הובאה עד כה לידיעתי, אף כי הקרתי די דרשתי ברבר. כדי לבוע להיות ששתיים, הקמנו ועדה מרכזית הצר־עקץ בהולקת כרטיסי לידה, בירם יש כ־30—40 יולדות המגיעות עם ציוים וזאת ללא כרטיסי לידה. אין אפשרות לשלול, כי יתכן ובמקרים כהיים יש יד מכוונת (אף כי הדבר כעולם לא הוכח), אך בכאן ועד הקביעה כי אבן לידה כהבצצות בירשלים רב המרחק.

2) צויין כי בעיות המעבדה הציטוגנטית נבטוה בחלקה על־ידי תרומות וזאת באמצעות משרד הבריאות, כך שהנהלת בית־החולים לא בקיאה בנושא, אך הציטוטה „עדמות מבקור לא ברורי" וזאי שלא נאבהה ומשאירה רק טעם טפל.

3) דעתה עקרית של מנהלי כמחלקות שלנו קבלה, כי גיל הפרישה המחייב של כהול כולקה מכהונתו הוא 65 (אף כי הרופא יכול להמשיך ולהיות עסור לבית החולים) וזאת במגבה לעודד קידום הדור הצעיר ולמנוע הרגשה של איפה ואיפה. אך הכללה קבע זה כעדות לכך שזו הדרך בה מבטה הנהלה בית־החולים לפעול כנגד שהיהות היא מגוחכת ורק עיכה עוול למנהלי המחלקות.

הבל שקבצים בודדים כאלה, בי מקום לא נכון או בצורה לא נכונה, ציותו את הדברים אשר רצבתי להביע ואשר עיקרם נאמר בעבבה. כמו כן נגזנה בכך עוול לכלל ציבור הרופאים המסור המטגן על ביה"ח. כאשר ודאי שזו לא היתה הכוונה.

ד"ר ב. שני
מנהל ביה"ח ע"ש שיבא
תל־השומר
(ראה מאמר מאת ד"ר שני בעמ' 14).

יאיר קוטלר משיב:
מצטער מאד על כי הד"ר שני נאלץ להכחיש ולתקן את הדברים שהוא מסר לי, בהדגשה, בשיחה שקיימתי עימו במסגרת סדרת מאמרי במוסף „הארץ" על בעיות אתיקה רפואית בבתי־החולים. כל מה שפירסמתי בשמו של הד"ר שני נאמר על ידו כלה במלה ובהדגשות חוזרות ו־נישנות. לא הוספתי ולא גרעתי דבר כהתבטאויותיו. מכרתי דברים בשם אומרים ללא שום שינוי. זאת ועוד: הקפדתי גם לשבץ את דבריו של הד"ר שני על פי הסדר שהשמיע אותם.

במוצאי־שבת, יום אחרי הופעת המאמר, צילצל אלי אחד מהרופאים הבודדים של תל־השומר ושאל: הד אם כבר קיבלתם הכחשה מהד"ר שני למאמרך? לפליאתי גילה, כי רופאי בית־החולים יאלצו את הד"ר שני להכחיש את דבריו בראיון שקיים, או לשנות לתקנם.

ביום ב' (28.10) ערכו רופאי בית־החולים אסיפה. סערה שבה תקפו את הד"ר שני על שמתח ביקורת על הפרקטיקה הפרטית של רופאי המוסד. אחד הרופאים הבכירים, שנטל חלק באסיפה, אמר לי בבירור: הד"ר שני הביע בראיון איתך של הרבה דברים מפורסמים המתרחשים לצערנו בין כתלי תל־השומר, אך למה הוא הודה בהם, הוציא אותם החוצה? למה אתו עושה סדר קודם במוסד שאותו הוא מנהל?

מנהל אדיב בלונדון

השרות הציבורי הגרוע, משמש נושא קבוע לטענות צודקות של אזרחים, דווקא משום כך ראוייה אלה המגלים מסירות ורצון טוב — לציין מיוחד. באחרונה חזרתי מלונדון, לאחר שנאלצתי לשהות בה כ־14 החדשים בגלל סיבות אישיות. הייתי לבדי בלונדון עם שני ילדי הפעוטים.

נוקקתי בדחיפות למזומנים בערב חג הסוכות ולא היתה לי כל אפשרות להגיע אל בנק לאומי, שם היה מופקד כספי לפני סגירתו. צלצלתי אל מר דב גברון, מנהל סניף בל"ל בלונדון, לאחר ששמע את בעייתי השיב מר גברון: אל תדאגי זה יהיה מסודר". הוא לא פרק ואני חששתי שהדברים נאמרו רק כדי להרגיע אותי. סמוך לכניסת החג צלצל פעמון הדלת בביתי. כאשר פתחתיה עמד לפני מר גברון והושיט לי מעטפה שהכילה את הכסף שהייתי זקוקה לו.

בידעי את המרחקים הגדולים שהיה עליו לעבור בגשם, כדי להגיע לביתי, אני מוצאת זאת לחובה נעימה לציין לשבח את אדיבותו. מי יתן ויהיו כולם כמוהו.

ציפה גוהן
ירושלים

מחשב המשטרה

ב„הארץ" מתאריך 23.10.74 ברשימה תחת הכותרת „המסקנות על תאונת מכונית הנשיא יוגשו בקרוב", נאמר בין היתר כי „נתונים המבוקשים ממחשב המשטרה מגיעים שבוע אחרי הגשת הבקשה, בגלל הפומס על מחשב זה".

קביעה זו בטעות יסודה. אמנם נכון כי קיים עומס רב על המחשב, אולם תהליך קבלת הנתונים ממנו לא עולה על יום אחד. במקרים דחופים מתקבלים הנתונים תוך שניות.

נ. כשמי, ניצב־משנה
דובר משטרת ישראל
ירושלים

הימים הללו

...ככה יעשה לאיש אשר המלך לא חפץ ביקרו!

הצילנו מאלמוות

קולנוע
מאת יוסף שריק

זארדוז, תל־אביב, ת"א

מלחמה בדיונית מבולבלת, שבה שון קונרי (לשעבר „ג'יימס בונד"), פולש אל קהילה של נשים חסרות־מין, שגילו את סוד חיי הנצח. התסריטאי, המפיק, הבמאי ג'ון בורמן „התקין" מעדנת המדע, הדת והפילוסופיה יותר ממה שהוא מסוגל לעכל.

קרה המקרה שהלכתי לראות סרט זה פעמיים: בהצגת אחה"צ ואחר־כך בהצגה הראשונה בערב. הסיבה למעשה יוצא דופן זה? „זארדוס" הוא תערובת של קיטש היסטרי, סנטימנטלי, רומנטי עם מדע, מין, אלימות, פילוסופיה ודת — עד כי לא יכולתי להחליט בנפשי אם הכוונה היא לסאטירה חברתית או למיתולוגיה של המדע הבדיוני.

סיבה נוספת: הזמנתי את גב' ריקסי מארכוס, רב־אמנית בבדיוני (שבאה להשתתף בכנס חוקרי אליפות אירופה בהרצליה) להצגה הצהרים, בכוונה להראות לה איזושהי קומדיה קלילה. במחשבה שניה רציתי לראות מה מסוגל לתפוס המוח האנאליטי המדייק שלה מן המתרחש על הבד ושמא תוכל להסביר לי מה פעולות הדמויות המוזרות הללו במסגרת המשחק הגרוטסקי הזה של מחשבים אלקטרוניים, פלאסטיקה, גברים הרוכבים על סוסים, מצוידים באקדח ומכונים „המוסלים", ועוברי־אורח, בלי אקדחים ובלי סוסים הנקראים „האלימים"?

גב' מארכוס, כאשר נשאלה בצאתנו מהאולם, מה דעתה על כך, השיבה באידיש רהוטה ובאירוניה הנשמעת לעתים בפי אבלים אחרי לוויה: „כבר היו סרטים שצחקתי עליהם יותר"... לדעתה החמיצו מפיקי „זארדוס" את כמרותם. ובכלל, אין היא מעריכה יצירה כלשהי, המנסה ללמד אותנו „הכל על הכל". „יש סודות של החיים והמוות, שמן הראוי להשאיר אותנו גם לדימיונגו", היא אמרה.

*

המסתורין שמר ג'ון בורמן לא השאיר לדמיוננו הם: א) האלמוות. זו יכולה להיות קללה. האדם יכול ליהפך לכבילי מעצם הרצון למות... ב) קהילה של בני־עילית: פרו פסורים, מדענים ולסביות יפהפיות, עלולה למות משעמום... כלומר אם בני מוות הם... ג) אין להחיש התפתחותו של גוף האדם ויזהו אפילו בעוד אלף שנים אין לוותר, למשל, על מין...

קונסואלה (שארלוט ראמפלינג) העומדת בראש הקהילה המבודדת „וורטקס", מסבירה כי המין משפיל את האשה ומוליד שולל את הגבר. אליל־האבן של הקהילה, „זארדוס", טוען כל זאת במילים יותר בוטות וגסות: „אבר־המין הזכרי — רע; הרובה — טוב". מדוע? אבר־המין מעניק חיים; הרובה מקפד אותם. לפיכך — בני „העם הנבחר" של „זארדוס" הם „המוסלים" ואר תם צייד האליל ברובים ובאקדחים כדי שיוכלו להטיל את כל שאר האוכלוסין שנאסר עליהם „לפרות ולרבות". (כמסתבר, כי אותו בורמן קרא מן הסתם פרקי תנ"ך „בשולי" הברוקליני או בברונקס, ומתוך כוונה להיות „מקורי" הפך את היוצרות...).

*

שון קונרי „המחסל" הפראי, הד סקסי, הצידום למוטצה, הפולש ל„וורטקס" כדי להרוג את האליל „זארדוס" — הוא שחקן טוב, מלא חיוניות. בביקורו בתל־אביב לפני כמה שנים אמר לנו, כי הוא מסוגל

שון קונרי ב„זארדוז"

לשחק בתפקיד ג'יימס בונד „עד שהמוות יפריד בינו לבין המפיק הארי זלצמן".

אחר־כך העדיף לשחק בסרטים יותר ריאליסטיים. הסכמתו להופיע ב„זארדוס" היא, איפוא, שביאה טראגית. כשהוא „נכנס להשראה", מסוגל שון קונרי לרכב על סוס, לירות בתריסרי „אלימים" ולהוסלם ואף לאנוס חצי תריסר יפהפיות ב„מכה אחת"... אבל, להשמיע משפטים מתוך כתבי פרויד, ניטשה ואר פילד „עליסה בארץ הפלאות" או „הקוסם מארץ עוץ" — זאת אין הוא מסוגל.

ג'ון בורמן כמחבר התסריט איננו ניטשה או פרויד וכבמאי הוא איננו כלל וכלל פליני או ברגמן. חבל!

בוזר שטיחי dura

במשך חודש נובמבר בלבד!

20% הנחה

אולם תצוגה ומכירה:

דורא שיווק שטיחים בע"מ

בן־יהודה 192 תל־אביב, טל. 229452

מרכז זלמן שזר

מרכז זלמן שזר
להעמקת התודעה ההיסטורית היהודית

פעולות השבוע

א. קורסים בתולדות עם ישראל

1. יום שני י"ח בחשון תשל"ה (4.11.74)
תפיסת ההיסטוריה היהודית אצל ר' יהודה הלוי
המרצה — מר אביעזר רביצקי

2. יום שלישי כ' חשון תשל"ה (5.11.74)
הכהונה ומעמדה בחברה היהודית בתקופת הבית השני
המרצה — מר ישעיהו גפני (באנגלית)

הקורסים מתקיימים בשעה 8.00 בערב במרכז זלמן שזר בירושלים, בשיתוף המחלקה לתרבות של עירית ירושלים (לנרשמים בלבד).

ב. מפגשי מורים להיסטוריה

1. אזור הדרום
יום שלישי כ' חשון תשל"ה (5.11.74)
היחסים בין יהודים לנוכרים בסוף ימי בית שני
המרצה — פרופ' שמואל ספראי.
ההרצאה בשעה 8.00 בערב באוניברסיטת הנגב, בנין הספריה חדר 310, בשיתוף המחלקה לחינוך, בעיריית באר־שבע.

2. אזור הצפון
יום רביעי כ"א חשון תשל"ה (6.11.74)
שנאת ישראל באימפריה הרומית
המרצה — ד"ר דוד גולדבלט
ההרצאה בשעה 8.00 בערב בבית העם ע"ש טבנקין, רח' טבנקין 5, חיפה.
מפגשי המורים הם בשיתוף משרד החינוך והתרבות המחלקה להשתלמות עובדי הוראה ובפיקוח המרכז על הוראת ההיסטוריה.

הארץ ממליץ

● קולנוע

תל־אביב

מרגלים (אורלי); השוקן (אלנבי); ירח של ניר (חן); הכל למען פיט (מוגרבי); משחקי בילוש (פאר); הפרפר (אורדן); אמריקאן גראפיטי (גת); שני גברים בעיר (צפון).

ירושלים

חכמים וטפשים (אורנן); אהבת הד חיים (ירושלים); הדיקטטור הגדול צ'רלי צ'פלין (סמדר); ירח של ניר (רון).

חיפה

סרפיקו (אורה); הלילה הגדולה (אורלי); סקורפיו (גל אור); לפקה (מוריה).

חולון

אותני (ארמון); שני גברים בעיר (רינה).

ראשון לציון

אבו אל בנאת (תפארה).

רמת השרון

איזה מין עורות (גיל).

● רדיו

קונצרט ליל שבת (21.05, רשת א') מיצירות מוצארט, סואר פראנק והאבל (שהרוזה, דפנים ר־כלואה).
רגע של אמת (18.05, רשת ב') חמישה סיפורים של חמש נשים: אלמנה, עקרה, שכולה ואחרות.
המהפך עולה (11.05, רשת א', שבת) עיבוד ופינס מאת ע"י עבנין. מעשה בחוקר כתבי־יד עתיקים ואשתו המהוררים, ומעשה בפרופסור ה־גוסט לתה"ל וביתו בשאר ריק. כל אלה ועוד — בשפתו הנפלאה של עגנון.
מקום במוצבים (21.05, רשת ב', שבת) מבחר הפזמונים הישראליים השנתי ולסיכום שנת הפזמונים תשל"ד (שידור חוזר).

● טלוויזיה

וינה 1900 (21.10, ששי) משחקי אהבה ומוות. סידרה בת חמש פרשיות וינאיות על פי סיפורי ארתור שניצלר. הסיפור הראשון: אם ר־בנה.

● תיאטרון

ביקור הגברת הזקנה, מאת פרידריך דירנמאט, בתיאטרון הקאמרי.

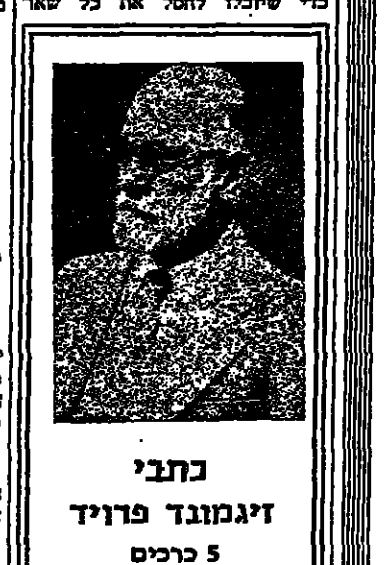

כתבי זיגמונד פרויד

5 כרכים במחיר מוזל

79 ל"י (במקום 95)

רק עד 30.11.74

הוצאת דביר

הספריה הציונית
על־יד הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית

זה עתה הופיע

זלמן שזר

בחצר המטרה

דברים על האומה והארץ (תרע"א – תש"ח)

ממיטב הפובליציסטיקה הציונית של מי שהיה נשיא ישראל במשך עשר שנים. המאורעות המרכזיים בעם ישראל ובארץ ישראל מאז עלייתו של שזר ארצה ועד לכינון מדינת ישראל, מתוך פרספקטיבה היסטורית ואמונה יוקדת בחזון הציונות ובנצח ישראל.

404 עמודים — המחיר 20 ל"י

נותרו למכירה עותקים מעטים של ספרו של זלמן שזר „אור אישים" (שלושה כרכים), המכיל הערכות ביוגרפיות על גדולי האישים ביהדות, בציונות ובתנועת הפועלים בשני הדורות האחרונים.

ההפצה הראשית: הוצאת הספרים של הסוכנות היהודית
ירושלים, ת.ד. 7044

המכניון, מכון טכנולוגי לישראל — אוניברסיטת חיפה
הפקולטה להנדסת הצפים הימית — המרכז ללימודי ים

המכון הישראלי לחקר הספנות
האגודה הישראלית לחקר הספנות

בימים ג' ו־ד' 26—27.11.74 במכון הטכניון והאוניברסיטה חיפה

סימפוזיון בנושא „כח אדם ימי"

ביום ג' 26.11.74 — בשעה 9.00 בקרית הטכניון בחיפה
פתיחה: שר התחבורה מר גד יעקבי
מושב א': „בעיות כח אדם ימי בישראל ובעולם"
(בשעות 09.00—13.15)
מרצים מחו"ל:
W. F. HUNT (Head of Fleet Personnel Division, P&O Co. London, U.K.
E. THORSRUD (Work Research Institutes, Oslo, Norway
מרצים מישראל: ר/ח גמרוד אשל מנהל אגף הים הגמלים במשרד התחבורה
מושב ב': „כח אדם ימי בעידן של שינויים טכנולוגיים"
(בשעות 14.15—18.00)
המרצים: ד"ר דן הרשי — יועץ הנדסיים
מר מ"ב ג. וייס — מנהל הרשות לפיתוח הספנות
ד"ר פ. מינק — מהנדס אוניה ראשי — אגף הים הגמלים במשרד התחבורה
W. F. HUNT (United Kingdom)
E. THORSRUD (Norway)
ביום ד' 27.11.74 — בשעה 8.30 באוניברסיטת חיפה
מושב ג': „בעיות מקצועיות—חברתיות של הימאי"
(בשעות 08.30—13.00)
המרצים: מר ד. כהן — יועץ כלכלי
ד"ר א. רוזנשטיין — הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול הטכניון
מר א. מיכאלי — מנהל לשכת העבודה ליומאים
מר ר. ברצקי — מנהל הרשות לשירותי רווחה ליומאים
מושב ד': „יחסי עבודה בספנות" — (בשעות 14.00—...)
בהשתתפות:
W. F. HUNT (United Kingdom)
E. THORSRUD (Norway)
„פאנל" בו ישתתפו נציגי: הסתדרות הספנות, איגוד קציני הים, איגוד הימאים הזוטרים, הסתדרות המהנדסים
המנחה: ד"ר א. רוזנשטיין — הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול — הטכניון.
דמי השתתפות, כולל ארוחת צהריים וקפה (לחברי האגודה הישראלית לחקר הספנות) 100.— ללא חברים 120.—
נא אשר השתתפותך ל„מכון הישראלי לחקר הספנות", ת.ד. חיפה, לא יאוחר מיום 15.11.74.

משרד ראש הממשלה
המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח

מוצעים למכירה פרסומי המועצה

הרשומים להלן:

כללי

1. SCIENCE POLICY AND DEVELOPMENT — THE CASE OF ISRAEL. Edited by Dr. Eliezer Tal & Dr. Y. Ezrachi, 1972
רשומות סימפוזיון ישראל — אמריקה הלטינית. המחיר — 15.—
2. דו"ח הועדה לבדיקת ארגון המחקר הממשלתי וניהולו (ועדת קצ'לסקי)
דו"ח הועדה שנתמנתה ע"י הממשלה לבדיקת התפקידים והמבנה הארגוני של הממשלה לטפל במחקר ופיתוח. 1968. המחיר — 10.— ל"י.
3. SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL RESEARCH AND DEVELOPMENT IN CANADA, 1974.
סקירה שנערכה ע"י הלשכה לקשרי מדע של המועצה. המחיר — 5.— ל"י.
4. קרן לעידוד ומימון מחקרים, דו"ח לשנת 1972/3, 1974. המחיר — 7.— ל"י.
5. המחקר המדעי בישראל, מאת ד"ר [illegible].
ספר על התפתחות המחקר המדעי בישראל מראשית המפעל הציוני עד 1973, 1974. המחיר — 15.— ל"י.
6. A STUDY OF INFORMATION USERS FOR THE NATIONAL CENTER OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL INFORMATION. Prepared by Allan C. Entis, 1974
המחיר — 10.— ל"י.

חקלאות ומזון

7. FOOD RESEARCH IN ISRAEL. Second edition. Edited by Dr. Yigal Rotman, 1972.
רשימת מחקרים. המחיר — 5.— ל"י.
8. AGRICULTURAL GENETICS Edited by Prof. Rom Moav, 1973
ספר המבוסס על רשומות סימפוזיון ביל"ל במזכאלה 1969. המחיר — 15.— ל"י.
9. SINGLE CELL PROTEIN PRODUCTION IN ISRAEL, A FEASIBILITY STUDY, 1973.
סקר על היתכנות יצור חלבון חד תאי. המחיר — 10.— ל"י

מחקר תעשייתי ואוצרות טבע

10. REPORT ON THE PROJECTED ISRAELI LABORATORY FOR PRODUCTION OF CONDITIONED NONHUMAN PRIMATES FOR SCIENCE. Edited by Prof. E. I. Goldsmith and Prof. J. Moor-Jankowski. Revised edition 1974.
דו"ח על הקמת מעבדה לגידול קופים למטרות מדעיות. המחיר — 10.— ל"י
11. בדיקה כלכלית של הקמת מרכז ישראלי לגידול קופים לצרכי מחקר.
סקירה שנערכה ע"י היב רום הדר הזנפלד, 1973. המחיר — 10.— ל"י
12. סקר ייצור תרכיבים בירודולים לבעלי חיים בישראל.
הוכן ע"י ד"ר אבוק פישר ומר י. כהן, 1973. המחיר — 5.— ל"י
13. PHYSICS IN ISRAEL AND ITS INDUSTRIAL APPLICATION. Prepared by Prof. I. Esterman and Prof. S. G. Lipson, 1972.
המחיר — 10.— ל"י
14. סקר חומרים אמורפיים.
נערך ע"י פרופ' אלן בלק, 1973. המחיר — 5.— ל"י
15. סקר גבישים נוזליים.
הוכן ע"י ד"ר אליהו לבנגל ופרופ' אריה דורב, 1973. המחיר — 5.— ל"י
16. סקר חומרים ותהליכים במיקרואלקטרוניקה.
נערך ע"י פרופ' אילן בלק וד"ר משה כלה, 1974. המחיר — 10.— ל"י
17. INDUSTRIAL USES OF MAGNESIUM COMPOUNDS. A literature survey by Dr. I. Yaron and J. Kletenik, 1967.
המחיר — 10.— ל"י
18. MAGNESIUM COMPOUNDS RESEARCH, PRODUCTION AND USE. A literature survey by Rodica Fischer, 1974.
המחיר — 15.— ל"י
19. סקר כימיה אי־אורגנית בישראל.
נערך ע"י ד"ר דוד אשכנזי, 1974. המחיר — 10.— ל"י
20. שימושים בשיטות גמותיות במשק הישראלי.
סקר שנערך ע"י ד"ר א. [illegible], 1972. המחיר — 5.— ל"י

מים

21. ARTIFICIAL RAIN. Symposium May 1970. 1971
22. ADVANCES IN DESLINATION. Edited by Gideon A. Levite.
רשומות הסימפוזיון הלאומי השביעי על המתקת מים מלוחים שנערך באילת השנה, 1970. המחיר — 15.— ל"י
23. DEVELOPMENTS IN DESALINATION TECHNOLOGY IN ISRAEL. Edited by Gideon A. Levite.
רשומות הסימפוזיון הלאומי השמיני על טכנולוגית התפלת מים שנערך בבית ביאליק, 1971. המחיר — 15.— ל"י
24. UTILIZATION OF BRACKISH WATER. Edited by Gideon A. Levite.
רשומות הסימפוזיון הלאומי התשיעי על ניצול מים מלוחים שנערך במכון אילת, 1972. המחיר — 15.— ל"י
25. WATER QUALITY RESEARCH IN ISRAEL. Edited by A. M. Wachs, H. I. Shuval and G. Shelef, 1972.
רשימת מחקרים ומוסדות מחקר העוסקים באיכות המים שנערך לקראת כנס ירושלים על איכות המים. המחיר — 5.— ל"י
26. מחקרי מים בישראל 1969—1972.
סקר מחקרים שנערך במקורות, 1974. המחיר — 5.— ל"י

מחקרי איכות הסביבה

27. זהום על ידי רעש בישראל.
דו"ח הועדה לחקר זהום על ידי רעש, 1974. המחיר — 10.— ל"י

המעונינים לרכוש אחד או יותר מן הפרסומים מתבקשים לשלוח את הזמנתם בצירוף המחאה על הסך המתאים לפקודת המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח, קרית הממשלה, ירושלים 91000.

למוסד סוציאלי-בריאותי בחיפה
דרושה עובדת סוציאלית
ל־5 שעות עבודה ביום
העבודה בחיפה וסביבתה
לפנות לת.ד. 1334 תל־אביב למס׳ ל/24285 ולפרט ההכשרה והנסיון במקצוע

ל־„עלית"
חברה ישראלית לתעשית שוקולדה וסוכריות בע"מ, ר"ג
דרושה
נקבנית מוהק
בעלת נסיון של שנתיים לפחות
לפנות: „עלית" בע"מ, רמת־גן, ת.ד. 19 — עבור „נקבנית"

דרושים
למוסכנו האיזורי בירושלים
הדך בית לחם 142, תלפיות
פקיד טכני
✱ בוגר בית ספר מקצועי ✱ בעל רקע טכני ✱ רצוי ידע בהנהלת חשבונות
— סודיות מובטחת —
★
לקביעת ראיון לפנות טלפונית למנהל המוסך בטלפונים 61046 או 61083 ירושלים
סוכנות מכוניות ליס והופנון בע"מ
FIAT

הילטון תל־אביב
דרושים
- גנן
- שומרי לילה
- נגר – עד גיל 45

לפנות למחלקה המנגנון בין השעות 14.00—16.00 טלפון 244222

חברת טכסטיל גדולה בענף ההלבשה
מחפשת
סוכן בלעדי
לאיזור חיפה והצפון
מועמדים מנוסים ודינמיים, בעלי מכונית פרטית ואפשרות להמציא ערבות בנקאית, יפנו בכתב לת.ד. 1385 חיפה.
לאדם המתאים מובטחת הכנסה הולמת.

ל„בנק המזרחי המאוחד" בע"מ
דרושים:
★ **מפעילים/ות** למרכז הסליקה
העבודה במשמרות. הכשרה במקום.
★ **כתבניות אנגלית**
לעבודה רצופה
★ **כתבניות עברית**
לעבודה בפיצול
★ **חניכים/ות**
תנאים טובים וסכויי קידום מהירים למתאימים
נא לפנות למחלקת המנגנון — ליליינבלום 48, תל־אביב. טל. 522631.

למפעל גדול בענף המתכת
דרושים:
★ חשמלאי אחזקה בכיר
★ מחסנאי טכני עצמאי
★ חרט
★ מלגזן
★ מכונאי ומסגרי אחזקה
בכל הרמות
תנאים טובים מאוד למועמדים המתאימים
● נא לפנות לת.ד. 2926 ת"א עבור מס׳ 5978 בפרוט קורות חיים ונסיון קודם.
— סודיות מובטחת —

מ.ג. אלקטרוניקה בע"מ
מפעל קטן מרץ המתמחה בתיכנון ומערכות אלקטרוניות בתחום האלקטרוניקה הרפואית המוצרים משווקים לבתי־חולים בכל רחבי העולם
דרושים
- **מנהל עבודה** בעל נסיון וכושר ניהול וארגון צוות עובדים בשטח האלקטרוניקה. רצוי נסיון וידע בנושא הרכבות מכניות, חיווט מערכות ומכשירים.
- **עובדות יצור** בעלות נסיון קודם בתחום הולחמות של מיכלול אלקטרוני.

תנאים טובים למועמד/ת המתאים/ה
נא לפנות עם פירוט השכלה ונסיון אל מ.ג. אלקטרוניקה בע"מ קרית ויצמן ת.ד. 102 רחובות טל: 956751
סודיות מובטחת

למפעל גדול באזור חיפה דרושה
מזכירה לניהול משרד
בעלת נסיון
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
תנאים טובים
שעות העבודה: 16.00—8.00
נא לפנות: 04—912541, 04—913618

מפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ
למפעלנו בחדרה
דרושה
כתבנית אנגלית
בעלת נסיון, רצוי ידיעת השפה העברית.
נא לפנות למח׳ כח אדם, ת.ד. 142 חדרה, 38100
ניר מעולה לכל מטרה

מכרז על משרה פנויה מס׳ 46/74
לבנק ישראל בירושלים
דרוש עוזר לקצין תקציבים
הכשירויות הדרושות:
1. השכלה אקדמאית במדעי החברה
2. ידע ונסיון בחשבונאות, תמחיר ותקציב
3. כושר נתוח ודיווח ברמה מקצועית נאותה
4. שליטה מלאה בשפה העברית
5. כושר הבעה ונסוח בכתב ובעל פה.

● מועמדים יפנו בכתב עד יום 15.11.74 לבנק ישראל ת.ד. 780 ירושלים, מיקוד 91000. נא לציין את מספר המכרז על גבי הבקשה.

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
מודיע על המשרות הפנויות הבאות: —
במכון המתכות הישראלי
1. מהנדס מטלורג או מהנדס מכונות
במעבדה למטלורגיה כללית
הכישורים הדרושים: —
בעל נסיון או בעל ענין בעבודה בתחום המיקרוסקופיה האלקטרונית.
קיימת אפשרות להשתלמות לתואר גבוה.
מכרז מספר 139/74.
2. מהנדס מטלורג או מהנדס מכונות
בעל נסיון תעשייתי ו/או מחקרי לעבודות מחקר, חקירות וניהול צוות טכנאים בעבודות מעבדתיות שונות.
מכרז מספר 140/74.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המעשי ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון לחקר ופתוח בע"מ, קרית הטכניון — חיפה — 32000 — עד יום ו׳, 8 בנובמבר 1974, בציון מספר המכרז המתאים.

אודיו־ניר בע"מ
דרושים לעבודה באזור המרכז
מנופאים לעגורני צריח
לפנות טלפונית 767260 בין השעות 08.00—15.00

דרוש
מנהל חשבונות ראשי
הכישורים הנדרשים: —
✱ נסיון במיכון
✱ נסיון בהנהלת חשבונות תעשייתית
✱ שליטה בשפה העברית, אנגלית ו/או גרמנית
תנאים טובים למועמד המתאים
על המעונינים לפנות בכתב יד בציון פרטים אישיים ודרישת משכורת אל:
קצנשטיין, אדלר ונעות בע"מ
תל אביב, דרך פתח תקוה 37 טלפון 614668

מקט Maquette
אופנת עור ובד
עם הרחבת המפעל דרושים:
✱ מנהל מתפרה
✱ מנהל משמרת
✱ מחסנאי (בעל מקצוע בענף העור)
✱ גזרני עור ובד
תנאים טובים
נא לפנות טלפון 04—912541, 04—913618

דרושה
פקידה כללית
הכישורים הדרושים: ידיעת השפה העברית על בוריה, כולל הדפסה במכונת כתיבה. שעות העבודה: 8—14, ופעם בשבוע 19—22. טלפון בבית הכרחי לצורך תאום ישיבות בשעות אחר הצהרים.
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
נא לפנות בכתב לת.ד. 17054 ת"א עבור מספר 50.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרה הבאה הפנויה:
במדור שרותים מינהליים
פקידה כתבנית
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; נסיון בעבודות משרד של שלוש שנים; ידע ונסיון בהדפסה בעברית; ידיעת השפה האנגלית.
הערה: המשרה הינה זמנית.
מספר המשרה: שב.ה/28.
מועמדים מתאימים הענים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס׳ משרה עד יום א׳ 17.11.74 אל אגף כח אדם קרית הטכניון, חיפה מיקוד 32.000.

לחברת ברזבין
דרוש
מכונאי מסגר לאחזקה
בדבר פרטים נא לפנות בשעות העבודה למר עמית במפעל. כביש חיפה עכו מול הנדסת חימום, טל. 04-723287

לביהאר „נים" לרוכסנים
דרושים
✱ מסגר מכניקה עדינה
✱ צבעי טכסטיל
נא לפנות לטלפון 82 43 80 תל־אביב

דרושים
אנשים לשמירה ואבטחה
עד גיל 50
בעלי נסיון בשמירה בכבישות רחובות
רצוי תושבי הסביבה
לפנות בן יהודה 176 ת"א, טל. 242877

דרוש
מנהל עבודה לבנין
בעל נסיון לעבודה בחיפה
נא לפנות טלפונית 664693, 669119 חיפה, בין השעות 17.00—19.00

למשרד אדריכלים אלרוד בע"מ בירושלים
דרוש
אדריכל
5 שנות נסיון לפחות
טל. 03—443405 03—443720

דרושים
אדריכל נוף
אדריכל
הנדסאי
לעבודות פתוח
שרטט/ת
לפנות: למשרד יהלום-צור, טלפון 442920 או ת. ד. 1334 למס׳ ל/24242 תל־אביב
תנאי שכר טובים בהתאם לכישורים.

משרד התיירות
דרושים
מועמדים לניהול מזנון המשרד
ברח׳ המלך ג׳ורג׳ 24, ירושלים.
המועמדים מתבקשים להציע מועמדותם, לא יאוחר מיום א׳ בכסלו תשל"ה (15.11.74), בשעה 12.00 בצהריים, לועדת המזנון במשרד.
בדבר פרטים נוספים נא להתקשר עם יו"ר ועדת המזנון במשרד התיירות, כל יום בין השעות 8.00—9.00.
אין המשרד מחויב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
לעבודה במחלקת הנהלת חשבונות
לפנות בכתב לת.ד. 28085 תל אביב עבור „מנהל חשבונות עצמאי".

למפעל תעשייתי באזור ראשל"צ
דרושים:
✱ מכונאי דיזל
✱ מסגרי אחזקה עם ידע בריתוך
✱ מסגר / מכונאי אחזקה (באזור אשדוד)
נא לפנות טלפון 03—453141

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
מכרז מספר 74/20
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב מודיעה על משרה פנויה: —
במחלקת הכספים
ראש מדור שכר־לימוד
תאור התפקיד: מתכנן נהלי תשלומי הסטודנטים, מפעיל מערכת הגבית שכר־לימוד. עומד בקשר עם הגורמים האקדמיים בנושאי תשלומי סטודנטים.
הכישורים הדרושים: בוגר תיכון, רצויה השכלה גבוהה. בעל נסיון של 4 שנים בנושאים כספיים. בעל נסיון והשכלה בנושאי עיבוד נתונים (מחשב)
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.
המשרה הינה מלאה
למועמד מתאים לבאר־שבע תנתן עזרה בדיור.
פניות בכתב בצירוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד יום ו׳ 8.11.74, אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב, ת.ד. 2053 באר־שבע. מיקוד 84120.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
העומד בפני הרחבה רצינית
דרוש
מנהל מחלקת מכשיריה
הכישורים: מכשירן בכיר בעל נסיון במכשור תעשייתי פנאומטי ובקרה תעשייתית
תנאים מצויינים למועמד המתאים
על המעונינים לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 4353 חיפה עבור מס׳ 684 (מיקוד 31040)
סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי בירושלים
דרוש אפסנאי
הנתונים הנדרשים:
✱ השכלה תיכונית
✱ נסיון קודם בעבודה רצוי
✱ אחרי שירות בצה"ל
✱ הדרגה המוצעת י"ב—י"ג בדרוג האחיד
● המעונינים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף פרטים אישיים וקורות חיים לת.ד. 77 ירושלים ולציין מספר טל. לתקשורת.

א.אי.ל ישראל בע"מ
דרושות
עובדות ייצור באלקטרוניקה
✱ עבודה מגוונת ומענינת בתנאי סביבה טובים.
✱ אין צורך בנסיון קודם.
✱ ההכשרה תנתן במקום ובשכר מלא
הסעות למפעל לתושבי ראש העין פתח־תקוה, רמלה, לוד, בית־שמש
★ ★
נא לפנות טלפונית או אישית, 782141 או 787131 אל מחלקת כח־אדם, רחוב מבצע קדש 48, בני־ברק.

דרוש עוזר מפקח בניה
בעל הכשרה ונסיון כטכנאי בנין
נא לפנות בטלפון תל־אביב 828006, 829429 — בשעות לפנה"צ
סודיות מובטחת

דרוש
לחברת יבוא מסחרית גדולה
מנהל חשבונות
בעל כשורים מנהליים
ובעל מרץ ויכולת
אחד התפקידים החשובים: ארגון, השגחה ופקוח על נהול מלאי וחשבונות ברשת גדולה של סניפים, ומחלקת הנהלת חשבונות בת 30 איש.
נדרשת ידיעת אנגלית ועברית.
סודיות מובטחת
תנאים טובים היכולים להתחרות עם תנאי מנהלי החשבונות הטובים ביותר
נא לפנות לת.ד. 26285 תל־אביב

מוסד מחקר מחפש
מזכירה למנהל
הכישורים הדרושים: יכולת ניהול צוות עובדים קטן ומגע עם קהל; שליטה מלאה בעברית ואנגלית, כולל הדפסה במכונת כתיבה וקצרנות. השכלה אקדמאית רצויה ביותר.
עבודה מענינת בתנאים מצויינים.
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד, מכתבי המלצה או שמות ממליצים לת.ד. 20207 עבור מס׳ 243

למכון פארא-רפואי
במרכז תל־אביב
דרושות:
* **אשה צעירה**
חייבת להיות אינטליגנטית, בעלת הופעה נאה, סבלנית במגע עם קהל, מדברת עברית שוטפת.
* **מרכזנית**
ל־3 קוי חוץ.
מכון משקפי מגע
בן־יהודה 100 תל־אביב
בין 2.00—3.00 אחה"צ.

לחברה זרה דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
או
טכנאי מנוסה
בעלי נסיון בניהול צוות עובדים בתחום האלקטרוניקה יפנו במכתב כתוב בכתב יד ברור לת.ד. 17191 תל־אביב
עבור אלקטרונאי

אוניברסיטת תל־אביב
דרושים
לפקולטה להנדסה
כרסם-חרט
בוגר בי"ס מקצועי במגמת עיבוד שבבי, בעל נסיון של שנתיים לפחות.

למחלקת המשק / ענף בינוי ואחזקה
צבע
לעבודות עץ ומתכת, לסיוד ולעבודות בפלסטיק.

ליחידה למיון ומחקר
מתכנת
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית לפחות; עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית; ידיעת פורטרן וקובול; רקע סטטיסטי; נסיון בכתיבת תבניות ואחזקת תכניות קיימות.

למחלקה לפיסיקה ואסטרונומיה
סודקת
לסריקה ומדידה של תופעות פיסיקליות מצולמות. העבודה היא בשתי משמרות. הדרכה תינתן במהלך העבודה.
הדרגה: ח׳—ט׳ בדירוג האחיד.

ליחידה לענ"א ואו"ש
פקיד/ת בקורת
לבקורת דו"חות מחשב

למחלקה לבוטניקה
כתבנית עברית
העובדת תועסק עפ"י חוזה מיוחד למספר חדשים.

על המעונינים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ופרטים על נסיון בעבודה, לענף כח אדם, מחלקת המנגנון אוניברסיטת תל־אביב, רמת אביב, עד ליום 8.11.74

המשך מודעות דרושים
ראה היום במוסף השבועי של הארץ
עמודים 35, 36, 37, 38, 39

לחברה בהקמה באיזור המרכז
דרוש דפס
מנוסה עצמאי למכונת אופסט 2 צבעים
תנאים מצויינים.
לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 16264 תל־אביב.
סודיות מלאה מובטחת.

למפעל תעשייתי גדול, במפרץ חיפה
דרושים
✱ **מהנדס הקמה ראשי**
לעבודות הקמה של מתקנים תעשייתיים כימיים בהיקף גדול.
העבודה כוללת: ניהול ותאום עבודות בשטחי הקמת המתקנים במקצועות השונים (הנדסה אזרחית, צנרת, מיכלים, מחליפי חום, מכונות, חשמל ומיכשור).
✱ **מהנדסי מכונות**
נסיון של 5 שנים לפחות (רצוי בתעשיה הפטרוכימית). נסיון בתכנון צנרת בציוד ובבעיות כח חום.
העבודה דורשת תאום עם מתכנני הנדסת דרכים, מיכשור וחשמל.
ידיעה טובה של השפה האנגלית — הכרחית.
✱ **מהנדס מכשור ובקרה**
הכישורים הדרושים: מהנדס אלקטרוניקה או בקרה בעל נסיון של 5 שנים לפחות בעבודה במתקנים תעשייתיים ומערכות מיכשור ובקרה כולל שימוש במחשבים בבקרת תהליכים.
ידיעת השפות עברית ואנגלית — הכרחית.
✱ **מהנדס/הנדסאי בכיר למכרזים וחוזים**
לעבודה במסגרת פרוייקטים תעשייתיים כימיים בנושא של הכנת מכרזים, חוזים ובדיקת חשבונות קבלנים.
הכישורים הדרושים: נסיון בשטח הנ"ל של 3 שנים לפחות.
ידיעת השפות עברית ואנגלית — הכרחית.
בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 767, מיקוד 31,000 חיפה.

האוניברסיטה העברית בירושלים
מודיעה על משרות פנויות של:
מנהל ספריה
הפקולטה למשפטים
מכרז מס׳ 343/74
תאור התפקיד: קביעת מדיניות הספריה (בשיתוף עם ועדת הספריה) ניהול שוטף של הספריה. פקוח על העובדים, ארגון סדרי העבודה, הדרכות עובדים, ביקורת על עובדים, טיפול בעובדים לפי שעות. אחריות על רכישות של הספריה — בתיאום עם מורי הפקולטה והספריה הלאומית, קיום קשר שוטף עם הספריה הלאומית בכל הנושאים המקצועיים, הפעלה ופקוח של תקציב הספריה.
דרישות התפקיד: ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין. השכלה: תואר של ספרן מוסמך ותואר אקדמי במשפטים. נסיון מקצועי של 5 שנים לפחות כספרן בכיר (רצוי נסיון בניהול ספריה).
הדרגה: 5—6 בדרוג מח"ר.

שרטט ומחשב כמויות
במיגהה הר הצופים
מכרז מס׳ 388/74
תאור התפקיד: שרטוט תכניות בנין ותכניות אחרות. חישוב שטחים וכמויות. ניהול ארכיב תכניות. קיום מגע עם ספקים, קבלנים וגורמי חוץ אחרים. עזרה למהנדס אחזקה וההקנות בנושאים שונים.
דרישות התפקיד: ידיעת השפות עברית ואנגלית טכניות. בוגר בי"ס מקצועי בתחום המבוקש (רצוי עיצוב פנים — טכנאי מוכר) נסיון של שנתיים לפחות. תעודת שרטט בנין או שרטט טכני.
הדרגה: 1—2 בדירוג טכנאים.

על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד תאריך 12.11.74, כ"ז בחשון תשל"ה אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים, מיקוד 91009 ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס׳..." (בהתאם לנצוין בראש המכרז המבוקש).

אסיסטנטים
במכון למיקרוביולוגיה — אשר ישותפו בהוראה בתחומי המיקרוביולוגיה השונים
מכרז מס׳ 422/74
על המועמדים להיות בעלי תואר „מוסמך" או תואר מקביל במיקרוביולוגיה או בביוכימיה, בציון כללי „טוב" לפחות וציון „טוב מאד" בעבודת הגמר. מועמדים שיתקבלו יהיו חייבים להרשם תוך שנה כתלמידי מחקר לקראת התואר Ph.D. באחד מתחומי המיקרוביולוגיה.
על המעונינים להגיש בקשות (אישית או בכתב) בצירוף תולדות חיים, אישורים על תארים קודמים וציון כללי בכל תואר, רשימת פרסומים ושמות של שלושה ממליצים עד תאריך 12.11.74, כ"ז בחשון תשל"ה, אל: המכון למיקרוביולוגיה, הפקולטה לרפואה, האוניברסיטה העברית, ירושלים, ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס׳ 422/74".

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לירושלמים

דקה אחת מככר ציון

עומד לרשותכם מרכז התצוגה של **רים**. הכנסו והכירו את מבחר הריהוט העשיר אשר חברת **רים** מייצרת עבורכם. ריהוט מפואר ועממי לסלון, חדרי שינה מושלמים, ריהוט מטבח מרווח, ריהוט לחדרי ילדים, מערכות קיר ועוד.

מעצבי הריהוט של **רים** תכננו דגמים מפוארים ועממיים שהם "המילה האחרונה" באופנת הריהוט המודרני. היועץ המקצועי ישמח לסייע לכם בתכנון הריהוט והתאמתו לדירתכם.

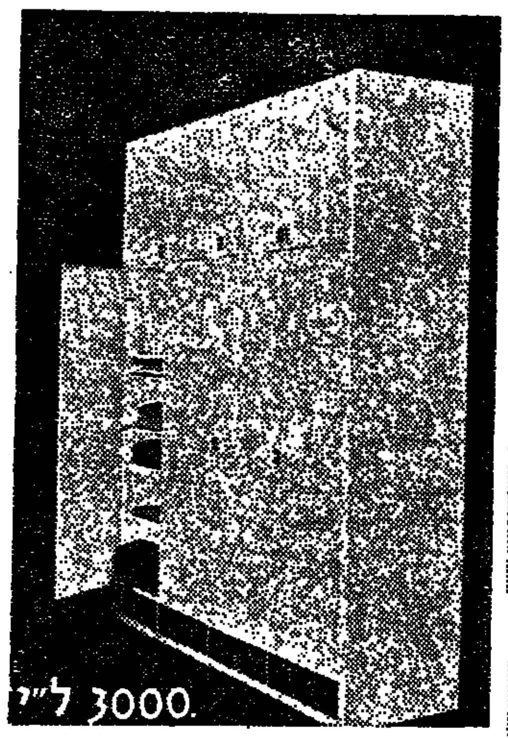

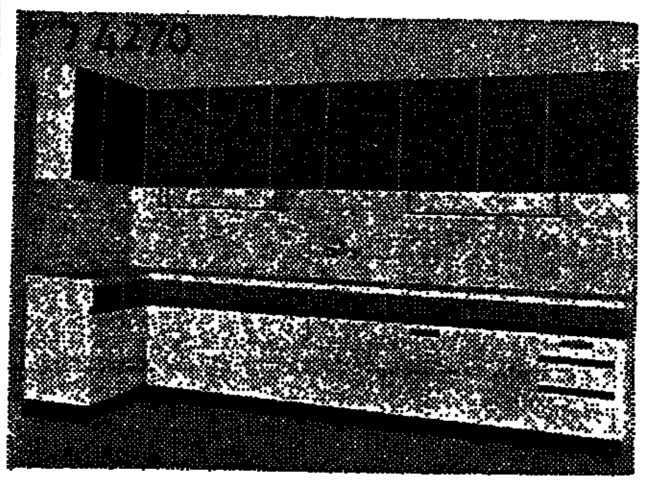

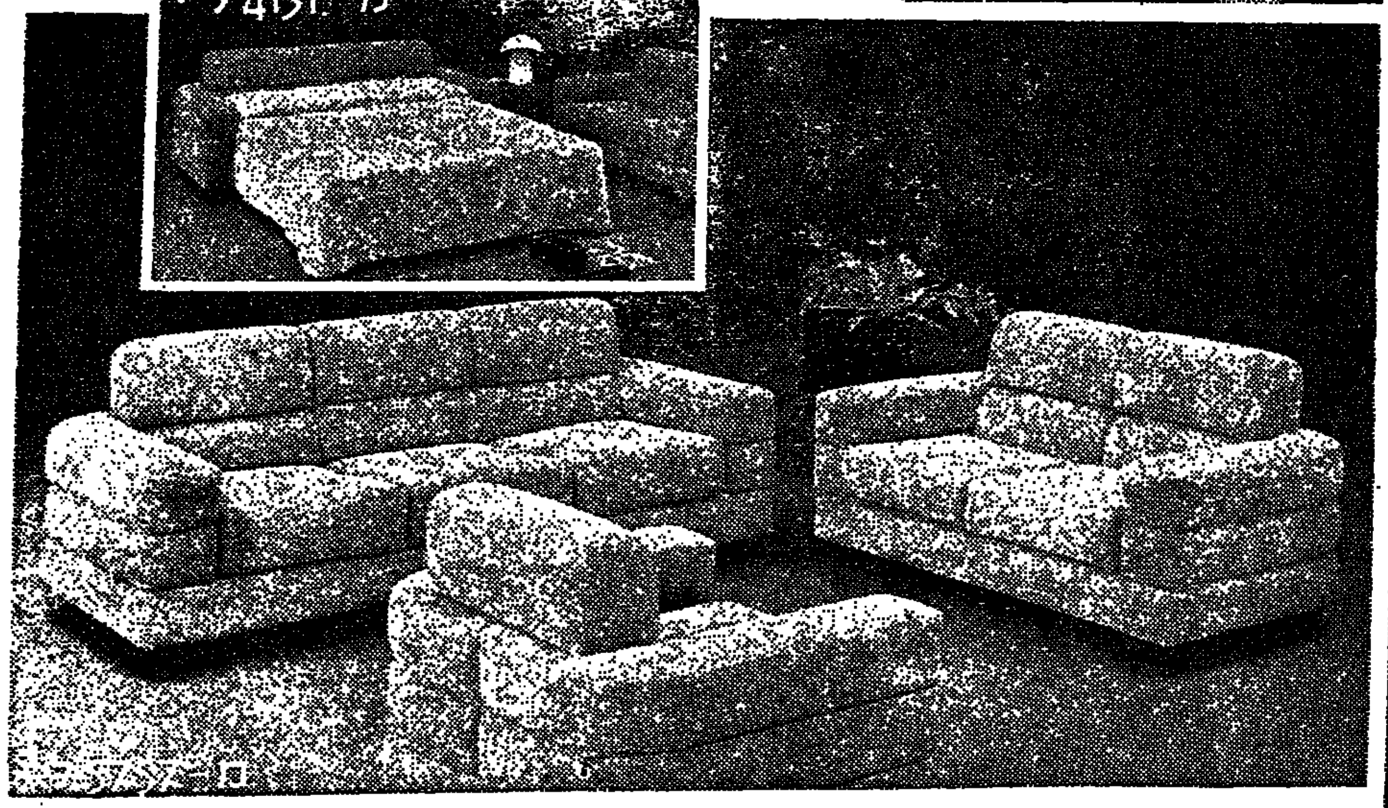

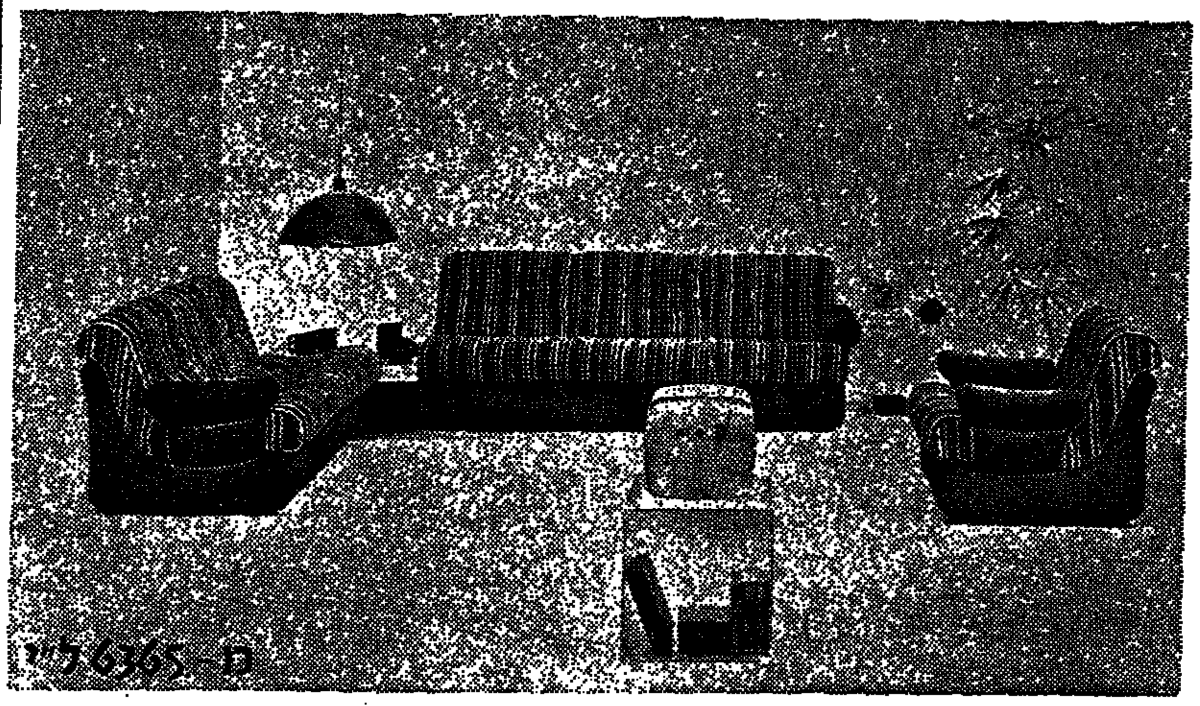

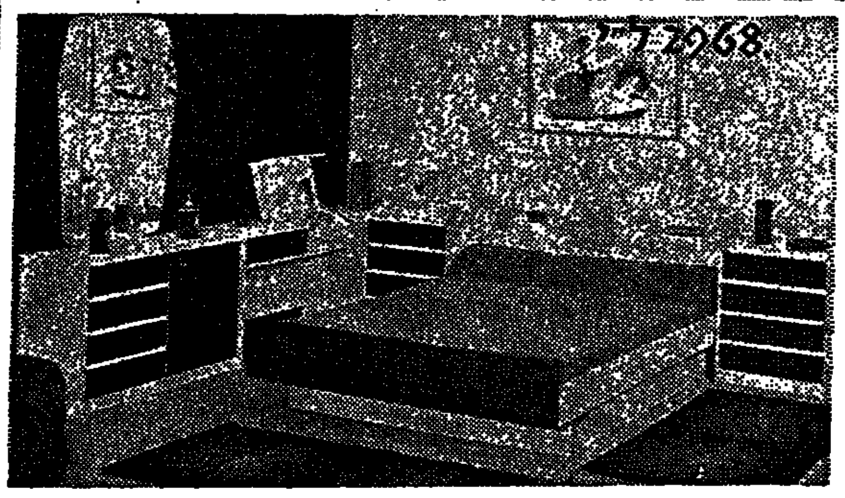

תל אביב: דרך פתח תקוה 156, טל. 261339
רח׳ הרצל 32, טל. 826171
רח׳ בן-יהודה 108, טל. 232546, 238011

חיפה: דרך חטיבת גולני 23, טל. 532569
רח׳ הרצל 67, טל. 641028

ירושלים: שלומציון המלכה 18, טל. 221949

באר שבע: רח׳ הרצל 58, טל. 76023

רים
RIM

לכבוד
רים בע"מ
ת.ד. 32028
תל-אביב,
אבקש לשלוח לי את העלון הצבעוני (הכולל את מערכות הריהוט החדשות שלכם)
השם ____________
הכתובת ____________
____
הא. 1.11

פרסום אבנת